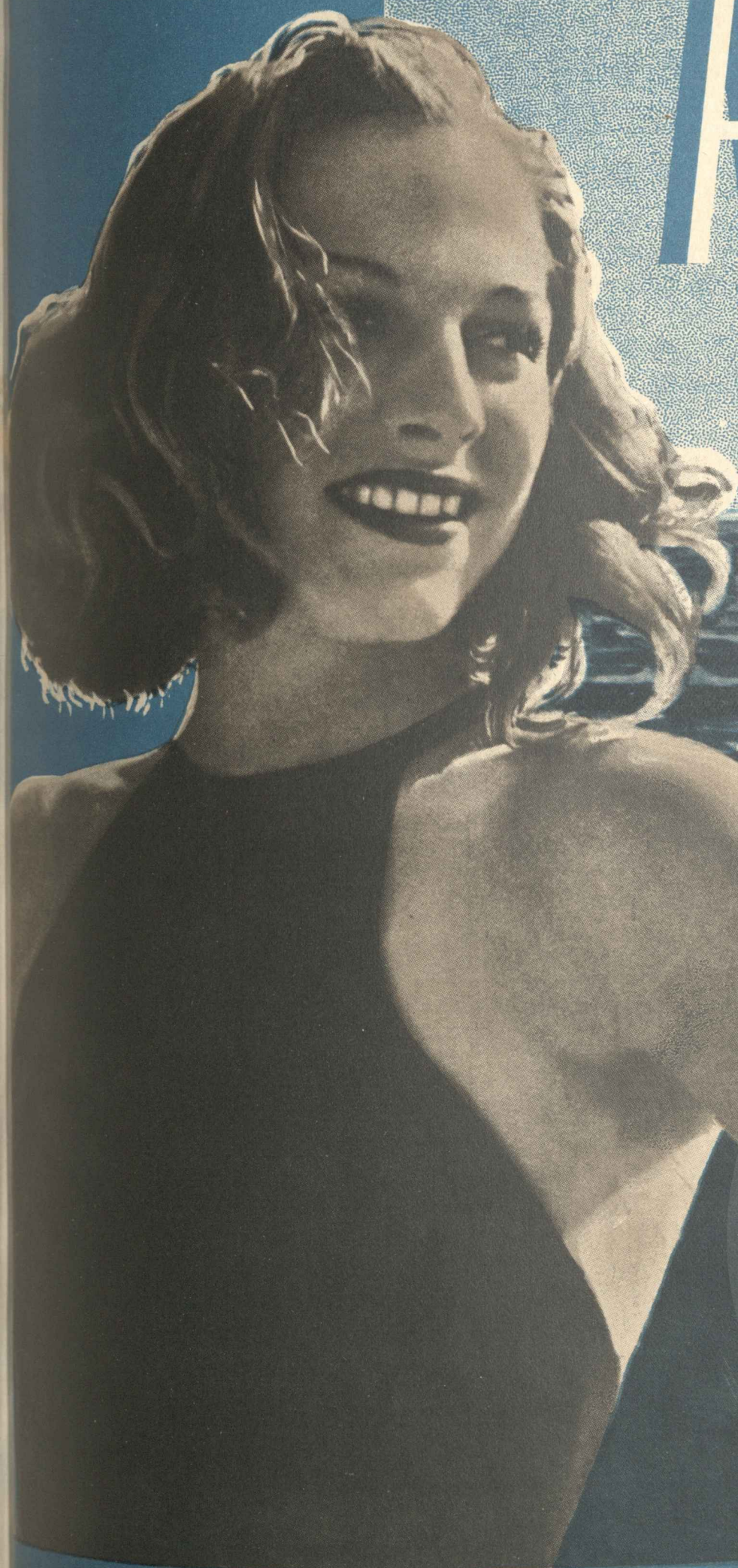

ΤΕΥΧΟΣ 9
ΙΟΥΝΙΟΣ
1935

ΑΘΗΝΑΙ

ΑΘΗΝΑ

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΤΖΟΓΙΑΣ
ΙΑΤΡΟΣ
ΔΙΑΔΕΙΞΤΕ ΤΟΥ ΕΝ ΑΥΤΩΝ ΔΙΑΔΕΙΞΤΗΡΙΟΥ
ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ
"ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΜΕΛΛΟΝ" ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΝΙΚΟΣ Π. ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ
ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ : ΝΙΚΟΣ ΚΑΣΤΑΝΑΚΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ : ΝΤΟΛΗΣ ΝΙΚΒΑΣ

ΑΙ ΕΚΔΟΓΑΙ τῆς 9ης Ἰουνίου 1935 θέτουν ἓνα τέρμα, τὸ πλέον χαρμόσυνον καὶ τὸ πλέον ἀποτελεσματικόν, εἰς τὸ ἐσωτερικὸν δράμα, τὸ ὁποῖον κατεσπάραξε τὴν Ἑλλάδα, ἐπὶ μίαν ὁλόκληρον εἰκοσαετίαν. Ταυτοχρόνως δέ, ἡ μνημειώδης αὐτὴ ἡμερομηνία, εἰς τὰ χρονικά τοῦ ἀναγεννηθέντος Ἑλληνικοῦ ἔθνους, ἀποτελεῖ τὴν ἀπαρχὴν μιᾶς νέας περιόδου, ἀνασυντάξεως τῶν ἐθνικῶν πόθων, ἀναδιοργανώσεως τῶν δυναμικῶν στοιχείων καὶ ἀναδημιουργίας μιᾶς Ἑλλάδος νέας, ἡνωμένης, ἐτοιμοῦ νὰ βαδίσῃ πρὸς τὰ μεγάλα πεπρωμένα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὴν ἀπεμάκρυνε ἡ φθοροποιὸς δύναμις τοῦ διχασμοῦ. Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς, συνεπλήρωσε τὴν 9ην Ἰουνίου 1935 τὸ ἔργον ἀποκαθάρσεως, ποὺ ἤρχισε κατὰ τὴν μοιραίαν ἐκείνην 1ην Μαρτίου, ὅποτε σῶσσωμος ἠγέρθη, διὰ νὰ συντρίψῃ τὴν ἐπονείδιστον ἀνταρσίαν τῶν προδοτῶν καὶ τῶν κατήλων πάσης εὐγενοῦς ιδέας. Ἡ ἐκλεγείσα Ἐθνοσυνέλευσις, περιλαμβάνει εἰς τὰ σπλάγχνα τῆς ὅτι ἐκλεκτότερον ἔχει νὰ παρουσιάσῃ τὸ ἔθνος, εἰς ὅλα τὰ πεδία τῆς ἀνθρωπίνης δράσεως. Πραγματικὴ Ἐθνοσυνέλευσις, ἀνταξία τοῦ ὀνόματός της καὶ τῆς μεγάλης τῆς ἀποστολῆς, ὡς Ἀναθεωρητικῆς Βουλῆς, θὰ ἐπιληφθῇ συντόμως τῆς πραγματοποιήσεως τοῦ ἔργου τοῦ ἀνατεθέντος εἰς αὐτήν, παρὰ τοῦ κυριάρχου λαοῦ. Ἡ ἐκλογὴ τῆς 9ης Ἰουνίου 1935 θὰ παραμείνῃ ἱστορικὴ καὶ δι' ἓνα ἀκόμη λόγον : διότι κατ' αὐτὴν ἐπισημοποιήθη ἡ ἀπολύτρωσις τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ἀπὸ τὸ φάσμα τοῦ κακοῦ παρελθόντος, καὶ κατεδείχθη, ὅτι ὁ θαυμάσιος οὗτος λαὸς ἀπέκτησε, γενικῶς καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐξαιρέσεως, τὴν ἀπαιτουμένην πολιτικὴν ὁριμότητα, διὰ τὴν ἀνάδειξιν τῶν καλλιτέρων ἐκπροσώπων. Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ἐπάταξεν, ἀμειλίχως, τὴν στείραν ἀντίδρασιν, ὁποθενδήποτε προερχομένην. Ἐσάρωσεν ἀφ' ἑνὸς τοὺς κατηλενομένους μίαν ἱερὰν ἰδεολογίαν, πρὸς ἄγαν ἰδίων ὠφελημάτων, καὶ ἀφ' ἑτέρου ἔδωκε τὸ σκληρότερον τῶν μαθημάτων εἰς τοὺς κηρυκὰς τῆς ἀποχῆς, τοὺς καθυστερημένους ἱεροφάντας τῆς σαπείας, τοὺς νοσταλγοὺς τῆς διὰ πάντος πλέον ἐκλειψάσης ἐποχῆς τοῦ διχασμοῦ. Ὑπὸ τὴν φωτεινὴν καθοδήγησιν τοῦ Ἐθνικοῦ Κυβερνήτου κ. Π. Τσαλδάρη, τοῦ μετριοφρονος, ἀλλὰ μεγάλου νικητοῦ, ἡ Ἐθνοσυνέλευσις τῶν Ἑλλήνων, θὰ τεθῇ ἐπὶ τὸ ἔργον, μὲ τὸν ἐνδοσυασμὸν ἐκείνου, ὁ ὁποῖος πηγάζει ἀπὸ τὴν πάνδημον ἐμπιστοσύνην καὶ ὁδηγεῖ εἰς τὴν πραγματοποιήσιν τῶν μεγάλων ἔργων. Βγαλμένοι ἀπὸ τὴν ψυχὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, οἱ ἐκπρόσωποι του, θὰ προσφέρουν ὅλας τὰς δυνάμεις διὰ τὴν ἐδραίωσιν τῶν βάσεων, ἐπὶ τῶν ὁποῖων θὰ στηριχθῇ τὸ μεγαλοπρεπὲς οἰκοδόμημα τῆς Ἑλληνικῆς ἀναγεννήσεως. ΣΤΥΡΟΣ ΜΕΤΑΞΑΣ

ΠΡΟΠΟΛΕΜΙΚΑ

Βαμβακιά μιάνια

"Ετυχε ποτέ να σκεφθήτε ποιός είναι ο μεγαλύτερος, ο αθεράπευτος, μπορεί να πη κανείς, καμμός των γυναικών, που σκόρπισαν τα νειάτα τους στην προπολεμική εποχή; Ποιός άλλος θα μού πητε από τον καμμό τον πανανθρώπινο; Τόν καμμό της φθοράς και του γήρατος; "Ε, λοιπόν, όχι! Δεν τις μέλλει πώς άσπρισαν τα μαλλιά τους. Δεν τις μέλλει πώς έρυτιδώθηκαν τα ώρατα τους άλλοτε πρόσωπα. Τι να κάνουν; Πώς μπορούν να ταβάλουν με το χρόνο; "Επάλεψαν μαζί του στήθος με στήθος" έχυσαν κρυφά δάκρυα μπροστά στον καθρέφτη τους, για τη σβυσμένη νειότη τους και στο τέλος έσκυψαν τα κεφάλια τους με ύποταξη στο σκληρό Νόμο της φύσεως, που είναι ένας όχι μόνο για τους ανθρώπους, αλλά και για τους ίδιους τους Θεούς. Τότε ποιός, λοιπόν, είναι ο καμμός τους αυτός, που τις κατατρώγει; Μήπως γιατί στην εποχή τους δεν έβγαιναν ξυπόλυτες στην όδον Σταδίου, ή μήπως γιατί δεν ήταν εύκολο με την επέμβαση του δεξενε να γίνουν ξανθές από μελαχροινές, ή μήπως γιατί δεν έχορεψαν τη ρούμπα, την Καριόκα, τη μυγκίνα και τους άλλους αισθησιακούς χορούς, που χορεύουν οι σημερινές γυναίκες; Τίποτε απ' όλ' αυτά. "Ο φοβερός καμμός τους, που δεν θα τον έκμυστρηθούν ποτέ σε κανένα, είναι, γιατί δεν ελούστηκαν κι' αυτές στα μπαιν-μίζτ! Και πρέπει να μπή κανείς στην ψυχολογία μιας νέας, και ώρας γυναικας, για να καταλάβη τί σημαίνει αυτό. Νά έχουν προικισθή από τη φύση με όλα τα θέλητρα" να έχουν σωματικές αρμονίες ασύγκριτες" να είναι αληθινά κομψοτεχνήματα και να μείνουν απαρατήρητα από τον κόσμο; "Ε, αυτό λέγεται άποτυχία του γυναικείου τους προορισμού. Μάθα με ρωτήσετε ίσως για ποιές μιλώ; Για παρθένες που έμειναν γεροντοκόρες ή για γυναίκες που αγάπησαν, που παντρεύτηκαν, που παραδόθηκαν στους έκλεκτους των; "Αν για τις πρώτες έχει καλώς. "Αν, όμως, για τις δεύτερες, δεν τους φθάνει ή ικανοποίηση, ότι εξαυμάσθηκαν από τους άνδρες τους και τους έραστές τους; "Αλλοίμονον, όχι. Ποτέ οι σύζυγοι και οι έραστές, που καταντούν κι' αυτοί δεύτεροι σύζυγοι, — δεν υπήρξαν ίκανοί να νοιώσουν την αξία των μυστικών θεληγέτρων των γυναικών, που ζούν στο πλάι τους. Την αξία αυτή πρέπει να τη ξούν οι πολλοί, που αποτελούν το όνωτατο αισθητικό κριτήριο όλων των δημιουργικών έργων της φύσεως: των θείων και των ανθρωπίνων!

Τότε δυστυχώς δεν υπήρχαν μπαιν-μίζτ, όπως υπάρχουν σήμερα.

σε όλα τα ελληνικά άκρογιάλια. Και δεν υπήρχαν σχεδόν ούτε μπάγια αλλά από κείνα των Τζιτζιφιών και του Νέου Φαλήρου. Χωριστά για κάθε φύλο. Τα γυναικεία έδω και σε άλλο μακρυνό σημείο τ' ανδρικά. Σωστές επικράτειες, έχθρικές από ανάγκη. Κι' αλλοίμονο σ' εκείνον ή σ' εκείνην, που θα ξεθάρρευαν να βγούν από τα σύνορά τους. Θα το πλήρωναν μι' ένα τρομερό σκάνδαλο, που θα δημιουργούσε ο φρουρός της δημοσίας ήθικης στο πρόσωπο ενός άρειμανίου πατέρα, συζύγου, αδελφού ή και χωροφύλακα παλαιού τύπου, που θα ξεπετιώσουν την κατάλληλη στιγμή άπειλητικός από την κρύπτη του.

Υπό τοιούτους όρους, έννοει κανείς, ότι κι' αν ακόμα ύφιστατο τότε, αυτό που λέμε σήμερα, σαιζόν λουτρών, έπερνούσε έντελως απαρατήρητη και δεν επρόσφερε την παραμικρή ύλη, το παραμικρό ενδιαφέρον, ούτε στην επικαιρότητα, ούτε στην κοσμική κίνηση. Γιατί τί θέλετε να ενδιέφερε ή ώραία του Κολωνακίου λ.χ., που κατέβαινε φρόνιμα-φρόνιμα με το μοναδικό μεταγωγικό μέσο της εποχής εκείνης, τον τροχιόδρομο, για να κάμη τη σειρά των δεκαπέντε ή είκοσι μπάνιων της που της έσύστησε ο γιατρός της; Το γεγονός αυτό δεν προξενούσε αίσθηση παρά στους οικείους της, που ήταν υποχρεωμένοι να της ετοιμάσουν τις πετσέτες και την πουκαμίσσα του μπάνιου, μακριά ως τα πόδια και κλειστή ως το λαιμό. Σπάνιες ήταν εκείνες οι νέες που είχαν δικά τους μαγιό. Κάτι μαγιό, Θεέ μου, δωρικού ρυθμού, άχαρα και φριχτά ως επί το πλείστον αποτελούμενα από δύο κομμάτια: τη μπλουζα και το πανταλόνι. Από βαμβακερό και τα δυο ύφασμα μπλέ-μαρέν, γαρνιρισμένα με άσπρα γαλόνια ναυτικά στο γιακά, τις άκρες των μανικιών και των πανταλονιών και με άγκυρα κεντημένη στο λαιμό. Σωστές φυλακές, που δεν άφηναν ελεύθερα παρά τα μπράτσα, κάτω από τους άγκωνες και τις κνήμες, κάτω από τα γόνατα. "Ίσως, αν θυμάμαι καλά,

και λίγο λαιμό. "Αυτό ήταν δλο. Μέσα από αυτό το μαγιό, που κρατούσε φυλακισμένες, άπροσπείλαστες και απ' αυτό ακόμα το χείδεμα του νερού, το κορμί τους, που τόσες φροντίδες κατέβαλον για να είναι πιο άρμονικό, πώς ήταν δυνατόν να φανούν, να επιδειχθούν, οι θείες όμορφιές τους, οι άρμονικές γραμμές του, το λαχτάρισμα της σάρκας τους; Το βαμβακερό αυτό ύφασμα, που είχε την ίδια όνομασία με τα σημερινά άραχνούφανα, μεταξωτά μαγιό, αληθινά κομψοτεχνήματα, άλλαζε τη φόρμα του κορμιού τους και έδινε μιά άλλη μορφή, στις λεπτές γραμμές τους.

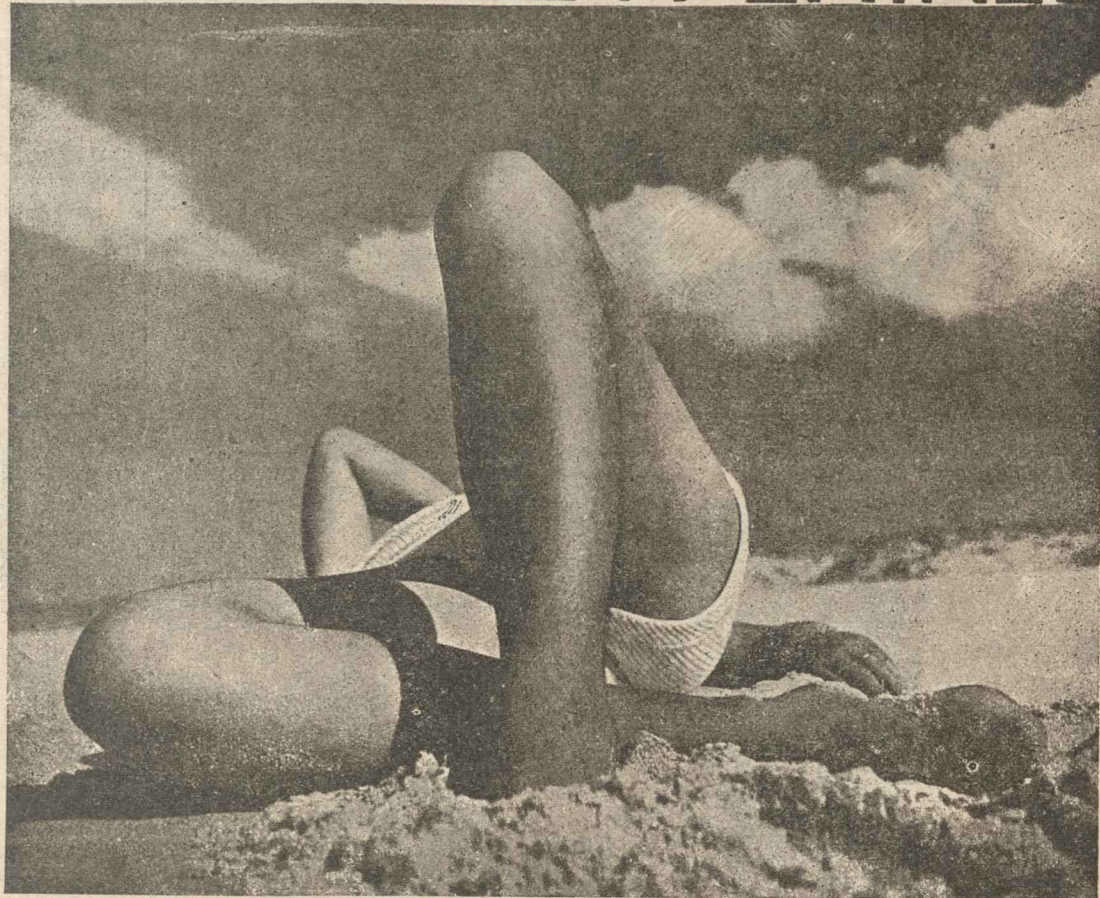
"Αλλά έστω και έτσι! "Εστω και με τον τρόπον αυτόν, όχι πιά σκεπασμένες, αλλά φασκιωμένες, ποιός να τις δη; Το κακού από τ' ανδρικά μπάνια ή από την παραλία προσπαθούσαν κάποια αδιάκριτα μάτια να ρίξουν, έως εκεί το βλέμμα τους. Δεν έφτανε να πάρη τίποτα από τη σιλουέτα τους, τίποτε από τη φόρμα τους. Κι' έμειναν κρυμμένα τα θέλητρα των προπολεμικών νέων γυναικών, κρυμμένες οι όμορφιές τους, σαν έργα γλυπτικής, που δεν βγήκαν ποτέ από το άτελεί τους, που έμειναν στο σκοτάδι και χάθηκαν δίχως να σάψουν μυστικά αισθητήματα και δίχως να ξυπνήσουν κρυφές ελπίδες.

Γυναίκες προπολεμικές! Γυναίκες φάουστ! Δεν υπάρχει για σας Μεφιστοφέλης!... Γιατί αν υπήρχε θα είσασταν πρόθυμες, να του πουλήσετε την ψυχή σας για να ξαναγίνετε νέες μόνο για να κολυμπήσετε στα νερά της Γλυφάδας και να δείξετε τα δροσερά σας μέλη σ' δλο τον κόσμο της πλάζ.

ΣΩΤΗΡΗΣ ΣΚΙΠΗΣ

ΣΗΜΕΡΙΝΕΣ ΚΟΣΜΙΚΕΣ ΠΛΑΖ

Ἐφτιάσαμε μνημεῖο στὸν «Ἀγνωστο Στρατιώτη» καὶ ἀκόμη δὲ σκεφτήκαμε νὰ φτιάσουμε ἕνα στοὺς ἀγνώστους ἥρωας ποὺ ἔκαμαν στὴν Ἑλλάδα τὸ πρῶτο μπαϊν-μίζετ. Δὲν παραδοξολογῶ. Οἱ ἀφανεῖς ἐκεῖνοι Ἕλληνες—καὶ πρὸ πάντων οἱ γυναῖκες—ἀξίζουν ὅλο τὸν θαυμασμό μας. Ἐκαμαν μιὰ πράξη ποὺ εἶναι ἀληθινὸς ἡρωϊσμός. Σκεφθῆτε τί ἀποτολμοῦσαν· τὰ ἔβαλαν μὲ δλόκληρο τὸ παρελθόν· μὲ δλόκληρο ἕναν κόσμο προλήψεων, σκουριασμένων ἰδεῶν, μ' ἕναν κόσμο ποὺ ἔπασχε ἀπὸ ψυχικὴ ἀποτελμάτωση καὶ ἀρτηριοσκήληρωση. Καὶ ἀψηφώντας τὴν μὴνιν τοῦ κόσμου αὐτοῦ σήκωσαν κατάντικρύ του τὸ λάβαρο τῆς μεγαλειτέρας ἠθικῆς ἐπαναστάσεως ποὺ ἔγινε τὰ τελευταῖα χρόνια στὴν Ἑλλάδα. Ὅχι, δὲν ἀστειεύομαι· στοὺς ἀφανεῖς ἐκείνους ἥρωας καὶ ποὺ θὰ μείνουν γιὰ πάντα ἀφανεῖς, χρεωστοῦμε ὅλοι τὴν πιὸ βαθειὰ εὐγνωμοσύνη. Εἶναι οἱ πρωτοπόροι μιᾶς εὐγενικῆς ἰδέας, ποὺ ἄγνωστο πόσο θ' ἀργοῦσε νὰ ἐπικρατήσῃ στὴν Ἑλλάδα, ἂν δὲν εἶχαν τὸ θάρρος νὰ τὴν ἐπιβάλουν.

Ἀλήθεια ὅμως· συλλογισθῆτε τί κίνημα—τὸ μόνον εὐεργετικό—στὴν περιοχὴ τῶν ἡθῶν, ἦσαν τὰ μπαϊν-μίζετ! Νὰ βλέπησιν τὴν γυναῖκα τοῦ ἄλλου καὶ τὴν ἀδελφὴν τοῦ καὶ τὴν ξαδελφὴν τοῦ σκεπασμένες μ' ἕνα μονάχα μαγιό, ποὺ ἀντὶ νὰ τὰ κρύβῃ, ἀναδεικνύει ἀκόμη περισσότερο τὰ κρυφὰ κάλλη τους καὶ τὰ κάνει πιὸ γαργαλιστικά, καὶ νὰ περιεργάζεσθαι τὶς καμπυλότητες καὶ τὶς στοργυλότητές τους μὲ ὅλη σου τὴν ἄνεση, καὶ νὰ βουτᾷς μαζί τους στὸ νερὸ καὶ νὰ παίξεις καὶ νὰ βγαίνῃς κατόπιν στὴν ἄμμο καὶ νὰ ξαπλώνεσαι πλάϊ τους, καὶ ὕστερα νὰ πηγαίνῃς στὸ διπλανὸ μαγαζάκι καὶ νὰ πίνῃς μαζί τους, ἔτσι σχεδὸν καθὼς σ' ἔφερε στὸν κόσμο ἡ μητέρα σου καὶ καθὼς τὶς ἔφεραν οἱ μητέρες τους κι' ἐκεῖνες καὶ νὰ τρῶς καὶ νὰ κουβεντιάζῃς μ' ὅλη τὴν ἡσυχία σου σὰ νὰ ἦσουν στοῦ «Ἀβέρωφ» ἢ στοῦ «Διεθνέος». Μὴ μοῦ πῆτε ὅτι εἶναι μικρὸ πρᾶγμα αὐτὸ ἴσια ἴσια εἶναι τόσο τολμηρὸ καὶ

τόσο νέο ἀκόμη γιὰ τὸν τόπο μας, ὥστε ὁ περίφημος ἐκεῖνος ἀδελφός, ποὺ δὲ μποροῦσε νὰ τὸ χωνέψῃ, νὰ «χωνέψῃ τοὺς νεωτερισμούς», ξεπάστρεψε πέρυσιν τὴν ἀδελφὴν τοῦ μόνου καὶ μόνου γιὰτὶ ἐσύχναζε στὰ μπαϊν-μίζετ.

Γιὰ τὶς παλαιομένους τοῦ ἰδέες (καὶ ὄχι βέβαια γιὰ τὸ ἔγκλημά του) δὲν ἀδικῶ τὸν ἀδελφὸ αὐτόν· τὰ ἔβλεπε τὰ πράγματα—καὶ εἶχε ὅλο τὸ δικαίωμα—ἀπὸ τὴν «ἀποψή» του φαντάζομαι, ὅμως, ὅτι δὲν θὰ βρεθῇ ἄλλος ἀδελφός ἢ σύζυγος ἢ πατέρας γιὰ νὰ μιμηθῇ τὴν πράξη του. Ἦταν καθὼς λέγει ἕνας ποιητῆς, γιὰ ἄλλο ζήτημα, «ὁ τελευταῖος τῆς γενεᾶς του».

Τώρα ποὺ μπῆκε τὸ καλοκαῖρι γιὰ τὰ καλά, κάνετε μιὰ βόλτα σ' ἕνα ὁποιοδήποτε ἑλληνικὸ ἀκρογιάλι. Σὲ νησιώτικο, ἂν βρῖσκεσθε σὲ νησί, στὴ Γλυφάδα, στὴ Βούλα, στὴ Βουλιαγμένη, ἂν μένετε στὴν Ἀθήνα. Παντοῦ τὸ μάτι σας θ' ἀντικρύσῃ ἕνα χαρούμενο θέαμα. Χιλιάδες νέοι καὶ νέες, χιλιάδες ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ποὺ ἀπολαμβάνουν μαζί τὴν μεγάλη καλοκαιρινὴ εὐτυχία, τὴ θάλασσα! Καμμιά σεμνοτυφία, κανένα ὑποπτό κατέβασμα ματιῶν, τίποτε τὸ ἔνοχο στὸ φέροισμο, στίς κινήσεις, στὸν τόνο τῆς φωνῆς ὅλων αὐτῶν τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν γυναικῶν! Ναί, βέβαια, ξέρω, συμβαίνουν καὶ μερικά σκανδαλάκια καὶ ὑπάρχουν ἄνδρες γιὰ τοὺς ὁποίους τὰ μπαϊν-μίζετ δὲν εἶναι παρὰ μιὰ εὐκαιρία ἐρωτικῶν κατακτήσεων, καὶ γυναῖκες ποὺ δὲν λησμονοῦν τὸν προαιώνιο ρόλο τῆς Εὔας, καὶ οἱ ὁποῖες προσπαθοῦν καὶ στὰ μπάνια, ὅπως καὶ παντοῦ ἄλλοῦ, νὰ φαίνωνται ὅσο μποροῦν πιὸ προκλητικές. Ξέρω, ὅτι τὰ μπαϊν-μίζετ γιὰ πολλοὺς εἶναι σνομπισμός καὶ μέσον ἐπιδείξεως καὶ ἠθικῆς κατρακύλας. Ἀλλ' αὐτοὶ εἶναι οἱ ἀδιόρθωτοὶ ποὺ παντοῦ καὶ πάντα ἐννοοῦν νὰ κάμουν τὰ δικά τους, ποὺ ὁ σνομπισμός ἔγινε ἕνα μὲ τὴν ἀνθρωπινὴ τους ὑπόστασι, ποὺ φοβοῦν γιὰ

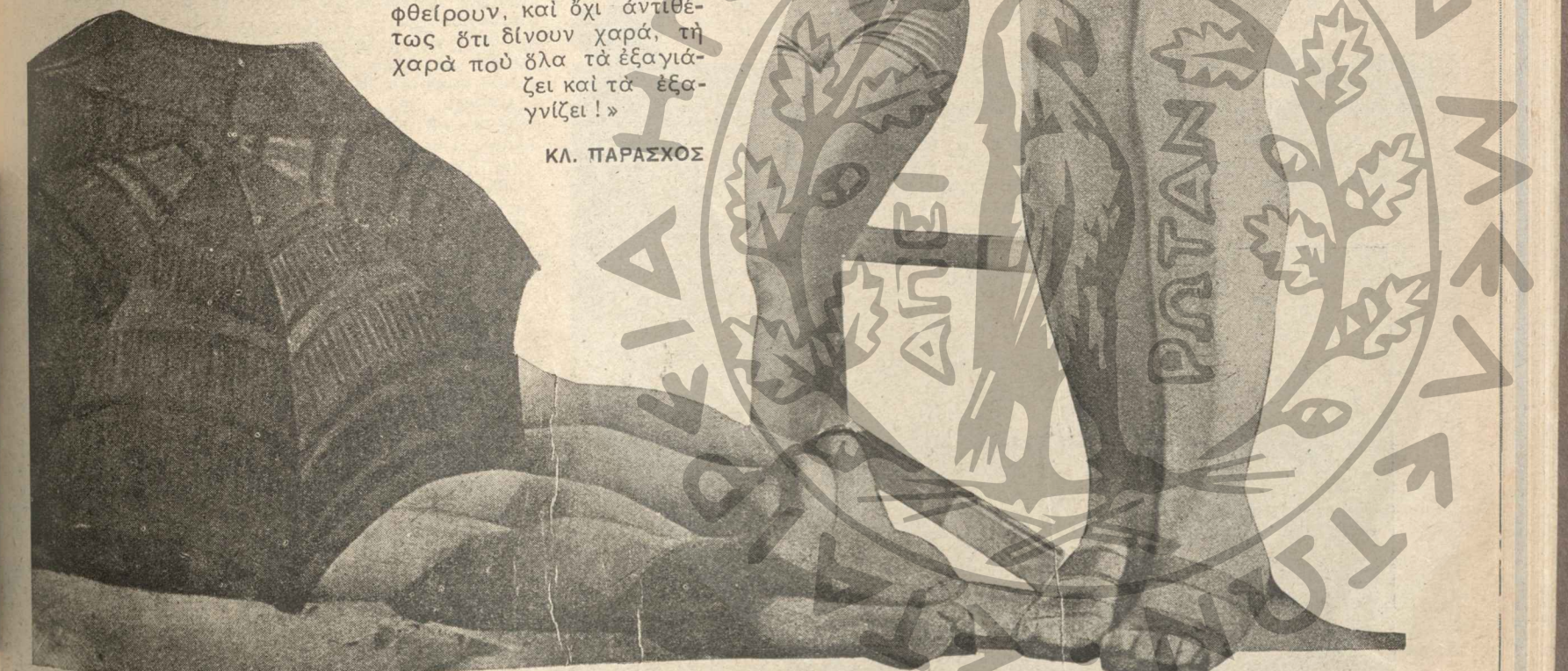
ἐπιδείξῃ καὶ ποὺ δὲ ζοῦν χωρὶς σκάνδαλο καὶ χωρὶς παραπάτημα καὶ χωρὶς ὑποπτό γλέντι. Εἶναι οἱ αἰώνιοι ἀδιόρθωτοὶ καὶ εἶναι οἱ λίγοι. Γιὰ ὅλους τοὺς ἄλλους, ὅμως, τὸ μπαϊν-μίζετ δὲν ἔχει τίποτε ἀπ' αὐτά. Τὸ περιμένουν καὶ τὸ χαίρουνται σὰν τὴν πιὸ μεγάλη καλοκαιρινὴ χαρὰ. Δροσάτο χᾶδι τῆς θάλασσας στὸ κορμί, τόσο δροσάτο καὶ τόσο εὐχάριστο μὲς στὴν ἀνυπόφορη ζέστη, ποὺ σὲ καθουρντίζει, ὥστε νὰ μὴν τὸ χορταίνῃς, καὶ ἀνάσασμα δλόκληρου τοῦ σώματος γυμνοῦ, ἐλεύθερου μὲς στὸ νοτισμένο ἀπὸ ἄλμη καὶ ἀπὸ τὴ μυρωδιὰ τῶν φυκιῶν ἀέρα, καὶ ξαπλώμα ὕστερα στὴν ἄμμο καὶ ἡλιόλουτρο τόσο ἀπολαυστικό, δίχως σκέψη, δίχως ἔγνοια, δίχως συλλογὴ! Καὶ μαζί μὲ ὅλα αὐτὰ γιὰ τοὺς ἄνδρες, ἡ γυναῖκα, δίπλα τους, κοντά τους, καὶ ὄχι σὰν ἀπαγορευμένος καρπός, καὶ μαρτζι, δέκα μίλλια μακριά, καὶ γιὰ τὶς γυναῖκες, ὁ ἄνδρας. Γιατὶ τοῦτο ἀκριβῶς δὲ μποροῦν νὰ καταλάβουν ὅσοι κατηγοροῦν τὰ μπαϊν-μίζετ, ὅτι ὁ ἄνδρας καὶ ἡ γυναῖκα δὲν ἐπλάσθησαν γιὰ νὰ διασκεδάσουν χωριστὰ καὶ γιὰ νὰ κυττάζωνται καὶ νὰ ξελιγώνωνται ἀπὸ μακριὰ μὲ τὰ κυάλια, ὅτι στὴν ἐποχὴ μας τὴν κοινωνικὴ ζωὴ, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ τὴν ἐξουσιάζῃ πιά ἡ νοστορπία ποὺ ἐγέννησε τὸν γυναικῶνιτη καὶ τὸν φερετζέ. Ἀλλ' ὅτι, ὅπως ὅλες τὶς ἄλλες μας διασκεδάσεις, τὸ χορὸ, τὴν ἐκδρομὴ, τὸ φαγοπότι, τὸν περίπαιτο, ἔτσι καὶ τὴν μεγαλειτέρη καλοκαιρινὴ διασκέδασι, τὸ μπάνιο, τὴν αὐξάνει, τὴν κάνει πιὸ ἐπιθυμητὴ, πιὸ πικάντικη, τὸ γεγονὸς, ὅτι ἄνδρες καὶ γυναῖκες μποροῦν καὶ λούζονται μαζί, καὶ ὄχι χωρισμένοι, σὰ νὰ ἦσαν ἔγκλημα καὶ θανάσιμη ἁμαρτία ἡ προσέγγισις τῶν δύο φύλων καὶ σὰν νὰ ὀδηγῇ κατ' ἀνάγκην στὴ διαφθορά!

—Ὅχι φίλε μου, ἔλεγε σὲ σχετικὴ συζήτηση, ὁ αἰώνιος γκρινιάρης τῆς συντροφιάς· ἐγὼ δὲν τ' ἀκούγω αὐτά. Ὅσο πιὸ γυμνὴ βλέπει ὁ ἄνδρας τὴν γυναῖκα, τόσο πιὸ πολὺ τὴν ἐπιθυμεῖ, τόσο τὰ πράγματα μουννταρεύουν. Ἀν ἦμουν δικτάτωρ, πρώτη μου δουλειὰ θὰ ἦταν νὰ τὰ ἀπαγορεύσω. Εἶναι τὸ μεγαλειτέρο διαφθορεῖο τῆς ἐποχῆς μας.

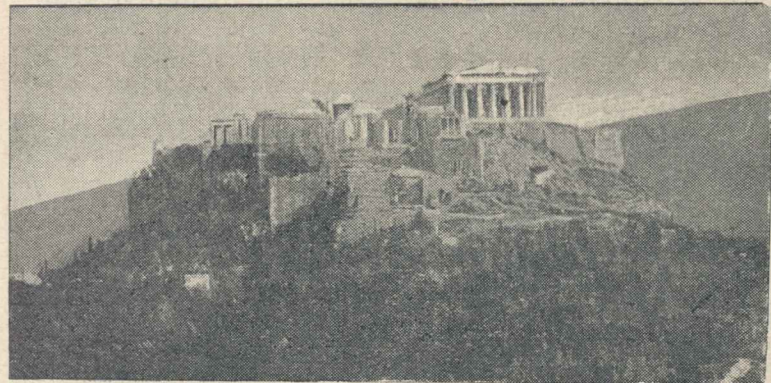
Μὰ καὶ γιὰτὶ ν' ἀκοῦμε τοὺς γκρινιάρηδες; Αὐτοὶ δὲ θὰ λείψουν ποτέ. Ὅπως δὲ θὰ λείψουν οἱ «παλιοὶ» ἐκεῖνοι, στὰ χρόνια τῶν ὁποίων ἦσαν ὅλα καλλίτερα, καὶ οἱ ζηλιάρηδες, καὶ οἱ παραπονιάρηδες καὶ οἱ στριμέννοι. Κάθε κατὰκτησι τοῦ ἀνθρώπου, κάθε μεγάλο καὶ ἀποφασιστικὸ βῆμα τοῦ πρὸς τὴν εὐτυχία θὰ τὸ βλέπουν μὲ ὑποπτό μάτι καὶ θὰ τὸ καταδικάζουν.

Σὲ ὅλους αὐτοὺς, ποὺ κόλλησαν στὶς ἰδέες τους ὅπως τὰ στρεῖδια στὰ παλινκαράβα, μοῦ ἔρχεται νὰ φωνάξω: «Πετάξτε ἀπὸ τὴν ψυχὴ σας τὴ μοῦχλα ποὺ κάθησε ἀπάνω, ἐλευθερωθῆτε ἀπὸ τὶς σκουριασμένες σας ἰδέες καὶ κυττάξτε τὴ ζωὴν πιὸ ἀντρίκια καὶ θαρρετά. Ἡ ἐρωτικὴ ζωὴ—καὶ ἔρωας εἶναι ἡ σχέση τῶν δύο φύλων—δὲ μοιάζει μὲ τὸ κρυφτοῦλι. Θέλει ἀλήθεια, εὐλικρινεία, ξεγύμνωμα σώματος καὶ ψυχῆς. Ἡ ὑποκρισία καὶ ἡ σεμνοτυφία μαρμαζώνουν τὶς ψυχές, τὶς σταφιδιάζουν, κάνουν τὸν ἄνδρα ψεύτη καὶ τὴν γυναῖκα κεράτσα καὶ γεροντοκόρη. Χωρὶς θυσιᾶς δὲν κατακτᾷ τίποτε ὁ ἄνθρωπος, καὶ χωρὶς τόλμης. Ἀν παραστρατήσουν μερικὲς γυναῖκες ἀπὸ τὸ μπαϊν-μίζετ, ἂς παρυστρατήσουν. Ἔτσι ἡ ἀλλοιῶς θὰ παρυστρατίζαν. Καὶ θὰ ἔλεγα ἀκόμη: «Πηγαίνετε σ' ἕνα ἀκρογιάλι ποὺ κάνουν μαζί μπάνιο ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ πῆτε μου εὐλικρινῶς ἂν ἄλλοτε νοιώθατε τόση χαρὰ νὰ λάμπῃ στὰ μάτια τῶν λουομένων, τόση χαρὰ στὰ παιχνίδια τους, στὰ κυνηγητά, στὶς φωνές των, καὶ ἂν βλέπατε τόση ὑγεία στὰ σώματά τους. Καὶ πῆτε μου εὐλικρινῶς ἂν ἐξακολουθῆτε νὰ πιστεύετε ὅτι τὰ μπαϊν-μίζετ διαφθείρουν, καὶ ὄχι ἀντιθέτως ὅτι δίνουν χαρὰ, τὴν χαρὰ ποὺ ὅλα τὰ ἐξαγιάζει καὶ τὰ ἐξαγνίζει!»

ΚΛ. ΠΑΡΑΣΧΟΣ

ΑΘΗΝΑΙ-ΜΠΡΙΝΤΙΖΙ

ΑΕΡΟΛΙΜΗΝ ΦΑΛΗΡΟΥ

“Ένα πρωινό ήσυχο σάν όλα. Στο μακρύ παραλιακό δρόμο του Φαλήρου κάμποσοι άραμπάδες, που κουβαλάνε άμμο και λιγότερα αυτοκίνητα, που μεταφέρουν ανθρώπους και βαλίτσες. Λίγα άπ’ αυτά άντί νά συνεχίσουν τό δρόμο τους, στρίβουν. Ξαφνικά μπροστά στην είσοδο του αεροδρομίου και φέρνουν τούς συνταξειδιώτες σας. Είναι όλοι τους βιαστικοί. Οί αιώνιοι καθυστηρημένοι. Τό ύδροπλάνο έχει κι’ όλας φανή πέρα βαθεία σάν άνοιχτό και γαλάζιο όρίζοντα σάν μιά μαύρη κουκιδίτσα στην άρχή, σάν μιά μούγα ύστερα, σάν σπουρνίτι πιό ύστερα και... και πρίν προφτάξετε νά κάνετε καμμιάν άλλη παρομοίωση σάν πελώριο φανταστικό πουλί. Ό θόρυβος του μοτέρ του σάς ζαλίζει ήδη. Οί δυό, τρείς κύκλοι, που κάνει πάνω άπ’ τό κεφάλι σας, πρίν προσθαλασσώθη κρατούν αίχμαλωτο τό βλέμμα σας και συγκεντρώνουν κάθε σας σκέψη. “Ένα αούλακι πάνω στην άρειπίδωτη θάλασσα, συντριβάνια από άφρό, κι’ ύστερα τίποτα άλλο. Τό πουλί που θορυβώσε, μένει άκίνητο, σάν νεκρό, κι’ άνάμεσα άπ’ τά σπλάχνα του, ξεπετάγονται βιαστικά μερικοί άνθρωποι: πιλότοι, μηχανικοί, έπιβάτες...”

Στρέφετε γύρω σας. Μιά μικρή μάζα από ανθρώπους κι’ άποσκευές κινείται σπασμωδικά. Τά στόματα όλων κάτι λένε ή κάτι προσπαθούν νά πουν. Τά χέρια τους σφίγγουν άλλα χέρια, άλλες μέσες. Τά χείλη τους φιλούν άλλα χείλια, άλλα πρόσωπα. Οί τελευταίες παραγγελίες, οι τελευταίοι χαιρετισμοί, τά τελευταία φιλιά. Μετά, τό κάθε τι συγχέεται μέσα στο μυαλό σας. Λίγων μέτρων διαδρομή, μιά ευλένια αποβάθρα, ένας μικρός γύρος με την άτμάκατο, ή γνωριμία σας με τά σπλάχνα του ύδροπλάνου, μιά άναπαυτική πολυθρόνα, ό θόρυβος του μοτέρ, ένα δυνατώτερο τίναγμα, τό πιστόλισμα του άφρου πάνω στο κράσταλλα των μικροσκοπικών παραθυριών και τό κρέμασμά σας άνάμεσα ούρανο και γής...

Ταξειδεύετε. Λίγο μπαμπάκι έχει άναλάβει τη λεπτή ύποχρέωση νά προφυλάξη τά άκουστικά σας τύμπανα άπ’ τό θόρυβο του μοτέρ και μιά σασκούλα με καραμέλλες νά διασκεδάση τη γεύση σας άπ’ τη στέρηση του τσιγάρου...

Ταξειδεύετε. Άντίκρου σας μιά λεπτή κυρία κι’ ένα μυθιστόρημα. Πλάϊ σάς ένα χονδρός κύριος και μιά μπουκάλα μεταλλικό νερό. Πάνω άπ’ τό κεφάλι σας ένα δίκτυ γεμάτο βιβλιαράκια και χρωματιστά φυλλάδια, διαφημιστικά της εταιρείας των ύδροπλάνων που ταξειδεύετε. Κάτω σας, σ’ ένα ύψος, που διασκεδάει, θαρρείς, ν’ αόζομειώνετε συνεχώς από 250—200 μέτρα, ή θάλασσα, ή γή...

Ταξειδεύετε. Οί άκτές, σάν ξεχυμένες, θαρρείς, ζύμες, σάς συντροφεύουν. “Ένα ξερόνησο, σάς θυμίζει σκοτωμένη σαύρα. “Ένα καίκι, ένα καρύδι σκισμένο στη μέση. Τά σπίτια, σκορπισμένους κύβους άπ’ αυτούς που παίζουν τά παιδιά. Τά δένδρα, σπιρτόξυλα φυτεμένα στο χώμα. “Η γή, ξεθωριασμένο χαλί. Οί δρόμοι, άσπρες, στακτιές, κεραμειδιές σερπαντίνες...

Ταξειδεύετε. “Η σκιά του πουλιού, που σάς μεταφέρει μεσ’ τά σπλάχνα του, σάς συντροφεύει σ’ όλο σας τό ταξίδι. “Ο χιονισμένος Έλικών, σάς στέλνει τούς χαιρετισμούς του. “Η δανδελωτός άκτές του Κορινθιακού συναγωνίζονται σ’ όμορφιά τις χίλιες δυό άποχρώσεις της θάλασσας. Μιά καλλιεργημέ-

νη έκταση, πλάκες-πλάκες στακτιές γής χωρισμένης άκατάστατα από πρασινάδα, σάς θυμίζει παλιά πλακόστρωτη έγγυλζικη αούλη. “Ένα νεκροταφείο, σκορπισμένα χαλίκια... Κι’ ύστερα τίποτα. Τό αεροπλάνο σας, θαρρείς και τό πιάσανε ξαφνικά σπασμοί, άνεβοκατεβαίνει τόσο άπότομα και τόσο νευρικά, που σάς κόβει κάθε διάθεση νά τό παρακολουθήσετε. Κουβαριάζεσθε συνεπώς μέσα στην πολυθρόνα σας και περιμένετε... περιμένετε στωϊκότατα και καρτερικότατα τό τέρμα του ταξειδιού σας. Και μόνον, όταν σάς πληροφοροούν πώς φτάνετε, άποφασίζετε ν’ αφήσετε την παθητική στάση σας και νά σκύψετε νά κυττάξετε. “Η “Ιταλία σας ύποδέχεται σκορπίζοντας γύρω άπ’ τις άκτές της, μπουκέτα, μπουκέτα από άσπρα, κατάλευκα κρίνα...

Προσπαθείτε τότε κάτι νά συγκρατήσετε. “Αδύνατο. Οί κύκλοι που φέρνει τό αεροπλάνο, γύρω άπ’ τό μέρος που πρόκειται νά προσθαλασσώθη, ίδια σάν τόν άέτο που φέρνει γύρα τη λεία του πρίν πέση πάνω της και την άρπάξει, σάς ζαλίζουν και σας καθιστούν άνικανο νά τό παρακολουθήσετε. “Έτσι άρκείσθε μόνο στη θύμηση, μερικών τρανταγμάτων, του άφρου που έρχεται νά ξαναβολώση τά κρύσταλλα των παραθυριών, της μικρής σκάλας που άνεβαίνετε και του καθαρού άέρα που σας ύποδέχεται, μόλις πατήσετε τό πόδι σας πάνω στην ευλένια αποβάθρα.

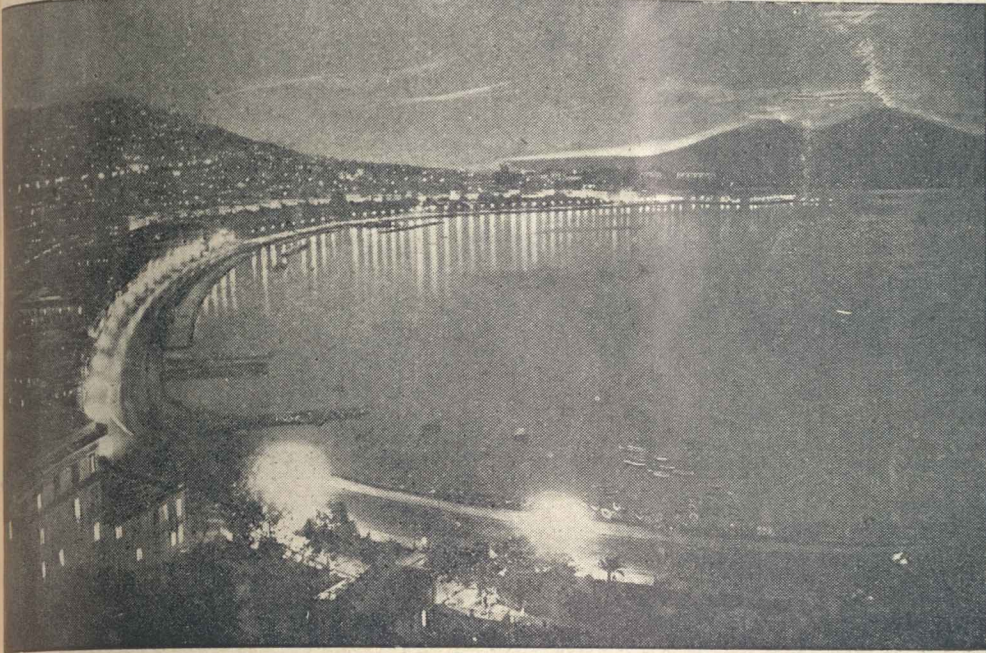
“Ένας κουκλιστικός σταθμός, ώραιότατος και άσυγώρητα μοντέρνος, άναλαμβάνει νά σας ξεκουράση ώσπου νά γίνουν οί άπαραίτητες διαβατηριακές και τελωνειακές διατυπώσεις, κι’ ύστερα μιά άτμάκατος, άφού σας άναγκάσει νά υποβάλετε, περνώντας από μπροστά, τά σέβη σας στο μνημείο του “Αφανούς Ναύτη” ένα περίεργο πέτρινο κατασκευάσμα—σάν όρθιο τιμόνι βάρκας—έπιβλητικό ίσως άλλα άψυχο, σάς άφίνει μπροστά στην είσοδο του μοναδικού ξενοδοχείου του Μπρίντιζι και πάνω σε μιά πλακόστρωτη προκυμια γεμάτη από βαρέλια, δέματα, κουτιά, κάσες, καλάθια, ανθρώπους, και πλημμυρισμένη από στρατιώτες, άξιωματικούς και κανόνια, που πάνε στην “Αβησσυνία γιά νά διεκδικήσουν άπ’ τούς ύπηκόους του Ράς-Τάφαρι, μερικά τετραγωνικά χιλιόμετρα μιάς γής άνυδρης και γεμάτης πυρετούς.

ΒΡΑΔΥΝΟ ΣΤΟ ΜΠΡΙΝΤΙΖΙ

“Οξω από τόν παραλιακό δρόμο κι’ έναν άλλο που φέρνει στο σταθμό, οί δρόμοι του Μπρίντιζι σου δίνουν την έντύπωση διαδρομών. Τό πλάτος τους, χωρίς νά υπερβαίνει τά δυό μέτρα και που φτάνει πολλές φορές στο μισό, μόλις και μετά βίας επιτρέπει την κυκλοφορία, όχι μόνο των τροχοφόρων, μά κι’ αυτών ακόμα των ανθρώπων. Και καθώς τό άμάξι σας, κάτι πανάρχαια “λαντά” βγαλμένα θαρρείς άπ’ τά μουσεια, υπερδειυή μέσα στο λαβύρινθο των στενωσοκάκων αυτών υποβάλεσθε άσυναίσθητα στην άγωνία μήπως ξεπεταχθή ξαφνικά μπροστά σας ένα άλλο άμάξι, όπότε... όπότε... φυλακίζεσθε γιά κάμποση ώρα ώσπου νά τελειώσουν οί μεταξύ των άμαξάδων διάλογοι και νά έπιτευχθούν οί πραγματικά έπιτελικές κινήσεις που χρειάζονται γιά νά έλευθερωθήτε!

Μπρίντιζι! Μιά σκιαγραφία μεγάλης πόλεως και μικρού χωριού. “Έχετε ότι θελήσετε, άλλα πώς τό έχετε, αυτό είναι άλλη κουβέντα. “Έχετε μαγαζιά, κίνηση, φωτισμένους δρόμους, καμπαρέ, μπάρ, μουσική, πλατείες, κτίρια μεγαλοπρεπή, μνημεία, μά έχετε και καταθληπτική «μαρίδα», φυστικά άράπια, όχλο, καλντερίμια, λοκάντες, μαγέρικα στο δρόμο, φωνές, όχλο και πάνω άπ’ όλα... «φακίνους»—χαμάληδες—. Κι’ όλα αυτά άνακατεμένα, μπερδεμένα, τό ένα πάνω στο άλλο σε τέτοιο σημείο, που στο τέλος φτάνετε νά πιστέψετε πώς βρίσκεσθε στά σύνορα μιάς πόλεως κι’ ενός χωριού και πώς κάθε βήμα σας—σας φέρνει άλληλοδιαδόχως μιά στην περιοχή της πόλεως και μιά στα έδάφη του χωριού. Κι’ αυτός ακόμα ό σταθμός του τραίνου, που πρόκειται νά φύγετε δέν κατορθώνει νά σας δώσει μιά άλλη έντύπωση. “Απ’ έξω με την καλοσυγυρισμένη πλατεία του και με την άρκετά ευπρόσωπη πρόσοψη της οικοδομής του, σάς θυμίζει «πόλη». Από μέσα, όμως, με τις φωνές των «φακίνων», τό παιδουμάζωμα, τό συρφετό, τούς μικροπωλητές του, σάς θυμι-

ΝΑΠΟΛΙ-ΡΩΜΗ-ΜΟΝΤΑΝ

νταλικές με βώδια παραστέκουν στην τελετή. “Ο ούρανός ξεθωριασμένος κι’ ό ήλιος πάντα σά φυλακισμένος μέσα σε θαμπό γυαλί.

Τό τράινο συνεχίζει τό δρόμο του. “Η χονδρή κυρία πουδραρίζει τά κρεμασμένα μάγουλά της. Οί κύριοι συζητούν. Τό κοριτσάκι μισοκλαίει. “Ακούγεται τό πρώτο σφύριγμα βαποριού άπ’ τό λιμάνι. Δυό λεπτά άργότερα, τό τράινο σας άναπαύεται κάτω άπ’ τούς καπνισμένους τσαματούς θόλους του σταθμού της Νεαπόλεως...

ΔΥΟ ΜΕΡΕΣ ΚΑΙ ΔΥΟ ΝΥΚΤΕΣ ΣΤΗ ΝΕΑΠΟΛΗ

Μιά πόλη που έπείγεσαι και που προσπαθείς νά την γνωρίσης στά μικρά χρονικά διαλείμματα που σου άφήνουν ή σου έπιτρέπουν οί άλλες σου άσχολίες, παρουσιάζει πάντα, κοντά στην άλλη ευχαρίστηση που μπορείς νάχης, και τη σάχηνη του «άηγορευμένου». “Η σκέψη που κάνεις και ή προσπάθεια που καταβάλεις γιά νά ξεκλέψης μιά δυό ώρες γιά νά τις άφιέρωσης σ’ ένα άσκοπο περίπατο στην πόλη, ή σε μιά γνωριμία της νεκρινής της ζωής, προσδίδει ευθύς εξ άρχής μιάν όλότελα ξεχωριστή δίψα και χαρά γιά τό κάθε τι που βλέπεις ή που ζής. “Έτσι και γώ τη Νεάπολη την γνώρισα ή έστω προσπάθησα νά την γνωρίσω άνάμεσα στα μικρά αυτά χρονικά διαλείμματα, που κατόρθωσα νά ξεκλέψω.

Τό τι γνώρισα τώρα άπ’ τη Νεάπολη; Ούτε και γώ καλά-καλά ξέρω. Χίλια δυό πράγματα, που εναλλάσσονται μέσα στη θύμησή μου με ταχύτητα κινηματογραφικής ταινίας. Χίλια δυό πράγματα και τίποτα...

“Ένα δωμάτιο ενός ξενοδοχείου. “Υστερα την πλατεία του σταθμού με ένα άγαλμα μαρμάρينو στη μέση και με δυό αντίστοιχες σειρές παρατεταγμένον άμαξιών και ταξί. Κόσμο, φωνές, φασαρία κίνηση και τό λιθόστρωτο κεντρικό δρόμο, την Corso Umberto που σε φέρνει άνάμεσα από δυό σειρές γκρίζα σπίτια και μαγαζιά λογίων-λογιών στην πλατεία του Χρηματιστηρίου πρώτα κι’ έπειτα κάτω στο λιμάνι, τό λιμάνι που σου δίνει διαδοχικά την έντύπωση λιμανιού γεμάτου ύπόστεγα, έμπορεύματα και πλοία και στρατοπέδου που άσφυκτιά από στρατό, κάσες πολεμοφοβίων, κανόνια...

Τί συγκρατήσατε άπ’ όλην αυτή τη διαδρομή; Μιά καθαριότητα παντού που σας ξαφνιάει. Μπουλούκια από παιδιά, που παίζουν καταμεσής των δρόμων, σάν νά βρισκότανε στις αούλες των σπιτιών τους. Τεμπέληδες, που κοιμούνται ξαπλωμένοι πάνω στη χλόη των πάρκων. Δένδροστοιχίες άτέλειαιτες. Δρομάκια, δεξιά και άριστερά, στενά κι’ άφωτα, που τό μπαλκόνι του ενός σπιτιού μοιάζει σάν νά άποτελεί συνέχεια του μπαλκονιού της άπέναντι κατοικίας. Μπουγάδες άπλωμένες παντού, σάν τά διάφορα άνδρικά και γυναικεία ποικιλόχρωμα έσώρουχα, που στήζουν αδιάκοπα πάνω στο κεφάλι σας, άποτελούν τό μόνιμο σημειοστόλισμα της Νεαπόλεως. Λούστρους σε κάθε γωνιά σκυμμένους μπροστά στους πελάτες τους, που κάθονται πάνω σε καθίσματα μεγάλα, ίδια σάν δεσποτικούς θρόνους, γεμάτους χάντρες, καθρεπτάκια και λογής-λογής άλλα υπιχιμπίδια. Καφενεία, μπάρ, που οί Ναπολιτάνοι πίνουνε στα όρθά των καφέ και τό ορεκτικό τους. Σειρές από κομψότατα στολισμένα «φουτατζήδια»—λεμονία, κίτρα, πορτοκάλια—και παγωμένα σιρόπια. “Αγίες εικόνες, άγίαγυφα άγίων σκαλισμένα σε εύλο ή πέτρα και συντροφεύεται με άναμμένα κανδήλια, που προσφέρουν κάθε τόσο στις γωνίες των δρόμων στους πιστούς την ευκαιρία νά σταυροκοπηθούν ή νά συνεισφέρουν τόν όβολό τους—θαρρείς και στη

ζει «χωριό»! “Έτσι, τη στιγμή που ό «φακίνος» ευχαριστημένος από τις λιρέττες που του δώσατε, σάς ευχηθή «καλό ταξίδι» καθίσταται προβληματικό γιά σας, πώς νά τόν άποχαρестήσετε: σάν «φακίνο» μεγαλοπόλεως ή σάν «χαμάλη» χωριού; Κι’ έπειδή έχετε πολλά άλλα πράγματα σοβαρότερα νά σκεφθήτε παρά νά λύσετε τέτοιου είδους προβλήματα, προτιμάτε νά μην του άποδώσετε τό χαριετιμό που σας άπευθύνει κι’ άνεβάξετε τό τζάμι του παραθυριού του βαγονιού σας!...

ΜΙΑ ΝΥΚΤΑ ΣΤΟ ΤΡΑΙΝΟ

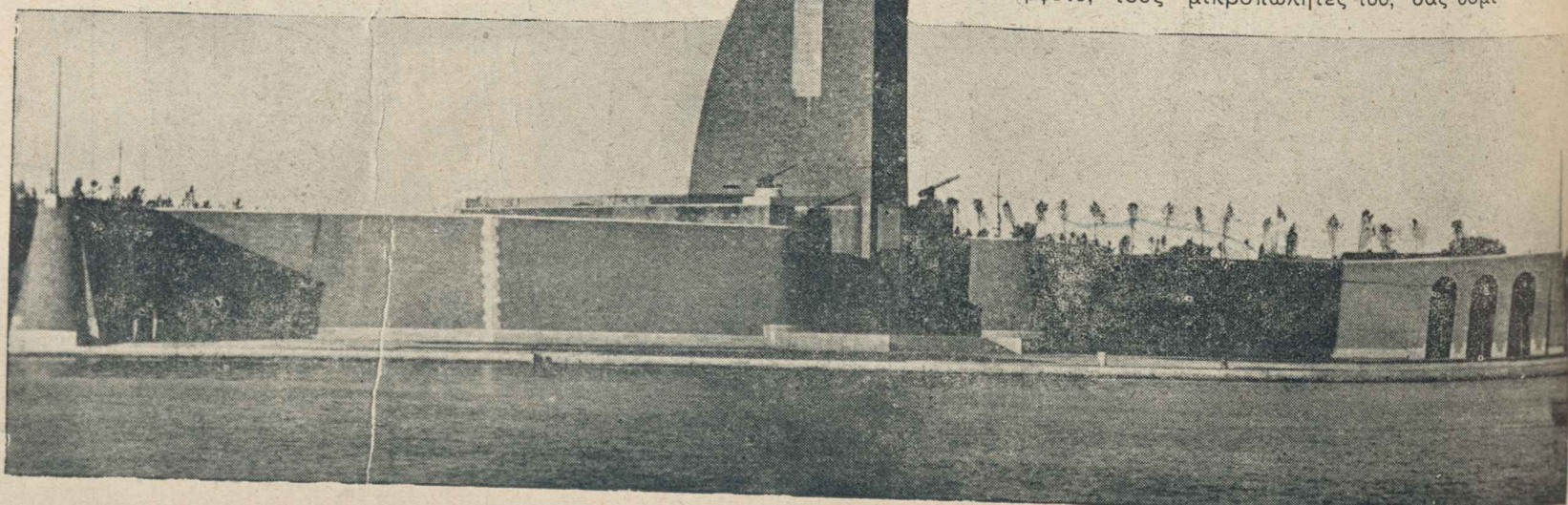
Μιά νύκτα σε τράινο μπορεί νάβαι τό πιο διασκεδαστικό «entre-acte» ενός ταξειδιού και ταυτόχρονα ή πιο ευχάριστη περιπέτεια. Τό ίδιο, όμως, μπορεί νάβαι και κάτι τό άόρητα ένοχλητικό. Κι’ οί λόγοι κι’ οί συμπτώσεις που θα έξασφάλιζαν τό πρώτο ή θα σε καταδίκάζαν στο δεύτερο, είναι τόσο πολλοί, που παραιτούμαι νά τούς έξιστορήσω, προτιμώντας νά περιορισθώ μόνο στα όρια του ταξειδιού μου. Σε μένα, λοιπόν, ούτε διασκεδαστική, ούτε ευχάριστη ήταν ή νύκτα που πέρασα άνάμεσα Μπρίντιζι και Νεαπόλεως. Κι’ ό λόγος θα μου πήτε ίσως; “Απλούστατος. Βάλτε τόν εαυτό σας μέσα σ’ ένα βαγόνι παρέα με δυό χονδρούς κυρίους, που συζητούν αδιάκοπα—δέν ξέρω και γώ γιατί!—, προσθέστε άντίκρου μιά κυρία ήλικίας μεταξύ σαξονιπαπέντε και πενηνταπέντε έτών, με κρεμασμένα μάγουλα και πλαδαρές σάρκες, που ξυνίζει τά μουτρα της σάν νά βρσέεται μέσα σε ψαράδικο, τοποθετήσετε πλάϊ της ένα κοριτσάκι άσκημο σάν άσβολη και γκρινιαρικό σάν ξεκουρισμένη ρομβία και ύστερα από όλα αυτά, έλατε νά μου πήτε ποιά διασκέδαση και τί είδους ευχαρίστηση, μπορείτε νά βγάλετε έσείς άπ’ όλη αυτήν την άτμόσφαιρα, κι’ άν τό μόνο που θα σας μένει νά κάνετε δέν θάταν νά προσπαθήσετε, έγκαταλείποντας γιά άλλοτε τις έλπίδες σας γιά μιάν ώρα περιπέτεια τραίνου, νά κοιμηθήτε!

Νά κοιμηθήτε! “Εστω! Άλλά πώς; Τό ρουχαλιτό της κυρίας άκούεται σάν ξεφύσημα σφυρίκτρας έργοστασίου. Τό παιδί, έχει με ταβλήθη σε πλήρη, άναρριχώμενο μιά έδω και μιά εκεί. Οί χονδροί κύριοι άπεφάσισαν νά λύσουν «έν μιά νυκτί και μόνη» όλες τις διαφορές τους. Και σε κάθε σταθμό οί «φακίνοι» σας ένοχλούν με τις προσφορές των υπηρεσιών τους, έκ παραλλήλου με αυτούς που πουλάνε άναμυκτικά διάφορα, τρόφιμα, τσιγάρα και μερικούς άλλους που σας καταδιώκουν, θαρρείς κι’ είσαστε συγγραφεύς έπιθεωρήσεως, με ένα εύλο που άπ’ αυτό κρέμονται δεκάδες μαξιλαριών, που θα σας έξασφαλίσουν, όπως σας βεβαιώνουν, έναν άνετώτερο ύπνο. “Αλλά, πρός Θεού, γιά ποιόν ύπνο μιλάνε οί κύριοι αυτοί! Γιά-ποιόν! Γιά τόν άνύπαρκτο;...

Κι’ έτσι ή ώραία αυτή νύκτα τελειώνει, με ένα όμολογουμένως καλλίτερο εημέρωμα, λίγα χιλιόμετρα έξω άπ’ τη Νεάπολη. “Ένα εημέρωμα άχνό, σάν άραχνούφανη έσάρπα και που άνάμεσα της ό ήλιος λάμπει σάν μέσα από θαμπό γυαλί. “Ένας άπέραντος καταπράσι-νος κάμπος και μερικές στολισμένες λευκές ξεκουράζουν τά άγρυπνημένα μάτια σας.

Λίγες στιγμές άργότερα σ’ ένα σταθμό—στην Aversa—σας καλημερίζουν οί πρώτοι άνθρωποι και τά πρώτα έδω. Μιά σειρά από φοινικοειδή και κάμποσες

“Εναντι : Τό μνημείο του “Αφανού Ναύτη, στόν προ- λυμένα του Μπρίντιζι. “Α ν ο : Μιά πανοραμική άποψη της Νεαπόλεως φω-τισμένης τη νύχτα. Κ ά τ ω : “Η περίφημη “Εκαλία Ούμ-πέρο» της Νεαπόλεως.

9

Τὸ πονηρὸ καὶ τὸ ἀγαθὸ
πνεῦμα ἀπεφάσισαν μιὰ βρα-
δυὰ, νὰ παρατήσουν τὴ δουλειά τους καὶ νὰ πᾶνε
σὲ κάποιο θέατρο.

Νὰ πᾶνε θέλησαν, νὰ γλεντήσουν σὰν ἄν-
θρωποι. Μὰ ἡ δουλειά τους δὲ θὰ σταματοῦσε.
Ὅπως, ὁ μηχανικός, ὅταν βάλει τὴ μηχανή του
ἐμπρὸς καὶ αὐτὴ ἀρχίσει νὰ δουλεύῃ καλὰ, τραβιέ-
ται, μιλά, κάνει τοιγάρω, ἔτσι κι' αὐτά.

Ἀφοῦ γύρισαν ἐδῶ καὶ κεῖ σταμάτησαν σ' ἓνα θέ-
ατρο καλὰ φωτισμένο, ἀνοιχτό, χωρὶς δηλαδὴ σκεπὴ, γιατί
ἦταν καλοκαίρι.

—Ἐδῶ νὰ πᾶμε, εἶπε τὸ πονηρὸ πνεῦμα, καὶ θὰ πε-
ράσουμε ὥραϊα! Εἶναι παλαιοὶ ἡθοῖοι καὶ κρατοῦν ὅλα
τὰ παλιά. Θὰ περάσουμε καλὰ. Κῦτταξε, ὅμως, μὴ σὲ
πάρῃ ὁ ὕπνος.

—Μπα τί λές! ἀπάντησε τὸ ἀγαθὸ πνεῦμα καὶ ἄνοι-
ξε τὰ μάτια του ὅσο μποροῦσε περισσότερο.

—Ἐμπρὸς τότε προχώρει!...

Καὶ μιὰ καὶ δυὸ βρέθηκαν σκαρφαλωμένα σ' ἓνα μέ-
ρος ψηλὸ, γιὰ νὰ βλέπουν καὶ τοὺς θεατὰς καὶ τοὺς ἡθο-
ποιοὺς.

—Α, ἐδῶ εἴμαστε καλὰ! Τί λές ἐσύ;

—Τὸ ἴδιο λέω κι' ἐγώ, τοῦ ἀπάντησε τὸ ἀγαθὸ πνεῦμα.
Καὶ εἶναι βλέπω, γεμάτο τὸ θέατρο! Κόσμος καὶ κοσμά-
κης! Μὰ σὰ ν' ἀργῇ νὰ σηκωθῇ ἡ αὐλαία, δὲ σοῦ φαίνεται;

—Μὰ τώρα δὲ ἤρθαμε ἐμεῖς!...

—Ναί, μὰ ἐγὼ δὲν ἔχω ὑπομονὴ ὅπως ἐσύ, κι' ἄν...
—Στάσου τότε, στάσου!... Οὐ, μὰ τ' εἶσαι σὺ!...
Νά, θὰ δῆς τί θὰ κάνω. Θὰ φωνάξω μὲ τὴ φωνή τοῦ θεα-
τρῶνι ν' ἀρχίσουν! Κι' αὐτὸς θὰ νομίση, πὼς αὐτὸς ὁ
ἴδιος φωνάζει!...

Καὶ τὸ πονηρὸ πνεῦμα κρεμασμένο ἀπὸ πάνω ἀπὸ
ὄλους καὶ ὄλες φώναξε μὲ μιὰ φωνὴ σὰν καραμούζας, ὅ-
πως ἦταν τοῦ θεατρῶνι:

—Ὅλοι στίς θέσεις σας, ἔτοιμοι! Ἐσὺ τώρα γέρο ἀ-
λήτη, ποὺ γέρασες στὰ θεάτρα, στὰ παρασκηνία, καὶ πε-
ρισσότερη σχέσις ἔχεις μὲ τοὺς ἥρωες τῶν παλαιῶν δραμά-
των παρὰ μὲ τὸν κόσμον, τράβα τὸ σχοινὶ νὰ ὑψωθῇ ἡ
αὐλαία.

Κατὰ χτύποι ἀκουστήκαν καὶ ἡ αὐλαία ἄρχισε ἀργά,
ἀργὰ νὰ ὑψώνεται...

(Ἡ σκηνὴ παριστάνει δωμάτιο ὥραϊα ἐπιπλωμένο. Ἀπ' τὴν
ἀνοιχτὴ μεγάλη πόρτα, φαίνεται διάδρομος καὶ οἱ μαρμαρένιες
κολωνίτσες οὐράς).

Ἐμπρὸς (καθὼς μπαίνει κουνώντας τὰ χέρια).

—Μία καὶ δέκα πάει, καὶ ἡ κυρία ἀκόμα νᾶρθη!
Καὶ ὅπου νᾶναι ἐφθασε καὶ ὁ κύριος!... Κι' ἐφυγε ἀπ' τὴς
δέκα, ἀπ' τὴς δέκα, σωστὲς δέκα! Χτυποῦσε κείνη
τὴ στιγμή τὸ ρολοῖ, ντίγκ, ντίγκ, κι' ἐγὼ μέτρησα δέκα!
Μὰ ποῦ νὰ πῆγε, ποῦ νὰ γυρίσῃ!... Σὲ μένα... μιλιὰ.—
Ἐγὼ πάω ἔξω... Ἐξω! Τί πᾶ νὰ πῇ αὐτό! Κάποια
βρωμοδουλειὰ μυρίζει!... (βάζει τὸ χέρι κοντὰ στὸ στόμα μὲ
γυρτὸ τὸ κεφάλι λίγο στὰ πλάγια) κι' ἔχει ἓναν καλὸ ἄν-
δρα!... Μὰ οἱ κυράδες δὲν τάκοῦνε αὐτά!.. Ἀχ, ἄχ!..

Τώρα αὐτὸν
δὲν τὸν ξέρω ἀκό-
μα, δὲ βάζω χέρι,
μὰ ἀπὸ ὅτι ἔχω δῆ.. Σὲ πόσα σπίντια ἔχω πάει; Σὲ δέκα
πέντε, εἴκοσι... Ἀπάνω κάτω τόσα! Ἐ, σ' ὅλα τὰ ἴδια, τὰ
ἴδια καὶ χειρότερα! Σὰ νᾶναι ἓνα. Μόνο στὸ φαί διαφέ-
ρουν, στ' ἄλλα τὰ ἴδια, τὰ ἴδια!.. ὦ, κάποιος ἔρχεται!...

(Πηγαίνει γρήγορα καὶ κυττάζει).

Ὁ κύριος!.. Τώρα; Τί πρέπει νὰ κάνω γώ; Δὲ μοῦ-
πε! Πρέπει, ὅμως, κάτι νὰ τοῦ πῶ, νὰ τὴν δικαιολογήσω,
πρέπει!.. Ἀχ, δὲ ξέρεي φαίνεται ἀκόμα!.. (Ὁ κύριος μπαίνει)

Κύριος—Ἡ κυρία σου;

Ἐμπρὸς—Κυριέ μου, δὲν εἶναι πολὺ ὥρα, ποῦ ἡ
κυρία βγήκε ἔξω βιαστικὴ, γιὰ νὰ προφτάσῃ τὰ ἐμπορικὰ
πρὶν κλεισθῇ... Δὲν ξέρω, κάτι ἔφτιαχνε... καὶ κάτι τῆς
ἔλειψε...

Κύριος—Μὰ δὲν ἔστειλε καλλιτέρα ἐμένα...

Ἐμπρὸς—Δὲν ξέρω, κύριε, ἂν μοῦ ἔλεγε θὰ πῇ-
γαίνα τρεχάτα! Δὲ μοῦ εἶπε, ὅμως, ἦθελε φαίνεται, αὐτὴ
νὰ πῇ γιὰ νὰ βρῇ ὅτι θέλει... Ἀ, μοῦ εἶπε μόνον νὰ μὴν
ἀνησυχῆτε...

Κύριος—Τὴν καυμένη τὴν Ἐλένη! Μπορῶ, ὅμως,
νὰ μὴν ἀνησυχῶ; Τὸ παιδί;

Ἐμπρὸς—Μὲ τὴν παραμάνά του, κύριε, κοιμάται.

Κύριος—Κοιμάται καὶ ἡ παραμάνά;

Ἐμπρὸς—Ἀ, ὅχι, δὲν εἶπα αὐτό!...

Κύριος—Ἀς πάω νὰ δῶ τὸ μαϊμούδακι ἔτσι ποῦ κοι-
μάται ὥς ποῦ νὰ ἔρῃ ἡ Ἐλένη... (φεύγει).

Ἐμπρὸς. (πιάνοντας τὰ χέρια της καὶ κουνώντας τα).

Κι' ἀκόμα! Μὰ μὴν τῆς συνέβηκε τίποτα; Ἀ, ἔ! Πολλὰ
χρόνια θὰ ζῇ! Αὐτὴ θᾶναι!... (Τρέχει καὶ κυττάζει)

Αὐτὴ εἶναι!... Τώρα πρέπει νὰ τῆς πῶ τί ἔκανα,
πὼς τὰ δικαιολόγησα... Καὶ θὰ τὰ μάθω ἔπειτα ὅλα! Ἐ
μοῦ τὰ πῇ κι' αὐτὴ... (Χάνεται γιὰ λίγο, κι' ἔπειτα φαί-
νεται νᾶρχει ἀκολουθώντας τὴν κυρία της).

Κυρία—Σ' εὐχαριστῶ, σ' εὐχαριστῶ, Μαρία μου. Τὸ
αὐτοκίνητο μ' ἔσωσε, σὰν ἀστραπὴ μ' ἔφερε δὴ κοντά!...

Ἐμπρὸς—Θὰ μοῦ τὰ πῇ, ἔ, κυρία;... (Καὶ μὲ τὸ
νοῦ της): Καλὸ εἶναι, μ' ἀρέσει ν' ἀκούγῃ τέτοια! Ἀφοῦ
δὲν μπορεῖ νὰ τὰ κάνῃ κανεῖς, καλὸ εἶναι νὰ τ' ἀκούῃ!..

Τὸ πονηρὸ πνεῦμα γύρισε καὶ κύτταξε τὸ ἀγαθὸ:

—Τ' ἀκουσες; τὸ ρώτησε.

—Τί; Τί ν' ἀκούσω;

—Αὐτὸ ποῦ εἶπαν!

—Ποιό;...

—Βρέ, νά, αὐτό: Τὸ αὐτοκίνητο τὴν ἔσωσε, σὰν ἀ-
στραπὴ ἦρθε! Αὐτὸ εἶναι μιὰ ἀλήθεια! Τὴ σώζει τὸ αὐ-
τοκίνητο, ἀλλὰ δὲ σώζει καὶ κανένα φουκαρᾶ, ποῦ θὰ συ-
ναντήσῃ στὸ δρόμο. Τὸν κάνει μάλιστα κομμάτια γιὰ νὰ
πάῃ γρήγορα τὴ μοιχὸ σπίντι της!...

—Ἀ, ἔ, ἔκανε τὸ ἀγαθὸ πνεῦμα, ἔχεις δίκην.

—Τώρα τὸ κατάλαβες;

Ἡ παράσταση ἐξακολουθεῖ.

Παρουσιάζονται κι' ἄλλα πρόσωπα. Ἡ ὑπηρετρία μὲ
τὴν κυρία ἔχουν πιάσει φιλία. Καὶ ὁ σύζυγος εἶναι ἐνθου-
σιασμένος μὲ τὸ μωρὸ, ποῦ τὸν γνωρίζει, ὅπως λέει, καὶ
τοῦ χαμογελά. Ἀ, δὲ θὰ περάσουν καὶ μέρες πολλές, καὶ
θὰ τ' ἀκούσῃ νὰ τοῦ λέῃ:

—Μπαμπᾶ, μπαμπάκα.

Μὰ ἡ κυρία, ἐπειδὴ ἀρχίζουν οἱ ἀποκρῆς, θέλει χορὸ
καὶ γλέντια. Καὶ ράβει κρυφὰ ἓνα μεταξωτὸ μαῦρο ντόμινο
μὲ κόκκινες γραμμὲς καὶ κουμπιὰ. Ἀλλὰ πὼς νὰ κατα-
φέρῃ τὸν ἄντρα της, ποῦ δὲ θέλει χοροὺς καὶ γλέντια.
Ξέρει καλὰ πὼς ὁ ἄντρας της, ὅχι μόνο δὲν ξέρει χορὸ, δὲ
θέλησε νὰ μάθῃ, ἀλλὰ καὶ αἰσθάνεται ἀποστροφή μεγάλη,
τὸν πιάνει ταραχή, ὅταν βλέπῃ ἀνθρώπους νὰ χορεύουν...

Πρέπει, ὅμως, αὐτὴ νὰ πάῃ στὸ χορὸ.

Τώρα πὼς νὰ τὸν καταφέρῃ. Κάνουν συμβούλιο κυρὰ
καὶ δούλα. Ἡ δούλα λέει τὴ γνώμη της, λέει καὶ ἡ κυρὰ.
Τῆς κυρὰς ἡ γνώμη εἶναι πιὸ καλή.

Παρουσιάζει τὸ ντόμινο ἔτοιμο στὸν ἄντρα της καὶ
τοῦ λέει ὅλο γλύκα καὶ σὰν παιδοῦλα:

—Κύτταξε, τί ἔρραψα... Τί λές θὰ μ' ἀφήσῃς; Ἀφοῦ

δὲ θέλεις νᾶρθῃς καὶ σύ...

Σκύβει τὸ κεφάλι καὶ δαγκάνει τὸ μεγάλο της νύχι.

Καὶ ἀπ' ἐδῶ τὸν ἔχει καὶ ἀπ' ἐκεῖ, τὸν καταφέρνει.

Κι' ἔπειτα θάπαιρνε μαζί της τὴ Μαρία καὶ θὰ ἐρχόταν
καὶ ἡ Λουκία μιὰ φίλη της μὲ τὸ ἀδελφάκι της...

Καὶ δὲ θὰ χόρευαν, θὰ κύτταζαν μόνο, μό-
νον αὐτό! ἦθελε νὰ ξεσκᾶσῃ λιγάκι. Μιὰ φο-
ρὰ θὰ χόρευε...

Ὁ ἄντρας δὲ μπορεῖ νὰ τῆς χαλάσῃ τὸ
χατήρι καὶ τῆς δίνει τὴν ἄδεια νὰ πάῃ παίρνον-
τας γιὰ συντροφιά τὴ Μαρία, τὴ Λουκία τὴ φίλη
της καὶ τὸ ἀδελφάκι της.

Αὐτὸς οὐτε νὰ δῇ τέτοια. Θὰ καθόταν καὶ
θὰ δούλευε. Εἶχε μιὰ ὑπόθεση σπουδαία. Ἦταν
δικηγόρος... Καὶ ἡ αὐλαία πέφτει ἀργά, καθὼς ἡ
Ἐλένη ἔχει ἀκουμπήσει στὸν ὄμο τοῦ συζύγου
της καὶ τὸν κυττάζει τρυφερά...

Ἐνας κρότος, ἄλλος, ἄλλος, τρεῖς τὸ ὅ-
λον. Τὰ φῶτα τῆς πλατείας σβύνουν καὶ τῆς
σκηνῆς ἀνάβουν. Ἡ αὐλαία σηκώνεται ἀργά...

Τὸ ἀγαθὸ πνεῦμα εἶχε γείρει τὸ κεφάλι καὶ
ἀποκοιμήθηκε. Τὸ πονηρὸ βλέπει, παρακολου-
θεῖ. Ὅταν τελείωσῃ ἡ δεύτερη πράξις, ἡ πλα-
τεῖα φωτίσθηκε, ὁ κόσμος θορυβοῦσε καὶ τὸ ἀ-
γαθὸ πνεῦμα ζύπνησε.

—Πές μου, πές μου, λέγει στὸ πονηρὸ. Τί
συνέβη... Τελείωσε. Τὸ πονηρὸ πνεῦμα δὲν τοῦ
χάλασε τὸ χατήρι καὶ τοῦ διηγήθηκε τί εἶχε συμ-
βεῖ ὅταν κοιμῶταν.

Αὐτὴ, ἡ κυρία Ἐλένη, ἐπῆγε στὸ χορὸ μὲ
τὴ φίλη της καὶ τὴν ὑπηρετρία της. Τὸ ἀδελφάκι
τῆς φίλης της δὲν ἐφάνηκε διόλου στὴ σκηνή.
Τί τῶσελαν νὰ τὸ πάρουν στὸ χορὸ, γιὰ νὰ τὸ
τσαλαπατήσουν;

Ἀμα ἐφυγαν εὐχαριστημένες, χαρούμενες,
ντυμένες μὲ τὰ ντόμινα, ὁ σύζυγος ποῦ λέγε-
ται Ὁρέστης, λέγει τὰ λόγια ποῦ τοῦ εἶπε
ἡ γυναῖκα του, ὅταν τοῦ ζητοῦσε νὰ πάῃ
στὸ χορὸ:

—Ἀφοῦ δὲ θέλεις νᾶρθῃς καὶ

σύ... Δὲ μοῦπε: πᾶμε;...

Ὁ Ὁρέστης εἶχε κάνει τὸ
σχέδιό του. Φωνάζει ἓναν ὑπη-
ρέτη ποῦχε γιὰ τὸ γραφεῖο του
καὶ τοῦ λέει νὰ πάῃ νὰ τοῦ νοι-
κιάσῃ ἓνα ντόμινο.

Καὶ ὁ ὑπηρετὴς πάει καὶ
σὲ λίγο ἐπιστρέφει μ' ἓνα
ντόμινο κόκκινο μὲ μαῦρα
μεγάλα κουμπιὰ καὶ

μαύρες γραμμές στο στήθος...

Ο Όρεστης το φορεί και παίρνει δρόμο...

Η αύλαία πέφτει και πάλι γρήγορα ύψωνεται και παρουσιάζεται ο χορός. Όργανα παίζουν, κόσμος χορεύει, χορεύει, γυρίζει, φωνές, ταραχή, θόρυβος...

Σε λίγο φάνηκαν να μπαίνουν η Ελένη, ή φίλη της με την Μαρία την υπηρέτρια.

Κυττάζουν εδώ και κεί και φαίνονται σά ζαλισμένες απ' την κίνηση και το θόρυβο.

Αλλά μέσα σε κείνη την άνεμοζάλη του χορού, ή Λουκία έπεσε στο μπράτσο ενός ίππότη με φτερά και χάθηκε μαζί του.

Μα και ή Μαρία, που την είχαν κάνει ταιγγάνα, δεν έμεινε με κρεμασμένα χέρια. Άρπαξε κι' αυτή έναν κρεμανταλά, που την τριγύριζε σαν πετεινός θρυνθα και μπήκε στο χορό πηδώντας σά νεαρό κατσίκι...

Η Ελένη έμεινε μόνη, κύτταξε δεξιά, αριστερά και ό κάποιος αυτός επιτέλους φάνηκε. Φορούσε κόκκινο ντόμινο με μαύρα μεγάλα κουμπιά, και μαύρες γραμμές.

Η Ελένη μόλις τον βλέπει όρμα κοντά του, και πριν προφτάσει αυτός κάτι να πη του λέει :

— Πώς του ξέφυγα του κέρβερου, Μανωλάκη μου, πώς του ξέφυγα !...

Και του λέει γρήγορα, σά χείμαρρος τά λόγια της τρέχουν απ' το στόμα της.

Μα καθώς αυτή έλεγε, έλεγε κρατώντας σφιχτά, τον καβαλιέρο της απ' το μπράτσο, να και παρουσιάζεται ένα άλλο κόκκινο ντόμινο με μαύρα στολίδια...

Στέκει άπτότομα αυτό, τους κυττάζει κι' έπειτα όρμα...

— Ελένη! λέει στή γυναίκα.

— Α, κάνει εκείνη αφήνοντας το μπράτσο του καβαλιέρου της.

— Ποιός είναι αυτός... λέει ό Μανωλάκης άγρια.

— Αυτός... είναι αυτός!

άπαντά το πρώτο ντόμινο βγάζοντας τη προσωπίδα.

Η Ελένη τρόμαξε, έβαλε μια σπαραχτική φωνή και λιποθύμησε.

Τά δυό ντόμινα κυττάχτηκαν άγρια. Σε λίγο ήρθαν σά χέρια και ό Μανωλάκης σωριάστηκε στο πάτωμα... Έγινε σούσουρο... ό κόσμος μαζεύτηκε, φώναζε. Ο Όρεστης κύτταξε περιφρονητικά τη γυναίκα του, ... την έγκατέλειψε... κι' έφυγε...

— Πέ μου, πέ μου του είπε το αγαθό πνεύμα. Άλλο...

— Δεν έχει άλλο!

— Τραγικό! έκανε το αγαθό πνεύμα. Και γι' αυτό βλέπω όλες τις γυναίκες με μαντήλια άσπρα σά χέρια. Θα κλάψανε...

— Πάρα πολύ. Πάψε, όμως, τώρα και κύτταξε μή κοιμηθής, γιατί νά, αρχίζει.

— Μπα! έκανε το αγαθό πνεύμα και τέντωσε, άνοιξε όσο μπορούσε τά μάτια του.

(Η σκηνή παριστάνει αίθουσα. Η κυρία κάθεται κοντά σ' ένα κομψό τραπέζι και ξεφυλλίζει ένα φιγουρίνι)

Είμαστε στο σπίτι του φουκαρά. Αυτός έχει χαθή και οι υπηρέτες, που τον αγαπούν τον κλαίνε και λένε τά προτερήματά του. Κλαίει μαζί και ή Μαρία... Τώρα κύτταξε εκεί, πρόσεξε και άσε με ήσυχο...

Η υπηρέτρια (μπαίνοντας με όρμη) — Κυρία, κυρία!...

Κυρία (σηκώνοντας τρομαγμένα το κεφάλι) — Τ' είναι, τί τρέχει, Μαρία;

Υπηρέτρια. — Ο κύριος δέ βρέθηκε, κυρία μου... Κυρία. — Αχ, Μαρία και μέ! κατατρόμαξες! Νόμιζα πώς θα μου έλεγε πώς έρχεται ό Όρεστης!... Αχ, δεν ξέρεις πώς πήγε ή καρδιά μου!... Μην τά κάνης αυτά άλλοτε, Μαρία!

Υπηρέτρια. — Μά, κυρία, έγώ, έγώ ήθελα... Κυρία. — Καλά, Μαρία, καλά, ήθελες και ξεήθελες! Μά έγω μπορούσα νά μείνω... Α, μά δεν ξέρεις πόσο τον πήρα από φόβο αυτόν τον άνθρωπο! Πώ, πώ πώ! Πώς άγριεύει, πώς χτυπά! Κι' έγω τον είχα γιά αγαθό, άκακο!... Πά, πά, πά πά!

Υπηρέτρια. — Τούκανε του καυμένου του κυρίου Μανώλη, τή μύτη λιώμα!

Κυρία. — Ού άστον κι' αυτόν το βλάκα!...

Υπηρέτρια. — Α, νά, κυρία την έφημερίδα που μάς έφερε ό Γιώργος, γράφει πάλι γιά τον κύριο, δι...

Κυρία. — Φέρτη εδώ... (Η υπηρέτρια βγάζει την έφημερίδα απ' την τσέπη της και της την δίνει).

Υπηρέτρια. — Τον κύριο, όμως, δεν πρέπει νά τον φοβάσθε, κυρία μου.

(Η κυρία δεν άπαντά, διαβάζει).

Υπηρέτρια. — Δεν είδατε τί σας έγραψε; Πώς αυτόν τον άχρειό έραστή σου τον ζήτησα νά τον σκοτώσω, άλλ' έμαθα, πώς έφυγε! Έσένα πάλι δεν τολμώ νά σε φτύσω, και γι' αυτό θα χαθώ απ' το πρόσωπο...

(Η κυρία πετά την έφημερίδα και σηκώνεται.)

Κυρία. — Ού, άφσέ με ήσυχη-πήγαινε απ' εδώ... Όλο μ' αυτά, μ' αυτά, κοντεύεις νά με τρελλά, νης!... Α, πιά!

(Η υπηρέτρια φεύγει. Η κυρία περπατά μέσ' στο δωμάτιο και σταματά σ' ένα μεγάλο καθρέφτη αναστήματος ανθρώπου και κυττάζεται γιά μία στιγμή κι' έπειτα πάλι κινείται)

Κυρία. — Ούφ, βρέ αδελφέ!...

Επί τέλους! Θόρυβος γίνεται! Εί (Γυρίζει πάλι πίσω και κάθεται στην καρέκλα κοντά στο μεγάλο καθρέφτη). Θα σκάσω. Και τά καλά δεχόμενα και τά κακά, έτσι νομίζω έλεγε ό παππούς μου!... Μπα!... (στρέφεται και κυττάζεται στον καθρέφτη).

Είμαι λίγο άχρά. Μά μπορούσε ύστερα απ' αυτό... (Κυττάζεται).

Είναι αλήθεια, όμως, πώς θα μου πηγαίνουν θαυμάσια τά μαύρα και μάλιστα με τις πλερέζες... (Η αύλαία πέφτει άργά).

Τό αγαθό πνεύμα γυρίζει στο πονηρό:

— Τώρα; τό ρωτά.

— Τώρα θα παίξουν μία μικρή κωμωδία, γιά νά στεγνώσουν τά δάκρυα απ' τά μάτια τών γυναικών.

— Βρέ καλά λές!... Και νά άκόμα, κύτταξε, σφογγίζουν τά μάτια τους με τ' άσπρα μαντηλάκια τους! Άλλες, όμως, κύτταξέ τις!

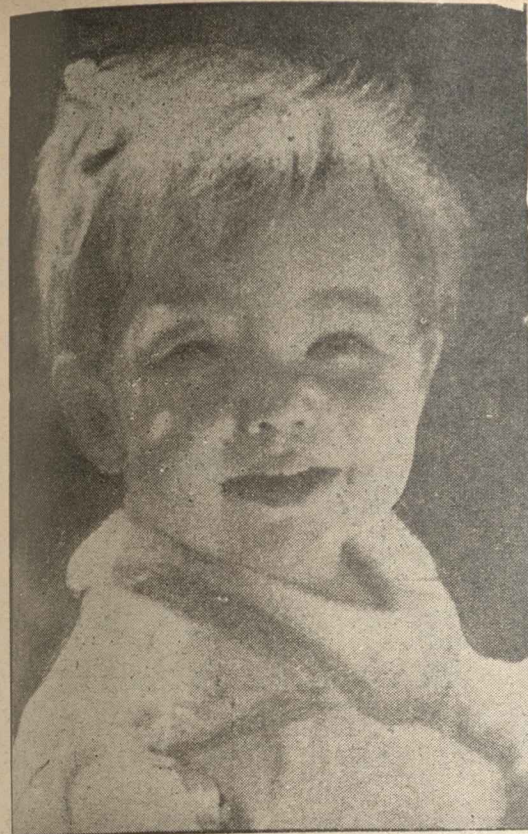
Εί είναι άγριεμένες!... Ω, ώ θα την καταξέσχίζαν άν την είχαν σά χέρια την άκαρδη γυναίκα! Τι κακό είναι νάχη κανείς κακιά καρδιά...

— Ναί, ναί, αδελφάκι μου, σωστά λές, μά, μά, θα σου πώ κάτι έγώ...

Οί γυναίκες αυτές που κλαίνε τό δυστυχή σύζυγο και άγαναχτούν γιά τό φέρισμα της γυναίκας του, οι γυναίκες αυτές λέω, άν όχι όλες, οι περισσότερες, τά ίδια κάνουν στους άντρες τους, με την ίδια ατιμία τους στολίζουν! Μά και τά ίδια λόγια θα πούν, γιά πλερέζες άν, άν...

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ Ν. ΒΟΥΤΥΡΑΣ

12

ΤΑ ΠΑΙΔΑΚΙΑ

που ζουν
χωρίς μητρική φροντίδα

ΜΙΑ ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ
ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ
ΒΡΕΦΟΚΟΜΕΙΟ

«...Σάν ή πηχτή νυχτιά σ' έχει πιυγμένη, γλυστράς, — ήσκιε θλιμμένη, — τό παιδί σου κρατώντας. Και καλά 'σαι σκεπασμένη μη μαθευτή τό κρίμα. Ένα φιλί σου στερνό σκούβεις και δίνεις τρομαγμένη ένώ τά παραθύρια απ' άντικρύ σου σά μάτια πλοκαμιών σ' έχουν δεμένη και σοϋ ρουφάνε τό χάλια απ' τό κορμί σου. Μές στις όρμες τις τίμια ξεδεμένες, μέσ τά χάρδια τών πόθων σου τά πλάνα, είχες τέτοιες στιγμές προμαντεμένες; Τό τέτοιο σπάραγμα ιδωμένο τώχω πρώτη φορά, σάν έδινες, ώ μάνα, τό στερνό «χαίρε» μπρός στή βρεφοδόχο...»

Έτσι τόν έδώσαμε σε στίχους τόν άνέπωτο σπαργμό της στοργής... Κι' είναι ό σπαργμός αυτός μία τραγωδία τραμερή! Γιατί ή μητέρα είν' άδύνατο νά μην αγαπάη τό «σπλάχνο» της, νά μη λαχταράη γι' αυτό. Τι θα πη άν έχη άμαρτήση ή γυναίκα; Η μητέρα, όμως, είναι πάντα μητέρα. Κανένα άμάρτημα, κανένα έγκλημα δεν μπορεί νά σκοτώσ η μητρική στοργή. Ωστόσο τόσες και τόσες μητέρες αφήνουν τά παιδιά τους «στό έλεος του Κυρίου». Τά ρίχνουν στην αίνιγματική «βρεφοδόχο» του Βρεφοκομείου ή τ' αφήνουν στην άκρη του πεζοδρομίου, στις ξένες πόρτες, στη φιλανθρωπία τών άγνώστων... Με τί σπαργμό τό κάνουν αυτό οι μητέρες! Και όμως... Η ανάγκη, ή σκληρή ανάγκη τις σπρώχνει στη φρικιαστική πράξη... Είναι πολλές φορές σκληρές, σκληρότατες οι περιστάσεις της ζωής! Ανάγκες οικογενειακές, φόβοι τρομεροί, κίνδυνοι άφάνταστοι έμποδίζουν τη μητέρα νά ζήση τό παιδάκι της, νά τό μεγαλώση, νά φροντίση γι' αυτό. Άπερισκεψίες μιάς ώρας, όρμες της νεότητος, έρωτες άπαγορευμένοι φέρνουν τόν καρπό τους. Οί γύρω έχουν αντίθετες γνώμες. Η οίκογένεια έχει κανόνες τιμής... Η κοινωνία έχει αντίρρήσεις και φειδώλωση. Πρέπει τό παιδάκι, τό άθωο θύμα, ό ώραίος καρπός τών άνόμων έρώτων νά λείψη από τη μέση. Και πέρνει μοιραία τό δρόμο πρós την βρεφοδόχο του βρεφοκομείου ή πρós την «έκθεση». Τό άθωο αυτό άνθρωπάκι πληρώνει ξένες άμαρτίες...

Μά δεν είναι μόνον οι καρποί της άμαρτίας, που τραβούν πρós τά ξένα χέρια. Πόσες μητέρες δεν έχουν τά μέσα νά ζήσουν τά παιδάκια τους! Πόσες μητέρες φθάνουν σ' αυτό τό φρικτό διάβημα από τη φτώχεια! Δεν μπορούν νά θρέψουν τά παιδιά τους και τά πέρνουν και τραβούν πρós την βρεφοδόχο ή τά αφήνουν εις την τύχη τους μέσα στο δρόμο ή έμπρός στις πόρτες τών ξένων...

Στην όδον Πειραιώς, ανάμεσα σά πράσινα δέντρα, ύψώνεται τό τραγικό κτίριο, όπου οι δυστυχήμένες μητέρες, οι άμαρτωλές ή οι άπαιμπτωχες, σκοτώνουν τη στοργή τους. Έκει μέσα ζούν τά παιδάκια που δεν ξέρουν τη στοργή μιάς μάνας...

Τό κτίριο βουβό στέκεται σάν άναίσθητο. Κι'

δμως κλείνει τόση άνείπωτη θλίψη... Κλείνει την άκοίμητη φροντίδα που ζητάει ν' αντικαταστήση τη στοργή της μητέρας. Κ' ή φροντίδα αυτή είναι τόσο θλιβερή!

Μιά βαρεία πόρτα, που μοιάζει με πόρτα μοναστηριού άντικρύζουμε στη μέση του κτιρίου. Και πλάι στην πόρτα ή ξύλινη «βρεφοδόχος» με τό μοιραίο άνοιγμα στη μέση. Από κεί τά άμοιρα παιδάκια μπαίνουν στο φιλανθρωπικό ίδρυμα, που ζητάει ν' αντικαταστήση τη μητέρα τους...

Μέσα στις σκοτεινές νύχτες μία σκιά, μία μορφή γυναικεία, που μόλις ξεχωρίζει μέσα στο σκοτάδι, πλησιάζει στη βρεφοδόχο. Σηκώνει ένα δέμα, ένα παιδάκι, τό «σπλάχνο της»... Τό φιλεί, άναστενάζει, δακρύζει... Κανένας δεν τά βλέπει αυτά... Μά έχει πάρει την άπόφαση... Και άποθέτει τό παιδάκι μέσα στη βρεφοδόχο άπαλά, πολύ άπαλά... Ένα κουδούνι ακούγεται... Η μάνα γοργή χάνεται μέσα στο σκοτάδι. Και ή ύπηρεσία του βρεφοκομείου τρέχει νά σηκώση τό παιδάκι από την βρεφοδόχο.

Τό ίδρυμα του βρεφοκομείου Άθηνών, όπου άνατρέφονται τά έκθετα παιδάκια, έχει συσταθή επί της Δημαρχίας του Κυριακού. Ίδρυτής του, όμως, είναι ό Κοντογιαννάκης, πρέσβυς της Έλλάδος στην Πετρούπολη. Αυτός συλλογίστηκε πώς ή Άθήνα είχε ανάγκη από ένα τέτοιο ίδρυμα. Κ' έφερε τούς πόρους και τό ίδρυσε.

Βέβαια από την εποχή του Κυριακού έως την εποχή του κ. Κοτζιά τό βρεφοκομείο προώδευσε, έγινε πιο συγχρονισμένο, πιο σύμφωνο με τις απαιτήσεις της έπιστήμης. Τά παιδάκια σήμερα άνατρέφονται καλλίτερα, με με-

γαλείτερη επιμέλεια, σύμφωνα με τις υποδείξεις της επιστήμης και της πείρας. Μέσα στο Βρεφοκομείο ζουν τώρα διαρκώς εκατόν πενήντα παιδιά. Πολλές φορές, που η προσφορά είναι άφθονη και γοργή τα παιδιά που ζουν μέσα στο Ίδρυμα φτάνουν και τα εκατόν ογδοήντα. Όσο γένικα το Βρεφοκομείο έχει υπό την επίβλεψη του οχτακόσια περίπου παιδιά. Γιατί εκτός από αυτά που μένουν μέσα στο Ίδρυμα συνεχώς, άπάνω από εξακόσια, βρίσκονται έμπιστευμένα σε διάφορες νταντάδες, που τα βυζαίνουν και τα τρέφουν και τα περιποιούνται. Οι νταντάδες αυτές έχουν υποχρέωση να τα παρουσιάζουν συχνά στο Ίδρυμα και ν' αναφέρουν, τι συμβαίνει σχετικώς μ' αυτά. Και πέρνουν για την φροντίδα τους αυτή στα παιδιά ένα χρηματικό ποσό από το Ίδρυμα κάθε μήνα.

Το κτίριο του Βρεφοκομείου είναι σχετικά πολύ μικρό. Γιατί η προσφορά των παιδιών σήμερα είναι μεγάλη. Έξ' άλλου έχει ελαττωθεί και η θνησιμότης τους. Άλλα χρόνια επέβαιναν τόσα πολλά παιδιά στο βρεφοκομείο, ώστε το κτίριο εξάρκουσε και πείρσσευε... Άλλοτε επέβαιναν τα 75 περίπου τοις εκατό των εισαγομένων παιδιών. Τώρα πεθαίνουν 30 τοις εκατό περίπου. Βέβαια, ακόμα η θνησιμότης είναι μεγάλη. Μά καταβάλλεται κάθε φροντίδα να ελαττωθεί.

Κι' αυτά, όμως, που υπάρχουν και τώρα δεν χωρούν. Σε μερικά κρεββατάκια αντικρύζεται δυο παιδιά να είναι ξαπλωμένα μαζί. Ποιός ξέρει ποιά μητέρα έχει γεννήσει το ένα και ποιά το άλλο; Ποιός ξέρει ποιο κοινωνικό χάος τα χωρίζει; Κι' όμως ξένοιαστα αναπαύονται μαζί στο ίδιο κρεββατάκι.

Είναι, όμως, ανάγκη γρήγορα να βρεθεί μιὰ λύση στο ζήτημα αυτό της ανεπάρκειας του κτιρίου. Πρέπει ή να μεγαλώσει το κτίριο ή να δημιουργηθεί ένα παράρτημα.

Το θέαμα των μικρών αυτών υπάρξεων που ζουν χωρίς την μητρική στοργή, χωρίς το ζεστό μητρικό χέρι, είναι συγκινητικό μέσα στο Ίδρυμα.

Μέσα στο άβυσσο φως τα κρεββατάκια των μωρών, σκεπασμένα με άσπρες μικρές κουνουπιέρες, μοιάζουν με παράξενα κάτασπρα πουλιά. Είναι φανερό, πως τα κρεββατάκια αυτά είναι στενόχωρα τοποθετημένα.

Μερικά παιδιά κοιμούνται, άλλα παίζουν ήσυχα και άλλα κλαυθουρίζουν. Ένα «ουά-ουά»... ακούεται μέσα στα δωμάτια. Κι' οι γυναίκες του ιδρύματος, οι νοσοκόμες να ποίμε, τρέχουν δεξιά κι' αριστερά και προσέχουν τα παιδιά, περιποιούνται τ' αδιάθετα, δίνουν τροφή σε όλα, τα καθαρίζουν, τα προσέχουν με προσοχή...

Μεγάλη προσπάθεια γίνεται για να ζήσουν και να διατηρηθούν γερά όλ' αυτά τα παιδιά, που ζουν χωρίς μητέρα. Μά το πράγμα είναι δύσκολο.

Συχνά έντερικα και άλλες αρρώστιες πέφτουν στα μικρά αυτά παιδιά. Τ' αδυνατίζουν, τα εξαντλούν. Πολλά μάλιστα και πεθαίνουν... Μά και κείνα που ζουν έξω, στα χέρια των νταντάδων πως περνούν;

Ρωτούμε κ' έχουμε την απάντηση:

—Τα περισσότερα παιδιά, άπάνω από εξακόσια, που είναι δοσμένα σε νταντάδες έξω, παίζουν με την τύχη. Δηλαδή αν βρεθούν στα χέρια καλών γυναικών, περνούν καλά και ζουν υγιώς. Αν, όμως, πέσουν σε άπρωσες και πολύ άμόρφωτες πάνε χαμένα... Η ζωή τους λοιπόν παίζεται σε λαχείο... Οι νταντάδες αυτές είναι φτωχές γυναίκες, που πέρνουν κάθε μήνα από το Δημόσιο 650 δραχμές ή καθεμιά για την συντήρηση του παιδιού που παραλαβαίνει. Ο γιατρός του Βρεφοκομείου επιβάλλει στις γυναίκες αυτές μιὰ ώρισμένη διαίτα για τα μωρά. Μά πολλές απ' αυτές δεν ακολουθούν αυτή τη διαίτα και κάνουν πράγματα του κεφαλιού τους... Έτσι τα παιδιά αρρωσταίνουν και τα φέρνουν οι νταντάδες πίσω στο Ίδρυμα σε κακά χάλια. Ο γιατρός τα εξετάζει κάθε φορά με προσοχή και παραγγέλνει ανάλογη διαίτα, σύμ-

φωνα με την ηλικία και με την κατάσταση κάθε μωρού. Μά οι νταντάδες πολλές φορές δεν δίνουν σημασία στις παραγγελίες του γιατρού. Είναι άμόρφωτες και γεμάτες προλήψεις... Έξ' άλλου αυτές έχουν και δικά τους παιδιά. Για κείνα κυρίως φροντίζουν. Για τα ξένα μπορούν ποτέ να ενδιαφερθούν όμοια; Μά ακόμα και οι δροι της καθαριότητος στα φτωχόσπιτα και η ζωή μαζί πολλών ανθρώπων στο ίδιο δωμάτιο παίζει σπουδαίο ρόλο στην υγεία του μικρού παιδιού. Αν οι γυναίκες που πέρνουν τα παιδιά του Βρεφοκομείου ήταν μορφωμένες ή κατάσταση των παιδιών θα ήταν διαφορετική.

Αυτές είναι οι θλιβερές σκέψεις για τα έξωτερικά παιδιά του Βρεφοκομείου.

Πώς, όμως, μπορεί να διορθωθεί αυτό το πράγμα; Πρέπει να ιδρυθεί ένα μεγάλο Βρεφοκομείο, που να χωρήσει χίλια περίπου κρεββατάκια και που νάχη έσωτερικές νταντάδες και ανάλογο προσωπικό. Έτσι το ζήτημα λύεται. Και μ' αυτό τον τρόπο ένα πλήθος παιδιά θα σωθούν. Μά για να γίνει αυτό χρειάζεται χρήμα και χρήμα...

Θλίψη, όμως, μεγάλη γεννούν μέσα στο Βρεφοκομείο και τ' αρρωστα παιδιά... Άλλα είναι άτροφικά, άλλα τα φέρνουν οι νταντάδες αρρωστα και άλλα έχουν τα στίγματα της κληρονομικότητας...

—«Αμαρτίαι γονέων»... λέμε σε κάθε στιγμή.

Νάτα τα θύματα της κληρονομικότητας, τα παιδιά των αρρώστων γονέων, οι κληρονόμοι των σιγμάτων... Ίδου ένα παιδάκι γυμνό στο άσπρο κρεββατάκι του με κάτι φριχτά εκζέματα στο άπαλό κορμάκι του... Παρακάτω άλλο κυλιέται και στενοχωριέται τρομερά, γιατί όλο το δέρμα του είναι έρεθισμένο... Άλλο έχει πληγές σκορπιστές... Σε πιάνει φρίκη! Και συλλογίζεται κανείς πως υπήρξαν άνθρωποι αρρωστοί που έφεραν στη ζωή αυτά τα πλάσματα, για να τα πετάξουν έπειτα σαν κουρέλια στα πεζοδρόμια ή στη βρεφοδόχο...

Είναι παρατηρημένο πως τα περισσότερα μωρά του βρεφοκομείου είναι κοριτσάκια...

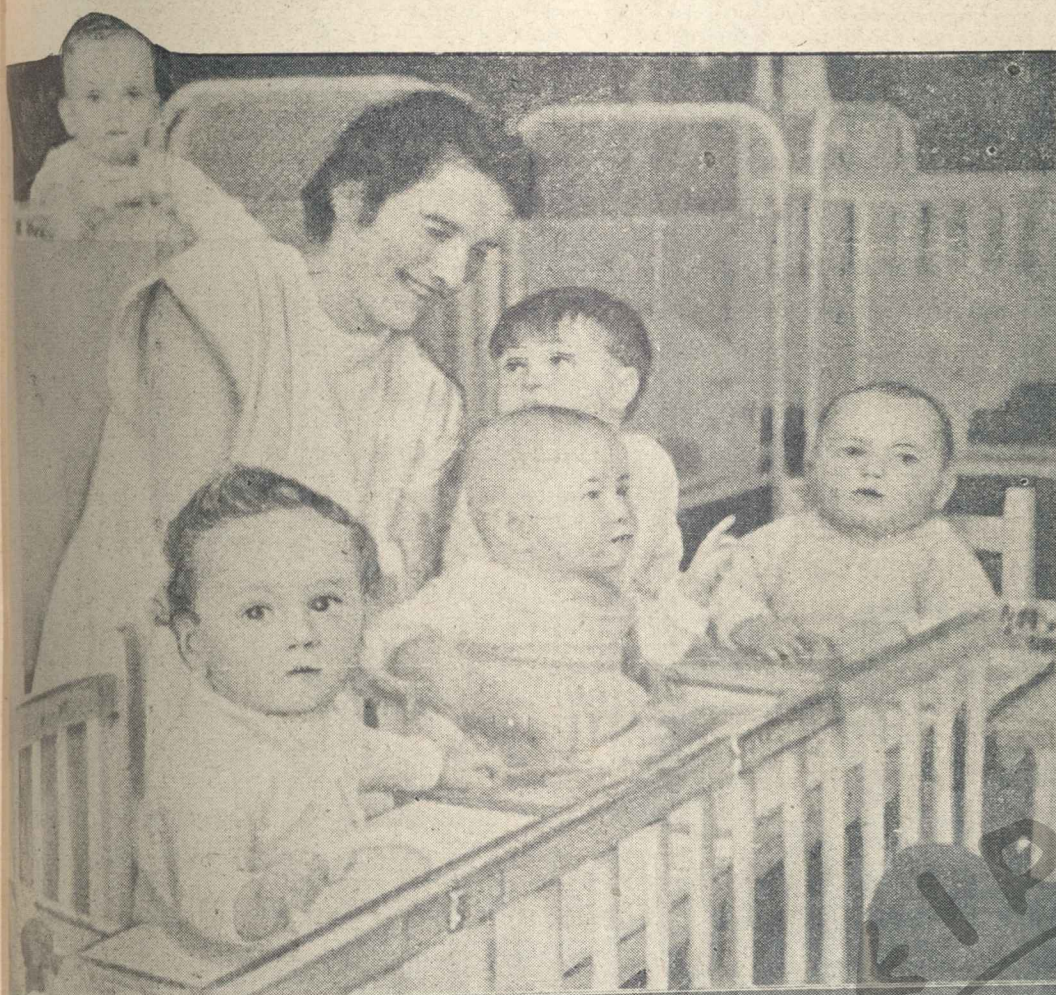
Αυτό γεννάει μιὰ σκέψη και φέρνει σε συμπεράσμα-

τα περιέργα. Φαίνεται πως πολλά από τα έκθετα είναι καρποί νομίμων ερώτων και επισήμων γάμων. Δεν υπάρχει αμφιβολία πως ένας μεγάλος αριθμός εκθέτων έχει τέτοια προέλευση. Μά μιὰ πρόληψη κ' ένας υπολογισμός έχει κάμη στον τόπο μας ανεπιθύμητα τα κορίτσια. Είναι βάσανο, θέλουν προίκα... Ένθ το αγόρι βρίσκει τρόπο και ζή εύκολα. Έτσι το βρεφοκομείο φιλοξενεί πιο πολλά κορίτσια και πολύ λιγότερα αγόρια.

Έτσι ζουν κ' έτσι περνούν τα έκθετα παιδιά που πέφτουν στην μοιραία βρεφοδόχο του Βρεφοκομείου.

Μά και ένα πλήθος άλλα έκθετα παιδιά καταλήγουν εκεί. Είναι εκείνα που βρίσκει η αστυνομία ή οι διαβάται στα πεζοδρόμια, στις δεσπορτες και πολλές φορές μέσα στα σκουπίδια... Φαντασθήτε πως υπάρχουν μητέρες που πετούν τα παιδιά τους στα σκουπίδια!...

Όστόσο οι περισσότερες κάνουν υπολογισμούς, όταν

αφήνουν έκθετα τα παιδιά τους. Συλλογίζονται πως θα βρεθούν σε «καλά χέρια». Πολλές, φορές, μάλιστα υπολογίζουν να βρουν μιὰ ψυχοπονετική γυναίκα ή μιὰ στείρα κυρία που θα θέλη ν' αποκτήσει ένα παιδί... Και τότε ρίχνουν στις θύρες τους έτοιμο!

Μερικά από τα παιδιά αυτά είναι τυχερά. Βρίσκουν μητέρες, που τα υιοθετούν και γλυτώνουν. Τα περισσότερα ωστόσο καταλήγουν στο Βρεφοκομείο.

Μά υπάρχουν και μερικά από τα έκθετα αυτά που δεν έχουν καθόλου τύχη τα άμοιρα!

Έκεί που τα πετούν οι άκαρδες μητέρες τους βρίσκουν την πιο αφάνταστη άτυχία. Η μένουν πολλές ώρες στο νυχτερινό κρύο και αρρωσταίνουν άσχημα ή και πεθαίνουν από το κρύο... Άλλα βρίσκουν οι σκύλοι και τα τραβολουούν... Και πολλές φορές, βέβαια, τα γλυτώνουν οι διαβάτες, μά μερικά είναι και υπερβολικά άτυχα...

Σκεφθήκατε άραγε πόσα έκθετα... παράγει κάθε χρόνο η Αθήνα;

Από τις στατιστικές των γεννήσεων πρέπει να τα υπολογίσουμε σε χίλια περίπου κάθε χρόνο. Μά τάχα είναι μόνον αυτά; Πόσα τάχα έκθετα δεν βρίσκονται από κανένα; Η πόσα πέφτουν θύματα έγκληματικών μητέρων;...

Από τα χίλια αυτά έκθετα τα πιο πολλά καταλήγουν στο βρεφοκομείο. Λίγα υιοθετούνται άμέσως μόλις βρεθούν στους δρόμους και μερικά πεθαίνουν την ίδια νύχτα ή το πρωί που βρίσκονται έκθετα...

Όσα καταλήξουν στο Βρεφοκομείο έχουν την έλπίδα 70 στα εκατό να ζήσουν. Και αυτό το ποσοστό προχωρεί στη ζωή και μπαίνει στην κοινωνία. Τα άλλα χάνονται στο δρόμο και στην πάλη με τις αρρώστιες.

Άλλα τι γίνονται αργότερα αυτά τα παιδιά του βρεφοκομείου; Ποδ καταλήγουν; Πως βγαίνουν στην πάλη της ζωής;

Μερικά υιοθετούνται, άλλα μπαίνουν στο όρφανοτροφείο Χατζηκώστα, άλλα παίρνουν άλλους δρόμους. Το πρόβλημα της ανατροφής και της μορφώσεως αυτών των παιδιών στο σύνολό του μένει άλλο. Ο διευθυντής του Βρεφοκομείου συχνά άσχολεϊ το μυαλό του μ' αυτό το ζήτημα. Όσο μία τελική λύση δεν βρέθηκε ακόμη. Σε άλλες χώρες, και προπάντων στη Γερμανία, όπου το παιδί προστατεύεται εξαιρετικά, τα έκθετα από τα βρεφοκομεία εισάγονται σε νηπιαγωγεία. Εκεί ζουν ως τον ογδοό χρόνο της ζωής τους. Από εκεί σκορπίζονται στα σχολεία, ανάλογα με την κλίση του καθένα. Άλλα σε σχολεία για γράμματα και άλλα σε επαγγελματικές σχολές. Κάτι ανάλογο υπάρχει σκέψη να γίνει εδώ. Δηλαδή να συσταθούν ειδικά νηπιαγωγεία για τα έκθετα. Μά η σκέψη αυτή δεν μπήκε καθόλου στο στάδιο της πραγματοποιήσεώς της.

Άτυχα πλάσματα!

Τι κινδύνους και τι περιπέτειες τραβούν τα έκθετα παιδιά! Με πόσα πράγματα έχουν να παλαίσουν για να μπουν στη ζωή και να μεγαλώσουν. Ίσως, μάλιστα, τα μισά από τα έκθετα μεγαλώνουν. Τ' άλλα πεθαίνουν στο δρόμο, στο βρεφοκομείο, στα χέρια των νταντάδων...

Κι' όμως και τ' άλλα μετά που ζουν είναι μεγάλο κατώρθωμα πως σώζονται. Είναι κάτι σαν θαύμα το ότι ζουν χωρίς τη μητρική στοργή.

ΦΩΤΟΣ ΓΙΟΦΥΛΛΗΣ

400 ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ

ΛΑΟΥ
ΕΟΡΤΑΖΟΥΝ...

Το Ίωβηλαίον του Γεωργίου Ε'

Από την εποχή της ανακωχής ή Αγγλία δεν είδε εορτές παρόμοιες μ' αυτές που εκτυλίσσονται από της 6ης Μαΐου και που θα διαρκέσουν τρεις δλόκληρους μήνες, επ' ευκαιρία συμπληρώσεως είκοσιπενταετίας από της εποχής, που ανέβηκε στο Βρετανικό Θρόνο ο Γεώργιος Ε', «ελέω Θεού βασιλεὺς της Μεγάλης Βρετανίας, της Ἰρλανδίας και τῶν Βρετανικῶν ὑπερποντίων Κήσεων, προσπιστής της Πίστεως και αὐτοκράτωρ τῶν Ἰνδιῶν». Τὸ «ἀργυροῦν» αὐτὸ Ἰωβηλαῖο ἔδωσε ἀφορμὴ στὸ λαὸ τῆς Ἀγγλίας, ἀλλὰ καὶ ὅλης τῆς τεραστίας αὐτοκρατορίας, νὰ διαδηλώσῃ τὴν ἀγάπην του καὶ τὴν ἀφοσίωσίν του πρὸς τὴν Βασιλικὴ Οἰκογένεια, πού συμβολίζει στὰ μάτια τοῦ κόσμου τὸ Βρετανικὸ μεγαλεῖο καὶ ἀποτελεῖ τὸν ἡθικὸ ἐκεῖνο κρῖον χάρις στὸν ὁποῖο οἱ κτήσεις παραμένουν ἀρρηκτὰ συνδεδεμένες μετὰ τὴν Μητρόπολιν, παρὰ τὶς ὑφιστάμενες μεγάλες ἀντιθέσεις συμφερόντων, κατευθύνσεων καὶ διεκδικήσεων.

Εἶναι ἀλήθεια περίεργη ἡ τύχη αὐτῆς τῆς Οἰκογενείας, πού ἀρχει σήμερον τῆς Ἀγγλίας, πού συγκεντρώνει τὴν ἀγάπην ὁλοκλήρου τοῦ λαοῦ καὶ πού κατέλαβε τὸ Θρόνον δόλοτελα κατὰ τύχην. Ὁ ἰδρυτὴς τῆς σημερινῆς, τόσο βαθεῖα ἀγγλικῆς δυναστείας εἶναι ἕνας ἀσήμαντος Γερμανὸς Πρίγκηψ, ἀπ' αὐτοὺς πού εἶχαν ἀπομείνει ἀπὸ τὴν διάσπαση τῆς Ἀγίας Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας τοῦ Μεσαίωνα. Μετὰ τὴν ἐκπονή τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας τῆς Ὁράγγης, μερικὸι συγγενικοὶ δεσμοὶ ἔφεραν ὡς ὑποψήφιο βασιλεῖα τὸν δούκα τοῦ Ἀννοβέρου, ἕναν Γερμαναρά, πού κατέλαβε τὸν Ἀγγλικὸ Θρόνον καὶ βασιλεψε μετὰ τὸ ὄνομα Γεώργιος Δ' Α', χωρὶς σὲ ὅλην τὴν ζωὴν νὰ μάθῃ οὔτε μίαν λέξην Ἀγγλικὴν! Αὐτὸς, εἶναι, μάλιστα, πού καθιέρωσε τὴν ἀρχὴν οἱ Ἀγγλοὶ βασιλεῖς νὰ μὴ παρίστανται στὰ συμβούλια τῶν ὑπουργῶν τους—ἀρχὴ πού τὴν τήρησαν μετὰ θρησκευτικῆς εὐλάβειας ὅλοι οἱ ἀπόγονοί του—μόνο καὶ μόνο γιὰτὶ παριστάμενος στὰ συμβούλια αὐτὰ δὲν καταλάβαινε ὁ ἴδιος οὔτε μίαν λέξην ἀπ' ὅσα ἐλέγοντο!

Ὅλοι οἱ βασιλεῖς τοῦ Οἴκου τοῦ Ἀννοβέρου, μέχρι τῆς θρυλικῆς βασίλισσας Βικτωρίας, δὲν γνώρισαν τὴν δημοφιλίαν καὶ ἔμειναν ξένοι στὴν ψυχὴν τοῦ Ἀγγλικοῦ λαοῦ, πού τοὺς ἀνεχόταν, ἀφοῦ οἱ ξένοι αὐτοὶ δὲν ἀνακατέονταν στὶς κρατικὰς ὑποθέσεις. Τὰ πράγματα, ὅμως, ἀλλάξαν δόλοτελα τὴ στιγμή πού ἀνέβηκε στὸν θρόνον ἡ Βασίλισσα Βικτωρία, πού βασιλεψε ἐξήντα δλόκληρα χρόνια καὶ ἀνεδείχθη πραγματικὴ ἡγέτις τοῦ Ἀγγλικοῦ λαοῦ τὴν ἐποχὴ τῆς μεγαλειότητος τοῦ αἵματος. Χάρις στὸ σῶφρον ἀνθρώπινο πνεῦμα πού πολιτεύθηκε, χάρις ἀκόμα στὴν ἀξιοπρέπεια καὶ τὸ μεγαλεῖο τῆς, κατάρθωσε νὰ κατακτήσῃ τὴν ψυχὴν τοῦ λαοῦ τῆς καὶ ὅταν πιά πέθανε, σὲ βαθεῖα γηρατειά, τετρακόσια ἑκατομμύρια ἀνθρώπων ἔκλαψαν ὅπως δὲν θὰ εἶχαν ἴσως κλάψει γιὰ τὴν ἴδια τὴν μητέρα τους.

Κι' ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῆς βασίλισσας Βικτωρίας ἀρχισε νὰ αὐξάνῃ σὲ καταπληκτικὸν σημεῖο τὸ γόητρο τῆς Ἀγγλικῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας. Τὴν παράδοση τῆς μεγάλης μητέρας του ἀκολούθησε καὶ ὁ βασιλεὺς Ἐδουάρδος Δ' Ζ', καὶ ὕστερα ἀπ' αὐτὸν ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος Ε', πού σεβόμενος ἀπολύτως τὰ κυριαρχικὰ δικαιώματα τῆς Λαϊκῆς ἀντιπροσωπείας κατάρθωνε χάρις στὴ φρόνησιν καὶ τὴν νουέχεια του ν' ἀποβῇ ὁ ἀνώτερος ρυθμιστὴς τῶν τυχῶν τῆς Μεγάλης Βρετανίας.

Ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος δὲν προωριζόταν νὰ βασιλεύσῃ ὅταν γεννῆθηκε. Δευτερότοκος γιὸς τοῦ τότε πρίγκηπος τῆς Οὐαλίας, προωρίσθηκε γιὰ τὸ ναυτικόν, κι' ὅλες οἱ σπουδὲς του τὸν κατεύθυναν σ' αὐ-

Τὸ ἄγαλμα τοῦ βασιλέως Γεωργίου τοῦ Ε' πού θὰ στηθῇ εἰς τὸ Νέον Δελχί τῶν Ἰνδιῶν.—Ὁ βασιλεὺς Γεώργιος καὶ ἡ βασίλισσα Μαρία κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν γάμων τους.—Μία τελευταία φωτογραφία τοῦ βασιλικοῦ ζεύγους ληφθεῖσα κατὰ τὰς εορτὰς τοῦ βασιλικοῦ Ἰωβηλαίου.

Κατὰ σειράν: Ἡ τελετὴ τῶν γάμων τοῦ βασιλέως Γεωργίου Ε' μετὰ τὴν βασίλισσα Μαρίαν κατὰ τὸ 1893 ὅτε ἦτο ἀκόμη Δουὴς τῆς Ὁράγγης. Εἰς τὸ βάθος ὁ βασιλεὺς Ἐδουάρδος καὶ ἡ βασίλισσα Βικτωρία.—Ἡ στέψις τοῦ δούκα τῆς Ὁράγγης Γεωργίου εἰς Βασιλεῖα τῆς Ἀγγλίας τὴν 22α Ἰουλίου τοῦ 1911.

τὴν ἐποχὴν τῆς Ὁράγγης, πού θὰ ἐπαίξε τὸ ρόλον τῶν ἄλλων Ἀγγλῶν πρίγκηπων. Ὁ μεγαλειότης, ὅμως, ἀδελφὸς του καὶ ἐπιδόξος διάδοχος τοῦ Θρόνου Δουὴς τοῦ Κλάρενς, ἀπέθανε, καὶ ἔτσι ὁ Γεώργιος, ὡς Δουὴς τῆς Ὁράγγης διεδέχθη τὸν πατέρα του ὡς διάδοχος καὶ Πρίγκηψ τῆς Οὐαλίας μετὰ τὸν θάνατον τῆς μά-

μης τοῦ Βασιλέως Βικτωρίας, καὶ ἀνῆλθε στὸν Βρετανικὸν Θρόνον τὸ 1911, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Βασιλέως Ἐδουάρδου. Ἡ σύζυγός του, Μαρία, Ἀγγλὴ ἀληθινὴ, ἐστέφη μαζί του καὶ ἀνεδείχθη πραγματικὴ μητέρα τοῦ Ἀγγλικοῦ λαοῦ, πού τὴν λατρεῖ κυριολεκτικῶς. Ἡ Βασίλισσα Μαρία ἐπέσυρε τὴν ἐκτίμησιν καὶ τὸν σεβασμὸν τοῦ κόσμου ὁλοκλήρου, εἶναι δὲ ὁ ἐκπρωσυντικώτερος τύπος τῆς Ἀγγλίδος «Κυρίας». Ἀσπ' ἐτέρου, ἕνας ἄλλος λόγος τῆς δημοφιλίας, πού ἀπολαύει τὸ Ἀγγλικὸ βασιλικὸ ζεῦγος εἶναι ὁ πατριαρχικὸς ἀρχὴς του, καθὼς καὶ ἡ τρυφερώτατη συζυγικὴ στοργὴ πού συνδέει τοὺς δύο Βασιλικούς συζύγους.

Ἡ Βασιλικὴ Οἰκογένεια τῆς Ἀγγλίας περιλαμβάνει σήμερον ἐκτὸς ἀπὸ τὴν Βασίλειαν Γεωργίαν καὶ τὴν Βασίλισσα Μαρίαν τὸν πρωτότοκον υἱὸν τους καὶ διάδοχον τοῦ Θρόνου Πρίγκηπα τῆς Οὐαλίας Ἐδουάρδον, τὸν δευτερότοκον Δούκα τῆς Ὁράγγης μετὰ τῆς συζύγου του (Ἀγγλίδος ἀριστοκράτιδος) καὶ τὸν τρίτοκον καὶ ἀγαπῶμεν Δούκα τοῦ Γκλόστερ, τὸν μικρότερον Δούκα τοῦ Κέντ μετὰ τῆς συζύγου του Πρίγκηπισσας Μαρίας, μοναχοκόρη τῶν Βασιλέων, πού εἶναι παντρεμένη μετὰ τὸν ζῆλον τοῦ ὑποκόμητα Λασέλ. Οἱ εορτὲς τοῦ Ἰωβηλαίου ὑπολογίζονται ὅτι συγκέντρω-

σάν στὸ Λονδίνο περὶ τὰ δύο ἑκατομμύρια Βρετανῶν, πού ἐκίνησαν ἀπὸ τὶς τέσσαρες ἄκρες τοῦ κόσμου γιὰ νὰ δοῦν ἀπὸ κοντὰ τὸν Βασιλεῖα τους καὶ νὰ συμμετάσχουν στὴ μεγάλη χαρὰ τοῦ Ἀγγλικοῦ λαοῦ. Ἐπίσης τοὺς προσήλκυσε στὸ Λονδίνο ὁ δόλοτελα ἐξαιρετικὸς πανηγυρισμὸς πού θὰ διαρκέσῃ τρεῖς δλόκληρους μῆνες, ὅσο δηλαδὴ διαρκεῖ ἡ περίφημη Ἀγγλικὴ «σὴζ».

Κι' ἔτσι χάρις σ' αὐτὴ τὴν συρροὴ παρατηρήθηκε τὸ μοναδικὸ φαινόμενον ἑκατομμυρίων λαοῦ, πού ἐπεφωτισμένη μετὰ ἐνθουσιασμόν τοὺς Βασιλεῖς τους τὴ στιγμή πού καθιέμενοι στὴν δόλοχρη βασιλικὴ ἄμαξά πῆγαιναν στὸ Ναὸ τοῦ Ἀγίου Παύλου, πού τελέσθηκε ἡ ἐπίσημη δοξολογία. Ὅσοι παρέστησαν σ' αὐτὴ τὴν τελετὴν βεβαιώνουν πὼς τέτοιο μεγαλοπρεπὲς θέαμα ποτὲ τοὺς δὲν ἀντέκρουσαν, τοῦλάχιστον ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης τοῦ Νοεμβρίου τοῦ 1918 ὅποτε κάπου ἐκεῖ, στὸ γαλλικὸ μέτωπον ὁ Στρατάρχης Φῶς ὑποδεχόταν τοὺς Γερμανοὺς πληρεξουσίου γιὰ τὴν ὑπογραφὴν τῆς ἀνακωχῆς, πού ἔθετε τέρμα στὸ τρομερότερον μακελεῖο πού γνώρισε μέχρι σήμερον ἡ ἀνθρωπότης...

Στὸν πανηγυρισμὸν τοῦ Ἰωβηλαίου προσέδωσαν ἕνα ἐντελὸς ἐξαίρετον τὸν ὅτι ἦρθαν ἀπὸ τὶς ἀναριθμητὰς Βρετανικὰς κτήσεις καὶ Ἀποικίαις λαϊκὲς ἀντιπροσωπείαις πού φέραν μαζί τους δὲς δῶρα τὰ προϊόντα τῶν χωρῶν πού ἀντιπροσώπευαν. Μετὰ τὰ προϊόντα αὐτὰ, καθὼς καὶ μετὰ τὰ ἄλλα δῶρα, προκείται νὰ πλουτισθῇ τὸ εἰδικὸς ἱδρυθὲν μουσεῖο τοῦ Ἰωβηλαίου, πού θὰ καθρεφτίζῃ πραγματικὰ τὸ μεγαλεῖο τῆς Βρετανικῆς Αὐτοκρατορίας.

Ἐκεῖνο, ὅμως, πού ἔκανε δόλοτελα ἐξαίρετον ἐντύπωσιν στὸν Ἀγγλικὸν λαὸν καθὼς καὶ στοὺς ἀπειραρίθμους ἐπισκέπτας ὑπῆρξεν ἡ συμμετοχὴ τῶν διαφόρων Ἰνδιῶν πρίγκηπων, μαχαραγιαδῶν, νιζαμῶν, ναβαβῶν, πού ἐκίνησαν ἀπὸ τὴν μακρινὴν τοῦς χώρα γιὰ νὰ ὑποβάλουν τὰ σέβη τους στὸν Αὐτοκράτορά τους. Εἶναι γνωστὸν, πὼς ἂν ὁ Ἰνδικὸς λαὸς δὲν διακρίνεται πέρα τοῦ συμπαθητικῆς πρὸς τοὺς Βρετανοὺς κυριάρχους του, οἱ πρίγκηπες του καὶ οἱ τοπικοὶ ἀρχόντες του εἶναι κυριολεκτικῶς ἐνθουσιασμένοι μετὰ τὴν Βρετανικὴν διοίκησιν, πού τοὺς ἔχει ἐξασφαλίσαι τὴν ἡσυχίαν, πού εἶναι ἀπαραίτητη γιὰ νὰ ἐκκοκαλίσουν ἀμέριμνοι καὶ χωρὶς σκοτούρες τὶς μυθώδεις περιουσίας τους. Γι' αὐτὸ ἡ συμμετοχὴ τῶν Ἰνδιῶν πρίγκηπων στὸν πανηγυρισμὸν τοῦ Ἰωβηλαίου ὑπῆρξε τόσο μεγαλοπρεπὴς. Εἰδικῶς ἐντύπωσιν ἔκανε ἡ ἐμφάνισιν τῶν ζαπλοῦτων μαχαραγιαδῶν τοῦ Πατιάλα καὶ τοῦ Γωβάλωρ, πού ὑπὸ τὴν ἰδιότητά τους ὡς ὑπαπιστῶν τοῦ Αὐτοκράτορος τῶν Ἰνδιῶν ἐστέκοντο πῶς ἀπὸ τοὺς Βασιλεῖς κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς δοξολογίας πού ἔγινε στὸ Ναὸ τοῦ Ἀγίου Παύλου, ἀπαστραφέντες δόλοκληροι ἀπὸ τοὺς πολυτίμους λίθους μετὰ τοὺς ὁποίους ἦσαν στολισμένοι ἡ μεγαλοπρεπὴς στολὴ τους.

Ἡ πύθ σὺγκινητικὴ, ὅμως, ἐμφάνισιν στὶς εορτὲς τῶν Βασιλέων ὑπῆρξε τῶν ὀλίγων υπερηλίκων Νοτιοαφρικανῶν, οἱ ὁποῖοι πρὸ τεσσαρακονταετίας εἶχαν συμμετάσχει στὸν ἐξοντωτικὸν πόλεμον τῶν Μπόερς ἐναντίον τῶν Ἀγγλῶν κατακτητῶν τοῦ Τράνσβαλ.

Ἀκόμα συνέρρευσαν στὸ Λονδίνο γέροι Ἐρυθρόδερμοι καὶ Ἐσκιμῶοι ἀπὸ τὶς ἐσχατίαις τοῦ Καναδά, μεγαλοπρεπεῖς γέροι τῆς Ροδεσίας καὶ τοῦ Σουδάν, εὐθυτενεῖς λογοφῶροι τῆς Βεγγάλης, ἀντιπρόσωποι τῆς Μαλαισίας, τῆς Αὐστραλίας, τῆς Νέας Ζηλανδίας, τῆς Ἰαμαϊκῆς, τῶν νησῶν τῆς Ὠκεανίας καθὼς καὶ ἐλάχιστοι σαρλαινωθῆναι ἀντιπροσωπεύοντες τὶς παγωμένες ἐκτάσεις τῆς Ἀνταρκτικῆς Ἠπείρου τῆς ὁποίας μεγάλον μέρος βρίσκεται ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῆς Ἀγγλικῆς Αὐτοκρατορίας.

Ἐπ' ευκαιρίαν τοῦ Ἰωβηλαίου ἦρθαν εἰς φῶς διάφοροι λεπτομέρειες τῆς δράσεως τοῦ Βασιλέως Γεωργίου, πού ἀπέδειξαν τὸν τεράστιον ρόλον πού ἐπαίξε ὁ ἀνθρώπος αὐτός—πὺς ὁ πολὺς κόσμος τὸν πιστεύει δόλοτελα ἀνεύθυνον καὶ ξένον πρὸς τὴν πραγματικὴ διακυβέρνησιν τῆς χώρας τῆς ὁποίας εἶναι βασιλεὺς—στὴ διαμόρφωσιν τῆς πολιτικῆς καταστάσεως τῆς Εὐρώπης. Ἀκολουθώντας τὸ παράδειγμα τοῦ πατέρα του, τοῦ μεγάλου ἐπίσης Βασιλέως Ἐδουάρδου, ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος, χάρις στὶς προσωπικὰ καὶ συγγενικὰ σχέσεις πού εἶχε καὶ ἔχει μετὰ τοὺς βασιλικούς οἰκούς τῆς Εὐρώπης, συνέβαλε ὀλίγον στήνικὴν τῶν Συμμαχῶν κατὰ τὸν Παγκόσμιον πόλεμον. Εἶναι γνωστὸν, ὅτι τὴν ἐποχὴ τῆς στέψεως του ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας Γουλιέλμος Β' τὸν ἐρώτησε ποῖα στάση θὰ τηροῦσε ἡ Ἀγγλία σὲ περίπτωσιν γαλλογερμανικῆς συρράξεως. Καὶ ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος, ὁ θεωρητικὸς δόλοτελα ἀνεύθυνος, ἀπάντησε ὅτι ἡ Μεγάλῃ Βρετανίᾳ θὰ κατήρχετο ἀμέσως σὲ πόλεμον ἂν κινδύνευεν ἡ ἀκεραιότης τοῦ Βελγίου, τὴν ὁποῖαν εἶχεν ἐγγυηθῇ ἡ χώρα του. Ἡ ἀπάντησιν αὐτὴν προερχομένη ἀπὸ ἕνα βασιλεῖα στὸν ὁποῖο τὸ Σύνταγμα τῆς χώρας του δὲν παρέχει κανένα ἀπολύτως δικαίωμα, εἶναι ἀρκετὰ χαρακτηριστικὴ.

Ἀλλὰ τὸ σημεῖον ἐκεῖνο, πού ὁ βασιλεὺς Γεώργιος ἐσημείωσε καταπληκτικὴν πραγματικὴν ἐπιτυχίαν εἶναι τὸ ζήτημα τῆς ἀποστολῆς του ὡς ρυθμιστοῦ τῶν κοινοπραγμάτων διαμαχῶν. Μετὰ ἐξαιρετικὴν λεπτότητα ἀνέθεσε τὴν διακυβέρνησιν τῆς χώρας στοὺς ἐργατικούς, ὅταν αὐτοὺς ἐκάλεσε ὁ λαὸς γιὰ νὰ τὸν κυβερνήσουν, στοὺς ἐργατικούς τῶν ὁποίων τὸ πρόγραμμα εἶναι ἀκραφῶς σοσιαλιστικόν καὶ συνεπὲς ἀντιμοναρχικόν. Μετὰ τὴν διαφορά, ὅτι οἱ Ἀγγλοὶ ἐργατικοὶ πᾶν ὅταν νὰ εἶναι σοσιαλισταί, δὲν παύουν, ὅμως, οὔτε μίαν στιγμὴ νὰ εἶναι καὶ πιστοὶ ὑπῆκοι τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος τοῦ Βασιλέως. Ἡ χαρακτηριστικὴ παράδειγμα τῆς νοστορπίας αὐτῆς, πού οἱ ξένοι δὲ μποροῦν νὰ τὴν ἐννοήσουν εἶναι τὸ ὅτι πρὸ τριῶν μηνῶν ὁ ἡγέτης τοῦ Ἐργατικοῦ Κόμματος Λάσμουρ, ὁ αὐριανὸς ἀσφαλῶς Πρωθυπουργὸς τῆς Ἀγγλίας, ἐκδηλώνει ἐπίσημως, ὅτι εἶναι βέβαια σοσιαλιστής, ἀλλὰ εἶναι πρῶτα ὅλα καλὸς Χριστιανός, Ἀγγλὸς πατριώτης καὶ πιστὸς ὑπῆκοος τοῦ Βασιλέως. Καὶ τὰ τρία, ὅμως, αὐτὰ πράγματα δὲν ἔχουν καὶ μεγάλη σχέση μετὰ τὸν σοσιαλισμὸν, πού εἶναι κατὰ βάση ἀντιμοναρχικόν, διεθνιστὴς καὶ κἀντι περισσότερο ἀπὸ φιλελεύθερος ἀπὸ θρησκευτικὰ ζητήματα. Τέτοιους ὅμως, εἶναι ὁ Ἀγγλικὸς σοσιαλισμός.

Καὶ ἡ περίεργη γιὰ κάθε μὴ Ἀγγλὸν δήλωσιν αὐτὴ τοῦ σοσιαλιστοῦ ἡγέτου κρύβει τοὺς λόγους γιὰ τοὺς ὁποίους τετρακόσια ἑκατομμύρια λαοὶ στίς πέντε Ἠπείρους πανηγυρίζουν τόσο μεγάλωπρα τὸ εἰκοστὸ-πέμπτου Ἰωβηλαίου τῶν βασιλέων τους.

JOHN FERGUSON

Copyright Περιόδικου «ΑΘΗΝΑΙ»

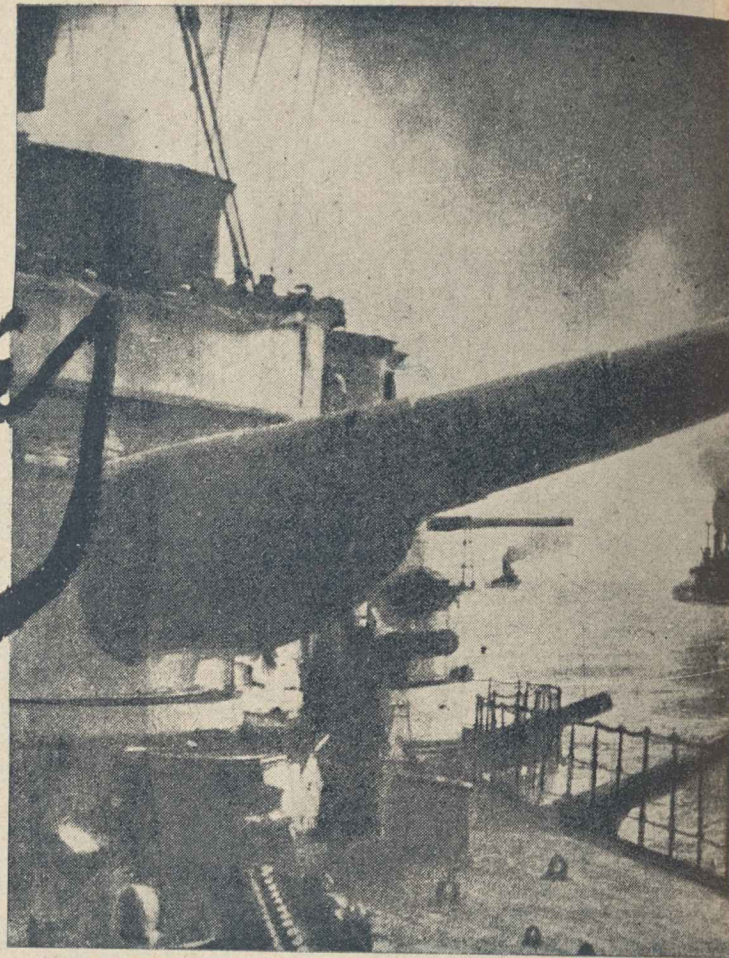
Οι Παπάρχες

Καρρέ Γο' ένα πολεμικό πλοίο ονομάζεται το διαμέρισμα 'εις το οποίο τρώγουν, ζουν, αναπαύονται, εργάζονται, διασκεδάζουν οι ανήκοντες εις αυτό συνάδελφοι. Διά τούτο έχομεν καρρέ 'Αξιωματικών, καρρέ Σημαιοφόρων, καρρέ 'Αρχικελευστών κ.τ.λ. Λόγω της συνεχούς έπικοινωνίας και της ανά πάσαν ώραν ημέρας και νυκτός ζωής της συντροφιάς, οι χαρακτήρες, οι ιδιοτροπίες οι μικροαδυναμίες και γενικώς κάθε χαρακτηριστική γραμμή, μέχρι τοιούτου σημείου είναι γνωστά από καθέναν διά τα έπιλοιπα μέλη του καρρέ, ώστε να δύναται να διατυπωθή ασφαλώς το αξίωμα, ότι μόνον εις το Ναυτικό και εις τας φυλακάς γνωρίζονται πραγματικά μεταξύ τους οι άνθρωποι.

Εις την συναγωγήν αυτήν των πλέον άνομοίων στοιχείων, πού άποτελούν το καρρέ, τόν με σ ό δ ο μ ο ν, όπως τούτο καλείται εις το έπίσημον ναυτικόν 'Ονοματολόγιον, είναι δυνατόν να συναντήση κανείς τα περιεργότερα πρόσωπα και πράγματα. Έκεί θά έργασθῃ ο κάθε αξιωματικός διά να συντάξῃ τούς ύπολογισμούς του διά την βολήν του πυροβολικού, τών τορπιλλών ή την πορείαν και το στίγμα του πλοίου, εκεί θά γράψῃ το γράμμα του εις την μάνα του, την άδελφή ή το βάσανό του, εκεί θά γίνῃ ή συζήτησις διά την κριτικήν τών άσκήσεων ή διά την άύστηράν συμπεριφοράν του κυβερνήτου ή του ναυάρχου ή την άδικίαν πού καθέναν ένόμισην πώς έπαθε, εκεί θά τά κοπανάσῃ και ο κουρασμένος από τη δουλειά της ημέρας διά να πάῃ ύστερα να κοιμηθῇ και ο μερακλιώμενος διά να πᾶνε κάτω τά βάσανα της σκορδόπιστης, εκεί τέλος πάντων θά έκμισυτρηυθῇ ο ένας το μυστικόν του εις τόν φίλον του ή το παράπονον της ζωής του της άτσαλης. Το καρρέ δηλαδή είναι ή αρχαία 'Αγορά, ο σύγχρονος καφενές, το θέατρο όπου αναπαρίσταται όλη ή ζωή ένός συγχρόνου πολεμικού πλοίου, το ρεστωράν και καμιά φορά, το ξενοδοχείον του ύπνου.

Τό άνομοιογενές τών στοιχείων πού άποτελοῦν το καρρέ, συνδυαζόμενον με την άκρα παρατηρητικότητα τών αδυναμιών έκάστου τών συμβιούντων, επέφερε την μοιραίαν ύποταγήν τών άσθενεστέρων στοιχείων πρὸς τα ισχυρότερα και την δημιουργίαν έκάστοτε, τών άπαιρητῶν θυμάτων πού πληρώνουν πάντοτε τά σπαμένα, τὰ άποδιοπομπαίων τράγων του καρρέ. Πρῶτα και άτυχέστερα θύματα της κοινής επιθέσεως και σκάμματος είναι οι Ιερείς του Στόλου, διαλεγμένοι από τούς πλέον μορφωμένους ρασοφόρους του τόπου μας, άπόδειξις δέ τούτων είναι ότι οι πλείστοι έξ αὐτῶν την ναυτικήν περίοδον της ζωής των την χρησιμοποιούν όπως ταχύτερον φθάσουν εις την βαθμίδα του 'Επισκόπου, Μητροπολίτου ως άπεκλήθη πρό τινος ο βαβυλῶν των, και πολλάκι τῶν έν 'Ελλάδι 'Επισκοπῶν χαρακτηρίζονται σήμεραν έκ πρώην συναδέλφων μας, δῶν 3ετῇ έντεῦθεν την χριστιανικήν ήπειρον και εύλογίαν, άν άναγκασθῶ έν τη ρύμη του λόγου μου να άνασφάω όλίγον τόν πέπλον του παρελθόντος και να αναφέρω τά κατά την στρατιωτικοκληρικῇν ἐπὶ του Στόλου θητείαν των. 'Αλλ' όπως λέει και ο λαός: Τί θέλει ή άλεπού εις το παζάρι; Τί θέλει το ράσο άνάμεσα εις τούς διαβόλους αὐτούς, ή να άνεμίζει εις το κατάστρωμα, και μάλιστα με μελτέμι; Διότι πραγματικῶς δέν υπάρχει άστέιότερο θέαμα να βλέπῃς παπᾶ εις το κατάστρωμα με δυνατό μελτέμι, πού άνεμίζει τά ράσα και τά φουσκώνει σάν τά πανιά τών παληῶν κουρσάρικων Ιστιοφόρων, έν ᾧ το καλυμμαῦχι πρέπει να στήρίζεται συνεχῶς διά να μή άποσπασθῇ βιαίως από το όρμητικόν του ανέμου ρεύμα, διά το όποιον πρέπει ο άτυχῆς Ιερεύς του καταστρώματος να είναι έκাতόγχειρ τού άλχιστον διά να κρατήσῃ τά ράσα και το καλυμμαῦχι στη θέση τους και την όρθοστάσια στο βάδισμά του.

Πρύτανις τών Ιερωμένων τούτων ήτο ο πάτερ 'Αθανάσιος, άρχοντόπαπας πραγματικός, γενόμενος δεσπότης σ' ένα από τά νησιά τών Κυκλάδων, πού ή κάμινος τών όμυλίων του, όταν ήτο διάκος εις τὸν Πειραιᾶ, άναβε πυρκαϊές και ήτο ίκανή και τούς πλέον πυριμαχίους φουρνάρους, αλλά και κυρίως φουρνάρισσες να συνταράξῃ. 'Αληθινοτητα θά μοῦ μείνουν τά γεύματα τά όποια μᾶς έκαμεν εις το δεσποτικόν του, εις όλους τούς αξιωματικούς της μοίρας πού έπεσκέπτετο το νησί του, όπου ή εύλογία του άφ' ένός και ή παροιμιώδης φιλοζενία του, συνεργούντος και του κεφαλοκρούστου νησιώτικου κρασιού μᾶς μετέβαλλε όλους εις εύθυμούντας διαβόλους, πού τά πειράγματα μας πρῶτον κατά τών διακών του πού μᾶς έσερβίριζαν καθηυθύνοντο. Καί ένθυμοῦμαι τῷ 1914 εις την λιτανείαν της μεγαλόχαρης, όταν όλοι μας έν στολή σοβαροί παρηκολουθοῦμεν τὸν λόγον του τόν από ευλίνης έξέδρας, όταν έν πατριωτική έξάρσει εξήμνει το έργον μας διά την έπελευθέρωσιν τών υποδοῦλων αδελφῶν, τί γέλια μᾶς έπιασαν, όταν εις την συγκινητικώτεραν του λόγον του περιοδον άκούμε ένα κράκ, και... άλλου ο παπᾶς, άλλου το ράσο του. 'Ολη ή έξέδρα κατέρρευσε υπό το βάρος του μεγαλοσύμου δεσπότη και τῶν έπισήμων και άνακατεβήκαν πατερίτσες και τρικαντά, ράσα και στολές και γίνηκε το «μάλε βράση», ο λόγος έκόπηκε στη μέση, έν ᾧ οι παριστάμενοι υπόδουλοι προσκυνῇται της άπέναντι άκτής της Μ.

'Ασίας εκινδύνευσαν τότε να πάθουν από την πτώσιν του δεσπότη, ότι έπαθαν άργότερα από τόν Κεμάλ.

'Αλλος παπᾶς του Στόλου, δεσπότης και αὐτός τώρα εις μίαν έκ τών ναυτικῶν λεγομένων νήσων, είχε το άτύχημα να ύπηρετῇ εις ένα θωρηκτόν, όταν τούτο άπεστέλλετο εις την Γαλλίαν διά να ύποστῇ έπισκευάς και καθάρισμόν εις τὰ ναυπηγεία της Τουλῶν. 'Η Τουλῶν είναι μία πόλις καθαρώς ναυτική, όπου άφθονοῦν εις τις προκυμαίες της οι άλλανδες και ή κοκκότες. 'Όταν, λοιπόν, ο εύλογημένος παπᾶς μας άπεφάσισε να έξέλθῃ εις την ξηράν διά να περπατήσῃ και να ξεμουδιάσῃ από την παραμονήν του εις το καράβι, σήμην δλόκληρα από χασομέρηδες, άλλανδες και τις κοκκοτούλες τών πεζοδρομίων, τὸν έπερναν από πίσω διότι δέν είχαν δῆ ποτέ τους άνθρωπο με κοτσίδα και με μεγάλα φουστάνια και γένεια, ντυμένον σάν αὐτόν, με τά δόλωμαρα μεταξωτά του ράσα, με το καλυμμαῦχι στο κεφάλι του, πού έμοιαζε σάν τὰς καπνοδόχους τών εργοστασίων της πόλεως, έν ᾧ ο άέρας έπαιρνε από πίσω το έπανωκαλύμμαχό του και το άνέμιζε σάν το καπνό πού βγαίνει από τά φουγάρα. 'Από τότε μάλιστα πού τά άλάνια πέτυχαν τόν παπᾶ μας σ' ένα άπόκεντρο περίπατο και τὸν έπετροβόλισαν, διότι τὸν πήραν γιά έωτικό, ο δυστυχῆς παπᾶς μας δέν ξαναβγήκε περίπατο, παρά θωρακισμένος με τείχος από άλλους αξιωματικούς του πλοίου, πού τούς έχρησιμοποιοῦσε ως προχώμα κατά τών επιθέσεων τῶν Γάλλων αλχητῶν και γαβριδῶν.

'Εννοείται, ότι και τὰς πρὸς τὸν άγαπητὸν μας παπᾶν ύπηρεσίας μας δέν τὰς προσεφέραμεν τὸσον άφιλοκερδῶς, διότι όλοι μας ὄντες ως ἐπὶ το πλείστον άπένταροι, λόγω τών γνωστῶν Γαλλικῶν πειρασμῶν, είχαμε καταδικάσει τὸν παπᾶν να μᾶς κάνῃ τά έξοδα τών έκδρομῶν και περιπάτων αὐτῶν. Μία φορά μετά τὸν περίπατο ήτήγαμε τὸν παπᾶ, διά να τὸν πειράξωμε, εις το καφενέιον του Κ ό κ ά ρ ν τ ι, —όποιος ξέρει Γαλλικά, μπορεί να εξηγήσῃ τη σημασία του,— το όποιον ήτο το έπισημότερον έντευκτήριον τών κοκκοτῶν με τούς φίλους τους Γάλλους είτε 'Ελληνες αξιωματικούς. Είναι άνάγκη να επαναλάβωμεν, ότι ο πληθυσμός της Τουλῶν συντηρεῖται κατά τά 3/4 από το προσωπικόν του Ναυτικού, είτε τούτο αὐτότι Γαλλικοῦ Ναυστάθμου, είτε τών ξένων πλοίων. Τὴν ὥραν, ὅμως, πού έβραζε το καφενέιον από φωνές, γέλια, φασαρία κ.τ.λ. πού έκαμεν δὸς έκείνος ο ξένοιστας κόμος τὸν νέον, ο δέ δυστυχισμένος παπᾶς μας κατηράτο τὴν ὥραν πού έναντιστῆθῃ την ασφάλειαν του περιπάτου του εις τούς διαβόλους με τούς όποιους έμπλεξε, νάσου και εμφανίζεται εις την πόρτα ο καπετάνιος μας! Ταμπλώ! 'Ερρίξε μία άγρια ματιά εις το τραπέζι μας ή όποια άπεσβόλωσε τὸν δυστυχῆ παπᾶ μας και έπεχώρησε, την δέν άλλην ημέραν έφώναζε τὸν παπᾶ και έπεχώρησε, την δέν άλλην παπᾶ... διά τὰς κακάς συναναστροφάς πού έμπλεξε! Περιττόν να τονίσω ότι οὔτε ετόλμησε να ξαναπατήσῃ στη στεριά ο παπᾶς μας, άκόμη δέ θά το φουσῇ διά την άπρέπειαν πού του έκάμαμε να δέν παρασύρουμεν εις κέντρον, πού δέν εταίριαζεν εις την Ιερατικήν αξιοπρέπειαν. 'Ο πλέον μορφωμένος και πνευματώδης παπᾶς μας ήτο

ο 'Ανδρέας, δεσπότης και αὐτὸς τώρα εις μίαν έπαρχίαν της Πελοποννήσου. Πρὸ της άφίξεώς του εις τὸν 'Αβέρωφ, όπου ήδρευε το Ιερεὺς του Στόλου τότε, τά ήθη του καρρέ είχαν πολὺ έξαγριωθῇ. Μάχη όμηρικα διεξήγοντο μετά κάθε γεύμα, άμεριμνησία και άφροντησιά νεανική ήσαν άπεριόριστα, γέλια και άστεία ήσαν στη ρουτίνα και γενικῶς ή εύθυμία οὔδεποτε μᾶς άπέλειπε, διότι μόλις είχαμε γυρίσει από τούς ένδόξους του 12 και 13 πολέμους και δέν είχαμε γευθῇ τά άναθά του έσωτερικού διχασμοῦ. Κάποιος από τούς δαιμόνους έκείνους του καρρέ, είχε πάρει μία φορά το καλυμμαῦχι του παπᾶ, πού το είχε ξεχάσει στο καρρέ και το έφόρεσε, παρουσιάσθη δέ εις το κοινόν τών άλλων, έρωτῶν τί έντύπωσιν θά έκανε το πράγμα, άν εισηγηίτο την προσθήκην εις τά εἶδη τών στολῶν τών αξιωματικῶν του Ναυτικού και τοῦ καλυμμαυχιού! 'Η άπάντησις δέν έβράδυνεν από τὸν πλησιέστερον ιστάμενον συνάδελφον. 'Ητο μία άγρία καρπαζιά ή όποια τὸν έχωσε το καλυμμαῦχι έως τά αὐτιά. 'Εγχετῇ ιδῇ τοιούτον θέαμα; Βέβαια όχι. 'Εγώ σᾶς συνιστῶ και στοιχηματίζω μαζί σας, ότι θελετε, ότι ασφαλῶς οὔδέν γελοιωδέστερον άνθρωπο πού φορεῖ καλυμμαῦχι και τρώει καταπραΰν τῶν εἶδος του ήχοι πού κἀφνει το καλυμμαῦχι μέχρι τὸν τράπεζι. Τὸ εἶδος του ήχοι πού κἀφνει το καλυμμαῦχι μέχρι τὸν τράπεζι πού χώνεται εις το κεφάλι αὐτοῦ πού την τρώει, είναι ίκανά να προξενήσουν τὸν πλέον άβίαστον γέλωτα, ιδίως εις την άφρόντιδα νεότητα τών αξιωματικῶν του τότε 'Αβέρωφ. 'Επειδὴ βρήκαμε το πράγμα τότε πάρα πολὺ ένδιαφέρον, ή περί το καλυμμαῦχι μάχη έξηκολούθησεν έκ περιτροπῆς πρὸς ὅλα τα κεφάλια, μέχρις ὅτου το δύσμοιρο καλυμμαῦχι διελύθη εις τά έξ δῶν συνετέθη! Τότε πλέον θυμηθήκαμε τὸν παπᾶ! Διά να τὸν έξευμενίσωμεν, πήγε κάποιος και του πήρε το μέτρο της κεφαλῆς του και από κεί εις ένα Ιερορραφεῖον παρά την Μητρόπολιν, τοῦ παραγγείλαμε καινούργιο το καλυμμαῦχι, αλλά γιά καλό και γιά κακό, διά να μήν επαναληφθῇ το άστεϊον και εις το μέλλον, παρήγγειλε και παρέλαβε άλλα πέντ'έξη καλυμμαῦχια, τά όποια έγραψεν ως εἶδη αναλώσιμα εις την άποθήκην της γκαμέλλας, του κυλικείου δηλαδή τοῦ πλοίου, από όπου προμηθεύομεθα τά εἶδη τών όποιων έχομεν άνάγκην εις ένα πλοῖον, από τὴν πάστα τών δοντιῶν, μέχρι τοῦ τσαγιού και τοῦ κρασιού πού πίνουμεν εις το τραπέζι.

Καί έτσι το καλυμμαῦχι έγένετο εἶδος αναλώσιμου εις το καρρέ, κατά τὰς επιδροπίας ὥρας, όπου το σπῶρ πού σᾶς περιέγραψα εύρεθῇ έκ τών δυναμένων να προξενήσουν τὸν πλέον άβίαστον γέλωτα και έχρεώμετο με την άξίαν πᾶς ὅστις έξ ύπαιτιότητός του θά καεστρέφετο το καλυμμαῦχι τοῦ παπᾶ. Εἰς το περιβάλλον αὐτό τών καννιητῶς μας 'Ανδρέας, τὸν οὐρανὸν μίαν ὥραν πρῶτῶν ο άγαπητὸς μας 'Ανδρέας, Διηκτικός και πνευματώδης ως ήτο, προσέθεσε άφθονον ὕλην εις την συμμορίαν του καρρέ τοῦ 'Αβέρωφ, διά να μή κανείς εις αὐτό δέ, θά έπρεπε να πληρώσῃ εἰσιτήριον, διότι ή νίλα διεδέχετο την νίλα, το πειράγμα ήτο εις την ημερησίαν διάταξιν, τὸσον, πού υπερέβαινε κάποτε τά έσκαμμένα. 'Ο παπᾶ-'Αντρέας ένα είχε μεράκι, ήτο εις την μέση εις πού τῶβλεπε σάν λουκούμι, έβραζε ὅλα του τά μέσα εις τούς συνοδικούς διά να προτιμηθῇ εις την πρώτην κενωμένην έπισκοπικήν έδραν και γενικῶς δέν έπαυε να μᾶς

αναφέρῃ τὸν τρόπον της έπιτεύξεως του σκοποῦ του, ως και τὰς φιλοδοξίας του ἐπὶ της έξυγιάνσεως και του κλήρου και του πληρώματος της μελλούσης έπισκοπῆς του. Κάποιος αλτήριος είχε την έμπνευση μία φορά να πάῃ εις τά Γραφεία της 'Ιερᾶς Συνόδου, να πάρῃ ένα τίτλον έγγράφου εκείθεν και κατόπιν κάθεται και συντάσσει ένα σατανικόν έγγραφο.

Τὸ έγγραφον έφαινετο άπευθυνόμενον από την 'Ιερᾶν Σύνοδον πρὸς τὸν Ιερέα του Στόλου και ήτο έπιτιμητικόν. Περιήλθον, έλεγεν, έξ έπισήμου καταγγελίας εις γνώσιν τών 'Αγίων Συνοδικῶν διάφοροι πράξεις και ένέργειαι του Ιερέως του Στόλου έξ δῶν καταφαίνεται ότι οὔτος έπιλανθανόμενος της ύψηλῆς αὐτοῦ άποστολής, καταρρίπτει το κύρος του σχήματος όπερ φέρει και μεώνει στολής, καταρρίπτει το κύρος του σχήματος όπερ φέρει και μεώνει στην ήθικήν επιβολήν ήν εις λειτουργός του 'Υψίστου πρέπει να πληροῖ ἐπὶ του χριστεπωνύμου αὐτοῦ πληρώματος. Οι άγιοι Συνοδικοί έλαβον γνώσιν της άξιόεμπτου συμπεριφορᾶς του Ιερέως και έθεώρησαν ὕποχρέωσιν ὅπως έπιτιμήσωσι τούτον διά την διαγωγήν του, λαμβάνοντες υπό σημείωσιν ταύτην διά την μελλουσαν σταδιοδρομίαν του και έπιφυλασσόμενοι ὅπως δριμύτητα κολάσωσι τὸν άποστάτην Ιερέα έν περιπτώσει έξακολούθησεως της άχαρκτηριότου αὐτοῦ διαγωγῆς. Αὐτά περίπου έλεγεν το έγγραφο της 'Ιερᾶς Συνόδου, το όποιον άφοῦ έγράφη με καλλιέπειαν περισήν και ακριβολογίαν, ύπεγράφη από μίαν τζίφραν ένός ὕποτιθεμένου Συνοδικού, έσφραγίσθη από μίαν σφραγίδα πού ο άθεόφοβος συντάκτης του παρήγγειλε εις ένα σφραγιδοποιεῖον τών 'Αθηνῶν. 'Ο ταχυδρόμος του πλοίου διετάχθη και παρέδωσε ἐπὶ άποδείξει το έγγραφον εις τὸν παπᾶ, ο όποιος ήπῃγε να παραφρονήσῃ με τὸν ταμπλᾶν πού του ήρθε! Προσεπάθη να μαντεύσῃ ποίος κακοήθης είχε πάει και τὸν κατεσυκοφάντησεν εις την 'Ιερᾶν Σύνοδον, πλην δέν ήμπόρεσε να ανακαλύψῃ τίποτα και έφαντάσθη ότι ή καταγγελία πρὸς την 'Ιερᾶν Σύνοδον θά προήρχετο από κανένα συνάδελφον του πού έπωφθαλμιούσε την περιζήτητον θέσιν του.

'Εννοείται ότι ή ζωή του καρρέ έξηκολούθη εύθυμος ὅπως πάντοτε. Μίαν ημέραν, πού τά πειράγματα καθηυθύνοντο πόρνην έναντιον του, σηκώνεται και έν Ιερᾷ άγανακτήσει μᾶς δηλώνει, ότι θά ὕποχρεωθῇ έφεξης, να αναφέρῃ άμέσως εις τὸν κυβερνήτην οἰονδήποτε πού θά θελήσῃ να περιλάβῃ και αὐτὸν εις τὸν κύκλον τών πειραγμάτων μας και τούτο διότι εύρέθησαν κακοήθεις έκμεταλλευόμενοι τά άθῶα μεταξύ μας συναδελφικά πειράγματα, διά να τά καταγγείλουν ως πράξεις άπαδούσας εις την αξιοπρέπειαν του σχήματος και την επιβολήν της θέσεώς του. Καταλάβωμε ότι το δόλωμα έπιασε. Τότε κάποιος από μᾶς σηκώνεται και εις ὕψος σοβαρόν του λέγει, ότι σέβεται το σχήμα του και δέν του άπαντά εις τὸν άπρεπῇ έναντιον δλου του καρρέ ὕπαινιγμόν του, ότι είναι συγγνωστός ως νήπιος και άγνων τὰς άρχάς και συνθέτας του καρρέ, άλλ' ότι οι αξιωματικοί δέν δύνανται να έξακολουθοῦν να έχουιν σχέσεις με αὐτόν. Καί ὅλοι τοῦ έστριψαν τις πλάτες.

'Ο καιρὸς έπέραγε, τά άστεία μεταξύ μας έξακολουθοῦσαν, ο παπᾶς φαίνεται ότι άπηυθύνθη εις την 'Ιερᾶν Σύνοδον, όπου δέν είχαν χαμπάρι τί γινότανε εις τὸν 'Αβέρωφ, και εις το τέλος άντελήφθη ότι όλη αὐτή ή σκηνοθεσία έδημιουργήθη μέσα εις το καρρέ του 'Αβέρωφ και ήτο μία από τις φάρσες του έποικιλαν την μοτονιαν της ζωής του καραβιοῦ, πράγμα πού δέν άνεκούφισε φονερα εις το τέλος, διότι τοῦ έφυγεν ο έφιάλης τών καταγγελιῶν της 'Ιερᾶς Συνόδου. 'Ενα καλό άπόγευμα, όταν όλοι μαζεμένοι εις το καρρέ, έκάνανε τη συνηθισμένη κουρά του γέλωτος, μπαίνει ο παπᾶς μας, με τὸν όποιον είχαμε διακόψει κάθε κουβέντα, κατόπιν της... προσβολῆς πού μᾶς είχε κάνει. Στέκει στη μέση, γυρίζει δεξιὰ-ἀριστερὰ το βλέμμα έκλαπράν τα βλέμματα ένός οἰουδήποτε συναδέλφου να συναντηθῶν μαζί του, διά να άρχίσῃ ή διάλυσις του πάγου τών παρεξηγήσεων, άλλ' έμεῖς έκρατούσαμε την βεβιασμένην μας σοβαρότητα άμωμον.

Στο τέλος αναφωνεῖ: — Βρε παληόπαιδα με σκάστε. 'Όλα σας ὕποφέρονται και τά πειράγματά και οι χειρονομίες και ή νίλες, άλλ' είσαστε άνυπόφοροι όταν μὸς κάνετε το σοβαρό. Μιλήστε ἐπὶ τέλους και πειράχτε με, διότι θά σκάσω.

'Ιαχῇ έπικλήσεων, γελῶν, κραιγῶν και διαφόρων άλλων περιέργων κρότων άντήχησεν, άποκατασταθείσης της πρώην τάξεως τών πραγμάτων, ήτις έσυνέχισθη μέχρις οὔ ο 'Αντρέας έγινε δεσπότης, οὔ σεβασμῶς πάντοτε άσπαζόμην την δεξιάν και έξαιτοῦμαι την εύλογίαν, ὁσάκις συναντώμεθα εις τὰς δόδους τών 'Αθηνῶν, κατά τὰς περιόδους, πού αὐτὸς μὲν είναι συνοδικός, ἐγὼ δέ... άνεργός.

'Αγιάζουσιν, λοιπόν, ή όχι, πρὶν γίνουν δεσποτάδες οι εύτυχεῖς έκείνοι λευίται, πού ή μοῖρα τους τούς ρίχνει στο πολεμικό Ναυτικό, γιά να γνωρισθοῦν με τὸσους και τὸσους δαίμονας!

ΠΡΟΤΕΣΙΑΙΟΣ

η Ζωοειφία

ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΚΩΝ ΧΡΟΝΟΜΕΤΡΩΝ

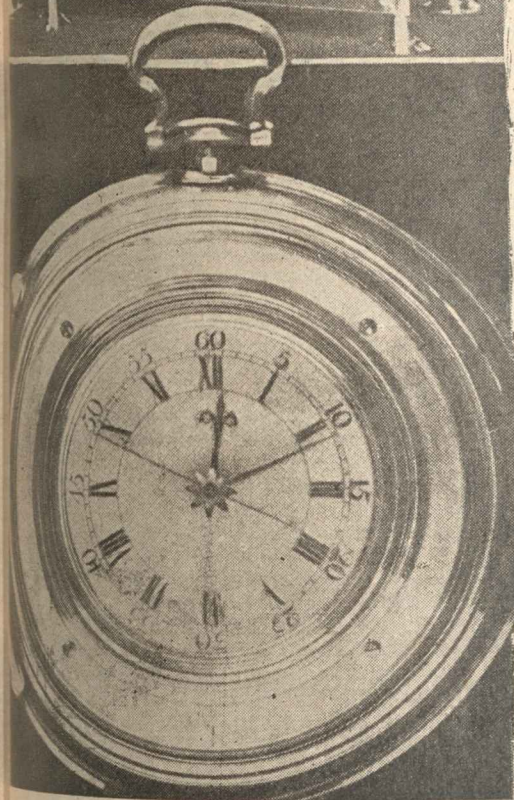
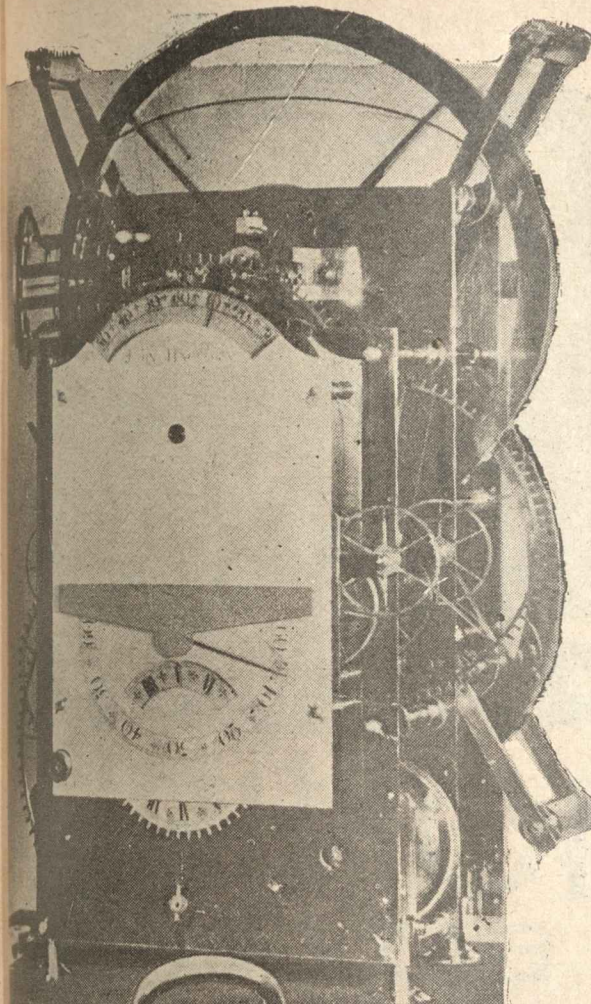
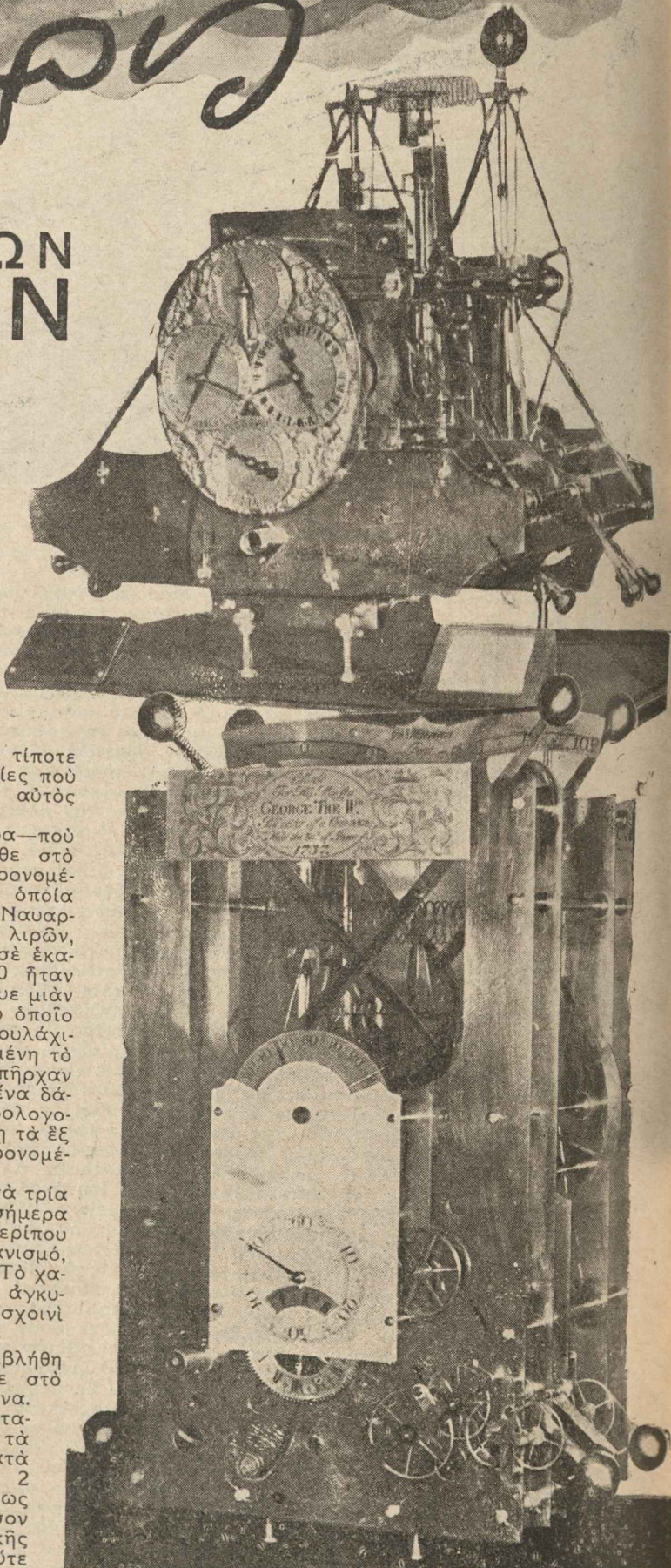
Σήμερα, που κάθε πλοίο φέρει το καθένα τουλάχιστον ένα χρονομέτρο, που του επιτρέπει να προσανατολισθή καθορίζοντας το γεωγραφικό μήκος στο οποίο βρίσκεται σε κάθε στιγμή, είναι λιγάκι δύσκολο να αντιληφθούμε, πώς ο Ίσακ Νεύτων, ο μεγαλύτερος επιστήμονας της εποχής και ένα από τα μεγαλύτερα πνεύματα που έγεννησε η ανθρωπότητα, έθεωρούσε, ότι είναι μηχανικώς αδύνατο να κατασκευασθί ένα ρολόγι, που να πηγαίνει τόσο καλά, ώστε επί τη βάσει αυτού να μπορεί να καθορίζεται με ακρίβεια το γεωγραφικό μήκος του πλοίου. Και εκ πρώτης όψεως είναι ακόμα πιο δύσκολο να συλλάβουμε στο μυαλό μας το γεγονός, ότι τα πρώτα ρολόγια, που μπόρεσαν ν' ανταποκριθούν στις αξιώσεις της επιστήμης, εφευρέθηκαν και κατασκευάστηκαν από ένα ταπεινό μαραγκό του Γιορκσάιρ της Άγγλιας, τόν Τζών Χάρρισον, που γεννήθηκε στα 1693, πέθανε στα 1776, και που είναι τελείως αυτοδίδακτος στην τέχνη του, αφού ποτέ του δεν είχε έργασθι σε κατάστημα ωρολογοποιού.

Οι προηγούμενες απόπειρες κατασκευής ωρολογίων και επιστημονικές παρατηρήσεις, και ιδίως χρονομέτρων για τα πλοία, όφειλόμενες σε μεγάλους επιστήμονες σαν τόν Χόνιγκενς και τόν Λάιμπνιτς, ή σε έπαγγελματίες ωρολογοποιούς σαν τόν Συλλύ και τόν Ντυτέρτ, είχαν καταλήξει σε πλήρη άποτυχία και δεν έχρησιμούνταν σε τίποτε άλλο παρά μόνο στο να αποδείξουν τις τεράστιες μηχανικές δυσκολίες που έπρεπε να υπερνικηθούν—δυσκολίες, που ο ίδιος ο Νεύτων ο μεγάλος αυτός εφευρέτης όλων τών αιώνων, τις είχε θεωρήσει σαν άνυπέρβλητες.

Ο Χάρρισον άρχισε να άσχολληται με τα ναυτικά χρονομέτρα—που επέπρωτο ν' αποτελέσουν το έργο της ζωής του—στα 1728, όποτε ήρθε στο Λονδίνο φέρνοντας από το χωριό του τα σχέδιασματά ενός ναυτικού χρονομέτρου, που ήλπιζε να το κατασκευάσει με τη συνδρομή της Έπιτροπής, ή όποια είχε αναλάβει τα του διαγωνισμού, που είχε προκηρύξει το άγγλικό Ναυαρχείο. Ο διαγωνισμός αυτός προέβλεπε ένα βραβείο είκοσι χιλιάδων λιρών, ποσό κολοσσιαίο για την εποχή. «Αθηνών».—άνταποκρινόμενο σε ένα δέκα φορές ακριβέστερη από τη σημερινή στερλίνα) που θα επιβράβευε μίαν όποιαδήποτε μέθοδο για τόν υπολογισμό του γεωγραφικού μήκους στο όποιο βρισκόταν ένα πλοίο μετά πλούν έξ έβδομάδων και με προσέγγιση τουλάχιστον τριάντα μιλίων. Όπως, όμως, ήταν αρκετά φυσικό, ή διαχειριζόμενη το βραβείο έπιτροπή άρνήθηκε να ένισχύση τόν Χάρρισον χρηματικώς. Υπήρχαν τόσοι άπατεώνες! Εύτυχώς, όμως, ο Χάρρισον κατώρθωσε να έπιτύχη ένα δάνειο διακοσίων λιρών από τόν Γεώργιο Γκράχαμ, τόν μεγαλύτερο ωρολογοποιό του Λονδίνου, και χάρις σ' αυτά τα χρήματα μπόρεσε να άφιέρωση τα έξ έπόμενα χρόνια της ζωής του στην κατασκευή του πρώτου ναυτικού χρονομέτρου του. Την κατασκευή του χρονομέτρου αυτού έτελείωσε στα 1735.

Το χρονομέτρο αυτό, ιστορικής παραγματικά σημασίας, καθώς και τα τρία έπόμενα, που κατασκευάστηκαν από τόν Χάρρισον, και που άνήκουν σήμερα όλα στο Άγγλικό Δημόσιο, ήταν ένα μεγάλο ρολόγι, βάρους τριάντα περίπου κιλών, το όποιο χάρις στον έξυπνο, αλλά και τρομερά υπερβεμένο μηχανισμό, έμεινε άνεπηρέαστο από το κούνημα του πλοίου στο όποιο τοποθετείτο. Το χαρακτηριστικό του χρονομέτρου αυτού είναι, ότι οι περισσότερες από τις άγκυρατικές ρόδες του είναι φτιαγμένες από έξυλο. Έπίσης κορυβίζεται με σχοινί και λειτουργεί συνεχώς επί 38 ώρες, όποτε πρέπει να ξανακουρδιστεί.

Το χρονομέτρο αυτό, γνωστό ως «χρονομέτρο Χάρρισον άρ. 1» υπεβλήθη στην έπιτροπή του βραβείου τών 20.000 λιρών ή όποια το έτοποθέτησε στο πλοίο «Αύσον», που έκανε ένα ταξείδι από τόν Λονδίνο στην Λισσαβόνα. Έλειτούργησε πάρα πολύ καλά, και τότε ή έπιτροπή κατέβαλε στον ταπεινό μαραγκό διάφορα μικροποσά, που του επέτρεψαν να συνεχίση τα πειράματά του για την τελειοποίηση της εφευρέσεώς του. Έτσι κατά την διάρκεια τών έτών 1737—1738—1739, κατεσκεύασε το ύπ' αριθμόν 2 χρονομέτρο του μιά τελειοποίηση που είχε πάμπολλες μηχανικής φύσεως λεπτομέρειες, που το καθιστούσαν δύσχερστο. Το «χρονομέτρο Χάρρισον άρ. 2» δέν δοκιμάστηκε στη θάλασσα, και έτσι έχει μόνον ιστορικής φύσεως σημασία. Ο Χάρρισον, όμως, δέν έχασε ούτε την ύπομονή του, ούτε

Έναντι σελίδς κατά σειράν: Το πρώτο χρονομέτρο του Άγγλου μαραγκό Τζών Χάρρισον, γνωστό με τόν όνομα «Χρονομέτρο Χάρρισον ύπ' αριθ. 1» κατασκευή του όποιο άρχισε τόν 1728 και τελείωσε τόν 1735.—Το ύπ' αριθ. 2 χρονομέτρο Χάρρισον τελειοποίησις του ύπ' αριθ. 1, κατασκευασθέν τόν 1737.

Έκ τών άνω πρός τα κάτω: Το ύπ' αριθ. 3 χρονομέτρο Χάρρισον—το όποιο ή κατασκευή διήρκεσε 17 χρόνια.—Το τελευταίο χρονομέτρο Χάρρισον ύπ' αριθ. 5, άρκετά άπλούστερο και ακριβέστερο τών προηγούμενων, με τόν όποιο ο Χάρρισον κέρδισε τόν βραβείο τών 20.000 λιρών του Άγγλικού Ναυαρχείου. Και τα πέντε αυτά χρονομέτρα του Χάρρισον βρισκονται σήμερα υπό την κατοχή του Άγγλικού Κράτους και έχουν έγκατασταθί εις μίαν αίθουσαν του άστεροσκοπίου του Γκρήνουιτς.

την έπιμονή του. Κι' έτσι άφιέρωσε τα έπόμενα δέκα έπτά χρόνια της ζωής του (1740—1757) στην κατασκευή μηχανήματος, που πίστευε πώς ήταν τόν άριστότερο—το ύπ' αριθ. 3 ναυτικό χρονομέτρο του. Το χρονομέτρο αυτό είναι μικρότερο από τα δύο προηγούμενα ρολόγια ακριβείας που κατεσκεύασε ο μαραγκός του Γιορκσάιρ, αφού ζυγίζει μόνον είκοσι κιλά, αλλά ο μηχανισμός του άπειρος πολύπλοκος. Το χρονομέτρο αυτό άποτελείται από 753 χωριστά κομμάτια, και μερικοί από τούς μηχανικούς τρόπους που χρησιμοποίησε είναι άπόλυτως μοναδικοί στην ιστορία της ανθρωπότητας.

Γιά πρώτη φορά λαμβανόταν ύπ' όψη ή διαφορά που μπορούσε να έπέληθ από τόν άνεβοκατέβασμα της θερμοκρασίας, κι' ο Χάρρισον προνόησε να έξουδετερώση αυτή τη διαφορά χρησιμοποιώντας μιά διμεταλλική λωρίδα, καμωμένη από μπροντζο και άτσάλι, όμοια μ' αυτήν που χρησιμοποιείται και σήμερα στα μεγάλης ακριβείας ρολόγια και χρονομέτρα. Κι' αυτή ή λωρίδα, όπως έξ άλλου όλα τα έξαρτήματα τών μηχανημάτων, έφευρέθηκε από τόν Χάρρισον χωρίς ξένη βοήθεια.

Στά 1758 ο Χάρρισον παρουσίασεν έπίσημως τόν ύπ' άρ. 3 χρονομέτρο στην έπιτροπή του διαγωνισμού τών 20.000 λιρών. Ένώ, όμως, εξακολουθούσαν οι συννενοήσεις για την έπίσημη δοκιμή του μηχανήματος, ο Χάρρισον και υιός του Ούλλιαμ κατασκεύασαν τόν ύπ' άρ. 4 χρονομέτρο, που άρχικώς έπρόκειτο να χρησιμοποιηθί μόνο σαν ένα βοηθητικό όργανο του ύπ' άρ. 3 χρονομέτρου. Τό τελευταίο αυτό χρονομέτρο, που μοιάζει σαν ένα μεγάλο ρολόγι της τσέπης και που περιλαμβάνει τις τελειοποιήσεις του ύπ' άρ. 3 χρονομέτρου, δοκιμάστηκε και άπεδείχθη ίσης ακριβείας με τόν μοντέλλο του, αλλά ήταν πολύ πιο εύχερστο. Έτσι ή έπιτροπή προτίμησε να δοκιμάση τόν ύπ' άρ. 4 χρονομέτρο με τόν όποιο έγιναν δύο ταξείδια στις Άντιλλες κατά τα έτη 1761 και 1764.

Στην πρώτη δοκιμή, τόν σφάλμα του ύπ' άρ. 4 χρονομέτρου εις τόν ύπολογισμό του γεωγραφικού μήκους κατά την άφιξη στην Ταμική ήταν ένός περίπου μιλίου, έναντι τών τριάντα μιλίων που προέβλεπαν οι όροι του διαγωνισμού τών 20 χιλιάδων λιρών. Την πρώτη στιγμή, οι ειδικοί φαντάσθηκαν πώς τόν καταπληκτικής ακριβείας αυτό άποτελέσμα όφειλόταν κυρίως σε μιά σύμπτωση και όχι στην ακρίβεια του χρονομέτρου επί τη βάσει του όποιο είχε γίνει ο πλοός. Η δεύτερη, όμως, και πιο δύσκολη δοκιμή που έγινε στα 1764 εξαθάβρισε έντελώς αυτό τόν ζήτημα. Γιατί τόν σφάλμα του ύπ' άρ. 4 χρονομέτρου μετά πλούν πέντε όλοκληρών μηνών δέν υπερέβη τα δέκα μίλλια.

Και κάτι περισσότερο μάλιστα. Ο Λονδρέζος ωρολογοποιός Λάρκον Κένταλ κατασκεύασε ένα αντίγραφο του ύπ' άρ. 4 χρονομέτρου του Χάρρισον, ακριβώς πανομοιότυπό του, που τόν πήρε μαζί του ο περίφημος πλοίαρχος Κούκ στο δεύτερο και τρίτο ταξείδι του όλόγουρα στον κόσμο. Και τόν χρονομέτρο αυτό υπήρξε τόσο ακριβές, που ο πλοίαρχος Κούκ, ο πιο μετρημένος κι' ο λιγώτερος ένθουσιώδης άνθρωπος του κόσμου έγραψε τα έξής στο ήμερολόγιό του: «Πρέπει σ' αυτό τόν σημείο να σημειώσω πώς δέν κάνουμε ποτέ λάθος στον ύπολογισμό του γεωγραφικού μήκους στο όποιο βρισκόμαστε, αφού μπορούμε να στηρίζουμε τούς ύπολογισμούς στο ύπεροχο ρολόγι που μάς έφτιαξε ο κ. Κένταλ».

Τό μεγάλο και περίφημο «πρόβλημα του γεωγραφικού μήκους» που μπροστά του στάθηκαν άνήμπορες μεγαλοφυΐες σαν τόν Νεύτωνος, τόν Χάλλεϋ, τόν Χόνιγκενς, τόν Λάιμπνιτς και έκατοντάδων άλλων έπιστημόνων, είχε λυθί πιά μιά για πάντα. Αυτό, όμως, ή έπιτροπή του βραβείου τών είκοσι χιλιάδων λιρών δέν ήταν διατεθειμένη να τόν δεχθί με μεγάλη εύκολία. Υπό την πίεση, όμως, της κοινής γνώμης, ή έπιτροπή αναγκάστηκε να καταβάλη στα 1765 στο Χάρρισον δέκα χιλιάδες λίρες, άρνήθηκε, όμως, να τόν δώση τόν ύπόλοιπο μέχρις ότου ο αυτοδίδακτος ωρολογοποιός τούς κατασκευάση δύο άλλα χρονομέτρα και τα όποια βάλη σε δες δοκιμές θά ήθελε και θά καθόριζε ή έπιτροπή. Ο Χάρρισον ήταν τότε ήλικίας έβδομήντα χρονών, κι' είχαν άρχισι να χάνη την δρασή του, που την είχε καταστρέψει πάνω στα λεπτεπίλεπτα μηχανήματα εις τα όποια άφιέρωσε τα καλλίτερα χρόνια του.

Μ' όλα ταύτα ο Χάρρισον βοηθούμενος από τόν γιό του κατασκεύασε ένα πέμπτο χρονομέτρο—ένος τύπος κάπως βελτιωμένος του ύπ' άρ. 4 χρονομέτρου, χωρίς κανένα έξωτερικό στολίδι. Τόν ύπ' άρ. 5 χρονομέτρο δοκιμάστηκε με έξαιρετική έπιτυχία στο ίδιόκτητο άστεροσκοπείο του Βασιλέως της Άγγλιας Γεωργίου του Γ', στα 1772. Και βοηθούμενος αυτή τη φορά από τόν Βασιλέα, που είχε μεγάλη έπιρροή στους κοσμικούς και τούς κοινοβουλευτικούς κύκλους, ο Χάρρισον κατώρθωσε να πάρη τόν ύπόλοιπο του βραβείου, που τόν σον άξια, τόν είχε κερδίσει. Η άπόφαση περί άπονομής του βραβείου όλοκληρώσθι στο Χάρρισον έπετεύχθη χάρις σε ειδικό Νομοθετικό διάταγμα της Βουλής τών Κοινοτήτων, κι' έτσι κατώρθωσε να εισπράξη τόν ύπόλοιπο τών χρημάτων του χωρίς άλλες άναβολές και δίκες, στα 1773. Τρία, όμως, χρόνια άργότερα ο άνθρωπος αυτός, που είχε αναγάγει την ύπομονή σε μεγαλοφυΐα, που είχε άφιέρωσε τή ζωή του σ' ένα μονάχα σκοπό, και που είχε προσφέρει τόσο σημαντική έκδόουση στην ανθρωπότητα, άπεβίωσε.

Τα χρονομέτρα του έγιναν στα 1765 ιδιόκτησία του Άγγλικού Κράτους, και μετεφέρθησαν στο άστεροσκοπείο του Γκρήνουιτς όπου φυλάσσονται και σήμερα. Τα χρονομέτρα αυτά είχαν χάσει τή σημασία τους την εποχή ακόμα που ζούσε ο Χάρρισον, γιατί ή έργασία του ως πρωτοπόρου άνοιξε ή τελούσε τα μάτια τών επαγγελματιών ωρολογοποιών, οι όποιοι δέν άργησαν τότε να κατασκευάσουν χρονομέτρα, άπλούστερα και ακριβέστερα από τα δικά του. Έτσι τα χρονομέτρα του Χάρρισον προσέλαβαν ιστορική μοναχά σημασία και ξεχάστηκαν σε μιά βιβλινά που σε λίγο σκούριασαν και έχασαν πιά κάθε ακρίβεια. Όταν πρωτοείδα τα χρονομέτρα αυτά κατά τόν 1920, κανένας τους δέν ήταν έν τάξει, κι' από μερικά έλλειπαν όλόκληρα τεράστια κομμάτια. Ίδιως τόν ύπ' άρ. 1 χρονομέτρο είχε σκουριάσει τόσο πολύ που είχε γίνει καταπράσινο—σαν να είχε βουλιάξει μαζί με

κανένα πλοίο και να είχε άνασπρή μόλις από τα βάθη του όκεανού. Μεγαλειό και κατάντιος! Έπιθυμώντας να δώ τα χρονομέτρα αυτά να δουλεύουν ξανά, (έχουν σταματήσει από τόν 1857) και να καθαριστούν, ζήτησα την άδεια από τούς αρμόδιους να τα καθαρίσω και να τα έπιδιορθώσω, όταν θά μου πείσσουνε καιρός από την ύπηρεσίά μου. Η άδεια αυτή μου παραχωρήθηκε με μεγάλη εύχαρίστηση, και στράφηκα άμέσως στην δουλειά με έξαιρετική όρεξη.

Η έργασία αυτή, στην όποια άφιέρωνα όσο καιρό μου πείσσουνε διήρκεσε από τόν 1921 ίσαμε τόν 1933. Η δουλειά μου ήταν δύσκολη έπρεπε να μάθω πολλά πράγματα σχετικά με τόν ωρολογοποιία της εποχής εκείνης, κι' αυτό δέν ήταν δυνατόν παρά μόνον με προσεκτική μελέτη και παρατήρηση τών ίδιων τών χρονομέτρων, γιατί δέν διεσώθηκαν ίσαμε την εποχήν μας σχεδίασματά ή περιγραφές τών ρολογιών του Χάρρισον. Και απ' άλλη μεριά τα χρονομέτρα αυτά διαφέρουν τρομερά απ' όλα τα χρονομέτρα που κατασκευάστηκαν έκτοτε και που θά ήταν δυνατόν να μελετήσω.

Όπως, όμως, και να έχη τόν ζήτημα έκ τών πραγμάτων άπεδείχθη, ότι ή εγκατάλειψη επί ένα μισο αιώνα και περισσότερων τών ιστορικών αυτών μηχανημάτων δέν τα είχε καταστρέψει άνεπακόρθωτα. Όλα τους λειτουργούν τώρα θαυμάσια και πρέπει να σημειωθί πώς τόν ύπ' άρ. 4 λειτουργεί έδω και 10 χρόνια συνεχώς, τόν ύπ' άρ. 3 έδω και 4 χρόνια, και τόν ύπ' άρ. 1 από διετίας. Αντίγει έδω και 10 χρόνια συνεχώς, τόν ύπ' άρ. 4 και 5 χρονομέτρα, που δέν θέλουμε να συνεχίσουν λειτουργούντα, πρέπει να θετα πρός τα ύπ' άρ. 4 και 5 χρονομέτρα, που δέν θέλουμε να κατασκευάσει ο Χάρρισον στην ίδιάρχη λαδώνονται από καιρό σε καιρό, τα όγκωδη χρονομέτρα που κατεσκεύασε ο Χάρρισον στην ίδιάρχη τόν σταθμό του δέν έχουν ανάγκη λαδάματος, και συνεπώς μπορούν να λειτουργούν συνεχώς και επί άόριστον χωρίς διόλου να χαλάσουν. Και έπιζώ ότι τα χρονομέτρα αυτά, λειτουργούντα όπως λειτουργούν, θά άποτελέσουν τόν καλλίτερο μνημείο—τό καλλίτερο γιατί θά είναι αιώνιο—πρός την μνήμη ενός ανθρώπου τόν όποιον πρέπει όλη ή ανθρωπότητα να εύγνωμνή, και για τόν όποιον είδικώς έμεεις οι Άγγλοι έχουμε τόν δικαίωμα να είμαστε υπερήφανοι...

ROBERT T. GOULD
Πλωτάρχης του Βρετανικού Πολεμικού Ναυτικού

ΠΡΟΛΗΨΕΙΣ ΚΑΙ ΔΥΣΙΔΑΙΜΟΝΙΕΣ ΜΑΤΙΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΒΑΣΚΑΝΙΕΣ ΠΟΔΑΡΙΚΑ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΝΟΗΣΙΕΣ

Σάν να μὴν ἔφθαναν τόσες σκοτοῦρες τῆς ζωῆς μας, τόσες ἀπασχολήσεις τοῦ μυαλοῦ μας γιὰ νὰ τὰ φέρομε βόλτα στὴ σκληρὴ πάλη τῆς ζωῆς, σάν νὰ μὴ μᾶς ἀρκοῦσαν τόσες φροντίδες, ἔχουμε καὶ τὴν μυστηριώδη ἐνόχληση τῶν... ἀοράτων δυνάμεων! Δὲν ἔχουμε νὰ προφυλαχτοῦμε μόνο ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς μας, ἀπὸ τοὺς συναγωνιστὰς μας, ἀπὸ τοὺς ὑπουλοὺς φίλους καὶ ἀπὸ τοὺς κρυφοὺς ἐχθροὺς! Ἔχουμε νὰ προφυλαχτοῦμε καὶ ἀπὸ τοὺς ἀοράτους ἐχθροὺς, ποὺ μᾶς χαλοῦν τὰ σχέδια ἂν δὲν τηρήσωμε ὀρισμένους προλήψεις. Δὲν ἔχουμε μόνο τοὺς λογαριασμοὺς μας νὰ κυττάζουμε. Πρέπει νὰχομε κι' ἕνα βιβλίο, ποὺ νὰ σημειώνωμε τὶς δεισιδαιμονίες. Κι' ἔτσι μόνο μπορούμε νὰ ἐξομε τὶ πρέπει νὰ κάνωμε κάθε ὥρα καὶ στιγμὴ καὶ τὶ νὰ μὴν κάνωμε. Ἀλλοιῶς χαθήκαμε! Ἄν πιστέψουμε τὴ λαϊκὴ σοφία καὶ τὴ λαϊκὴ ἀνοησία, πρέπει νὰ ἐξομε ὅλες τὶς προλήψεις καὶ δεισιδαιμονίες, ὅλα τὰ ποδαρικά καὶ τὰ γούρια, ὅλες τὶς μυστικὲς δυνάμεις τῶν πραγμάτων, τῶν προσώπων καὶ τῆς γύρω φύσεως, γιὰ νὰ φυλαγώμαστε ἀπὸ κακὲς συναντήσεις, ἀπὸ ματιάσματα, ἀπὸ κακὰ ποδαρικά, ἀπὸ βασκανίες καὶ ἀπὸ ὅλα τ' ἀόρατα αὐτὰ λαϊκὰ κατασκευάσματα ποὺ κρέμονται πάνω ἀπὸ τὸ κοῦφιο κεφάλι μας καὶ μᾶς... ἀπειλοῦν κάθε ὥρα καὶ στιγμή.

Βέβαια, καλὰ κάνουμε καὶ ὅλ' αὐτὰ τὰ ξενοῦμε, χωρὶς νὰ πάθουμε καὶ σπουδαία ζημιά... Μὰ ὑπάρχει κόσμος ἀμετρος, ποὺ προσέχει ὅλες αὐτὲς τὴν ἀνοησίαν καὶ κανονίζει τὴ ζωὴ του, μέσα ἀπὸ ὅλ' αὐτὰ τὰ ἐμπόδια, ὥστε νὰ μὴ καταπατήσῃ καμμιὰ... ἱερὴ παρακαταθήκη τῆς λαϊκῆς ἀνοησίας! Δυστυχισμένοι ἄνθρωποι! Τὶ τραβᾶτε μ' αὐτὲς τὶς ἀνόητες προλήψεις! Δὲν ἀρκοῦν τὰ τόσα δεσμά τῆς ζωῆς σας, δὲν ἀρκοῦν τόσοι καὶ τόσοι περιορισμοὶ τοῦ ἑαυτοῦ σας... Ἐχρειάζοντο καὶ τὰ βλακώδη αὐτὰ δεσμά τῶν προλήψεων σας. Καί, ὅμως, οὔτε αὐτὰ μπορεῖτε ν' ἀποφύγετε...

Ἔχουμε πρῶτα-πρῶτα αὐτὸν τὸν ἄτιμο ἀριθμὸ 13. Αὐτὸν τὸν ἐφιέλτῃ τὸν τρέμουν πολλοί. Καὶ ἄνθρωποι μορφωμένοι ἀκόμη. Πόσοι τολμοῦν νὰ νοικιάσουν σπιτί μετ' ἀριθμὸ 13; Πόσοι νοικιάζουν σὲ ξενοδοχεῖο τὸ δωμάτιο ὑπ' ἀριθ. 13; Μάλιστα γι' αὐτὴ τὴν αἰτία σὲ πολλὰ ξενοδοχεῖα ἀριθμὸς 13 δὲν ὑπάρχει. Ὑπάρχει μόνο 12 καὶ 12 Β, ποὺ ἀντικατέστησε τὸ 13.

Μὰ αὐτὸ δὲν εἶναι τίποτε. Θὰ πιστέψετε ὅτι καὶ λόγιος ἀπὸ τοὺς ἐκλεκτοὺς καὶ ἀκαδημαϊκὸς μάλιστα παθαίνει πανικὸ μὀλις ἀντικρύσῃ τὸν ἀριθμὸ 13; Ἀπίστευτο μὰ ἀληθινὸ. Εἶναι ὁ κ. Γρ. Ξενόπουλος. Τόσο φοβάται καὶ τρέμει τὸν ἀριθμὸ 13, ὥστε δταν ἀριθμεῖ τὰ χειρόγραφα του ποτὲ δὲν βάζει ἀριθμὸ 13! Ἀφοῦ τελειώσῃ τὸ 120 στὸ ἐπόμενο βάζει ἀριθμὸ 12β καὶ κατόπιν βάζει 14. Ἐτοί ἀποφεύγει τὸν τρομερὸ ἀριθμὸ... Αὐτὸ εἶναι περιεργότατο! Τόσο πολὺ προσέχει μὴ χαράξῃ τὰ ψηφία 13, ὥστε οὔτε ἀπὸ τὰ γραφόμενά του δὲν παρασύρεται ὥστε νὰ τὸ ξεχάσῃ καμμιὰ φορὰ!... Τρομερὸ.

Μὰ τὸ 13 παίζει μεγαλύτερο ρόλο στὸ ζήτημα τῶν γευμάτων. Ποτὲ δὲν κάθονται δεκατρεῖς στὸ τραπέζι γιὰ φαί, γιὰτὶ πιστεύεται πὼς ἕνας ἀπὸ τοὺς 13 θὰ πεθάνῃ μέσα στὸ χρόνο! Ἡ πρόληψη αὕτῃ εἶναι πολὺ διαδεδομένη καὶ στὴν Ἑλλάδα καὶ στὸ ἐξωτερικόν. Κι' εἶναι τυραννικὴ καὶ ἀπαίσια. Πολλὲς φορές, δταν μάλιστα τὸ γλέντι γίνεται χωρὶς προετοιμασία τυχαίνει

νὰ βρεθοῦν 13 μαζί. Τότε τί πρέπει νὰ γίνῃ; Ἡ νὰ φύγῃ ἕνας ἢ νὰ προστεθῇ ἕνας, ὥστε ὁ γρουσουζίκος ἀριθμὸς νὰ λείψῃ.

Αὕτῃ ἡ γελοία πρόληψη ἔχει δημιουργήσῃ σ' ἄλλες κοινωνίες καὶ ἕνα εἰδικὸ ἐπάγγελμα. Τὸ ἐπάγγελμα τοῦ «δεκάτου τετάρτου». Κύριοι καθὼς πρέπει, μετὰ καλὴ ἐμφάνιση, μετὰ τρώπους λεπτούς, μετὰ καλὰ κοστούμια, μὰ μετὰ οἰκονομικὲς στενωχίες, κάνουν αὐτὸ τὸ ἐπάγγελμα. Τοὺς καλοῦν σὲ ἐπίσημα γεύματα, δταν οἱ καλεσμένοι τυχὴ νὰ εἶναι 13. Ἐτσι γίνονται 14 καὶ ὁ φόβος τοῦ ἀριθμοῦ διαλύεται... Ἐννοεῖται πὼς καὶ οἱ «δεκάτοι τέταρτοι» αὐτοὶ ἔχουν ὀργανώσῃ λαμπρὰ τὸ ἐπάγγελμα τους. Στὶς μεγάλες πόλεις τῆς Εὐρώπης τοὺς βρίσκει κανεῖς, δταν τοὺς χρειασθῇ, μετὰ μεσιτικὰ γραφεῖα. Ὅπως βρίσκει κανεῖς καὶ μὴ δούλα, μὴ νταντὰ ἢ μὴ μαγείρισσα... Εἶναι, λοιπόν, καὶ αὐτὸ ἐπάγγελμα ἀνεγνωρισμένο. Πρέπει μάλιστα νὰ σημειώσωμε πὼς οἱ «δεκάτοι τέταρτοι» δὲν τρῶνε μονάχα στὰ μεγάλα γεύματα, μὰ πληρώνονται γιὰ νὰ παρακαθίσουν, ἐνῶ οἱ ἄλλοι 13... τρῶνε τζάμπα! Φαντασθῆτε νὰ πληρώνεται κανεῖς... γιὰ νὰ φάῃ...

Αὕτῃ τὴν πρόληψη τοῦ 13 τὴν πληρῶσε καὶ μὴ παρέα μας ἀρκετὰ τραγικά. Τρεῖς φορές κατὰ σειρά, δηλαδὴ τρεῖς Ἀποκρηές σὲ τρία χρόνια, ἔτυχε νὰ φάμε μαζί σ' ἕνα γλέντι 13 κάθε φορὰ. Βέβαια, θὰ ρωτήσετε πὼς μᾶς βγήκε αὐτό; Πραγματικὰ δὲν ἐδώσαμε προσοχὴ στὸ πρᾶγμα. Ὁ κ. Ξενόπουλος δὲν ἦταν ἐκεῖ... Οἱ 13 ἦσαν ὅλοι διανοούμενοι, χωρὶς σημειωμάτιο προφυλάξεων, οὔτε ἐπίστευσαν τὴ δύναμη τοῦ 13. Λοιπόν, τὸν πρῶτο χρόνο δὲν συνέβη τίποτε. Μόνο μὴ κυρία τῆς συντροφίης ἀπὸ ἀδεξιότητά τῆς ἐπέταξε ἕνα κομμάτι ἀρνάκι «ἐξοχικόν» ἀπάνω στὴν τουαλέττα τῆς, καθὼς ἐξετύλιγε τὸ μεζὲ ἀπὸ τὸ ἀδιάρβροχο χαρτί του... Πάει, λοιπόν, ἡ τουαλέττα! Καὶ ἦταν ἀξίας δύο χιλιάδων. Μὰ μετὰ αὐτὸ τὸ δυστύχημα... ἔφυγε τὸ μεγαλύτερο! Κανεῖς δὲν πέθανε αὐτὸ τὸ χρόνο.

Τὸν ἄλλο χρόνο πάλι τὶς Ἀποκρηές εἶχαμε γλέντι πάλι 13. Αὕτῃ τὴ φορὰ, ὅμως, μέσα στὸ χρόνο ἕνας ἀπὸ τὴν παρέα ἀποπειράσθῃ ν' αὐτοκτονήσῃ... Σὲ κακὰ χάλια τὸν ἐπῆγαν στὸ νοσοκομεῖο, μὰ ἐγγλύτωσε.

Τὸν τρίτο χρόνο πάλι Ἀποκρηάτικο γλέντι μετὰ 13 πρόσωπα. Τότε πιά ἐφαρμώσθηκε κι' ἄλλη πρόληψη: «τρίτη καὶ ζαβολιά», ποὺ λένε. Μέσα στὸ χρόνο ἕνας ἀπὸ τοὺς 13 αὐτοκτόνησε. Αὐτὸς δὲν ἐγγλύτωσε... Ἐ, λοιπόν ἀπὸ τότε δὲν μπορούμε πιά νὰ κάμουμε γλέντι μετὰ 13 πρόσωπα. Ἡ αὐτοκτονία τοῦ φίλου μας ἔχει τρομάξει ὅλους... Οὔτε γι' αὐτεῖο πιά δὲν κάθονται δεκατρεῖς στὸ τραπέζι. «Τὶ θέλεις, τί γυρεύεις...»

Ἄλλη πρόληψη αὕτῃ ἡ ἀναθεματισμένη Τρίτη! Σ' ἐμένα πάντα ἔχει φέρε καλὸ. Ὅσες δουλειὲς ἀρχισα Τρίτη, ἔχουν πάει καλὰ. Ἐνῶ ἄλλες, ποὺ ἀρχισα σὲ καλοσημαδικὲς μέρες «τὶς πήρε ὁ Διάβολος!...»

Μὰ ὁ περισσότερος κόσμος κι' ἐδῶ καὶ ἔξω τὴν φοβάται τὴν Τρίτη. Εἶναι ἡ «γρουσουζίκη» μέρα τῆς ἐβδόμης. Δὲν ἀρχίζουν καμμιὰ δουλειὰ αὕτῃ τὴν ἡμέρα... Τὴν πρόληψη αὕτῃ γιὰ λόγους «πατριωτικὸς»... τὴν διδαχθήκαμε καὶ στὰ σχολεῖα.

Θυμοῦμαι ἀκόμη τὸ γηραιὸ καθηγητὴ τῆς ἱστορίας, ποὺ εἶχαμε στὸ Γυμνάσιο, ποὺ δταν ἐτελείωνε τὸ μάθημα περὶ τοῦ «Πῶς ἐξῶ ἡ Κωνσταντινούπολις ὑπὸ τῶν Τούρκων», ἐστερέωνε

πὶὸ καλὰ τὰ ματογούλια του καὶ μᾶς ἔλεγε μ' ἐπισημότητα: —Ἡ βασιλὴς, λοιπόν, τῶν πόλεων ἔπεσαν εἰς χεῖρας τῶν ἀπίστων κατὰ τὴν κατηραμένην ἐκείνην ἡμέρα, ἥτις ἦτο Τρίτη καὶ ἀπὸ τότε ἡ Τρίτη θεωρεῖται ὡς ἡμέρα ἀποφράς»...

Καί, ὅμως, ὁ γηραιὸς καὶ σεβαστὸς καθηγητῆς, ποὺ τόσο ὥραία μᾶς ἀνέπτυσε τὴν ἱστορίαν, ἐδίδασκεν ἕνα ψέμμα. Τὴν Τρίτη τὴν ἔχουν γιὰ κακὴ μέρα καὶ γιὰ «ἀποφράδα» καὶ οἱ ξένοι, ποὺ δὲν ἔχασαν τὴν Πόλιν αὕτῃ τὴν ἡμέραν καὶ ἀδιαφοροῦν σὲ ποιά χεῖρα βρίσκεται ἡ «βασιλὴς τῶν πόλεων»...

Ἡ τυραννία τῆς Τρίτης ὡς ἀποφράδος ἡμέρας εἶναι διεθνής, ὅπως ἐπίσης διεθνὴς εἶναι καὶ ἡ τυραννία τοῦ ἀριθμοῦ 13. Μὰ ἐμεῖς στὴν Ἑλλάδα ἐκτὸς τὴν Τρίτη, ὡς «κακορρίζικη» ἡμέρα ἔχουμε καὶ ἄλλης ἡμέρας τὴν τυραννίαν.

Καὶ ἡ Παρασκευὴ δὲν θεωρεῖται καλὴ μέρα. Οὔτε σ' αὕτῃ ἀρχίζει καμμιὰ σπουδαία καὶ σοβαρὴ δουλειά.

Ἐπειτα ἔχουμε κι' ἕνα λαϊκὸ λόγιον ποὺ συμβουλεύει σὲ στίχους, τὰ ἐξῆς καταπληκτικὰ:

«Τετράδῃ καὶ Παρασκευῇ
τὰ νύχια σου μὴν κόψῃς,
τὴν Κυριακὴν καὶ μὴ λουσθῇς
ἂν θέλῃς νὰ προκόψῃς».

Κατὰ ταῦτα τὴν Τρίτη δὲν ἀρχίζουμε καμμιὰ δουλειά, τὴν Τετάρτη δὲν κόβουμε τὰ νύχια μας, τὴν Παρασκευὴ δὲν κάνουμε καμμιὰ σπουδαία δουλειά οὔτε κόβουμε τὰ νύχια μας, τὴν Κυριακὴ δὲν λουζόμαστε καὶ ὅλη τὴν ὑπόλοιπὴ ἐβδομάδα εἰμαστε δοῦλοι τῶν δεισιδαιμονιῶν καὶ τῶν προλήψεων...

Μὰ αὐτὰ δὲν εἶναι τίποτα μπροστὰ στὶς προλήψεις τῶν ξένων λαῶν. Ἐξάφνα ὁ Ἰταλικὸς ὄχλος ἔχει ὀρισμένες προλήψεις γιὰ ὅλες τὶς μέρες τοῦ χρόνου! Ξερεῖ ἀκριβῶς ποιὲς εἶναι καλὲς καὶ ποιὲς κακὲς. Ποιὲς φέρνουν «γούρι» καὶ ποιὲς δυστυχίες. Καὶ ἀκόμα καὶ κατὰ ἄλλο: Ξερεῖ καὶ ποιὲς ὄρες κάθε μέρας ἔχουν ὄρες κακὲς καὶ ποιὲς εἶναι αὐτὲς οἱ ὄρες. Ξαφνικά, ἕνας γνώστης αὐτῶν τῶν μυστηρίων μπορεῖ νὰ σᾶς πῇ με βεβαιότητα:

—Ἡ πρώτη Ἰουλίου, δταν εἶναι Τετάρτη, ἔχει τρεῖς ὄρες κακὲς, δύο τὸ πρωτὸ καὶ μὴ τὸ βράδυ. Ἄν, ὅμως, εἶναι Πέμπτη, ἔχει δύο ὄρες κακὲς καὶ τὶς δύο ἀπόγευμα... καὶ ἂν Σάββατο, καμμιὰ κακὴ ὥρα.

Εἶναι εὐτύχημα, ποὺ ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ἔχει γλυτώσῃ ἀπὸ τέτοιους.. λεπτομερειακοὺς προσδιορισμοὺς στὶς διαφορὲς προλήψεις του. Σήμερα τὶς ἔχει πὶὸ χοντροκομμένες...

Σπουδαία σημασία στὶς προλήψεις τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ παίζει ἡ πρωτοχρονιά. Ἀξιοῖ διαίτερης προσοχῆς εἶναι τὸ πρῶτο πρόσωπο ποὺ θὰ μῇ στὸ σπιτί τὴν Πρωτοχρονιά. Πρέπει νὰ ἐξετασθῇ ἂν εἶναι πλούσιον, ἂν εἶναι εὐτυχισμένο, ἂν φέρνῃ γούρι, ἂν εἶναι γρουσουζίκον ἢ πρὸς ἄλλο κ.λ.π. Ὅλ' αὐτὰ θὰ ἐξεταστοῦν. Γιὰτὶ ἀπὸ τὸ «ποδαρικό» ἐκείνου τοῦ προσώπου ἐξαρχαί τὰ ἐτυχεῖ ὅλου τοῦ σπιτιοῦ ὅλο τὸ χρόνο.

Γι' αὐτὸ τὸ λόγο μερικὲς ἐξυπνες κυρίες δὲν κάνουν ποτὲ ἐπισκέψεις τὴν πρωτοχρονιά. Ἡ ἂν κάνουν τὶς κάνουν ἀργὰ τὸ ἀπόγευμα. Δὲν θέλουν νὰ ἔχουν... τὴν εὐθύνη καὶ τὸ βάρος τῆς ἐξῆς δυστυχίας καὶ τὴν κατάρτα τοῦ φιλικοῦ σπιτιοῦ, ἂν ὁ χρόνος δὲν πάει καλὰ.

Μάλιστα, μὴ γνωστὴ μας προληπτικὴ κυρία τὸ ἐκαθαρίζε τὸ ζήτημα Δὲν ἐπῆγινε καθόλου νὰ κάμῃ ἐπισκέψεις τὴν πρωτοχρονιά κι' ἔπειτα ἐδῆλανε:

Δὲν ἦρθα νὰ σᾶς εὐχηθῶ τὴν πρωτοχρονιά, γιὰτὶ μποροῦσε νὰ μὴ ἢ πρῶτῃ, ποὺ θὰ ἐμπαινε στὸ σπιτί σας καὶ δὲν μπορούσα νὰ φέρω καμμιὰ εὐθύνη... Γι' αὐτὸ ἐξέρετε δὲν ἦρθα. Ἐννοεῖται πὼς ὅλες οἱ φίλες τῆς τὴν διαβεβαίωσαν πὼς εἶναι «καλοπόδαρη». Κι' ἔτσι τὰ πράγματα ἐπῆγιναν ὥρατα... Ἄλλως θὰ ἐπλήρωνε τὶς βλασφημίες γιὰ τὸ «κακὸ ποδαρικό» τῆς πρωτοχρονιάς...

Μὰ τὰ «ποδαρικά» καὶ τὰ «γούρια» δὲν εἶναι μόνο κάθε πρωτοχρονιά. Εἶναι καὶ κάθε πρωτομηνιά. Στὸ ἐμπόριο τὸ «ποδαρικό» εἶναι κάθε πρωτὸ. Προπάντων ὁ Ἑβραῖος ἔμπορος κρίνει τὴ δουλειὰ τῆς ἡμέρας ἀπὸ τὸν πρῶτο πελάτη. Δὲν πρέπει ὁ πρῶτος πελάτης νὰ φύγῃ χωρὶς νὰ ψωνίσῃ. Ἄν, ὅμως, φύγῃ χωρὶς νὰ ψωνίσῃ κατὶ, τότε τὸ ποδαρικό εἶναι κακὸ καὶ ὅλη ἡ ἡμέρα θὰ πῇ ἀσχημα στὸ ἐμπόριον τοῦ μαγαζιοῦ.

Αὕτῃ τὴν πρόληψη τὴν ἔχουν σὲ ὑπερβολικὸ βαθμὸ οἱ Ἑβραῖοι ἐμπόροι τῆς Θεσσαλονίκης. Κ' οἱ πονηροὶ Ρωμηοὶ ξέρουν νὰ ἐκμεταλλεύονται αὕτῃ τὴν πρόληψη. Ὅταν θέλουν νὰ πάρουν κατὶ πολὺ φθηνῶ, πηγαίνουν τὸ πρωτὸ μὀλις ἀνοίξῃ ἕνα Ἑβραϊκὸ μαγαζὶ. Ἀμέσως ἀρχίζουν τὰ παζάρια. Μὰ ὁ Ρωμηὸς ἐπιμένει νὰ πάρῃ τὸ πρᾶγμα κάτω ἀπὸ τὴν ἀξίαν του. Ὁ Ἑβραῖος διαμαρτύρεται, γιὰτὶ πραγματικὰ δὲν τὸν συμφέρει. Ὅταν, ὅμως, ὁ Ρωμηὸς κατεργάρεται πὼς θὰ φύγῃ χωρὶς νὰ ψωνίσῃ, ἐνῶ εἶ-

ναι ὁ πρῶτος πελάτης τῆς ἡμέρας, ὁ Ἑβραῖος ἀποφασίζει... τὴ θυσίαν. Καὶ πωλεῖ τὸ πρᾶγμα κάτω τῆς ἀξίας του. Αὐτὸ, ὅμως, ἔχει βεβαιότητα ὅτι θὰ τοῦ φέρε γούρι καὶ ὅτι θὰ τὸν βοηθήσῃ νὰ κερδίσῃ πολλὰ-πολλὰ χρήματα ἐκείνη τὴν ἡμέραν... Καὶ κερδίζει, γιὰτὶ κατορθώνει νὰ τοὺς γελᾷ ὅλους, ἐκτὸς τοῦ πρώτου!

Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ «γούρια», ἀπὸ τὰ «ποδαρικά» καὶ ἀπὸ τὰ διάφορα «μασκώτ» καὶ «φetiχ», ἔχουμε καὶ ἄλλο βάσανον: τὸ «μάτιασμα». Αὐτὸ ἔχει φοβερὴ ἐπίδραση! Τὸ πρόσωπο ποὺ «ματιάξῃ», μπορεῖ νὰ φέρῃ μεγάλες δυστυχίες σ' ἄνθρώπους, ζῶα καὶ ἄψυχον... Μὲ τὸ «μάτιασμα» ἀρρωσταίνουν παιδιά, φοβοῦν ζῶα, σπάζουν πιάτα, καταστρέφονται μηχανές, γκρεμίζονται ὁλόκληρες ἐπιχειρήσεις... Εἶναι περίεργον, μάλιστα, πὼς καὶ σοβαροὶ καὶ μορφωμένοι ἄνθρωποι τὸ πιστεύουν αὐτό.

Γι' αὐτὸ κι' ὁ κ. Α. Τανάγρας ἀγωνίζεται πὼς νὰ ἐξηγήσῃ τὴ «βασκανία» καὶ τὸ «μάτιασμα» καὶ καταφεύγει στὴν εὕρεση ἐνὸς μυστηριώδους ἀοράτου ὑγροῦ...

Βέβαια γιὰ τὸ «μάτιασμα» καὶ τὴν «βασκανία» ὑπάρχουν καὶ ἀντιφάρμακα. Ὑπάρχει μὴ εὐχὴ ποὺ διαβάζεται γιὰ τὸ «ζαβάσκαμα». Μὰ ὑπάρχει καὶ σχετικὸ «ξόρκι», ὅπου τὸ μαυρομάνικο μαχαίρι εἶναι ἀπαραίτητον. Τὰ ξόρκια, ὅμως, ἔχουν καὶ πλατύτερον προορισμὸ. Θεραπεύουν καὶ πολλὰς ἀρρώστειες καὶ ἄλλα πράγματα. Συνορεύουν πολὺ καὶ μετὰ μάγια...

Ἄς μὴ προχωρήσουμε, λοιπόν, σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα, γιὰτὶ θὰ τραβήζουμε σὲ πολὺ μακρὸς. Θὰ φτάσουμε στὴ Σολωμανικὴ καὶ ὡς τὴ μαγικὴ ἐκείνην λέξι «ἀ ν τ α κ α ν τ ἄ μ π ρ α»...

Ἐκτὸς ἀπὸ τὶς πρωτομηνίες, μὴ μέρα ποὺ παίζει ρόλο μετὰ γὰρ στὴν τύχη τῶν ἀνθρώπων εἶναι καὶ ἡ ἡμέρα τῶν Θεοφανείων. Μὰ πὶὸ πολὺ ἡ νύχτα τῆς γιορτῆς αὐτῆς.

Οἱ προληπτικοὶ καὶ μνημονεῖς στὰ μυστήρια αὐτὰ λένε πὼς τὴν νύχτα τῶν Θεοφανείων, σὲ μὴν ἀγνώστη στιγμή ἀνοίγει ὁ οὐρανός. Ἐκείνη τὴ στιγμή, ὅτι προφάνηται νὰ ζητήσῃ ἐκεῖνος ποὺ βλέπει αὐτὸ τὸ θέαμα, τῶναι ἀμέσως.

Ἀπάνω σ' αὐτὸ ὑπάρχουν καὶ δύο λαϊκὲς παραδόσεις. Μὴ ποὺ κυκλοφορεῖ στὴν Κόρινθον κι' ἡ ἄλλη στὴν Κέρκυρα.

Στην Κόρινθο λένε πως ένα θυορφο κορίτσι, είδε τη νύχτα των Θεφανειών, ν' ανοίγει ο ουρανός και σκέφτηκε να ζητήσει χίλια μεγάλα πεντόλιρα. 'Η επιθυμία ήταν σπουδαία, βέβαια. Έλυνε έτσι το ζήτημα της προίκας της ή νέα. Είπε, λοιπόν, μόλις άνοιξε ο ουρανός: «Χίλια μεγάλα...». Μά δεν πρόφθασε να πη και «πεντόλιρα». Κι' έτσι τι έπαθε; 'Από εκείνη τη στιγμή τα χίλια της έγιναν μεγάλα σαν άραπίνας και τ'ομορφο κορίτσι έγινε άσχημο... Αυτά κάνει ή δίψα του χρήματος!

Στην Κέρκυρα έξ' άλλου διηγούνται πως κι' εκεί μια γυναίκα είδε την Ιερή εκείνη νύχτα ν' ανοίγει ο ουρανός. Και θέλησε να πη στο Θεό εκείνη τη στιγμή πως την άρκουν οι έλπίδες του. 'Αντί όμως να πη «τα» έλπίδες σου, Θε μου! είπε στην ταραχή της «τις λεπίδες σου, Θε μου!» Και τότε τι φαντάζεσθε ότι έγινε; 'Ο ουρανός άρχισε να βρέχει λεπίδες από ευράφια, από μαχαίρια, από κλαδευτήρια. Και ή γυναίκα έγέμισε την ποδιά της σιδερικά και τά πήγε στο σπίτι της!

Μά δεν υπάρχουν μόνο άδρες και μέρες που έχουν μαγικές ιδιότητες. 'Υπάρχουν και πράγματα που ενεργούν μυστηριωδώς. Λόγου χάριν οι καθρέφτες, τα πέταλα, τα φείδια, τα τριφύλλα, το λάδι, το κρασί, ο καφές, το σαπούνι, οι καρφίτσες, τα σκόρδα...

'Ο καθρέφτης φέρνει μεγάλη δυστυχία όταν σπάσει. Και όταν είναι πιο μεγάλος, ή δυστυχία είναι πιο βαρεία. 'Οστόσο κάποια φίλη μας πενθεί ολόκληρη εβδομάδα και προσμένει κάποια δυστυχία, κάθε φορά που θα σπάσει το καθρεφτάκι της τσάντας της. Και το σπάει συχνά, γιατί είναι άπρόσεχτη. Μά καμμία δυστυχία δεν της συνέβη ακόμα. Μόνο που ξοδεύει αρκετά για ν' αγοράζή συχνά και καινούργιο καθρεφτάκι...

Τα πέταλα τών αλόγων, αλλά και τών γαϊδάρων, φέρνουν μαζί τους μεγάλο γούρι. Τών μουλαριών δεν φαίνεται να έχουν την ίδια ιδιότητα... Γι' αυτό μερικοί φυλάνε σαν πολύτιμα αντικείμενα στα πέταλα σπασμένα ή γερά εύρου, φτάνει να είναι από πόδια γαϊδάρων ή αλόγων. Τα κρεμούν στις πόρτες τους και μέσα στο σαλόνια τους... Κ' έτσι ψωνίζουν φθηνά την ευτυχία. Οι ξένοι τά ζωγραφίζουν και στα ευχήτηριά τους...

Μά και το φείδι φέρνει γούρι. 'Όταν το ίδης και προσπεράσης χωρίς να γυρίση να σέ κυττάξη, τότε έχεις εξασφαλισμένη την ευτυχία... 'Αν, όμως, το φείδι θελήση να σου έπιτεθ ή τότε... καλά ξεμπερδέματα!

Θαυματουργές ιδιότητες έχει το τετράφυλλο τριφύλλι. 'Ανάμεσα στα τριφύλλα συχνάστα τυχάνει να βρεθ ή και κανένα με τέσσαρα φύλλα. Αυτό λοιπόν το τετράφυλλο τριφύλλι φέρνει αφάνταστο «γούρι» και άμειρητη «ευτυχία». Μυθολογείται πως με τετράφυλλο τριφύλλι άνοιξαν σιδερένιες πόρτες, μόλις άγγιξε το μυστηριώδες φυτό άπάνω της. Λένε πως μ' αυτό βρέθηκαν θησαυροί και άποκτήθηκαν παλάτια και άμμετρα άναθά. 'Επικρατεί ακόμα ή ιδέα πως και κατάδικοι δεμένοι με χειροπέδες έλευθερώνονται μ' αυτό. Μόλις το τετράφυλλο τριφύλλι άγγιξει στις χειροπέδες, αυτές ξεκλειδώνονται μοναχές τους και ο κατάδικος έλευθερώνεται άμέσως... Κι' όποιος θέλει το πιστεύει, έννοείται.

Το λάδι έχει κακές ιδιότητες. 'Εκτός που είναι πολύ άκριβο, μόλις χυθ ή δημιουργεί «γρουσουζιά» και φέρνει τη δυστυχία στο σπίτι, όταν ή άπρόσεχτη νοικοκυρά χύση το λάδι.

'Απεναντίας το κρασί, όταν χυθ ή, φέρνει χαρά και ευτυχία. Γρήγορα θα γίνη γάμος στο σπίτι όταν χύνεται κρασί.

'Ο καφές έχει κι' αυτός σπουδαία ιδιότητα. Θεωρείται γουρλίδικός. 'Όταν χυθ ή, φέρνει στο σπίτι άφθονα χρήματα.

Γι' αυτό και μιά κυρία, όταν έφτιανε τόν καφέ του σύζυγου της το πρωί, έχυνε έπίτηδες και λίγο.

—Γιατί χύνεις τόν καφέ γυναίκα την έρώτησεν ό σύζυγος, που δεν ήξευρε το θαυματουργό μυστήριο τών προλήψεων.

—Γιά να πιάσης σήμερα πολλά, μπόλικά χρήματα...

—Μά δεν πιάνεται γυναίκα, όταν χύνης μόνη σου τόν καφέ έπίτηδες.

—Τί μās λες τώρα; Φτάνει να χυθ ή ο καφές. 'Επίτηδες ή τυχαία αυτό δεν έχει καμμία σημασία...

Τί να κάμη κι' ό σύζυγος; 'Επίσθη στο τέλος πως ή γυναίκα του είχε δική...

Τό σαπούνι φέρνει δυστυχία, όταν δαλείζουμε. 'Εκείνος που τό πέρνει, μαζι με τό σαπούνι ψωνίζει και τη δυστυχία του... Γι' αυτό καμμία νοικοκυρά δεν ζητάει ποτέ δαυεικόσαπούνι.

Οι καρφίτσες έχουν άλλη ιδιό-

τητα. 'Όταν τις δώση ό ένας στο χέρι του άλλου, τότε δημιουργείται μεταξύ τους μάλωμα ή καυγάς. Γιαυτό όταν δίνη κανείς καρφίτσες, πρέπει να τις κεντά κάτω κι' από κεί ό άλλος να τις πέρνει για νάναι άγαπημένος.

Τό ίδιο γρουσουζιά και μάλωμα φέρνει στο σπίτι, άν όχι μεγαλύτερο κακό, και τό ψαλίδι όταν τό άφήση κανείς άνοητό.

Τό σκόρδο έχει εξαιρετικές ιδιότητες. 'Όχι μονάχα για τό στομάχι, αλλά και... για τά μάτια!

Δηλαδή τό σκόρδο εξουδετερώνει τό «μάτισμα» και τό «βάσκαμα». Γι' αυτό λένε και στους ζηλιάρηδες: —Σκόρδα στα μάτια σου!

Μ' ένα κεφάλι ξερό σκόρδο, κρεμασμένο στο λαιμό του παιδιού μας ή στην πόρτα του σπιτιού μας, διαλύουμε όλες τις ζήλειες και όλα τά κακά, που έρχονται άόρατα από τά ξένα μάτια...

Μερικοί εκδότες ή ιδιοκτήτες έφημερίδων κρεμούν σκόρδα και στα πιεστήριά τους! 'Άλλοι τά κρεμούν στις αούλες τους ή στα παράθυρα του σπιτιού τους ή του μαγαζιού τους.

'Εννοείται πως πρέπει κανείς να έχει νάχη και στις τσέπες του σκόρδα... για να μη τόν ματιάσουν.

Τώρα θυμόμαι και μιά άγαθή σπιτιονοκυρά μου. Αυτή με είδε ένα βράδυ φρακοφορεμένο και έτοιμο καθ' όλα για ένα χορό της έκαμε έντύπωση... ή λεβεντιά μου; με έζρω. 'Ετρεξε, όμως, άμέσως στην κουζίνα και μου έφερε ένα σκόρδο.

—Πάρ' το αυτό στην τσέπη σου, μου είπε.

'Εγώ έγέλασα και δεν τό πήρα. Μά εκείνη έφοβόντανε.

—Δέν κάνεις καλά, μου είπε. Πρέπει να τό πάρης.

Μά όταν έβλεπε πως δεν είχα σκοπό να πάρω τό σκόρδο, μου έδωσεν ένα κουτί με σπέρτα.

—Πάρε σπέρτα. Βάλ' τα στην τσέπη σου, μου είπε.

—Τί να τά κάμω; Δέν καπνίζω...

—Μά δεν καταλαβαίνεις; μ' έρώτησε πιά με άγανάχτηση.

Διά τό «μάτι» σου τά δίνω.

Και μου εξήγησε ότι τό σκόρδο μπορεί ν' αντικατασταθ ή σαν αντίφαρμακο για τό «μάτιασμα» μ' ένα κουτί σπέρτα. Μά ούτε κι' αυτό δεν τό πήρα. Κι', όμως, δεν μ' έμάτιασε κανείς.

'Εκτός όλων αυτών και τό συμπαθητικό τετράποδο, ή γάτα, φέρνει γρουσουζιά, άν τύχη και τό τριχώμα της να είναι μαύρο. Για τις μαύρες γάτες λέγονται αρκετά περιστατικά κατά τά όποια σέ πολλούς συνέβησαν σοβαρά άτυχήματα μετά τό συναπάντημά τους. Τό δυστύχημα ή τό κακό, που μπορεί να συμβή—σύμφωνα με την πρόληψη αυτή—είναι ακόμα μεγαλύτερο, άν τό ζώο αυτό είναι άρσενικό. Πάντως ή πρόληψη αυτή έχει πολύ διαδοθ ή στον τόπο μας και αρκετοί είναι εκείνοι που την λαμβάνουν ύπ' όψιν τους, ώστε να μεταβάλουν σκέψεις και άποφάσεις έπειτα από μιά...

άτυχη συνάντηση. Μάλιστα ένας γνωστός μας, που κατέχει μιά από τις άνωτερες θέσεις στο 'Υπουργείο τών 'Εξωτερικών, κάθε φορά που τυχάνει να συναντήση στο δρόμο του μαύρη αυτή, για να άποφύγη τά δυσάρεστα, μένει έπί πέντε λεπτά στο ίδιο μέρος άκίνητος και μετ' αυτής τρέχει στο σπίτι του και διαβάζει κάποια εύχη. 'Από αυτό δέ τό μέρος δεν περνά έπί δύο εβδομάδες. Την τρίτη περνά και κάνει τρεις βόλτες άμιλητος στο μέρος που συναντήθηκε με τη μαύρη γάτα. Μ' αυτά πιστεύει ότι άποφεύγει τά δυσάρεστα που μπορούσαν τυχόν να του συμβούν.

'Επίσης ως «γρουσουζιά» θεωρείται να βγ ή κανείς από τό σπίτι του με τό άριστο πόδι. Οι προληπτικοί κάθε άτυχήμα, που τους συμβαίνει αυτή τη μέρα, άν δεν συντρέχουν οι τόσες άλλες προλήψεις, 13 του μηνός, Τρίτη, «κακό ποδαρικό» τό άποδίδουν στο ότι τό πρωί βγήκαν από τό σπίτι τους με τό άριστο πόδι.

Οι φαντατικοί φθάνουν μέχρι του σημείου να πατούν μόλις σηκωθούν από τό κρεβάτι τους με τό δεξι πόδι. 'Αλλοί μόνον τό δεχάσονται και πατήσουν με τό άριστο τους πόδι!

'Αλλά πόιός δεν γνωρίζει την πρόληψη που κρατεί σκλάβους σχεδόν όλους τούς καπνιστάς; Σύμφωνα μ' αυτή είναι μεγάλη «γρουσουζιά» ν' άνάψουν τρεις τό τσιγάρο τους από τό ίδιο σπέρτο. 'Ενας από τους τρεις, βάπιδαν ή μέσα στο χρόνο. Ν' αναφέρουμε κι' άλλες προλήψεις; Εί-

ναι τόσες, που θάθελε κανείς ολόκληρο υς τόμους να τις αναφέρ ή άν δεν κατέληγε στο τέλος κι' ό ίδιος... προληπτικός.

ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ

Μιά

Οι Έλληνες της Ελλάδος έχουν πολύ περιέργες αντιλήψεις για τους Έλληνες του εξωτερικού. Θεωρούν τον εαυτό τους προνομιούχο απέναντί τους, ίσως γιατί δε βγήκαν ποτέ από τα σύνορα της πατρίδας τους. Έτσι, κοιτούν στους άλλους, τους ταξιδευμένους, μερικά...

κοσμητικά επίθετα, που μπορεί να ταιριάζουν σε μερικούς, αλλά είναι αταίριαστα και ανάρμοστα για τους περισσότερους. Δεν αρνούμαι, ότι από την Αμερική και την Αίγυπτο, μας έρχονται κάποτε μερικοί πλούσιοι. Γιαγκιδες ή Φελλάχοι, που με την προσπάθεια που καταβάλλουν να φαντάζουν μπροστά στα μάτια μας, καταντούν παιδίοι. Μά αυτό μπορεί να συμβή και μέσα στην καρδιά της Αθήνας. Οι περισσότεροι από τους σημερινούς Έλληνες του εξωτερικού είναι άνθρωποι με άρχες, με ελίκρινη και πρό πάντων ανιδιαιτελή πατριωτικά αισθήματα και έχουν αναφιριβή τηρη αξία στις εργασίες τους. Δεν είναι πλέον οι μετανάστες εκείνοι, που ξεκίνησαν πρό

έτών από τό μακρινό χωριό τους προς άνευρεση τύχης και που έκαναν όλες τις καλύτερες εργασίες για να κερδίσουν χρήματα. 'Όχι, αυτοί ανήκουν στο παρελθόν. Οι σημερινοί Αιγυπτιώται, γιατί με αυτούς θα άσχοληθούμε έδώ, έχουν, εκτός από τά προσόντα που αναφέραμε, εκτός από την ελληνικότητά τους και μιά πλατεία κοσμοπολιτική αντίληψη, που τους την δίδει ή διαρκής συμβίωσή τους με τούς ξένους λαούς. Είναι ή δεύτερα και συχνά ή τρίτη γενεά τών μεταναστών, που γεννήθηκε, μεγάλωσε, μορφώθηκε και ζή μέσα σ' ένα διεθνές περιβάλλον.

'Υπάρχει, όμως, μιά μικρή τάξη Έλλήνων της Ελλάδος, που κάθε άλλο παρά θεωρούν φελλάχους τούς Αιγυπτιώτας 'Ελληνες: είναι οι υπάλληλοι του 'Υπουργείου 'Εξωτερικών. 'Όσοι από αυτούς υπηρέτησαν, είτε ως γραμματείς είτε ως πρόξενοι, είτε ως Πρεσβευταί, όσοι από αυτούς έζησαν δύο ή τρία χρόνια μεταξύ τών Έλλήνων της κοιλάδος του Νείλου, εκφράζονται άλλοι με ένθουσιασμό και άλλοι με έκτιμηση για τη σταδιοδρομία τους, για την άκμή τους, για τά ζηλευτά κοινωφελή τους ιδρύματα—τά επιβλητικότερα μεταξύ τών ιδρυμάτων τών ξένων παροικιών. Παράλληλα έχουν και μερικές κακές άναμνήσεις από τούς λαθρεμπόρους ιδίως και τούς σωματεμπόρους, που όχι σπανίως, δυσφημούν τό 'Ελληνικό όνομα, εκεί ακριβώς που οι άλλοι, οι πολλοί άμογενείς μάχονται εις τη σημερινή, πρό πάντων, κρίση, να τό κρατήσουν σέ περιωπή.

'Αλλά δεν πρέπει να υπερβάλουμε. Λαθρεμπόροι και σωματεμπόροι υπάρχουν και έξω στην Αίγυπτο, οι όποιοι, όμως, έπειδή ανήκουν σέ μεγάλα έθνη, δεν κατορθώνουν να τά δυσφημήσουν. 'Εξω από τά ύποκειμενα αυτά, που ξεκινούν από τόν Πειραιά και τάς Αθήνας, κατά τό πλείστον, οι έντυπώσεις τών διπλωματικών μας υπαλλήλων, για τόν Αιγυπτιώτη Έλληνισμό, είναι πολύ κολακευτικές. Τόσο που νοσταλγούν, όπουδήποτε κι' άν βρίσκονται, σ' όποιανδήποτε άλλη χώρα, την παροικία εκείνη και δεν βλέπουν την ώρα πότε θα έλθ η ξανά ή σειρά τους να υπηρετήσουν και πάλι εις την Αίγυπτο. Οι εύρισκόμενοι έδώ, εις τό Μέγαρο της Λεωφόρου Βασιλίσσης Σοφίας, ήμπορούν να μαρτυρήσουν.

Συμβαίνει ακόμη και κάτι άλλο που ενισχύει τ' άνωτέρω. 'Ο ένθουσιασμός μερικών προξένων είναι τόσο ζωηρός, ώστε τόν μεταδίδουν εις άλλους συναδέλφους τους, που άγνωστώς την Αίγυπτο. Πρό μηνών, κάποιος μεταθεβίς πρόξενος για πρώτη φορά στην Αλεξάνδρεια, έλεγε εις τόν ύποφαινόμενο: —Είμαι πολύ εύχαριστήμένος για τη νέα μετάθεσή μου. Ακούω τόσα καλά για τόν τόπο και τούς άμογενείς, ώστε έχωμαι στον εαυτό μου, έπιστρέφων από την Αίγυπτο, να έχω τις ίδιες έντυπώσεις, τά ίδια αισθήματα που έχουν και οι άλλοι σινάδελφοί μου, οι όποιοι υπηρέτησαν εκεί πριν από μένα.

'Αλλά, όπως ό τώος γραμματέυς της έν Καίρου Πρεσβείας κ. Αθαν. Πολίτης, αισθανθήκαν τόσο μεγάλο ένδιαφέρον για τόν ελληνι-

σμό της Αιγύπτου, ώστε έμειναν περισσότερο χρόνο, τόν έμελέτησαν και τού άφιέωσαν άξιοπρόσεκτα συγγράμματα, μέσα εις τά όποια καθρεφτίζεται όλη ή πολυποίκιλη δράση του.

Καιρός να ρίξουμε κι' έμεις μερικές έξεταστικές ματιές στη ζωή τών άμογενών αυτών, για τούς όποιους τόσα αντιφατικά λέγονται και γράφονται. Έτσι τό συμπέρασμα θα βγ ή μόνο του. Είπαμε πιο πάνω, ότι οι σημερινοί Αιγυπτιώται 'Ελληνες, είναι ή δεύτερα ή τρίτη γενεά μεταναστών, παίρνοντας ως άφετηρία την έποχή του Μωχάμετ 'Αλυ, τού ιδρυτού της σημερινής δυναστείας της Αιγύπτου. 'Ελληνες, όμως, υπήρχαν εις την Αίγυπτο, πολύ πρό της Αραβικής κυριαρχίας (κατά την περίοδο αυτή είχαν εξαφανισθ ή) πολύ πρό της Βυζαντινής, της 'Ελληνο-Ρωμαϊκής περιόδου και της Πτολεμαϊκής. Οι όχθες του Νείλου τούς είχαν τραβήξει από πολύ νωρίς και δεν είναι άπόλυτως εξηκριβωμένο πότε πρωτοήγαν.

Μεγάλη, όμως, ανάπτυξη ό ελληνισμός της Αιγύπτου έλαβε μετά την κατάκτησή της από τόν Μέγαν 'Αλέξανδρο. Έντός όλίγων δεκάδων έτών ή 'Αλεξάνδρεια, έγινε τό έμπορικό κέντρο ολόκληρου τού κόσμου και ένα από τά πλέον σημαντικά κέντρα του ελληνικού πολιτισμού της ελληνιστικής έποχής. 'Η φιλοσοφία, ή φιολογία, οι έπιστήμες, οι τέχνες βρίσκονται σέ όργανισμό έπί τρεις ολόκληρους αιώνας, κατά την διάρκεια τών οποίων ή 'Αλεξάνδρεια θεωρείται, ως ή πιο πλούσια και ή πιο κατοικημένη πόλις τού κόσμου. 'Η Ρώμη την προσέχει, την ζηλεύει, την επιθυμεί και την έπιβουλεύεται.

'Αργότερα, έπί ρωμαϊκής κυριαρχίας, άρχίζει ή παρακμή, που συνεχίζεται έπί της αραβικής κατακτήσεως, ούτως ώστε οι 'Ελληνες εξαφανίζονται άγνωστον πώς, για να έμψανισθούν και πάλι έπί τουρκοκρατίας. Εις τούς λιμένες της Ρωζέττης, Δαμιέττης και 'Αλεξανδρείας, αλλά περισσότερο εις τό Κάιρο, τούς ξαναβρίσκουμε άσχαλουμένους εις τό έμπόριο και την γεωργία. 'Η αναρχική κυβέρνηση τών Μπέρδων έφερε καταστροφή εις τό έμπόριο και άνάγκασε πολλούς απ' αυτούς να φύγουν.

'Όταν ό Βονοπάρτης ήλθε στην Αίγυπτο, ή ελληνική παροικία εις ολόκληρη τη χώρα δεν περιελάμβανε περισσότερους από δύο έως τρεις χιλιάδες άτομα, κατά τούς ύπολογισμούς τών ιστορικών. Εις τό Κάιρο, μένουν οι περισσότεροι, όπου παραδόξως, τούς συναντούμε συγκεντρωμένους, εις χωριστάς συνοικίας. 'Η αλήθεια του Ναπολέοντος έτραβήξε πολλούς που πήγαν να υπηρετήσουν εις τόν στρατό του και έτσι κατά την διάρκεια της γαλλικής διοικήσεως ό αριθμός τών Έλλήνων άρχίζει ν' αύξαν ή και πάλιν για να σημειώση πραγματική εξέλιξη με την έμφάνιση τού ιδρυτού της σημερινής δυναστείας, Μωχάμετ 'Αλυ.

'Από αυτόν, καθώς έσημειώσαμε ήδη, χρονολογείται ή μεγάλη ανάπτυξη τού ελληνικού στοιχείου εις την σύγχρονον Αίγυπτο. 'Ο Μωχάμετ 'Αλυ είναι ό δημιουργός της σύγχρονης Αιγύπτου. Δημιουργεί βιομηχανία, ύποστηρίζει τό έμπόριον, δίνει ζωή εις την γεωργία με την καλλιέργεια τού βαμβακος, μεταρρυθμίζει την διοίκηση. 'Εχει ανάγκη από ένα χερί και επικαλείται την βοήθεια τών Έλλήνων, τών οποίων έκτιμά την δραστηριότητα και τό επιχειρηματικό πνεύμα. Αρκετούς εξ αυτών περιβάλλει με την τόσο τιμητική φίλια του. Πολλοί βρίσκουν κοντά του γενναία φιλοξενία. Την έποχή ακριβώς αυτή φανερώνονται τά πρώτα μεγάλα όνόματα: οι άδελφοί Τσιτσίς, ό Ζιζίνις, ό Καρούλης και τόσοι άλλοι...

Θά είχατε ίσως την περιέργεια να μάθεατε εις ποία επαγγέλματα έπεδίδοντο. Εις όλα άνεπαίρετως. Άρχίζουμε από τόν παντοπώλη και τελειώνουμε στο γιατρό. 'Αλλά και κηπουροί, καλλιερηταί τού βαμβακος, μικροεμπόροι, στρατιώτες, ναύτες, συμβάλλουν με την ικανότητά τους εις την ανάπτυξη της χώ-

σας. 'Εκείνοι που έμειναν στην Αίγυπτο, ή ελληνική παροικία εις ολόκληρη τη χώρα δεν περιελάμβανε περισσότερους από δύο έως τρεις χιλιάδες άτομα, κατά τούς ύπολογισμούς τών ιστορικών. Εις τό Κάιρο, μένουν οι περισσότεροι, όπου παραδόξως, τούς συναντούμε συγκεντρωμένους, εις χωριστάς συνοικίας. 'Η αλήθεια του Ναπολέοντος έτραβήξε πολλούς που πήγαν να υπηρετήσουν εις τόν στρατό του και έτσι κατά την διάρκεια της γαλλικής διοικήσεως ό αριθμός τών Έλλήνων άρχίζει ν' αύξαν ή και πάλιν για να σημειώση πραγματική εξέλιξη με την έμφάνιση τού ιδρυτού της σημερινής δυναστείας, Μωχάμετ 'Αλυ.

'Από αυτόν, καθώς έσημειώσαμε ήδη, χρονολογείται ή μεγάλη ανάπτυξη τού ελληνικού στοιχείου εις την σύγχρονον Αίγυπτο. 'Ο Μωχάμετ 'Αλυ είναι ό δημιουργός της σύγχρονης Αιγύπτου. Δημιουργεί βιομηχανία, ύποστηρίζει τό έμπόριον, δίνει ζωή εις την γεωργία με την καλλιέργεια τού βαμβακος, μεταρρυθμίζει την διοίκηση. 'Εχει ανάγκη από ένα χερί και επικαλείται την βοήθεια τών Έλλήνων, τών οποίων έκτιμά την δραστηριότητα και τό επιχειρηματικό πνεύμα. Αρκετούς εξ αυτών περιβάλλει με την τόσο τιμητική φίλια του. Πολλοί βρίσκουν κοντά του γενναία φιλοξενία. Την έποχή ακριβώς αυτή φανερώνονται τά πρώτα μεγάλα όνόματα: οι άδελφοί Τσιτσίς, ό Ζιζίνις, ό Καρούλης και τόσοι άλλοι...

Θά είχατε ίσως την περιέργεια να μάθεατε εις ποία επαγγέλματα έπεδίδοντο. Εις όλα άνεπαίρετως. Άρχίζουμε από τόν παντοπώλη και τελειώνουμε στο γιατρό. 'Αλλά και κηπουροί, καλλιερηταί τού βαμβακος, μικροεμπόροι, στρατιώτες, ναύτες, συμβάλλουν με την ικανότητά τους εις την ανάπτυξη της χώ-

σας. 'Εκείνοι που έμειναν στην Αίγυπτο, ή ελληνική παροικία εις ολόκληρη τη χώρα δεν περιελάμβανε περισσότερους από δύο έως τρεις χιλιάδες άτομα, κατά τούς ύπολογισμούς τών ιστορικών. Εις τό Κάιρο, μένουν οι περισσότεροι, όπου παραδόξως, τούς συναντούμε συγκεντρωμένους, εις χωριστάς συνοικίας. 'Η αλήθεια του Ναπολέοντος έτραβήξε πολλούς που πήγαν να υπηρετήσουν εις τόν στρατό του και έτσι κατά την διάρκεια της γαλλικής διοικήσεως ό αριθμός τών Έλλήνων άρχίζει ν' αύξαν ή και πάλιν για να σημειώση πραγματική εξέλιξη με την έμφάνιση τού ιδρυτού της σημερινής δυναστείας, Μωχάμετ 'Αλυ.

'Από αυτόν, καθώς έσημειώσαμε ήδη, χρονολογείται ή μεγάλη ανάπτυξη τού ελληνικού στοιχείου εις την σύγχρονον Αίγυπτο. 'Ο Μωχάμετ 'Αλυ είναι ό δημιουργός της σύγχρονης Αιγύπτου. Δημιουργεί βιομηχανία, ύποστηρίζει τό έμπόριον, δίνει ζωή εις την γεωργία με την καλλιέργεια τού βαμβακος, μεταρρυθμίζει την διοίκηση. 'Εχει ανάγκη από ένα χερί και επικαλείται την βοήθεια τών Έλλήνων, τών οποίων έκτιμά την δραστηριότητα και τό επιχειρηματικό πνεύμα. Αρκετούς εξ αυτών περιβάλλει με την τόσο τιμητική φίλια του. Πολλοί βρίσκουν κοντά του γενναία φιλοξενία. Την έποχή ακριβώς αυτή φανερώνονται τά πρώτα μεγάλα όνόματα: οι άδελφοί Τσιτσίς, ό Ζιζίνις, ό Καρούλης και τόσοι άλλοι...

Θά είχατε ίσως την περιέργεια να μάθεατε εις ποία επαγγέλματα έπεδίδοντο. Εις όλα άνεπαίρετως. Άρχίζουμε από τόν παντοπώλη και τελειώνουμε στο γιατρό. 'Αλλά και κηπουροί, καλλιερηταί τού βαμβακος, μικροεμπόροι, στρατιώτες, ναύτες, συμβάλλουν με την ικανότητά τους εις την ανάπτυξη της χώ-

σας. 'Εκείνοι που έμειναν στην Αίγυπτο, ή ελληνική παροικία εις ολόκληρη τη χώρα δεν περιελάμβανε περισσότερους από δύο έως τρεις χιλιάδες άτομα, κατά τούς ύπολογισμούς τών ιστορικών. Εις τό Κάιρο, μένουν οι περισσότεροι, όπου παραδόξως, τούς συναντούμε συγκεντρωμένους, εις χωριστάς συνοικίας. 'Η αλήθεια του Ναπολέοντος έτραβήξε πολλούς που πήγαν να υπηρετήσουν εις τόν στρατό του και έτσι κατά την διάρκεια της γαλλικής διοικήσεως ό αριθμός τών Έλλήνων άρχίζει ν' αύξαν ή και πάλιν για να σημειώση πραγματική εξέλιξη με την έμφάνιση τού ιδρυτού της σημερινής δυναστείας, Μωχάμετ 'Αλυ.

'Από αυτόν, καθώς έσημειώσαμε ήδη, χρονολογείται ή μεγάλη ανάπτυξη τού ελληνικού στοιχείου εις την σύγχρονον Αίγυπτο. 'Ο Μωχάμετ 'Αλυ είναι ό δημιουργός της σύγχρονης Αιγύπτου. Δημιουργεί βιομηχανία, ύποστηρίζει τό έμπόριον, δίνει ζωή εις την γεωργία με την καλλιέργεια τού βαμβακος, μεταρρυθμίζει την διοίκηση. 'Εχει ανάγκη από ένα χερί και επικαλείται την βοήθεια τών Έλλήνων, τών οποίων έκτιμά την δραστηριότητα και τό επιχειρηματικό πνεύμα. Αρκετούς εξ αυτών περιβάλλει με την τόσο τιμητική φίλια του. Πολλοί βρίσκουν κοντά του γενναία φιλοξενία. Την έποχή ακριβώς αυτή φανερώνονται τά πρώτα μεγάλα όνόματα: οι άδελφοί Τσιτσίς, ό Ζιζίνις, ό Καρούλης και τόσοι άλλοι...

Θά είχατε ίσως την περιέργεια να μάθεατε εις ποία επαγγέλματα έπεδίδοντο. Εις όλα άνεπαίρετως. Άρχίζουμε από τόν παντοπώλη και τελειώνουμε στο γιατρό. 'Αλλά και κηπουροί, καλλιερηταί τού βαμβακος, μικροεμπόροι, στρατιώτες, ναύτες, συμβάλλουν με την ικανότητά τους εις την ανάπτυξη της χώ-

ρας, πού τούς έγινε δεύτερη πατρίδα. Η Έλληνική παροικία αξάνει και πληθαίνει τόσο ώστε αισθάνεται την ανάγκη να οργανωθεί σωματειακά. *Ετσι εις τὰ 1843, ιδρύεται η πρώτη Έλληνική κοινότης εις την Αίγυπτον, η κοινότης της 'Αλεξανδρείας, ένας μεγάλος σταθμός εις την ιστορία του αιγυπτιώτου ελλητισμού. *Αργότερα, τὸ παράδειγμα τῶν Ἑλλήνων τῆς 'Αλεξανδρείας τὸ ἐμιμήθησαν καὶ οἱ ἄλλοι ὁμογενεῖς, πού κατοικοῦσαν στὸ ἐσωτερικὸ τῆς Αἰγύπτου.

*Απὸ ἐδῶ καὶ πέρα ἀρχίζει πῶς ἡ μεγάλη πρόοδος του, πού δὲν διακόπτεται παρὰ ἀπὸ μερικά πολιτικά γεγονότα τοῦ τόπου γιὰ νὰ συνεχισθῇ πὶὸ ζωηρῇ. Εἰς τὸ ἐσωτερικὸ ἐγκαθίστανται ὁριστικά ὅσοι πρὶν μετέβαιναν μόνο ὡς περαστικοὶ καὶ ἄλλοι μὲν ἀνοίγουν τὰ ἀπαραίτητα παντοπωλεῖα καὶ καφενεῖα καὶ ἄλλοι ἐπιδίδονται εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ βάμβακος, πού πῆρε μιὰ τεραστία ἀνάπτυξη λόγω τοῦ ἀνθενωτικοῦ πολέμου τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, πού ὀλιγόστευσαν τὴν ἐξαγωγή τους. *Ὁ βάμβαξ ἐπέπρωτο νὰ παῖξῃ καὶ ἔπαιξε τὸν μεγαλειότερο ρόλο εἰς τὴν οἰκονομικὴ ζωὴ τῆς Αἰγύπτου. *Ὅλο καὶ ἔρχονται μετανάσται ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, πού μένουν στὶς δύο μεγάλες πόλεις τῆς Αἰγύπτου Κάιρο καὶ Ἀλεξάνδρεια, ἡ ἐγκαθίστανται στὶς πόλεις τοῦ ἐσωτερικοῦ, πού ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἐξέγερση ἐργασίας εἶναι εὐκολή. Τόσο εἰς τὴν Κάτω ὄσο καὶ εἰς τὴν Ἀνω Αἴγυπτον. Ἰδρύουν σχολεῖα καὶ Ἐκκλησίες καὶ κατόπιν κοινότητες γιὰ νὰ διαχειρισθῶν τὰ ἱδρύματά τους. Πρῶτοι, ἀπὸ τὸ ἐσωτερικόν, οἱ Ἕλληνες τῆς Μανσούρας, ἡσθάνθησαν τὴν ἀνάγκη νὰ ἱδρῶσουν, εἰς τὰ 1860, κοινότητα. Μετὰ πέντε χρόνια, ὡς ἐκ συμφώνου μὲρσις νὰ τῆς ἱδρῶσαν κοινότητες οἱ Ἕλληνες τοῦ Πόρτ-Σάϊτ, ἔπειτα τῆς Τάντας, ἔπειτα τοῦ Ζαγαζίκ, ἔπειτα τοῦ Σουέζ, ἔπειτα τῆς Μίνια, Ζέφτας, Μεγάλλα Ἑλ-Κεμπί, Μπένχα, Μπενί-Σουέφ, Φαγιούμ.

Οἱ Ἕλληνες ἦσαν καὶ εἶναι ἡ πλέον πολυπληθὴς ἀπὸ τὶς ξένες παροικίες. Μετὰ ἔρχεται ἡ ἰταλικὴ καὶ μετὰ ἡ ἰσραηλιτικὴ, ἀν ἐνθυμοῦμαι καλῶς. Κατὰ τὴν τελευταία ἀπογραφή τοῦ 1927 ὁ ἀριθμὸς τῶν Ἑλλήνων ὑπηκόων ἦταν 76.264. Ἀν προσθέσωμε ὅμως τὶς χιλιάδες τῶν Ἑλλήνων πού ἔχουν αἰγυπτιακὴ ἢ ξένη ὑπηκοότητα, μὰ πού ἔχουν πέρα ὡς πέρα Ἑλληνικὴ συνείδηση, τότε θὰ φθάσωμε τὸν ἀριθμὸ τῶν 128 χιλιάδων προσώπων, πού θεωροῦν τὴν χώρα τοῦ Βασιλέως Φουάτ ὡς δεύτερη πατρίδα τους χωρὶς μολαταῦτα νὰ παύσουν νὰ νοσταλγοῦν τὴν Ἑλλάδα.

Οἱ ἐκκλησίες τους, ἔφθασαν τὶς ἐξήντα εἰς ὅλην τὴν Αἴγυπτον, εἶναι καλοκτισμένες καὶ ἐπιβλητικὲς καὶ τὰ σχολικὰ τους κτίρια, ἀκόμη ἐπιβλητικώτερα. Εἰς τὸ Κάιρο καὶ τὴν Ἀλεξάνδρεια, ξεχωρίζουν μετὰ τῶν ἄλλων σχολικῶν κτιρίων, γιατί εἶναι ἀπὸ τὰ ὀραιότερα. Ἡ οἰκονομικὴ ἀνθesis τῶν Ἑλλήνων κοινότητων ἦταν τέτοια ὥστε μέχρι πρὸ δύο ἢ τριῶν ἐτῶν, οἱ κοινότητες ἦσαν αὐτάρκες. *Ὁ τῶς ἐν Καίρῳ πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος κ. Α. Σακτούρης, εἰς τὸν ὅποιον ὀφείλει πολλὰ ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Αἰγύπτου, εἶπε κάποτε εἰς τὸν ὑποφαινόμενο: «Ὁυδέποτε, οὐτε στὴν πολεμικὴ ἐποχὴ οἱ Ἕλληνες τῆς Αἰγύπτου, δὲν εἶχαν συσσωρεύσει τόσα πλούτη, ὅσα κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ μεγάλου πολέμου». *Ὁ ἴδιος, ὅμως, ἔπειτα ἀπὸ λίγη ὥρα ἔσπευσε νὰ ὁμολογήσῃ τὴν οἰκονομικὴν του πανωλεθρία, συνεπεία τῆς τότε σημειωθεῖσης ἀφαντάστου πτώσεως τῶν τιμῶν τοῦ βάμβακος.

*Ὅπωςδήποτε καὶ σήμερα, μετὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἰθαγενούς στοιχείου καὶ παρ' ὅλην τὴν οἰκονομικὴ κρίσιν, βρίσκονται ἀκόμη εἰς τὴν θέσιν τους. *Ἐπιστήμονες, βιομηχάνους, ὑπαλλήλους θὰ συναντήσετε ὅπως καὶ εἰς τὰ παλαιὰ κατὰ χρόνια. *Ἀρκετὲς βιομηχανίες, ὅπως ἡ ἐλαιουργία, ἡ σαπυνοποιία, ἡ βυρσοδεψία, ἡ βιομηχανία τῶν σιγαρέττων, τὸν ὀιονονεύματος, φέρουν ἀκόμη ἑλληνικὰ ὀνόματα. Ἑλληνικὰ ὀνόματα ἐπίσης γυατρῶν, δικηγόρων, μηχανικῶν, ἀρχιτεκτόνων φηγουράρων εἰς τὶς πινακίδες τῶν σπιτιῶν τους, τῶν κλινικῶν τους, τῶν γραφείων τους. Μερικὰ ἐξετοπισθῆσαν ἤδη, τόσο ἀπὸ τοὺς ἰθαγενεῖς ὅσο καὶ τοὺς ξένους, τὰ περισσότερα, ὅμως, μένουν πρὸς τὸ παρόν εἰς τὴν θέσιν τους καὶ συναγωνίζονται τὰ ξένα καὶ τὰ ἰθαγενῆ.

*Ὁ ἔγκριτος ἀρχιχειρουργὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ Νοσοκομείου Ἀλεξανδρείας κ. Παῦλος Πετρίδης, ἐρωτηθεὶς πρὸ μηνὸς ἀπὸ τὸν ὑποφαινόμενο, γιὰ τὴν σημερινὴν θέσιν τῶν Ἑλλήνων ἱατρῶν τῆς Αἰγύπτου, ἀπάντησε ὅτι «εἶναι ἀκόμη ἀξιόλογη». «Ἀρκεῖ νὰ σκεφθῇ κανεὶς, ἐπρόσθεσε, ὅτι ἡ Ἀλεξάνδρεια ἀριθμεῖ περίπου ἑκατὸν εἰκοσι ἱατροὺς καὶ τὸ Κάιρο περὶ τοὺς ἐξήντα. Γιὰ μιὰ παροικία πενήντα χιλιάδων Ἑλλήνων εἰς τὴν Ἀλεξάνδρεια, εἶπε, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἱατρῶν δὲν εἶναι μικρὸς, γιὰ νὰ μὴν πῶ τίς εἶναι μεγάλοι. Τοῦτο σημαίνει, ὅτι οἱ Ἕλληνες ἱατροὶ δὲν ἔχουν πελατεῖα εἰς τὴν ἑλληνικὴν μόνο παροικία, ἀλλὰ καὶ εἰς τὶς ξένες. Ἡ ἐξέλιξις, ὅμως, τῆς αἰγυπτιακῆς ἱατρικῆς ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος καὶ ἡ ἐλάττωσις τοῦ ἑλληνισμοῦ ἀπὸ τὸ ἄλλο, εἶναι ἡ ἀφορμὴ τῆς βαθιαίας μειώσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Ἑλλήνων ἱατρῶν. Τὸ ἐσωτερικὸ τῆς Αἰγύπτου ἀποκλείεται πλέον γιὰ τοὺς Ἕλληνας

ἱατροὺς, ἐπειδὴ ἐγκατεστάθησαν ἐκεῖ ντόπιοι ἱατροὶ, καλῶς μορφωμένοι. Μιλοῦν τὴ γλῶσσα τῶν συμπατριωτῶν τους, πού οἱ Ἕλληνες ἐχειρίζονται κάκιστα καὶ συμμορφώνονται πρὸς τὸ περιβάλλον, πολὺ εὐκολώτερα ἀπὸ μᾶς, οἱ ὅποιοι στὰ μάτια τοῦ φελλάχου, δὲν παύουμε νὰ εἰ-

μαστε ξένοι. *Ἐπειτα, ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸ τῆς Αἰγύπτου, ἐξετοπισθὲν ὁ Ἕλλην ἔμπορος καὶ ἀρχίζει νὰ ἐκτοπίζεται καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα ἐπαγγέλματα, ὅπως π. χ. κτίστες, σιδεράδες, μαρμαρκοὶ καὶ ἐργάται ἐν γένει. *Ὁ διαπρεπὴς ἐπιστήμων μιλῶντας γιὰ τοὺς Ἕλληνας ἱατροὺς, δίνει μιὰ ὀλοκληρωμένη εἰκόνα τῆς σημερινῆς καταστάσεως τοῦ αἰγυπτιώτου ἑλληνισμοῦ, ὅπως θὰ τὴν εἶδνε ἀπὸ τὴ δική του σκοπιά ὁ Ἕλλην δικηγόρος καὶ ὁ Ἕλλην ἔμπορος. Ὑπάρχουν, βέβαια, καὶ οἱ αἰσιόδοξοι οἱ ὅποιοι ἱσχυρίζονται ὅτι πρόκειται περὶ κρίσεως—δὲν εἶναι ἡ πρώτη φορὰ πού δοκιμάζεται ὁ ἑλληνισμὸς τῆς Αἰγύπτου—κρίσεις ἡ ὅποια θὰ περάσῃ. Ἀλλὰ αὐτοὶ εἶναι πολλοὶ λίγοι, ἐλάχιστοι.

*Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ τους ἱδρύματα, οἱ Ἕλληνες τῆς Αἰγύπτου, ἔχουν καὶ τοὺς συλλόγους τους. *Ὁλόκληρη σχεδὸν ἡ κοινωνικὴ ζωὴ συγκεντρώνεται, δηλαδὴ συγκεντρωνόταν μέχρι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν, εἰς τοὺς συλλόγους καὶ τὰ σωματεῖα τους. Οἱ χοροὶ τους, οἱ μουσικὲς ἐσπερίδες τους, οἱ θεατρικὲς παραστάσεις τους ἀπὸ ἐρασιτέχνους, ἦσαν ἀξιοσημειώτα γεγονότα γιὰ τὴν ἑλληνικὴ παροικία, ἡ ὅποια προετοιμάζετο ἀπὸ πολλῶν ἑβδομάδων γιὰ νὰ παραστῇ.

*Ἐτσι, οἱ σύλλογοί τους, δὲν ἦσαν ἀπλῶς κέντρα διασκεδάσεως καὶ ψυχαγωγίας, ἀλλὰ ἐστία ψυχικῆς καὶ πνευματικῆς ἀπολαύσεως. Μιὰ μουσικοφιλογικὴ βραδυὰ ἢ μιὰ παράστασις ἀπὸ μὲλῃ τῆς ἰδίας παροικίας, ἐπροκαλοῦσαν τὸ ἴδιο ἐνδιαφέρον, ὅσο καὶ μιὰ χοροεσπερίδα. Ἡ μεσαία τάξη εἶδνε τὸν τόνο. Ἡ ἀριστοκρατία, ἔκανε, βέβαια, μερικὲς ἐμφανίσεις, ἀλλὰ ἀραιές, γιατί εἶχε τὰ δικά της κέντρα διασκεδάσεως, ἀκριβέστερα τὰ δικά της σπῆτια, πού εἶχαν, κάποιο διεθνὲς χρώμα. Ἡ τάξη αὐτὴ εἶναι ἡ μόνη ἡ ὅποια ἀνακατεῦνταν μὲ ξένους, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ πολὺ σπάνια, σχεδὸν ποτὲ δὲν ἐρχόταν σὲ ἐπαφὴ μὲ τὴν αἰγυπτιακὴν κοινωνία. Τὸ μεγάλο λάθος, γιὰ νὰ μὴν πῶ τὸ κακὸ παράδειγμα, τὸ ἔδινε αὐτὴ καὶ φυσικὰ ἡ μεσαία τάξη καὶ ἡ λαϊκὴ ἐδειχναν τὴν ἴδια ἀδιαφορία, χωρὶς μολαταῦτα νὰ δειγνύουν τὴν ἴδια ἀδιαφορία γιὰ τοὺς ξένους, ἰταλοὺς, γάλλους, ἰσραηλίτας μὲ τοὺς ὁποίους ἐρχόνταν σὲ ἐπαφὴ στὸ χρηματιστήριον ἢ στὴν ἀγορὰ.

*Ἀν ἀναφέρωμαι περισσότερο εἰς τὸ παρελθόν παρὰ εἰς τὸ παρόν, εἶναι γιὰ καὶ αὐτοὶ οἱ σύλλογοι αἰσθάνονται σήμερα τὸν ἀντίκτυπο τῆς τοπικῆς οἰκονομικῆς κρίσεως. Οἱ ἐορτὲς καὶ οἱ ἐσπερίδες συνεχίζονται καὶ σήμερα, ὅπως συνεχίζετο μιὰ ὥρα ἀπὸ τὴν ἀπαρτοῦ τὴν ὅποια δὲ θέλωμε ν' ἀφήσωμε νὰ σβύσῃ. Ἡ ἀκμὴ καὶ ἡ λάμψις τῶν συλλόγων ἦταν εἰς τὰ πολεμικὰ καὶ τὰ μεταπολεμικὰ χρόνια, ὅταν τὸ βόμβαι εἶχε φθάσει σὲ δυσθεώρητα ὕψη. Τὸ ρόφημα ἐκερδίζετο εὐκόλα, τὸ ἐνδιαφέρον ἦταν μεγάλο καὶ ἡ διάθεσις γιὰ «κοινωνικὴ δράση» καὶ διασκεδάσις ἐπίσης μεγάλη. Μὲ τὴν πτώσιν τοῦ βαμβακιοῦ, τὸ ἐνδιαφέρον καὶ ἡ διάθεσις περιορίσθησαν πολὺ, καὶ γιὰ πολλοὺς, μάλιστα, ἐξητήσθησαν. Οἱ χοροὶ δίδονται πάντα, ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει ἡ τρέλλα πού ἐχαρκατῆριζε τὰ κατὰ χρόνια τῆς εὐκολίας τοῦ χρήματος.

*Ὅπωςδήποτε, ὅμως, θὰ ἐπιχειρήσωμε νὰ δώσωμε ἐδῶ, μιὰ εἰκόνα τῆς ζωῆς τῶν συλλόγων τῆς καλῆς ἐποχῆς καὶ συγκεκριμένους τοῦ Ἀισχύλου—Ἀρίονος—τῆς Ἀλεξανδρείας, ὁ ὁποῖος εἶναι καὶ ὁ πλέον σημαντικὸς τῶν συλλόγων. Ὑπάρχει καὶ ὁ «Ἀπόλλων» πού ἔδρασε ἀλλὰ ὑπὸ τὰ σπλάγχνα τοῦ Ἀισχύλου—ἐβῆσαν καλλιτέχνες τῆς περιωπῆς τοῦ Ὀδυσσεὺς Λάππα, τοῦ Κωστή Νικολάου καὶ τελευταίως τοῦ Βάσου Ἀργύρη, γιὰ ν' ἀναφέρω ὅσους θυμᾶμαι τὴ στιγμὴ αὐτή. Ἀλεξανδρινοὶ τραγουδισταί, εἶναι ἀκόμη οἱ κ. κ. Βαφειάδης καὶ Μουλλάς

Κατὰ σειράν ἐκ τῶν ἀνωπρὸς τὰ κάτω: Ὁ ἀποθανὼν ποιητὴς Καβάφης, ὁ ἀρχιχειρουργὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ Νοσοκομείου κ. Παῦλος Πετρίδης, ὁ διευθυντὴς τῆς «Ἐφημερίδος» κ. Ν. Καραβίας, ἡ Πρὸς τῆς «Ἐνώσεως Ἑλληνίδων Ἀλεξανδρείας» κ. Μ. Καζούλη τὸ γένος Δραγούμη, ὁ ἱατρὸς κ. Α. Διαμαντῆς καὶ ὁ διηγητὴς γράφας καὶ ζωγράφος κ. Νίκος Νικολαΐδης.

ἀλλὰ αὐτοὶ δὲν βῆκαν ἀπὸ τὸν «Ἀισχύλο». Φιλολογικὸς καὶ καλλιτεχνικὸς, λοιπόν, ὁ σκοπὸς τῶν συλλόγων; θὰ ἐρωτήσετε. Ναι, ἀλλὰ καὶ φιλανθρωπικὸς! Πρὸ πάντων φιλανθρωπικός.

Γιὰ νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ σκοπὸ τοῦ μεταχειριζόμενου τοῦ μουσικοῦ καὶ τὸ δραματικὸ τοῦ τμήματος. Πότε μὲ συνουσίες, ἄλλοτε μὲ θεατρικὲς παραστάσεις, διασκεδάζε τὰ μέλη του καὶ ταῦτο χρόνως πραγματοποιοῦσε εἰσπραξεις μὲ τὶς ὁποῖες συντηροῦσε καὶ συντηρεῖ τὰ ἱδρύματά του. Πρὸ ὀλίγων ἀκόμη ἐτῶν τὰ κάλαντα τὰ ἔβαλλαν ὅχι οἱ μαθηταὶ τοῦ «Κανισκαρεῖου Ὀρφανοτροφείου» ὅπως καθιερώθη ἀργότερα, ἀλλὰ μέλη τοῦ Μουσικοῦ τμήματος. Ἡ σκάλα καὶ τὰ χῶλα τῶν ἀρχοντικῶν σπιτιῶν ἀντηχοῦσαν ἀπὸ ὠραῖες φωνές. Θυμᾶμαι, μετὰ τὸ ἄλλων, ὅτι ἔλαβε μέρος κάποτε καὶ ἡ καλλιφώνος συνάδελφος κ. Ἀλεξάνδρα Λαλαζούνη, ἐγκατεστημένη τότε εἰς τὴν Ἀλεξάνδρεια. Τὸν ὁμιλο συνώδεε τότε καὶ ὁ ἱατροφιλόσοφος κ. Σωκράτης Παγουδάκης, μιὰ ξεχωριστὴ φυσιογνωμία στὴν ἑλληνικὴ Ἀλεξάνδρεια, τοῦ ὁποῖου εἶναι σημαντικὴ ἡ φιλανθρωπικὴ δράσις. Ποιὸ Ἑλληνικὸν κατὰστημα ἢ ἑλληνικὸν σπῆτι, βλέποντας τόσο ἐκλεκτοὺς ἀνθρώπους στὴν πόρτα του δὲν θὰ ἐπρόσφερε τὴ συνδρομὴν του;

Μετὰ τὰ κάλαντα, ὁ «Ἀισχύλος» καὶ ὁ «Ἀπόλλων» ἀρχίζουν νὰ ἐτοιμάζονται γιὰ τὴν ἐορτὴ τοῦ Δένδρου τῶν Χριστουγέννων.

Ἡ ζήτησις τῶν εἰσιτηρίων καὶ προσκλήσεων ἦταν τέτοια ὥστε ἡ ἀρμολογία ἐπιτροπῆς, ἐνοικίαζε τὴ μεγαλειότερη αἰθουσα, ἢ τὸ μεγαλειότερο θέατρο γιὰ νὰ μωρέσῃ ν' ἀνταποκριθῇ. Σεβαστὰ ποσὰ ἐξοδεύοντο γιὰ τὴν διακόσμησιν, συχνὰ καμωμένη μὲ γοῦστο καὶ κομψότητα. Στὴ μέση τῆς αἰθούσης, ἕνα παχὺ βαθυπράσινο δένδρον, στολισμένο μ' ἕνα σωρὸ χαριτωμένα δῶρα καὶ χρωματιστὰ φαναράκια καὶ γύρω του καὶ πάνω του, ἀμέτρητες χρωματιστὲς γιρλάντες.

Ἡ αἰθουσα ἦταν ἀσφυκτικὰ γεμάτη. Ὁρατὰ κορίτσια, τῆς μεσαίας ἰδίας τάξεως, γύριζαν καὶ πούλοῦσαν λαχεῖα, ὑπὲρ τῶν ἱδρυμάτων. Καὶ δὲν ἐδυσκολεῖονταν πολὺ, γιατί ὁ κόσμος ἐδεχνε προθυμία. Τὸ βαμβάκι ἐπῆγαινε καλὰ καὶ ὁ καθένας ἐρχόταν μὲ πρόγραμμα νὰ ἐρῶσῃ. Τὰ νεῖτα ἀνακατεῖονταν μὲ τὰ γερατεῖα. Οἱ πατέρες, οἱ μητέρες, οἱ θεῖες, καθισμένοι γύρω, κοντὰ στὸν τοῖχο ἢ μέσα στὰ θεωρεῖα, ἐκαμάρωναν τὰ παιδιὰ

τους πού χόρευαν. Πρὸ πάντων, στὶς γιορτὲς αὐτὲς χορεύουν. Τζάζ, ἀστραφετέρους τουαλέτες, ἑλληνοποῦλες, γέλια, διασκέδασις, Ἑλληνικὸς ὕμνος. Ἀπαραίτητος στὴν ἀφίξη καὶ στὴν ἀναχώρησιν τῶν Ἑλλήνων προσέξων, ὁ Ἑλληνικὸς ὕμνος.

*Απὸ τὶς ἐορτὲς αὐτὲς λείπουν οἱ Αἰγυπτιοί. Ἐκτὸς τοῦ Διοικητοῦ ἢ τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Δημαρχίας, πού παρίστανται πότε-πότε κατὰ καθήκον, κανένα ἄλλο μέλος τῆς αἰγυπτιακῆς παροικίας, δὲν κάνει τὴν ἐμφάνισίν του. Γιατί; Ἀπλούστατα, δὲν ἐφροντίσαμε νὰ τοὺς προσελκύσωμε. Κι' ἐνῶ μπορούμε νὰ ποῦμε πῶς σὲ ἄλλα κεφάλαια εἶναι καὶ εἰμαστε οἱ καλλίτεροί τους φίλοι, στὴν κοινωνικὴν ζωὴ, μένουμε καὶ μένομε σὲ κάποια ἀπόστασις, σχεδὸν ξένοι. Ἐτσι διασκεδάζουμε καὶ ζοῦμε ὅχι μέσα στὴν αἰγυπτιακὴ πραγματικότητα, ἀλλὰ ἔχοντας τὴ σκέψιν μας στὴν Ἑλλάδα. Εἶναι τὸ μεγάλο σφάλμα καὶ ἡ ἀρετὴ μας μαζί.

Ἡ συμβολὴ τῶν αἰγυπτιωτῶν εἰς τὰ ἑλληνικὰ γράμματα δὲν εἶναι μικρὴ. Ἡ Ἀλεξάνδρεια ἔδωσε δύο ἀπὸ τὰ καλλίτερα καὶ σοβαρώτερα φιλολογικὰ περιοδικὰ, τὴ «Νέα Ζωὴ» καὶ τὰ «Γράμματα», πού ἀφῆσαν ἐποχὴ καὶ πού τὰ ἀναφέρουν συχνὰ παλαιοὶ καὶ νέοι λογοτέχνες. Ἰδρυταὶ τῆς «Νέας Ζωῆς» 1904 ἦσαν ὁ ποιητὴς τῶν «Βαλσάμων» καὶ τῆς «Κρίνης» κ. Κ. Ν. Κωνσταντινίδης, ὁ ἱατρὸς Παῦλος Πετρίδης, ὁ ἀλησμόνητος κοινωνιολόγος Γεώργιος Πετρίδης, ὁ κ. Κ. Ν. Παπᾶς, ὁ κ. Β. Παυλίδης καὶ μερικοὶ ἄλλοι τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα μᾶς διαφεύγουν αὐτὴ τὴ στιγμὴ. Ἀργότερα, στὰ 1911, ὁ κ. Χρ. Ζερβός, ὁ ὁποῖος διευθύνει σήμερα τὸ Παρίσι τὸ «Cahiers d'Art», ὁ κ. Στέφανος Πάργας, ὁ κ. Ἱ. Κασιμάτης καὶ ὁ κ. Β. Πασχαλίδης ἱδρυσαν τὰ «Γράμματα». Ἐνας νεωτερικὸς ἀνεμὸς ἔπνευσε. Ἡ «Νέα Ζωὴ» πρώτη ἐκήρυξε εἰς τὴν Αἴγυπτον τὴ γλωσσικὴ καὶ λογοτεχνικὴ ἐπανάστασις. Τὰ «Γράμματα» ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος μὲ τὶς ἐνθουσιώδεις κριτικὰς τῶν κ. κ. Ἀριστοῦ Καμπάνη, Δ. Ζαχαριάδη, Μιχ. Πετρίδη, ἔρχονται νὰ ἐπιβάλλουν εἰς τὸ πανελλήνιον τὸν Ἀγγελὸ Σικελιανό. Ἐπίσης ν' ἀποκαλύπτουν τὸ ξεχωριστὸ τάλαντο τοῦ Κυπρίου διηγηματογράφου Νίκου Νικολαΐδη, ν' ἀνακαλύπτουν καὶ νὰ παρουσιάσουν εἰς τοὺς αἰγυπτιώτας τὸν μακαρίτη κοινωνιολόγο Γεώργιο Σκληρό, νὰ ἐξασφαλίσουν συνεργασίαν τοῦ διαπρεποῦς αἰγυπτιολόγου κ. Δ. Κίττικα καὶ νὰ παρουσιάσουν μερικὰ νέα ἐντόπια τάλαντα, ὅπως τὸν Πέτρο Μάγνη, τὸ Πέτρο Ἀλύτη, τὸν Β. Ἀθανασόπουλο, τὸ Νίκο Σαντορινιὸ καὶ ἄλλους. Μετὰ τὴν διακοπὴ τῶν δύο αὐτῶν περιοδικῶν, ἐμφανίζεται ἡ «Ἀλεξανδρινὴ Τέχνη» ἡ ὁποία συνεχίζει μὲ θέρμη τὴν φιλολογικὴν παράδοσιν μὲ διευθυντὴν τὴν ποιήτρια κ. Ρίκα Σεγκοπούλου.

Οἱ Καίρινοι ἐξέδοσαν ἐπίσης περιοδικὰ, ὅπως τὸ «Μουσεῖον» καὶ ὁ «Φοῖνικας» ἀλλὰ μικρὰς διαρκείας. Σήμερα ἔχουν νὰ δεῖξουν τὸ «Ἐντευκτήριον Καίρου» ἕνα εἶδος λέσχης ἢ ὁποία ἀπαρτίζεται ἀπὸ τὰ πῖο μορφωμένα καὶ πῖο προοδευτικὰ στοιχεῖα καὶ εἰς τὴν ὁποία δίδονται συχνὰ διαλέξεις. Ἱστορικὲς θὰ μένουν οἱ κοινωνιολογικὲς διαλέξεις τοῦ μακαρίτη Γ. Σκληροῦ καὶ μακαρίτη ἐπίσης Γ. Πετρίδη, ἰδίως τὸ πρῶτον, κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη μετὰ τὴν ἐπικράτησιν τοῦ κομμουνισμοῦ στὴν Ρωσία. Σήμερα, φανατικοὶ θαμνῶνες τοῦ «Ἐντευκτηρίου» εἶναι ὁ γιατρός Α. Διαμαντῆς, τοῦ ὁποῖου ἡ ἐπιστημονικὴ δράσις εἶναι ἀξιόλογη, ὁ δικηγόρος Γ. Ψυχᾶς, ὁ Θ. Αὐλωνίτης, ὁ ποιητὴς Λουκάς Χριστοφίδης, ὁ ποιητὴς Καρακάσης, ὁ Ν. Σακελλαροπούλος καὶ μερικοὶ ἄλλοι νέοι τῶν ὁποίων μὲ διαφεύγουν τὰ ὀνόματα.

Ἑλληνικὲς ἡμερησῖες ἐφημερίδες ἐκδίδονται τέσσερες εἰς τὴν Ἀλεξάνδρεια καὶ τρεῖς εἰς τὸ Κάιρον. Μερικοὶ δημοσιογράφοι ὅπως ὁ κ. Σ. Λιάτσος, διευθυντὴς τοῦ «Ταχυδρόμου», ὁ Ν. Καραβίας, διευθυντὴς τῆς «Ἐφημερίδος», ὁ Α. Ἀριστοκλῆς, ἀρχισυντάκτης τοῦ «Ταχυδρόμου» τιμοῦν τὴν ἑλληνικὴν δημοσιογραφίαν καὶ ἔχουν ὅλα τὰ ἐφόδια νὰ συναγωνισθῶν τὴν Ἀθηναίαν.

Τὸ ἄρθρον αὐτὸ δὲν εἶναι δυνατό ν' ἀγκαλιάσῃ ὅλην τὴν πολὺτροπικὴν δράσιν τοῦ αἰγυπτιώτου ἑλληνισμοῦ. Ἐχει ἐλλείψεις. Δίνει, ὅμως, μιὰ εἰκόνα, ἀρκετὰ παραστατικὴ, τῆς σημερινῆς καταστάσεως, τὴν ὁποία θὰ ἔπρεπε νὰ προσέξουν ὅσοι ἐκφράζονται μὲ κάπως ἀνάρμοστο τρόπο γιὰ τὴν πολιτισμένην αὐτὴν μερίδα τῶν ὁμογενῶν μας.

Γ. ΠΙΕΡΙΔΗΣ

Στρατοσφαιρικές Πτήσεις

ΛΟΝΔΙΝΟΝ - ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ
ΣΕ 4 ΩΡΕΣ

Είκοσι πέντε χρόνια πέρασαν από την εποχή που η ανθρωπότητα, αφού κατάρθωσε να απολυτρωθεί από τα δεσμά της βαρύτητας και να νικήση τους αιθέρες, προσπάθησε να επιβάλει οριστικά αυτό της τον μεγάλο θρίαμβο.

Το 1910 υπήρξε η ήρωική εποχή της αεροπορίας. Οι πτητικές μηχανές της εποχής εκείνης συνεισέφεραν κάθε μέρα στο έδαφος, συμπαράσποντας στο θάνατο τους ηρωικούς πρωτοπόρους της προόδου. Ο δρόμος που ακολούθησε η αεροπορία στην προέλασή της προς το μέλλον είναι στρωμένος από πτώματα, και κάθε βήμα που έγινε προς τα εμπρός κόστισε πολύ αίμα και ακόμα περισσότερο χρυσάφι. Μά κοντά στα άποτελέσματα που έπετεύχθησαν μέσα σε τόσο λίγο χρονικό διάστημα, οι θυσίες είναι τόσο μηδαμικές που εξαφανίζονται, χωρίς και να παύσουν να αποτελούν κάτι το πάρα πολύ μεγάλο, για το οποίο η ανθρωπότητα μπορεί να υπερηφανεύεται.

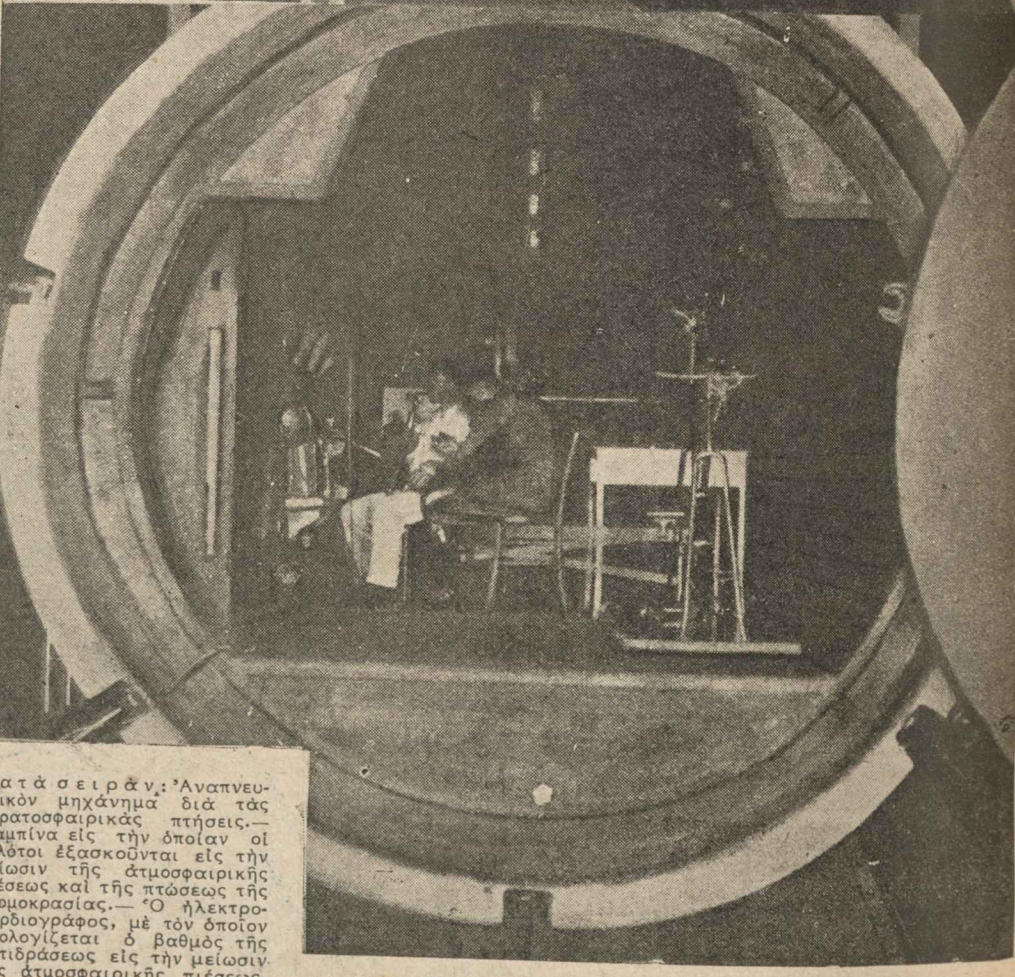
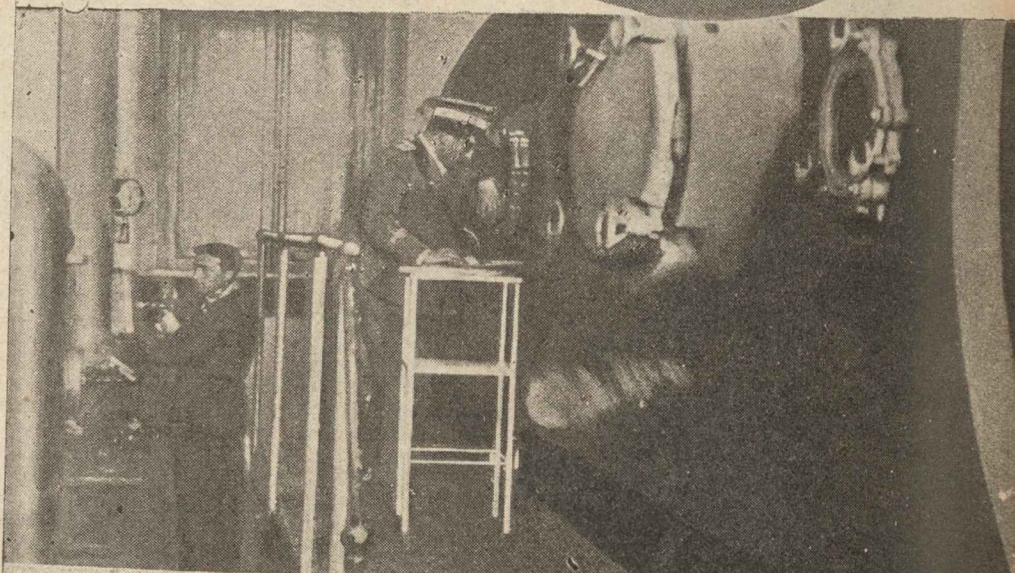
Στα 1909 ο Μπλερίο ήγωνε αεροπορικώς την Γαλλία με την 'Αγγλία, πετώντας πάνω από την Μάγχη. Η πτήση αυτή θεωρήθηκε σαν πραγματικό κατόρθωμα—και ήταν αληθινά! Σήμερα, οι 'Αγγλοι Μπλάκ και Σκότ πήγαν από το Λονδίνο στη Μελβούρνη σε λιγώτερο από τρεις μέρες, κι' οι Γάλλοι πάλι Κοντός και Ροσσό διήνυσαν δέκα χιλιάδες χιλιόμετρα χωρίς κανένα ενδιάμεσο σταθμό, εκάλυψαν δηλαδή μιάν απόσταση από ένα οποιοδήποτε σημείο του 'Ισημερινού ίσα με τον πόλο. Και οι επιδόσεις αυτές, που τόσο τις θαυμάζουμε, θα ξεπεραστούν μέσα σε ελάχιστο καιρό, αφού από τώρα αρχίσει να μελετάται η διοργάνωση ενός αγώνος ταχύτητας γύρω στη Γη, με ενδιάμεσους 23 σταθμούς κι' ένας άλλος πάλι αγών κατά τον οποίον οι αεροπόροι θα κάνουν το γύρο της Γης χωρίς ενδιάμεσο σταθμό, τροφοδοτούμενοι με βενζίνη και λάδι εν πτήσει από άλλα αεροπλάνα που θα τους περιμένουν σε καθορισμένα από πριν μέρη.

Αν αυτές οι επιδόσεις σε απόσταση πτήσεως είναι αξιοθαύμαστες, πιο καταπληκτικές είναι οι επιδόσεις που έπετεύχθησαν στις πτήσεις ταχύτητας και ανόδου. Σε 8,15 ώρα τις πτήσεις ταχύτητας ο 'Ιταλός ανθρωποπαστής 'Αντζέλο έχει υπερβή την ωριαία ταχύτητα των έπτακοσίων χιλιομέτρων, πάνω σε μιά βάση ενός μιλίου που την εκάλυψε τέσσαρες φορές. Πρέπει να σημειωθεί πως η τεχνική των πτητικών μηχανών απέδειξε ότι τα υδροπλάνα, λόγω της ειδικής κατασκευής τους, είναι πολύ πιο γρήγορα από τα αεροπλάνα, και πράγματι το ρεκόρ του 'Αντζέλο έχει σημειωθεί επί υδροπλάνου. 'Εν τω μεταξύ οι 'Αγγλοι, που ανέκαθεν άμφισβήτησαν στην 'Ιταλία το ρεκόρ της ταχύτητας, κατασκευάζουν δυο υδροπλάνα, που υπολογίζεται ότι θα υπερβούν την ωριαία ταχύτητα των 800 χιλιομέτρων, ενώ οι Γάλλοι και οι 'Αμερικανοί στρέφουν την προσοχή τους στη βελτίωση της ταχύτητας των αεροπλάνων.

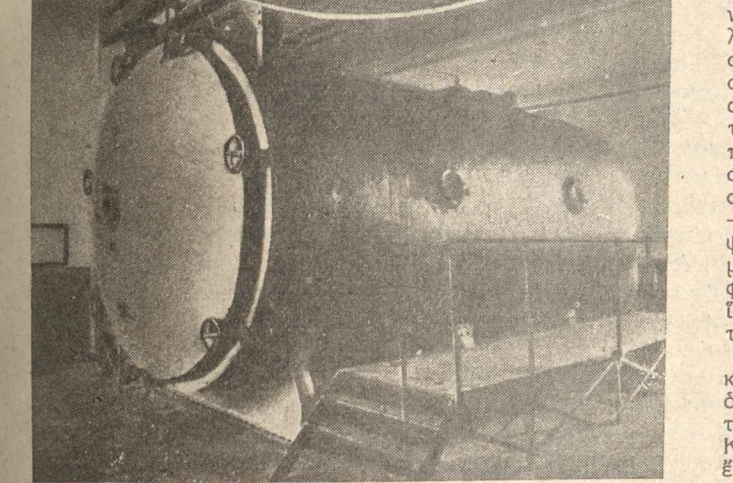
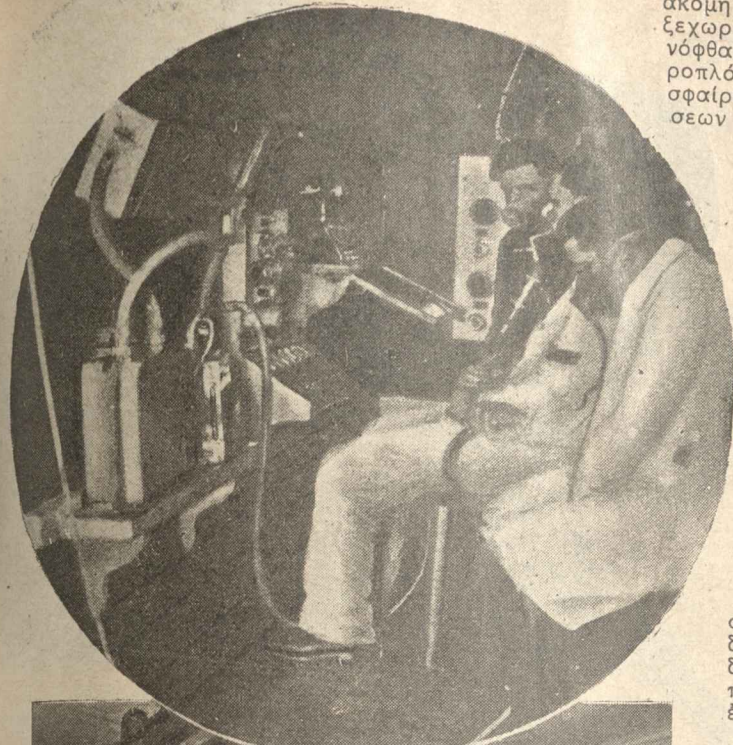
Ο αυτός ανταγωνισμός παρατηρείται και για το ρεκόρ ύψους το οποίο άμφισβητούν δια τα προηγμένα αεροπορικά κράτη. Ήδη το ρεκόρ αυτό έχει υπερβεί τις 14000 μέτρα, και έλπιζεται ότι θα φθάσει ακόμα υψηλότερα, όσο τουλάχιστον και το ρεκόρ των στρατοσφαιρικών αεροστάτων των οποίων οι προσπάθειες για την κατάκτηση των αιθέρων έχουν πληθυνθεί τώρα τελευταία.

Όπως, όμως, είχαν μαντεύσει οι πρώτοι θεωρητικοί της αεροπορίας, και όπως πιστεύουν και οι σημερινοί ειδικοί, οι τρεις αυτές επιδόσεις, της ταχύτητας, του ύψους και της αποστάσεως είναι κατά βάθος ένα και το αυτό πράγμα, κι' ότι ο συνδυασμός τους, όταν επιτευχθεί με τρόπον ικανοποιητικό θα λύση οριστικά το τεράστιο πρόβλημα της αεροπορίας. Τη λύση αυτή θα την δώση η «στρατοσφαίρα», ή λέξη αυτή που έγινε της μόδας από την εποχή της αναβάσεως του καθηγητή του Πικάρ, με το ειδικής του εμπνεύσεως αερόστατο, και που όμως εξακολουθεί να παραμένει μυστηριώδης για την μεγάλη μάζα του κοινού.

Οι αερόναυται από πολλού είχαν προσπαθήσει να φθάσουν με τα σφαιρικά αερόστατα τους όσο ψηλότερα μπορούσαν, ώθούμενοι από την πε-

Κατά σειράν: 'Αναπνευστικόν μηχανήμα δια τας στρατοσφαιρικές πτήσεις.—Καμπίνα εις την οποίαν οι πύλοι εξασκούνται εις την μείωσιν της ατμοσφαιρικής πίσεως και της πίσεως της θερμότητας.—'Ο ηλεκτροκαρδιογράφος, με τον οποίον υπολογίζεται ο βαθμός της αντιδράσεως εις την μείωσιν της ατμοσφαιρικής πίσεως.

Κατά σειράν: Μηχανήματα δοκιμής των αεροπλάνων δια τας αντιδράσεις του οργανισμού των εις την ατμοσφαιρική πίση και την πίση της θερμότητας.—'Εξωτερική άποψις της ειδικής καμπίνας των δοκιμών.

ριέργεια ή από την επιθυμία να δημιουργήσουν ένα ωραίο ρεκόρ. Οι πραγματικά όμως, επιστημονικές αναβάσεις στην στρατοσφαίρα εγκαταλείφθηκαν από τον Βέλγο καθηγητή Πικάρ, που ήθελε να ε-

ξακριβώσει τι ακριβώς συνέβαινε με τις «κοσμικές» λέγόμενες ακτίνες. Ως γνωστόν οι σημερινοί πειραματίται, που ασχολούνται με την ακτινενέργεια (ακτίνες Ραϊνγκεν, ακτίνες ραδίου, έρτζιανά κύματα ασυρμάτου κτλ.) έχουν παρατηρήσει ότι τα όργανα μετρήσεως που χρησιμοποιούν σημειώνουν την υπαρκτή ώριμένων μυστηριωδών ακτίνων, των οποίων την προέλευση δεν μπορούν να εξηγήσουν. Το γεγονός αυτό κατέληξε στο σχηματισμό μιάς θεωρίας κατά την οποία το άπειρο που μας περιτριγυρίζει εκτοξεύει διαρκώς ακτίνες δια τις ιδιότητες των οποίων δεν ξέρουμε ακόμα απολύτως τίποτα. Ακριβώς δέ για να μελετήσει τις ιδιότητες αυτών των ακτίνων, απέφασσε ο Πικάρ να ανέβη στην στρατοσφαίρα, όπου τις παρατηρήσεις του δεν θα τις παρεμπόδιζε ο ατμοσφαιρικός αέρας με τους υδρατμούς και τις άλλες άκαθαρσίες γήινης προελεύσεως.

Οι επιστημονικοί καρποί αυτής της αναβάσεως υπήρξαν τέτοιοι, που το παράδειγμα του Πικάρ μιμήθηκαν πολλοί άλλοι επιστήμονες, μερικοί από τους οποίους πλήρωσαν με την ζωή τους το ύψιστο τίμημα, που μοναδικό σκοπό είχε την πρόοδο της επιστήμης και το καλό της ανθρωπότητας. Αυτό συνέβηκε με ένα από τα ρωσικά στρατοσφαιρικά αερόστατα, που άγνωστο γιατί κατέπεσε από ύψους 18000 μέτρων συντρίβοντας τα τρία μέλη της αποστολής. Παρ' όλα αυτά οι στρατοσφαιρικές αναβάσεις καθημερινώς πληθύνονται, με την διαφοράν ότι τα αεροπλάνα άρχισαν να συναγωνίζονται τα αερόστατα στην επικίνδυνη εξερεύνηση της χαώδους εκτάσεως της στρατοσφαίρας.

Ένα από τα μεγαλύτερα όνματα της αεροπορίας είναι το Ούιλυ Πόστ, του 'Ιπταμένου μονοφθάλμου όπως απεκληθή από τους συμπατριώτες του 'Αμερικανούς. Ο Πόστ δεν είναι ένας από τους αεροπόρους εκείνους των οποίων τα όνματα είναι πασίγνωστα και που έπεδίδαν να επιτύχουν αθλητικής φύσεως τουλάχιστον επιδόσεις. Το όνομά του δεν θ' άνηκε μόνο στην ιστορία της αεροπορίας, αλλά και σ' αυτή

ακόμη τη γενικώτερη ιστορία της ανθρωπότητας, όπου μόνον οι δολότελα ξεχωριστοί άνθρωποι τύποι μπορούν να διεκδικήσουν μιά θέση. Γιατί ο μονοφθάλμος αυτός αεροπόρος, που εκάλυψε δυο φορές δολομόναχος στο αεροπλάνο του τον γύρο του κόσμου, έχει γίνει «ο εξερευνητής της στρατοσφαίρας» και έχει αφιερώσει την ζωή του ολόκληρη στη μελέτη των πτήσεων στα ύψηλα στρώματα της στρατοσφαίρας, των πτήσεων αυτών από τις οποίες εξαρτάται το μέλλον και η εξέλιξη της αεροπορίας.

Οι αεροπορικές πτήσεις στην στρατοσφαίρα παρουσιάζουν καταπληκτικά πλεονεκτήματα απέναντι των συνηθισμένων σημερινών πτήσεων που εκτελούνται συνήθως σε ύψος 1000—2000 μέτρων. Κι' οι λόγοι αυτών των πλεονεκτημάτων είναι ευόητοι.

Ο κυριώτερος απ' αυτούς τους λόγους είναι το ότι στην στρατοσφαίρα, όπως είναι γνωστό, η ατμοσφαιρική πίση είναι ελάχιστη και το αεροπλάνο δεν βρίσκεται μεγάλη αντίσταση, οπότε η ταχύτης του αυξάνεται σε καταπληκτικό πράγματι σημείο. Έτσι το αεροπλάνο που χρησιμοποιεί ο Πόστ, δεν μπορεί να υπερβή στα κανονικά ύψη των πτήσεων τα 250 χιλιόμετρα την ώρα. Λοιπόν, το ίδιο αυτό αεροπλάνο, σε ύψος 10000 μέτρων ανέπτυξε την ταχύτητα των 450 χιλιομέτρων, πράγμα που αποδεικνύει τον τεράστιο ρόλο που παίζει η αντίσταση του αέρος στην ανάπτυξη της ταχύτητας. Έτσι το υδροπλάνο του 'Ιταλού ανθρωποπαστού 'Ατζέλο, που κατέχει το παγκόσμιο ρεκόρ με ταχύτητα 700 χιλιομέτρων την ώρα, αν μπορούσε να φθάσει στο ύψος όπου πετάξεν ο Πόστ, θα υπερέβαινε ασφαλώς ωριαία ταχύτητα χιλίων χιλιομέτρων.

Ένα άλλο τεράστιο πλεονέκτημα των στρατοσφαιρικών πτήσεων είναι το ότι τα αεροπλάνα δεν διατρέχουν εκεί κανένα από τους ατμοσφαιρικούς εκείνους κινδύνους που προκαλούν τόσες καταστροφές στις συνηθισμένες πτήσεις. Πράγματι, στην στρατοσφαίρα, που δεν υπάρχουν ούτε σύννεφα ούτε υδρατμοί, δεν υπάρχουν και καταιγίδες, ούτε βροντές, ούτε αστραπές. Μιά αιώνια αίθρια βασιλεύει εκεί πάνω, και το αεροπλάνο προχωρεί χωρίς κανένα απόλυτος εμπόδιο, εκτός από τον άνεμο που φυσά, και μάλιστα πολύ δυνατά.

Με τις στρατοσφαιρικές πτήσεις αποφεύγεται και ένα άλλο μειονέκτημα των συνηθισμένων πτήσεων, που κάθε μέρα γίνεται και απειλητικώτερο. Τώρα τελευταία έχουν πληθυνθεί σε επικίνδυνο σημείο οι συγκρούσεις αεροπλάνων εν πτήσει. Και το πράγμα γίνεται ευεξήγητο σαν αναλογισθούμε ότι κατά τα πέντε τελευταία χρόνια η εμπορική αεροπορία πήρε τέτοιαν ανάπτυξη ώστε η ζώνη των 1000—2000 μέτρων, που συνήθως εκτελούνται οι εμπορικές πτήσεις, έχει γίνει πραγματικά πολυσύχναστη, όπως συμβαίνει με τις μεγάλες κεντρικές σιδηροδρομικές γραμμές. Γι' αυτό και οι συγκρούσεις πολλαπλασιάζονται, ενώ αν γενικευθούν μιά μέρα—όπως ασφαλώς θα συμβή—οι στρατοσφαιρικές πτήσεις τα δυστυχήματα αυτά θα λιγοστέψουν. Μάλιστα, υπάρχει ένα σχετικό σχέδιο κατά το οποίο θα ρυθμίζεται η έναέριος κυκλοφορία, ούτως ώστε τα εκτελούντα τοπικής φύσεως συγκοινωνιών αεροπλάνα—σαν τα αεροπλοϊκά πλοία—θα ίπτανται στο κανονικό ύψος τών 1000—2000 μέτρων, ενώ τα εκτελούντα μεγάλες πτήσεις αεροπλάνα θα παίρνουν την στρατοσφαιρική δόδο.

Αυτά είναι τα κυριώτερα από τα πλεονεκτήματα που αναγκάζουν σήμερα τον αεροπορικό κόσμο να στρέψη την προσοχή του ολόκληρη προς τις στρατοσφαιρικές πτήσεις, που θα λύσουν οριστικά το πρόβλημα της αεροπορίας όπως αυτό έχει διαμορφωθεί προσφάτως. Κι' έτσι σήμερα τα μεγαλύτερα εργοστάσια κατασκευής αεροπλάνων έχουν ειδικά συνεργεία μηχανικών, που ασχολούνται αποκλειστικά με τη μελέτη και την κατασκευήν στρατοσφαιρικών αεροπλάνων, ενώ ο Ούιλυ Πόστ, ο 'Ιπταμένος μονοφθάλμος της 'Αμερικής, εξακολουθεί τις πτήσεις τους υπεράνω της βορειοαμερικανικής ηπείρου.

Ο 'Ιπταμένος μονοφθάλμος τρεις φορές ήδη προσεπάθησε να πετάξη σε ύψος 10000 μέτρων από τον 'Αγιο Φραγκίσκο στην Νέα 'Υόρκη, εκτελώντας ολόκληρη την πτήση με ταχύτητα 450 χιλιομέτρων την ώρα. Δεν κατάρθωσε ακόμα να φέρη εις πέρας το σκοπό του, κι' αναγκάσθηκε και τις τρεις φορές να προσγειωθεί χωρίς να φθάσει στο τέρμα του ταξιδιού του. Παρ' όλα αυτά το ότι κατάρθωσε είναι ήδη αξιοθαύμαστο και δεν υπάρχει καμμία αμφιβολία ότι η επιρροή του θα θριαμβεύσει στο τέλος, εκτός αν καταπέση κι' αυτός μιά μέρα από τους αιθέρας νέος 'Ικαρος που σπύσαν ξαφνικά τα φτερά του...

Όταν πιά μιά μέρα επιβληθούν οριστικά οι στρατοσφαιρικές πτήσεις, ο ταξιδιώτης θ' ανεβήν στο αεροπλάνο, που θα ανυψώνεται άμεσα σε ύψος 10000 και 15000 μέτρων και θα διαβύσει σαν βέλος πάνω από τον ατλαντικό, προς την Νέα 'Υόρκη, που θα φθάνη τέσσαρες ώρες μετά την αναχώρησή του από την πρωτεύουσα της 'Αγγλίας! Τέσσαρες ώρες για να καλυφθή μιά απόσταση που τα ταχύτερα υπερωκεάνεια την καλύπτουν σε πέντε μέρες, και που λίγοι αεροπόροι—άθληται, που πήγαν αεροπορικώς από την Παλιά στη Νέα ηπειρο, χρειάσθηκαν είκοσι και τριάντα ώρες για να την καλύψουν! Και τότε ο γύρος του κόσμου θα είναι ζήτημα ενός εικοσιτετράωρου.

Πρέπει, όμως, να λεχθή ότι οι στρατοσφαιρικές πτήσεις δεν απαιτούν μόνο ειδικές μηχανές, κατάλληλες να πετάξουν μέσα σε συνθήκες δολότελα ιδιαίτερες. Κι' οι αεροπόροι πρέπει να είναι ειδικώς προετοιμασμένοι, γιατί ένας άνθρωπος είναι αδύνατον να ζήσει σε ύψος 10000—15000 μέτρων. Η ελάχιστη ατμοσφαιρική πίση θα κάνει τις φλέβες του να διαρραγούν από την πίση του ατματος της καρδιάς που είναι ρυθμισμένη να κυκλοφορή με την πίση μιάς ατμοσφαιρας.

Γι' αυτό ο Ούιλυ Πόστ, καθώς και οι άλλοι αεροπόροι, που συναγωνίζονται για την κατάκτηση του ρεκόρ του ύψους, είναι έφο διασμένοι με ειδικές συσκευές, που τους επιτρέπουν να ζουν υπό τις συνθήκες που επικρατούν στην στρατοσφαίρα. Έτσι ο Πόστ μπαίνει ολόκληρος σ' ένα σκάφανδρο, και κλίνεται αεροστεγώς μέσα στην καμπίνα του αεροπλάνου του, που διάφορες συσκευές διατηρούν ενιαία θερμοκρασία, κανονική πίση μιάς ατμοσφαιρας και τροφοδοτούν τον αεροπόρο με το απαραίτητο οξυγόνο για την αναπνοή του. Για τις σημερινές στρατοσφαιρικές πτήσεις χρειάζεται εξαιρετική κράση για να μπορεί κανένας ν' ανέβη. Αβύρον, όμως, οπότε τα στρατοσφαιρικά αεροπλάνα θα συμπληρώνουν και θα παραλαμβάνουν είκοσι και περισσότερους επιβάτες για να τους μεταφέρουν από τη μίαν άκρη του κόσμου στην άλλη, οι επιβάτες αυτοί θα έχουν όλες τις ανέσεις, και πετώντας σε ύψος δέκα πέντε χιλιάδων μέτρων πάνω από την πεζή ανθρωπότητα, δεν θα αναλογίζονται τους κόπους και τις θυσίες που χρειάσθηκαν για να κατακτήση η στρατοσφαίρα.

FEDERIGO VALLI

Ναρκωτικά και τοξικομανείς

Στους δρόμους, τὰ κέντρα, παντού, κυκλοφορούν μερικοί παράδοξοι ζητιάνοι που προκαλούν τὴ φρίκη καὶ τὸν ἀποτροπιασμό. Εἶναι χλωμοί, σωστά φαντάσματα, μὲ σβυσμένο βλέμμα καὶ μ' ἄφθονα γένεια στὸ πρόσωπό τους. Εἶναι οἱ περίφημοι «πρεζάκηδες» κι' οἱ «χοχλαράκηδες». Οἱ πρώτοι εἶναι τὰ θύματα τῆς κοκαΐνης. Οἱ δεύτεροι τοῦ χασίς. Ἐκτὸς αὐτῶν, ὅμως, ὑπάρχουν ἀκόμη οἱ αἰθερομανεῖς, οἱ μορφινομανεῖς, τὰ θύματα τῆς ἡρωΐνης, τοῦ βερονάλ, τοῦ χασισέλαιου. Ὑπάρχουν ἀκόμη καὶ θύματα τοῦ πειγιόλτ τοῦ πιὸ τρομεροῦ δηλητηρίου. Ὅλοι τους εἶναι χαμένοι στὸν μυστηριώδη κόσμο τῶν παραισθήσεων. Ὅλοι τους ἔχουν μιὰ ἐπιθυμία: τ' ἀγαπημένο τους ναρκωτικό. Ζοῦν μακριὰ ἀπὸ κάθε χαρὰ, ἀπὸ κάθε εὐτυχία. Ὁνειρεύονται κι' ὑποφέρουν. Ζητιανεύουν ὄχι γιὰ νὰ φᾶνε, ἀλλὰ γιὰ ν' ἀγοράσουν τὴν «πρέζα» ἢ τὴν «τσικα» τους. Ὁ κόσμος τοῦ κυττάζει μὲ τρόμο κι' ἀποτραβιέται μὲ φρίκη. Τὸς φοβάται ὅπως τοὺς λεπρούς. Ὁ «πρεζάκις» εἶναι καμμιὰ φορά ἐπικίνδυνος. Μπορεῖ νὰ σᾶς σκοτώσει ἀπὸ τὴν ἀπελπισία του, πὺν δὲν τοῦ δίνετε λεπτὰ ν' ἀγοράσει τὸ ναρκωτικό του. Κάθε μέρα πρέπει νὰ πάρη τὸ «σκονάκι» του. Διαφορετικὰ ὑποφέρει: Κυλιέται καταγῆς, οὐρλιάζει καὶ πεθαίνει πολλές φορές ἀπὸ τὴν ἀγωνία του. Εἶναι ὁ σκλάβος τῶν τεχνητῶν Παραδείσων. Εἶναι τὸ θῦμα τους, σωτηρία γι' αὐτὸν δὲν ὑπάρχει.

Σκέφτηκατε, ὅμως, ποτὲ πὼς μπορεῖ κανεὶς νὰ γίνη τοξικομανὴς; Αὐτὴ τὴν ἐρώτηση κάναμε στοὺς εἰδικούς ἀστυνομικούς τῆς Γενικῆς Ἀσφαλείας. Ὁ κ. Ἀρχιμανδρίτης, ὁ ὁποῖος φημίζεται γιὰ τὶς ἐρευνές του κι' ἔχει γράψει ἕνα σωρὸ ἄρθρα γιὰ τοὺς τοξικομανεῖς, μᾶς ἀπάντησε χωρὶς νὰ διστάσῃ:

— Ἀπὸ μίμηση! Ἀπὸ ἀνάγκη νὰ ξεχάσῃ κανεὶς μιὰ θλίψη του. Ἀκόμη κι' ἀπὸ περιέργεια.

— Σὲ πόσες κατηγορίες διαιροῦνται οἱ τοξικομανεῖς;

— Ἡ ἀστυνομία τοὺς ἔχει κατατάξει σὲ δύο κατηγορίες. Στους ἀριστοκράτες καὶ στοὺς ἀλλήτες. Οἱ τελευταῖοι φιλοξενοῦνται τακτικά στὰ κρατητήρια τῆς Γενικῆς Ἀσφαλείας, πὺν γίνονται ἔτσι στέγη τους.

— Κι' οἱ πρώτοι;

— Ὁμολογοῦμε ὅτι αὐτὴ ἡ ἐρώτηση εἶναι ὑπερβολικὰ ἀδιάκριτος. Ξεχνᾶτε λοιπὸν τὰ περίφημα «σπίτια τοῦ ἔρωτος», τὴ «βίλλα τῶν ρόδων» τὸν «μαῦρο βασιλῆα καὶ τὸ χαρέμι του»; ὁ ὁποῖος εἶχε ἀπασχολήσει μάλιστα καὶ τὶς στήλες τῶν ἐφημερίδων; Ὁ ἀριστοκράτης τοξικομανὴς ἔχει ὅλα τὰ μέσα γιὰ νὰ κρύβῃ τὸ «βίτσι» του. Ὁ ἀλλήτης ἀναγκάζεται νὰ καταφύγῃ στὰ βαγόνια τοῦ σιδηροδρόμου κι' ἐκεῖ τὸν βρίσκουν πολλές φορές πεθαμένον οἱ πόλισμαν. Ἐχουν γραφῇ τόσα πολλὰ γιὰ τ' ἀνατριχιαστικά «βαγόνια τοῦ θανάτου»...

Ὁ τοξικομανὴς ἀρχίζει πάντα νὰ συνηθίσῃ τὴ χρήση τῶν ναρκωτικῶν ἀπὸ τὸ χασίς. Ἀπὸ ἕνα τσιγάρο μὲ ὀπιο: τὸ «τσιγαρίκι». Κάθε τέτοιο τσιγάρο ἔχει δύο, τρεῖς «τσικές» χασισιοῦ, ἢ σκόνη ὀπιο ἀνακατεμένη μὲ τὸν καπνὸν, ὅπως συμβαίνει σὲ μερικά αἰγυπτιακά τσιγάρα... Καπνί-

ζεται φυσικὰ ὅπως καὶ τ' ἄλλα μὲ τὴ διαφορά ὅτι προδίδεται ὁ τοξικομανὴς ἀπὸ τὴ μυρωδιά τοῦ καπνοῦ. Τὸ χασίς μυρίζει σὰν καμένο λιβά- νι. Τὶς πρώτες φορές, βέβαια, δὲν καταλαβαίνει τίποτε. Αἰσθάνεται μονάχα μιὰ ζάλη καὶ τσακίζονται τὰ νεῦρα του. Ἐπειτα, ὅταν ὁ οργανισμὸς του ἀρχίζῃ νὰ δηλητηριάζεται τότε τὸ χασίς κάνει τὴν ἐπίδρασή του. Ὁ χασισοπότης κυριεύεται συνήθως ἀπὸ μιὰ μεγάλη εὐθυμία. Νομίζει ὅτι πετάει στὰ σύννεφα καὶ ὅτι δὲν ἔχει καμμιὰ σχέση μὲ τὶς θλίψεις καὶ τὶς ἀπογοητεύσεις τῶν ἐγκοσμίων. Αὐτὴ ἡ κατάσταση διαρκεῖ μιὰ-δύο ὥρες. Ἐπειτα τὰ νεῦρα του παραλύουν, οἱ κλειδώσεις του τσακίζονται καὶ πέφτει σὲ μιὰ κατάσταση ἀποχαυνώσεως. Τότε τὸν κυριεύει ἡ ἐπιθυμία νὰ φᾶ γλυκὰ καὶ νὰ πιῇ σιρόπια. Ὁταν συνέλθῃ εἶναι πειὰ σωστὸ πτώμα. Τὸ πρόσωπό του εἶναι χλωμὸ σὰν τοῦ πεθαμένου, τὰ μάτια του ἔχουν χω- θῇ στὶς κόγχες τους καὶ τὸ μυαλό του ἔχει σταματήσει νὰ λειτουργεῖ. Ἐπειτα, ὅμως, ἀπὸ λίγες μέρες τὸ «τσιγαρίκι» δὲν τὸν ικανοποιεῖ. Δὲν μπορεῖ νὰ τὸν ναρκώσῃ. Ὁ ὁργανισμὸς του ζητάει περισσότερη δόση δηλητηρίου.

Ἀναγκάζεται, λοιπὸν, νὰ καταφύγῃ στοὺς «τεκέδες» γιὰ νὰ «φέρῃ μιὰ βόλτα τὸ λουλά». Ὁ «λουλάς» εἶναι μιὰ μικρογραφία τοῦ «ναργιλέ». Εἶναι φτιαγμένος ἀπὸ Ἰνδικὸ καρύδι κι' ἔχει ἕνα δυὸ καὶ τρία καλάμια, τὰ «μαρκού- τια». Στὸ ἑσωτερικὸ τοῦ καρυδιοῦ βάζουν νερὸ. Στὸ πάνω μέρος του βάζουν κάρβουνα κι' ἀπάνω ἐκεῖ τοπο- θετοῦν τὸ χασίς. Οἱ τοξικομανεῖς κάθονται γύρω ἀπὸ τὸ «λουλά» κι' ἕνας-ἕνας ἀρχίζουν νὰ τραβοῦν ἀπὸ μιὰ «τζούρα» (ρουφηξιά), τρώγοντας σῦκα καὶ καρύδια γιὰ νὰ εἶναι νοστιμώτερη! Ἐχουν πιά γίνεῖ «χοχλαράκηδες». Ὅταν τοὺς «πάρουν τὰ ντουμάνια» (οἱ καπνοὶ τοῦ χασίς) καὶ γίνου- νε «μαστούρηδες» (ζαλισθοῦνε) ἀρχίζουν τότε τὰ «τραγοῦδια τοῦ μαγλαμά». Ὅριστε ἕνα ἀπ' αὐτὰ τὰ τραγοῦδια, πὺν εἶναι σήμερα τῆς... μόδας:

«Χαρμάνης» εἶμαι ἀπ' τὸ πρωῒ, πᾶω νὰ τὴ «φουμάρω». Θὰ προτιμήσω νὰ χαθῶ, τὸ «μαῦρο» δὲν τ' ἀφήνω. Κι' ὅπου θὰ βρῶσκω «ναργιλέ», τὶς «τζούρες» μου θὰ πίνω!

Ὅσο γιὰ τὸ «μαγλαμαδάκι» εἶναι μιὰ μικρογραφία τοῦ μαντολίνου μὲ τρεῖς χορδές, πὺν βγάζει ἕνα λεπτὸ καὶ μελαγχολικὸ ἦχο πὺν σοῦ ραγίζει τὴν καρδιά. Ὁ τοξικο- μανὴς, ὅμως, δὲν ἀργεῖ νὰ συνηθίσῃ καὶ τὸ «λουλά». Ἀναγκάζεται, λοιπὸν, νὰ πάρῃ ἄλλο δηλητήριο: τὴν κοκαΐ- νη. Τὴν ξέρετε αὐτὴ τὴν ἐγκληματικὴ «κοκὸ», τὸν «λευκὸ δαίμονα»; Εἶναι τὸ μόνο εἶδος πὺν κυκλοφορεῖ εὐρύτατα σ' ὅλο τὸν κόσμο. Θὰ τὴν βρῆτε στὴν τσάντα τῆς κοσμι- κῆς κυρίας πὺν πλῆττει, στὸ καμαρίνι τῆς θεατρίνας, στὸ προσκήναλο τῆς γυναίκας τοῦ ἡμικόσμου. Εἶναι μιὰ λεπτὴ σκόνη κρυσταλλίξ, ἡ ὁποία ρουφιέται μὲ τὴ μύτη καὶ προκαλεῖ μιὰ ὑπερβολικὴ εὐαισθησία. Πολλοὶ «πρεζάκη- δες» τρῶνε ἀκόμη καὶ τὸ χαρτὶ πὺν περιέχει τὴ «δόση» τους, τὴν «πρέζα» ἢ τὸ «σκονάκι» τους, γιὰ νὰ μὴ πάῃ χα- μένος οὔτε ἕνας κόκκος τοῦ δηλητηρίου. Τὰ ὄνειρα τῆς κο- καΐνης εἶναι πάντοτε εὐχάριστα κι' ἡδονικά. Ὁ «πρεζά- κις» πλέει σ' ὅκεανους εὐτυχίας κι' ἡδονῆς. Γι' αὐτὸν ὁ

ἔρως εἶναι ἡ κοκαΐνη. Ἐτσι ἐξηγεῖται κιὼλας, γιὰτὶ οἱ τοξι- κομανεῖς ἀπεχθάνονται τὶς γυναῖκες. Ἡ χρῆση, ὅμως, τῆς κοκαΐνης κάνει τὸ δέρμα τόσο εὐαίσθητο ὥστε οἱ ἄνδρες δὲν τολμοῦν νὰ βάλουν ξυράφι στὸ πρόσωπό τους. Προτι- μοῦν νὰ μένουν ἀξέριστοι. Κι' αὐτὸ εἶναι τὸ διακριτικὸ τῶν «πρεζάκηδων»: ἡ χλωμάδα καὶ τὰ γένεια! Ὁ «λευ- κὸς δαίμων» ἔχει ἀκόμη τὸ κακὸ, ὅτι κυριεύει τόσο τὸν ὁργανισμό, ὥστε τὴν ὀρισμένη ὥρα ὁ τοξικομανὴς πρέπει νὰ πάρῃ τὴν «πρέζα» του. Διαφορετικὰ ἐξαγριώνεται, κυ- λιέται καταγῆς, σπαρταράει, βγάζει ἄφρους ἀπὸ τὸ στόμα του, οὐρλιάζει καὶ καμμιὰ φορά κρεμιέται ἀπὸ τὴν ἀπελ- πισία του ἢ χτυπάει τὸ κεφάλι του στὸ τοῖχο!

Ἀπὸ δὴ καὶ πέρα ἀρχίζουν νὰ τὸν βασανίζουν οἱ παραισθήσεις. Συνήθως οἱ τοξικομανεῖς βλέπουν φειδιὰ νὰ εἶναι κολλημένα στὸ σῶμα τους καὶ νὰ προσπαθοῦν νὰ τοὺς δαγκώσουν. Γιὰ νὰ τὰ διώξουν βγάζουν τὰ ροῦχα τους καὶ κυλιοῦνται καταγῆς μέσα στὰ νερά καὶ στὶς λά- σπες. Στὰ κρατητήρια τῆς Γενικῆς Ἀσφαλείας, καθὼς μᾶς διηγήθηκαν, ἕνας «πρεζάκις» μιὰ φορά χώθηκε μέσα στὶς ἀκαθαρσίες γιὰ νὰ διώξῃ τὰ φειδιὰ πὺν τὸν δαγκωναν. Ἀλλοὶ πάλι βούλωναν μὲ λάσπη ὅλες τὶς τρύπες τῶν τοίχων γιὰτὶ μέσα σ' αὐτὲς βλέπουν κεφάλια φειδιῶν! Τὶς ἴδιες παραισθήσεις ἔχουν κι' οἱ γυναῖκες. Εἰν' ἀνατρι- χιαστικὸ τὸ θέαμα μιᾶς τοξικομανοῦς. Μιὰ τέτοια γυναῖκα εἶναι τὸ πιὸ δυστυχισμένο πλάσμα τῆς δημιουργίας.

Μετὰ τὴν κοκαΐνη ὁ τοξικομανὴς παίρνει ἡρωΐνη, ἡ ὁποία τὸν ἐξαγριώνει καὶ τὸν κάνει παράφρονα. Ἐπειτα ἀκολουθοῦν ὅλα τ' ἄλλα ναρκωτικά, πὺν ὀδηγοῦν αὐτοὺς τοὺς δυστυχισμένους στὰ ψυχιατρεῖα, ἢ στὰ μοιραῖα «βα- γόνια τοῦ θανάτου». Τὸ λαθρεμπόριο τῶν ναρκωτικῶν διενεργεῖται σὲ μεγάλῃ κλίμακα καὶ στὸν Παλῆ καὶ στὸ Νέο Κόσμο. Μάταια τὸ εἰδικὸ γραφεῖο τῆς Γενεῦς ἐκδί- δει αὐστηρὲς διαταγὲς γιὰ τὸν περιορισμὸ τῶν ναρκωτι- κῶν κι' ἀδίκως προσπαθεῖ νὰ τὸν περιορίσῃ ἡ εἰδικὴ ὑπη- ρεσία τῆς Γενικῆς Ἀσφαλείας κάθε κράτους. Στὴ Γερμα- νία, λειτουργοῦν δυὸ ἐργοστάσια κατασκευῆς ναρκωτι- κῶν... γιὰ φαρμακευτικὴ χρῆση. Στὴ Γαλλία ἐπίσης τὸ ἴδιο, καθὼς καὶ στὴν Ἰαπωνία καὶ σ' ἄλλες χώρες. Ὁ πε- ρίφημος Ρωσὲλ πασᾶς, ὁ διευθυντὴς τῆς Αἰγυπτιακῆς ἀστυνομίας, μάλιστα, σ' ἕνα τελευταῖο βιβλίο του παρου- σιάζει τὴν Ἑλλάδα ὡς τόπο λαθρεμπορίων! Κι' ὅμως εἶναι γνωστὸ ὅτι στὴν Αἴγυπτο εὐδοκίμετ' ἐπὶ τὸ λαθρεμ- πόριο τῶν ναρκωτικῶν, ὅπως ἐξακριβώσε ἄλλωστε κι' ἕνας Γάλλος δημοσιογράφος. Ἐκεῖ ὑπάρχουν οἱ «βασίλεις τῶν λαθρεμπορίων». Γιὰ νὰ εἰμαστε, ὅμως, εἰλικρινεῖς ἔχου- με φυσικὰ κι' ἐμεῖς τὸν δικὸ μας. Εἶναι ὁ περίφημος Σμυρναῖος. Μὰ ξέρετε νὰ κάνῃ τόσο καλὰ τὶς δουλειές του ὥστε παραμένει ἀσύλληπτος!

Κάθε λαθρέμπορος γιὰ νὰ κυκλοφορῇ τὸ ἐμπόρεμά του ἔχει ἕνα σωρὸ συνεργάτες καὶ πρὸ πάντων ὁμορφες καὶ κομψὲς γυναῖκες. Αὐτὲς ἀναλαμβάνουν νὰ σκορπί- σουν τὸ «λευκὸ θάνατο» σ' ὅλα τ' ἀτυχῇ θύματα τῶν τε-

χνητῶν Παραδείσων. Μεταχειρίζονται ἕνα σωρὸ τεχνάσματα γιὰ νὰ κρύβουν τὰ ναρ- κωτικά. Στὸ Μουσεῖο τῶν Τοξικομανῶν, πὺν βρίσκεται στὴ Γενικὴ Ἀσφάλεια ὁ- πάρχουν ἀπειρες κρύπτες ναρκωτικῶν, οἱ ὁποῖες ἔχουν κατασχεθῇ σὲ «τεκέδες» καὶ σὲ σπίτια λαθρεμπορίων. Ἐκεῖ θὰ δῆτε λουκέττα, καμινέττα, τενεκέδες τοῦ νε- ροῦ, πὺν τὸ ξύλινο χέρι τους ἀνοίγει καὶ εἶναι θαυμάσια κρύπτη κοκαΐνης, σκαμέ- να παλκοσάνιδα, ἀκόμη καὶ βαλσαμωμένα πουλιά. Ἐπίσης μιὰ πλαφονιέρα ἀπὸ γύψο ἡ ὁποία βρισκόταν στὴ βάση ἑνὸς πολυε- λαίου κι' ἡ ὁποία μόλις τραβοῦσε πρὸς τὰ κάτω τὸν πολυέλαιο κατέβαινε κι' ἀπεκά- λυπτε κρύπτες γιὰ πεντακόσια «τσιγαρί- κια»! Ἀκόμη ἐκεῖ πέρα ὑπάρχει καὶ μιὰ σανιδένια πόρτα τῆς ὁποίας τὰ στρίγματα εἶναι περίφημες κρύπτες ναρκωτικῶν.

Σ' αὐτὸ τὸ μουσεῖο τῆς ἀστυνομίας βρίσκονται ἐπίσης καὶ ἕνα σωρὸ «λουλά- δες» ὅλων τῶν εἰδῶν ἀκόμη κι' ἀπὸ τενε- κέδες καὶ ψωμὶ καθὼς κι' ἕνα πλῆθος μπα- γλαμάδες. Ὑπάρχουν ἀκόμη καὶ «δόσεις» ἀπὸ τὰ τρομαχτικὰ δηλητήρια καὶ πολλὲς σύριγγες μορφίνης πὺν κατεσχέθησαν σ' ἀριστοκρατικά «καταφύγια τοῦ ἔρωτος».

Ἡ κάθε μιὰ ἀπ' αὐτὲς ἔχει τὴν τραγι- κὴ ἱστορία της. Ὅλες οἱ ὁμορφες γυναῖκες τοῦ ἡμικόσμου, οἱ ἀπογοητευμένες ἀριστο- κράτισσες, οἱ ἄσωτοι νέοι κι' ἀποτυχήμε- νοι στὴ ζωὴ μ' αὐτὲς ἀναζητοῦσαν τὴν εὐ- τυχία τους. Ἐννοεῖται ὅτι αὐτὲς οἱ ἐνέσεις εἶναι ὑπερβολικὰ ἐπικίνδυνες. Πρέπει νὰ γίνονται ἀπὸ γιατροὺς ἢ ἀνθρώπους ἐξη- σκημένους, γιὰτὶ μποροῦν νὰ ἐπιφέρουν τὸ θάνατο. Μιὰ μεγαλειότερη δόση μορφίνης σκοτώνει τὸν τσακισμένο ὁργανισμὸ τοῦ ναρκωμανοῦς. Κι' ἔχουμε ἀπειρα παρα- δείγματα τέτοιων θανάτων. Ἐν' ἀπ' αὐτὰ εἶχε ἀναστατώσει ἔδω καὶ λίγα χρόνια τοὺς ἀριστοκρατικοὺς κύκλους τῆς πρω- τευούσης. Στὸ ἐξέπρεξ Παρίσι-Ἀθῆναι μιὰ ἐξαιρετικὰ ὁμορφὴ δεσποινὶς εἶχε βρῇ τραγικὸ θάνατο ἀπὸ μιὰ ἔνεση μορφίνης. Τὴν εἶχε σκοτώσει τ' ἀγαπημένο της δηλη- ττήριο. Μὰ τὸ τραγικὸ εἶναι, ὅτι κάθε τέ- τοια ἔνεση ἀφήνει ἕ- να μικρὸ σημάδι, γι' αὐτὸ οἱ γυναῖκες κά- νουν πάντα αὐτὲς τὶς ἐνέσεις πᾶνω ἀ- πὸ τὸ γόνατο, ὥστε νὰ κρύβονται τὰ ση- μάδια ἀπὸ τὴν του- αλέττα τους. Οἱ ἄν- δρες στὰ μπράτσα ἢ στὶς παλάμες τῶν χερσίων. Οἱ ἀστυνο- μικοὶ μᾶς βεβαῶνουν ὅτι οἱ περισσότερες σύριγγες ἔχουν κα- τασχεθῇ στὶς τσάν- τες γυναικῶν τοῦ δρόμου. Τοὺς πιστεύο- υμε. Ἀλλ' ὅμως δὲν εἶναι καὶ τόσο εὐκό- λη πράγμα νὰ ψά- ξῃ κανεὶς τὸ τσαν- τᾶκι μιᾶς κοσμικῆς δεσποινίδος! Τὸν τρόπο του χρειάζε- ται κι' αὐτὸ. Σήμερα βλέπετε ζοῦμε στὴν ἐποχὴ τῶν μοντέρ- νων δηλητηρίων:

Τοῦ «μαῦρου» καὶ τοῦ «ἄσπρου». Στὴ βασιλεία τοῦ χα- σίς καὶ τῆς κοκαΐνης.

Σ' ΑΓΑΠΩ

Σ' αγαπώ, δέν μπορώ
τίποτ' άλλο νά πώ,
πιό βαθύ, πιό απλό
πιό μεγάλο!

Μπρός στά πόδια σου
μέ λαχτάρα σκορπώ
τόν πολύφυλλο άνθo
τῆς ζωῆς μου!

"Ω! μελίσι μου, πιές
ἀπ' αὐτόν τις γλυκῆς
τις ἀγνές εὐωδιές
τῆς ψυχῆς μου!

Τὰ δυὸ χέρια μου, νά!
στά προσφέρω δετὰ
γιὰ νά γύρης γλυκὰ
τὸ κεφάλι.

Σ' αγαπώ, δέν μπορώ
τίποτ' άλλο νά πώ,
πιό βαθύ, πιό απλό,
πιό μεγάλο!

ΣΤΟ ΔΑΣΟΣ

Σὰν μέσα ἀπ' αὐλο ποτιστῆρι
κάτω ἀπ' τὸ δέντρο ποὺ ἔχω γείρει
Τῶν ἀρωμάτων ρέει τὸ σμᾶρι
φλισκοῦνι, ρίγανη, θυμάρι!
"Οτι ἔχει ὁ Θεὸς ξέγνοιαστο πλάσσει
γύρω ἀπ' τὸ δάσος ἔχει κουρνιαίνει,
πουλιά στὰ δέντρα, ἀρνιά στὶς στάνες
καὶ στὰ τσαντήρια οἱ ἀτσιγγάνες.
Θροοῦν τὰ πεῦκα, ἀχοῦν οἱ γρύλλοι
ξυπνοῦν σὴν μνήμη μου ὅλοι οἱ θρύλοι

ΜΥΡΤΙΩΤΙΣΣΑ

ΚΟΝΤΑ ΣΟΥ

Κοντά σου δὲν ἀχοῦν ἄγρια οἱ ἀνέμοι
Κοντά σου εἶναι ἡ γαλήνη καὶ τὸ φῶς.
Στοῦ νοῦ μας τῇ χρυσόβεργη ἀνέμη
ὁ ρόδινος τυλιέται στοχασμός.

Κοντά σου ἡ σιγαλιὰ σὲ γέλιο μοιάζει
ποὺ ἀντιφεγγίζουν μάτια τρυφερὰ
κι' ἂν κάποτε μιᾶμε, ἀναφτεριάζει,
πλάϊ μας κάπου ἡ ἀνεργὴ χαρά.

Κοντά σου ἡ θλίψη ἀνθίζει σὰ λουλοῦδι
κι' ἀνύποπτα περνᾷ μεσ' στὴ ζωή.
Κοντά σου ὅλα γλυκὰ κι' ὅλα σὰ χνοῦδι
σὰ χάδι, σὰ δροσοῦλα, σὰν πνοή.

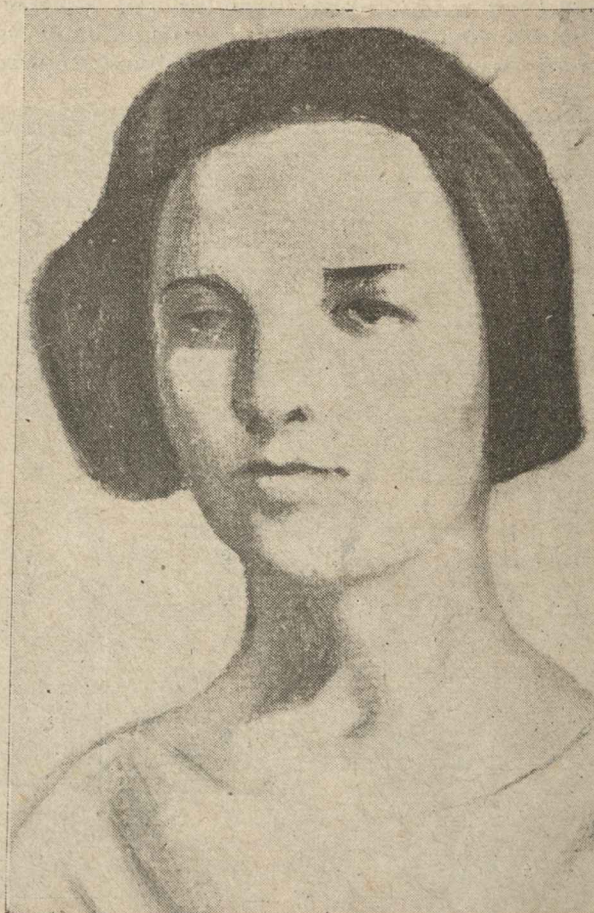
ΟΧΙ ΜΕ ΠΛΟΙΟ

"Οχι με πλοῖο, καρᾶβι θέλω
μεσ' στὸ βαθύ σου κόλπο νὰ πετάξω,
στὸ λιμανάκι σου ἤσυχα ν' ἀράξω,
φιλήματα πολλὴ ὥρα νὰ σοῦ στέλλω,

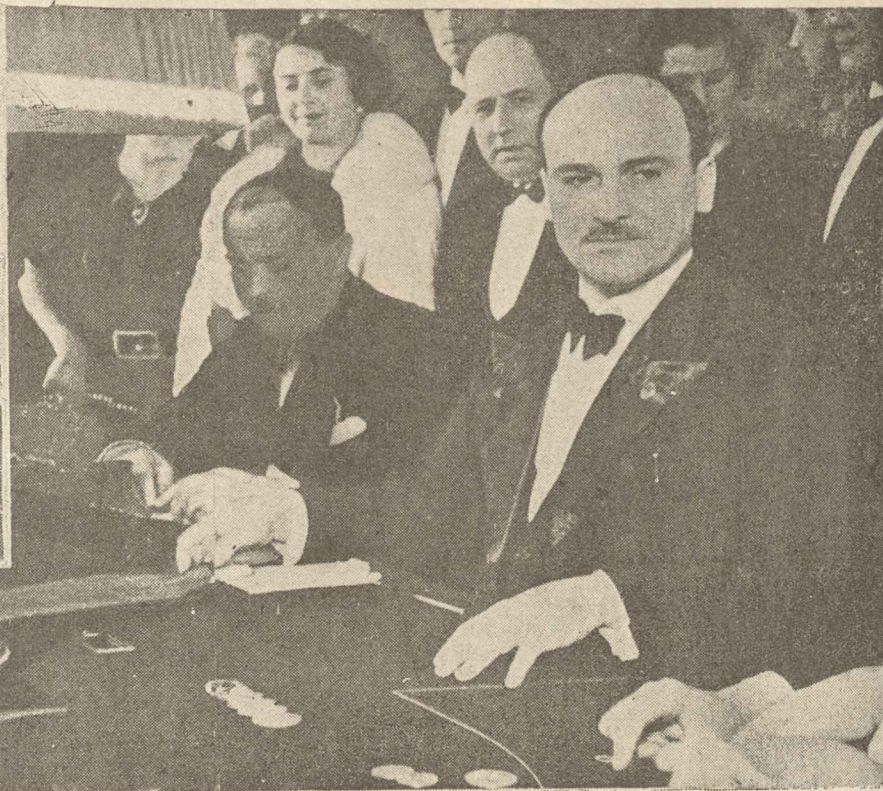
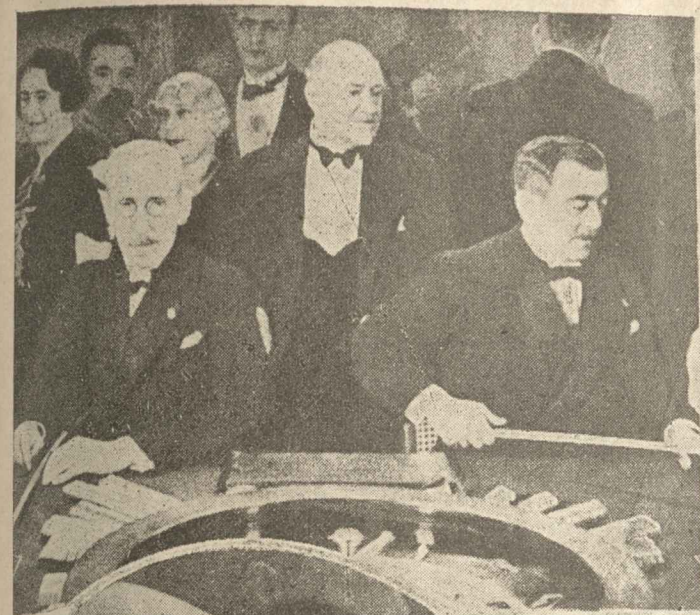
μικρούλα πόλη, λευκὴ χαρά μου.
Κι' ὅποτε ἡ καρδιά μου πιά ἀλαφρώνει,
ἡ αὔρα σου τὰ πανιά μου νὰ φτερῶση
τὰ σκλαβωμένα ἀδύναμα φτερά μου,

νὰ φύγω πάλι χωρὶς ἐμπόδιο.
Νᾶμαι ἀλαφριά στὸν ἀναλογισμό σου
Κι' ὅλα μαζί, μαζί κι' ὁ χωρισμός σου,
γλυκύτατο νὰ μοῦ εἶναι κατευόδιο.

† ΜΑΡΙΑ ΠΟΛΥΔΟΥΡΗ

Η ΑΝΘΩΤΩΛΙΣ
ΤΟΥ ΓΑΛΛΟΥ ΖΟΓΡΑΦΟΥ J. F. SHALL (ΛΟΥΒΡΟΝ)

ΤΑ ΚΑΖΙΝΑ

Λίβρα Εξόδοσ καὶ δυστυχίας

ΣΤΙΣ ΚΟΣΜΙΚΕΣ ΛΟΥΤΡΟΠΟΛΕΙΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Οι Ἀρχαῖοι, πού'είχαν μιὰ μοναδικὴ ἀληθινὰ ἱκανότητα νὰ δίνουν στὰ πράγματα χαρακτηρισμοὺς ἐξαιρετικoὺς σὲ λιτότητα καὶ ἀκρίβεια καὶ νὰ δημιουργοῦν σύμβολα ἐκφραστικά, παρίσταναν τὴν τύχη σὰν μιὰ Θεὰ τυφλὴ, πού σπέρνει τὰ ἀγαθὰ τῆς δεξιᾶ καὶ ἀριστερᾶ, χωρὶς καμμιά λογικὴ καὶ κανένα εἰσὸδ. Δὲν θὰ ἦταν δυνατό νὰ συμβολισθῇ καλλιτέρα ἢ μυστηριώδης αὐτὴ δύναμη, πού παρ' ὅλες τὶς προσπάθειες τῶν ἀνθρώπων γιὰ νὰ τὴν καθυποτάξουν ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι ἡ ἀναμφισβήτητα Θεὰ τοῦ ἀλλόκοτου κόσμου στὸν ὁποῖο ζοῦμε.

Ἀπὸ τὸν καιρὸ πού ἡ Γῆ μας πρόβαλε ἀπὸ τὸ ἀρχικὸ χάος, ἡ Τύχη ἔστησε τὸ βασίλειό της, τὸ ἀκατάλυτο καὶ παντοδύναμο. Κι' οἱ ἀνθρώπινες γενεές, ἀναγνωρίζοντες τὴν ἐξουσία της, ὑποτάχθηκαν σ' αὐτὴ, χωρὶς, ὅμως, καὶ νὰ χάσουν τὴν ἐλπίδα πὺς μιὰ μέρα θὰ κατορθώσουν νὰ ὑποτάξουν καὶ τὴν Τύχη, ὅπως ὑπέταξαν ὅλους τοὺς ἄλλους Θεοὺς τοὺς. Τὸ ὄνειρο, ὅμως, αὐτὸ δὲν πραγματοποιήθηκε ἀκόμα, ἐξακολουθεῖ νὰ μὴν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ ἓνα ὄνειρο κι' οἱ ἀνθρώποι δαμασμένοι ὕψωνουν ἱκετευτικά τὰ χέρια τοὺς πρὸς τὴν ἀδυσώπητη καὶ τὴν τυφλὴ Θεά.

Ὅλοι μας λατρεύουμε τὴν Τύχη, ὁ καθένας μας ὅπως μπορεῖ, συνδυάζοντάς τὴν μὲ τὴν ἐλπίδα. Ὁ ἕνας περιμένει νὰ τοῦ πέσῃ τὸ λαχεῖο, ὁ ἄλλος ἐλπίζει πὺς θὰ τοῦ ξεφυτρώσῃ ξαφνικὰ μιὰ κληρονομιά ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴ, ὁ τρίτος φαντάζεται πὺς θὰ βρῇ ἓνα παχὺ πορτοφόλι στὸ δρόμο, αὐτὸς δραματίζει τὴν νύφη μὲ τὴν τεράστια προίκα κι' ἐκεῖνος τὴν ἐκκαθάριση τοῦ προϊσταμένου του τοῦ ὁποίου θὰ πάρῃ τὴ θέση. Καὶ ὅλα αὐτὰ θὰ συμβοῦν, ἂν βοηθήσῃ λιγάκι ἡ Τύχη!

Κι' εἶται κάθε ἀνθρώπινη ψυχὴ ἀποτελεῖ κι' ἓνα βωμὸ, ὅπου λατρεύεται ἡ τυφλὴ Θεά. Μὰ ἐξω ἀπὸ τοὺς ἀπειράριθμους αὐ-

τοὺς βωμοὺς, ὑπάρχουν καὶ τὰ ἱερά, οἱ ἐπίσημοι αὐτοὶ τόποι τῆς λατρείας τῆς Τύχης, ὅπου συρρέουν οἱ πῖστοι γιὰ νὰ σκύψουν εὐλαβικά τὸ κεφάλι τοὺς, περιμένοντας, στὸ ἀνέκφραστο πρόσωπο τῆς Θεᾶς νὰ ἀνθήσῃ ἓνα χαμόγελο— ἓνα χαμόγελο πού νὰ τὸ περιμένῃ κανένας γιὰ τὸν ἑαυτὸ του καὶ μόνο γιὰ τὸν ἑαυτὸ του. Τὰ ἱερά αὐτὰ εἶναι τὰ καζίνα— ὅσο κι' ἂν οἱ δύο αὐτὲς λέξεις δὲν ἦχουν ἀρμονικὰ, σὲν βρίσκονται πλάι—πλάι. Κι' ὅμως τὰ καζίνα εἶναι οἱ ἀληθινοὶ ναοὶ τῆς Τύχης, ἀπ' ὅπου πέρνουν οἱ ἀνθρώπινες ὁρδὲς φέροντας ἐλπίδες καὶ ἀποκομίζοντας λίγὴ χαρὰ καὶ πολλὰς ἀπογοητεύσεις.

Τὰ καζίνα καὶ ἡ καταπληκτικὴ τοῦς μεταπολεμικὴ ἐξάπλωση ἀποτελοῦν μιὰν ἐκδήλωση τῆς ἀλλόφρονος δημοκρατικοποιήσεως τῶν πάντων πού μᾶς ἔχει καταλάβει. Ἀλλοτε τὸ χαρτοπαίγνιο, ὁ πῶ ἐκπροσωπευτικὸς ἀπ' ὅλους τοὺς τρόπους, πού ἀνεκάλυψε ἡ ἀνθρωπότης γιὰ νὰ ἐκβάσῃ τὴν Τύχη, ἀποτελοῦσε ἓνα εἶδος προνόμιου. Σήμερα τὰ καζίνα σκότωσαν τὶς λέσχες— ὄχι βέβαια τὰ κακοφύλακτα κέντρα ὅπου ἐφαρμόζεται ἡ ληστεία μετὰ φόνου—ἀλλὰ τὶς κομψὲς συγκεντρώσεις πού ἦσαν κατὰ τὸ μάλλον καὶ ἥτιον «κλειστές». Ὁ καθένας δὲν μποροῦσε νὰ γλῆ μὲλος μιᾶς λέσχης, κι' ἐπομένως δὲν τοῦ ἦταν εὐκόλο νὰ δοκιμάσῃ τὸν γλυκὸ πειρασμὸ τοῦ παιχνιδιοῦ. Χρειάζονταν τὸς διατυπώσεις, πού ὁ κοσμικὸς προτιμοῦσε νὰ μὴν στῇ σπῆτι του καὶ νὰ δοκιμάσῃ ἐκεῖ— τὶς κάπως ἀπλοϊκὲς ἡδονὲς τοῦ σκαμπιλιῦ καὶ τῆς κοντινίας.

Μὰ μαζὶ μὲ τοὺς καιροὺς ἀλλάξαν καὶ οἱ συνθήκες, ὁ εἰς τοὺς αἰῶνας γεννήθηκε κατὰ ἀπὸ τὸ σημὰ τοῦ κολοσσιαίου. Τὰ τεράστια οικονομικὰ «τράστ» ἢ «κοντσέρν» ἀντικατέστησαν τὶς πατροπαράδοτες οἰκογενειακὲς ἐπιχειρήσεις, τὰ μικροσκοπικὰ μαγαζάκια παρεχώρησαν τὴ θέση τοῦ στὰ κολοσσιαία «καταστήματα γενικοῦ ἐμπορίου» καὶ, στὴ θέση τῶν ταπεινῶν καλυβιδῶν ὀρθώνονται οὐρανοῦστες πού ἀπειλοῦν τὸ στερέωμα. Μὰ καὶ ἡ Θεὰ Τύχη θέλησε νὰ ἀκδοῦθῃ αὐτὸν τὸν

δρόμο της προόδου. Κι' αντικατέστησε τις λέσχες και τα καφενεία με τα καζίνα, μοντέρνους ναούς μιάς πανάρχαιας θεότητας. Τί δραματισμούς δεν περικλείνει η μαγευτική αυτή λέξη! Οι επιχειρηματίες του χαρτοπαιγνίου—μιάς αληθινής βιομηχανίας, που σε τίποτε δεν υστερεί από τις άλλες τις γνωστές βιομηχανίες—φρόντισαν να συγκεντρώσουν στα κέντρα τους, αυτά, ότι το όρατο και ότι το ευχάριστο έχει να παρουσιάσει η σύγχρονη ζωή. Και στην προσπάθειά τους αυτή τους βοήθησαν τα κράτη, που ενώ στα διδακτικά τους βιβλία μασιτώνουν την χαρτοπαιξία σαν το πιο ανήθικο και το πιο επικίνδυνο ελάττωμα, από την άλλη μεριά εισηγάγουν τα παχυλά ποσοστά από τα καζίνα.

Ο Ρωμαίος Ιστορικός Τάτος αναφέρει, ότι, όταν ο Αυτοκράτωρ Οδισσαπανός αποφάσισε να βάνη φόρο στα δημόσια άνακουφιστήρια, ο γιός του Τίτος, ο πορθητής της Ιερουσαλήμ, διαμαρτυρήθηκε, λέγοντάς του, πως ένας τέτοιος φόρος αποτελούσε απρέπεια. Τότε ο πεπειραμένος γέρος γύρισε προς τον νεαρό βλαστό του, έβγαλε από τη σακκούλα του μερικά χρυσά νομίσματα και χώνοντάς τα κάτω από τα ρουθούνια του είπε: —Μήπως τα χρήματα αυτά έχουν καμμία μυρωδιά; Σε βεβαίω πως και τα χρήματα των άνακουφιστηρίων δεν πρόκειται να μυρίζουν!

Την μεγάλη αυτή και κάπως κυνική αλήθεια την γνωρίζουν οι άνθρωποι και την εφαρμόζουν όσο περισσότερο μπορούν. Αφήνοντας κατά μέρος τις υποκριτικές διδασχές, πρό δύο μόλις ετών η Γαλλική Κυβέρνηση, για να διευκολύνει την κάλυψη του ελλείμματος του προϋπολογισμού, έθέσπισε το λαγείο της, που αν θελήσουμε να εξετάσουμε, το πράγμα κάπως βαθύτερα, δεν είναι, ως θεσμός, λιγώτερο ανήθικος από την χαρτοπαιξία.

Μά εκεί όπου ο έπιγραμματικός χαρακτηρισμός του Ουδισσαπανίου θα έπρεπε να χαραχθή στις προσώψεις όλων των πιστιών, είναι το μικροσκοπικό πριγκηπάτο του Μονακό, που ζει αποκλειστικά και μόνο από τα έσοδα του περιφέρειας καζίνο του Μόντε—Κάρλο. Βέβαια, καζίνα σήμερα υπάρχουν παντού, και οι λάτραι της ρουλέττας, του μπακαρά, του «σεμέν-ντε-φέ», του «τράντ-ε-καράντ» και των «πι-σεβώ», μπορούν να εκδηλώσουν την άφοβότητά τους την Θεά Τύχη με μεγάλη εύκολα. Το Καζίνο όμως του Μόντε—Κάρλο έχει πιά αποκτήσει περγαμηνή και στην Ιεραρχία του κόσμου ολοκληρώσει κατέχει άσφαλτος την πρώτη θέση, χωρίς κανένα άλλο καζίνο να του μολήσει να διεκδικήσει αυτά τα πρωτεία.

Είναι αλήθεια περίεργο το πως οι κοινωνιολόγοι δεν στηρίχθηκαν στο περίεργο καθεστώς που επικρατεί στο Πριγκηπάτο του Μονακό για να δημιουργήσουν μιάν δολέπλη οικονομική θεωρία, κατάλληλη να εξασφαλίσουν την εύτυχία της ανθρωπότητας—όπως συμβαίνει με όλες τις οικονομικές θεωρίες... Γιατί οι τριάντα πέντε χιλιάδες ύπηκοι του Πρίγκηπος του Μονακό, ζουν αποκλειστικά και μόνο από τα έσοδα του Καζίνο, που και αυτόν τον τρόπο πληρώνει δημοσίους υπαλλήλους, φτάνει δρόμους, επισκευάζει τους ύπνους, διατηρεί τα σχολεία και τα νοσοκομεία, κατασκευάζει έπιστημονικά ιδρύματα, όπως το «Ωκεανογραφικό Ίνστιτούτο» και γενικά δίνει ζωή στον τόπο. Οι Μονεγάσκοι, όπως λέγονται, οι προνομιοχόι κάτοικοι του Μονακό και του Μόντε Κάρλο, ούτε φόρους πληρώνουν, ούτε στρατιωτικές υποχρεώσεις έχουν. Κι' όλα αυτά χάρις στην «κανιόττα» του καζίνο, που ένα μέρος της πεί στο δημόσιο ταμείο, ένα στο ιδιαίτερο ταμείο του Πρίγκηπος, και ένα άλλο, το μεγαλύτερο στις τσέπες του Σέρ Μπέιζιλ Ζαχάρωφ, του δαιμονίου Ταταυλιανού που αναδείχθηκε σε μιάν από τις καταπληκτικότερες φυσιογνώμες της εποχής.

Μά είναι αλήθεια πως οι άνθρωποι που διευθύνουν τις τύχες του καζίνο έχουν την δουλειά τους. Στη «σαίζον» του Μόντε Κάρλο, περνούν από εκεί οι διασημότεροι άνθρωποι του κόσμου, καλλι-

τέχναι και συγγραφείς, που δίνουν ένα δόλωτα ιδιαίτερο τόνο στην «σαίζον» αυτή. Όποιος βρεθεί τότε στην περίφημη πολίχνη της Κυανής Ακτής, μπορεί να είναι βέβαιος πως θα διασκεδάσει και θα ευχαριστηθεί όσο δεν θα το έκανε αν βρισκόταν συγχρόνως στο Λονδίνο, στη Βιέννη, στο Παρίσι, στο Βερολίνο και στη Νέα Υόρκη. Κι' έτσι ο έπισκεπτής του Μόντε Κάρλο βγαίνοντας από τη συναυλία όπου άκουσε τον Τσοκάνι και πηγαίνοντας στις περίφημες αυτοκινητοδρόμους, περνώντας από το «τέρ-ω-πιζού» μαγευμένος από τη φωνή του Σαλιάνιν ή από την θέα των «γκέρλε» των «Τολκφιλντ Φόλις» βρίσκει μιά στιγμή να μπη στο καζίνο, να χάσει μερικά χιλιάρικά και να βγη πάλι ευχαριστημένος.

Οι μεγάλοι χαρτοπαίχτες των καζίνων είναι γνωστοί και σταμπαρισμένοι, έτσι που η άφιξή τους στις διάφορες λουτροπόλεις, όπου συνήθως λειτουργούν τα καζίνα να θεωρηται σαν μεγάλο γεγονός και να περιμένεται με χτυποκάρδι. Οι μεγάλοι αυτοί «πόντοι» είναι συνήθως οι ζάπλουτοι Ίνδοι Μαχαράγιαδες, οι δισεκατομμυριοχόι Αμερικανοί, και λίγοι αλλά έκλεκτοι Ευρωπαίοι. Ανάμεσα στους τελευταίους αυτούς ο πιο γνωστός ήταν ο Αντρέ Σιτροέν, ο περίφημος βιομήχανος των αυτοκινήτων, του οποίου η πλήρης καταστροφή, που έπληξε πρό εξ μηνών αποδίδεται γενικώς στα τεράστια ποσά που έχανε στα καζίνα. Αναφέρεται για τον άθεόφοβο αυτόν πως μιά φορά, στο Καζίνο των Καννών, κράτησε ένα «μπάγκ» δέκα εκατομμυρίων φράγκων, που με μιά μόνον χαρτοσία τον εσήραξε η μπάγκα! Ακόμα μεταξύ των γνωστοτέρων χαρτοπαίκτων είναι η καλλιτέχνης του Μούζικ-Χόλ Τζέννυ Ντόλλυ, που κάποτε άναγκάστηκε να πουλήσει τα μυθικά αξία κοσμήματά της για να εξακολουθήσει να παίξει, ο περίφημος ράπτης γυναικείων φορεμάτων Σάν Πατόν, ο βιομήχανος του κονιάκ Έννεσού, και άλλοι.

Αλλά ο άναμφισβήτητος πρωταθλητής της χαρτοπαιξίας, ο «βασιλεύς των καζίνων», όπως ονομάστηκε, είναι ο περίφημος συμπατριώτης μας Ζωγράφος. Ο δαιμόνιος αυτός άνθρωπος, που είναι μιά από τις χαρακτηριστικότερες προσωπικότητες της διεθνούς κοσμικής ζωής, που μεταφέρεται συνεχώς από καζίνο σε καζίνο, έχει αναγάγει την χαρτοπαιξία σε βιομηχανία. Έχει ιδρύσει, με άλλους Έλληνες ένα χαρτοπαικτικό τράστ, γνωστό με το όνομα «Ελληνικό Τράστ» που διαθέτει κεφάλαια εκατοντάδων εκατομμυρίων. Οι αντιπρόσωποι του τράστ αυτού βρίσκονται ταυτοχρόνως σε όλα τα μεγάλα καζίνα, όπου κρατούν «άνοικτη μπάγκα», δέχονται δηλαδή να ποντάρουν οι αντίπαλοί τους οιοδήποτε ποσό. Ο ίδιος ο Ζωγράφος κάνει μπάγκα σε δόλωτα εξαιρετικές περιστάσεις, κι' είναι τέτοια η βαθεία ψυχολογική του γνώση του παιχνιδιού ώστε χάνει σπανιότατα. Τα έτήσια κέρδη του «Ελληνικού Τράστ» υπολογίζονται να υπερβαίνουν κατά μέσον όρον τα πενήντα εκατομμύρια φράγκων... Ποιά άλλη βιομηχανία μπορεί να παρουσιάσει τέτοια κέρδη;

Μά στο σημείο αυτό πρέπει να τονισθεί ότι οι αποτελούντες το Τράστ αυτό Έλληνες είναι τόσο άψογοι στο παιχνίδι τους ώστε κατόρθωσαν να κάνουν να λησμονηθεί η παλιά σημασία της λέξεως «Γκρέκ» («Έλλη») ως χαρτοκλέπτης. Την ώρα που αυτή φήμη μας την φιλοδώρησε την εποχή του Λουδοβίκου 10ου, κάποιος Ρωμικός που λεγόταν Παύλος και που είχε ρημάξει κυριολεκτικώς τα γαλλικά χαρτοπαίγνια της εποχής, χάρις στην καταπληκτική δεξιότητά του στο να κλέβει, για μιά φορά ακόμα το δαιμόνιο της φυλής είχε κάνει το θαύμα του...

Μά αν αυτή είναι η κομψή, η άριστοκρατική σαν να ποίμε άποψης της ζωής των καζίνων, πόσες φρικαστικές τραγωδίες δεν κρύβονται μέσα στις πολυτελείς αθούσες των ναών αυτών της τύχης! Ποιοι είναι οι άνθρωποι που έχουν, πως από το καπρίτσιο της άσπρης εκείνης μπαλλίστας εξαρτάται η τιμή τους, η εύτυχία τους, η ζωή τους! Οι διάφοροι Ιστορίες για τις πιστολιές που ακούγονται κάπου κάπου στους κήπους των καζίνων, πιστολιές με τις οποίες πολλοί δυστυχισμένοι τερματίζουν τη ζωή τους, αφού είδαν την συντριβή των όνερων τους, δεν είναι ψεύτικες. Μόνο που τώρα οι διευθύνσεις κάνουν το παν για να περνούν άπαρηγόρητα τα «θλιβερά αυτά περιστατικά».

Μετά την τραγωδία ακολουθεί η φάρσα, γιατί η ζωή των καζίνων αποτελεί μιά μικρογραφία της όλης ζωής. Υπάρχουν οι πλούσιοι, εκείνοι που άγαθούν στην χαρτοπαιξία μιά συγκίνηση κάπως πιο άψια από τις άλλες, χωρίς όμως—συνήθως—τρομερές συνέπειες υπάρχουν οι άπελπισμένοι που έπαιξαν, έχασαν και πλήρωσαν με τη ζωή τους υπάρχουν όμως, και οι άστείοι, οι μικροκαταφερτζήδες, οι ταπεινοί, που δεν ζητούν πολλά πράγματα. Ο πιο αντιπροσωπευτικός απ' αυτούς τους τύπους υπήρξε ένας γέρος Ρώσος στρατηγός, που κατόρθωσε να περισώσει καμμία εικοσαριά χιλιάδες φράγκα από όλα του την κολλοσιαία περιουσία. Ο στρατηγός πήγε και έγκαταστάθηκε τότε στο Μόντε Κάρλο, στο καζίνο του οποίου παρουσιαζόταν πάντοτε πρώτος και καταλάμβανε μιά θέση στο τραπέζι της ρουλέττας.

Ο άνθρωπος αυτός ποντάριζε στο άπλο παιχνίδι (κόκκινο ή μαύρο, μονά ή ζυγά, «πας» ή «μάγκ») ένα εκατοστάρικο. Αν κέρδιζε τσέπωνε το εκατοστάρικο και έφευγε άμέσως. Αν έχανε, παρουσίαζε την δεύτερη φορά δύο εκατοστάρικα, την τρίτη τέσσερα, την τέταρτη οκτώ, την πέμπτη δέκα έξ και έτσι ήταν εξασφαλισμένος, αν κέρδιζε μιά

τοστάρικο και έφευγε άμέσως. Αν έχανε, παρουσίαζε την δεύτερη φορά δύο εκατοστάρικα, την τρίτη τέσσερα, την τέταρτη οκτώ, την πέμπτη δέκα έξ και έτσι ήταν εξασφαλισμένος, αν κέρδιζε μιά

μόνο φορά να βγάινει τη ζημία του και να κερδίσει ένα εκατοστάρικο. Μ' αυτό τον τρόπο εξασφάλισε ένα ημερησίως που του επέτρεπε να ζήσει χωρίς να έγγισι τα κεφάλαιά του. Με την διαφορά πως στο τέλος η Διεύθυνση του Καζίνο τον παρεκάλεσε να περνά κάθε μέρα από το Ταμείο και να παίρνει ένα κατοστάρικο χωρίς να κάθεται στο τραπέζι και να καταλαμβάνει μιά περιζήτητη από τους μεγάλους «πόντους» θέση...

Άλλοι τύποι, άστέιοι, μά και δυστυχισμένοι συγχρόνως είναι οι διάφοροι που παρακολουθούν τους αριθμούς που βγάζει η ρουλέττα με ένα χαρτί στο χέρι, όπου σημειώνουν διάφορες παρατηρήσεις. Οι άνθρωποι αυτοί ζημεροβραδυάζονται κάθε μέρα με την έλπίδα να ανακαλύψουν τους νόμους που διέπουν την τύχη και συνεπώς να βρουν ένα τρόπο να κερδίζουν εκ του άσφαλου. Βάζουν, λοιπόν, κάτω την άλγεβρα, τον άπειρωτικό λογισμό, τον λογισμό των πιθανοτήτων και όλα τα άνωτερα μαθηματικά με άποτέλεσμα να βρουν μιά μέθοδο σίγουρη, άσφαλη, άναμφισβήτητη, που όμως σωρίζεται στην πρώτη πρακτική δοκιμή, συμπαρασύροντας μαζί και τις έλπίδες των δυστυχισμένων αυτοσχέδιων μαθηματικών...

Γιατί το πράγμα είναι εξαχαρακμένο: η Θεά Τύχη είναι τυφή και είναι μαθηματικώς άδύνατο να υπορέσει να τη κατευθύνει κανείς επί τη βάσει παρατηρήσεων και υπολογισμών. Όσοι πιστεύουν ένα τέτοιο πράγμα ματαιοπονούν, όπως ματαιοπονούν και αυτοί που προσπαθούν να ανακαλύψουν το άεικίνητο...

Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτής της νοστορίας είναι το άκόλουθο περιστατικό που συνέβη πρό έτών στο Καζίνο της Όστάνδης. Κάποιος από τους δήθεν αυτούς έρευνήτες, αληθινός άπατεών—αυτός ήταν εξαίρετος, γιατί οι περισσότεροι από τους δυστυχισμένους, που άσχολούνται με την ανακάλυψη ενός άσφαλου τρόπου για να κερδίζουν, πιστεύουν πραγματικά πως μπορούν μιά μέρα να το κατορθώσουν—κατόρθωσε να πάρει από κάποιον Αμερικανό 25000 δολάρια, λέγοντάς του: «Σας πωλώ μιά άσφαλη μέθοδο κέρδους που άνεκατάψα, ύστερα από τριάντα έτών μελέτες και παρατηρήσεις. Δέν έχετε, παρά να περιμένετε να εμφανισθεί στη ρουλέττα μιά σειρά από 39 φορές το ίδιο χρώμα, κόκκινο ή μαύρο. Την τεσσαροστή φορά θα βγη άσφαλώς το αντίθετο χρώμα».

Ο Αμερικανός το πίστεψε, και από κείνη την ημέρα γυρνά από καζίνο σε καζίνο περιμένοντας να εμφανισθεί η σειρά του 39 φορές το ίδιο χρώμα. Περιμένει ακόμα και θα περιμένει αιώνα γιατι είναι μαθηματικώς άποδεδειγμένο (σύμφωνα με τους νόμους των πιθανοτήτων) ότι δέν είναι δυνατόν να βγη σειρά 39 φορές το ίδιο χρώμα.

Πράγματι, από τον καιρό που υπάρχει ανθρωπότητα χαρτοπαίζουσα, η μεγαλύτερη σειρά που εμφανίσθηκε, σε άπλο παιχνίδι, είναι 28 φορές συνεχώς το ίδιο πράγμα, δηλαδή 28 φορές συνεχώς είτε κόκκινο, είτε μαύρο, είτε μονά, είτε ζυγά, είτε «πας», είτε «μάγκ». Οι μαθηματικοί υπολογισμοί καθωρίσαν ότι η μεγαλύτερη σειρά που είναι δυνατόν να έπιτευχθεί στο δικό μας κόσμο των τριών διαστάσεων και της διαρκείας

εκατόν έκατομμυρίων έτών, κυμαίνεται κάπου μεταξύ 33 και 38. Δέν έπαται όμως απ' αυτή την παρατήρηση ότι άπτευνάη καμμία μέρα μιά σειρά από 38 φορές το ίδιο χρώμα, την 39 φορά θα έρθει άναγκαστικώς το αντίθετο χρώμα. Η Τύχη είναι τυφή και δέν γνωρίζει ποτέ κανένα κανόνα. Σε κάθε στιγμή η μπαλλίστα της ρουλέττας είναι έλευθερη να διαλέξη το χρώμα στο οποίο θα πέσει...

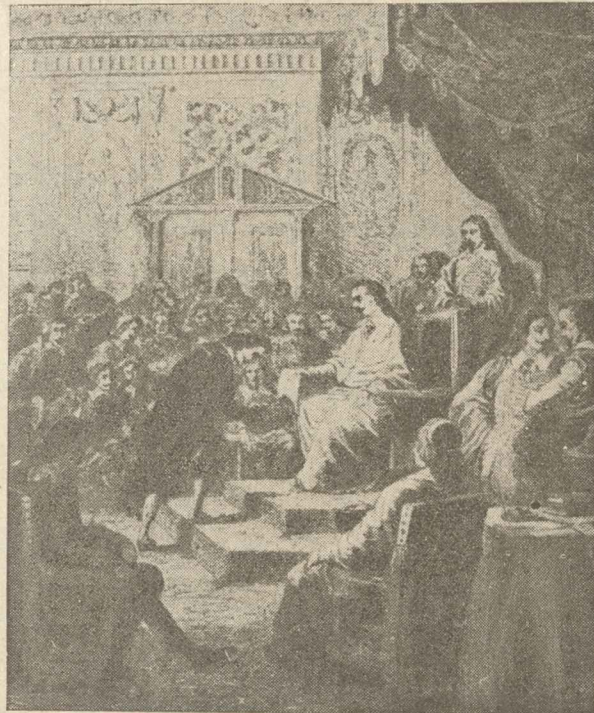
Σήμερα τα καζίνα παρέχουν κάθε άσφάλεια τιμωρίας και άκριβοδικίας διεξαγωγής του παιχνιδιού. Τα δάα άποφέρει η «κανιόττα» είναι όπερακτά ως κέρδη, άστε οι έπιχειρήσεις να μην καταφεύγουν σε άλλους έκνομους τρόπους για να βοηθήσουν την τύχη. Το ίδιο, όμως δέν συνέβαινε και στην αρχή της Ιστορίας τους, όποτε συχνά οι Διευθυντές των επιχειρήσεων δέν ήταν καλλίτεροι από τους χαρτοκλέπτες.

Η τέχνη του χαρτοκλέπτη, όταν πιά καθιερώθηκε η ρουλέττα, πήρε διαφορετική μορφή. Έτσι αναφέρεται η έξής καταπληκτική Ιστορία που κράτησε επί τέσσερα χρόνια, κατά τα τέλη του περασμένου αιώνα, σε άγνοία τους Διευθυντές του καζίνο του Σπάρ. Μερικοί χαρτοκλέπτες μη ικανοί πιά να χρησιμοποιήσουν την έπιδεικνόμενη των δακτύλων τους, συνένη ήθησαν με το εργοστάσιο που κατασκεύαζε τις ρουλέττες και κανόνισαν μερικούς από τους 38 αριθμούς να είναι πιο βαθύλοι από τους άλλους, όποτε φυσικά η μπαλλίστα έπεφτε συχνότερα στους άριθμούς αυτούς. Ύστερα από άρκετο καιρό οι Διευθυντές του Καζίνο άντελήθησαν αυτό, και τότε οι χαρτοκλέπτες χρησιμοποίησαν άλλην μέθοδο. Συνενώθηκαν με τους ανθρώπους που κατασκεύαζαν τις μπαλλίστες της ρουλέττας, οι όποιοι έβραζαν στο κέντρο τους ένα κομμάτι μαγνητισμένο ούδηρο. Οι χαρτοκλέπτες καθισμένοι δάωγυρα στο τραπέζι της ρουλέττας, καθώριαν το μέρος όπου θα πήγαινε η μπαλλίστα χρησιμοποιώντας ένα δυνατό μάνητη που είχαν στην τσέπη και έπαιξαν έτσι εκ του άσφαλου.

Τώρα, όμως, για να άσφευχθούν όλα αυτά οι ρουλέττες κατασκευάζονται με χλίες προφυλάξεις και με την ίδια εκείνη προσοχή που έπιδεικνύεται στην κατασκευή των λεπτεπιλετών όργάνων άκριβούς έπιστημονικής παρατήρησης. Έτσι τα καζίνα, τα έπλομα φυσικά, παρέχουν κάθε έγγηση, και οι άνθρωποι υπό την άρομερή γοητεία του εύκολου κέρδους, τρέχουν στους ναούς αυτούς της Τύχης, με την έλπίδα πως θα εύδοξησιν να τους χαμογελάσει η τρομερή τυφή Θεά...

1635 ΤΑ ΤΡΑΚΟΣΙΑ ΧΡΟΝΙΑ 1935

Η Γαλλική 'Ακαδημία, το Ίδρυμα αυτό που κατέκτησε μιάν δλότελα ξεχωριστή θέση στην παγκόσμια πνευματική κίνηση, συμπληρώνει φέτος τριακόσια χρόνια ζωής. Τόν περασμένο 'Ιανουάριο συνεληγήθησαν τρείς αιώνας από την ήμερα που ο Καρδινάλιος Ρισελιέ υπέγραψε το Νομοθετικό διάταγμα, δυνάμει του οποίου δημιουργείτο η 'Ακαδημία αυτή που επέπρωτο να επιζηή ανήμσα σε τόσες και τόσες μύρες... που συνεταράσαν τη Γαλλία.

Κατά την μεγάλη επανάσταση του 1789 ο άνατρεπτικός ζήλος των Γάλλων κατήργησε την 'Ακαδημία, που, όμως, αναγεννήθηκε από την τέφρα της και απέτέλεσεν έκτοτε το «Τμήμα Γραμμάτων και Καλών Τεχνών» του Γαλλικού 'Ινστιτούτου, που περιλαμβάνει πέντε ακαδημίες. Στά 1876, όμως, η Γαλλική 'Ακαδημία ξαναβρήκε το αρχικό δνομά της με το οποίο είναι και σήμερα γνωστή στα τέσσερα πέρατα της οικουμένης.

Η Γαλλική ακαδημία αποτελεί κρατικό δργανισμό, και τα μέλη της πληρώνονται—πολύ γλί-σχα αφού ο μισθός ενός ακαδημαϊκού είναι μόνον 500 φράγκα τόν μήνα—από το κράτος, και φορούν μιάν ειδική πράσινη στολή που καθορίζει τόν χαρακτήρα τους ως δημοσίων υπαλλήλων.

Όταν πρωτοιδρύθηκε, η Γαλλική ακαδημία έτεθή υπό τήν προστασία των εκάστοτε βασιλέων της Γαλλίας. Από τόν καιρό, όμως, που καταργήθηκε η Μοναρχία τόν τίτλο του προστάτου της Γαλλικής 'Ακαδημίας πήρε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, που και επικυρωί την έκλογή κάθε καινούργιου μέλους με ειδικό νομοθετικό διάταγμα. Έτσι κάθε καινούργιο μέλος μετά τήν έκλογή οδηγείται μπροστά στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας στόν όποιον υποβάλλει τά σέβη του.

Η Γαλλική 'Ακαδημία ως γνωστόν περιλαμβάνει σαράντα μέλη, που οι μισοί μόνον είναι πραγματικοί λογοτέχνες. Οι άλλοι είναι εξέχουσες προσωπικότητες, που θεωρήθηκε απαραίτητο για τόν ένα λόγο ή τόν άλλο να συμμετάσχουν στόν δργανισμό αυτό που θεωρητικά εκπροσωπεί ότι καλλίτερο έχει να παρουσιάσει ή χώρα σ' όλα τά πεδία της ανθρώπινης δράσης.

Τόν τρόπο της έκλογής των ακαδημαϊκών, τόν έχει καθορίσει η μακροχρόνιος παράδοση επί τη βάσει της οποίας λειτουργεί το Ίδρυμα αυτό Ίδρυμα. Οι υποψήφιοι πρέπει να υποβάλουν μία αίτηση πρds τόν Ισόβιον γραμματέα της ακαδημίας, κατόπιν δε πρέπει να επισκεφθούν όλους τούς ακαδημαϊκούς και να ζητήσουν τήν ψήφου τους. Η έκλογή γίνεται από τήν δλομέλεια των ακαδημαϊκών, της οποίας ο υποψήφιος πρέπει να συγκεντρώση τήν απόλυτο πλειοψηφία για να κατακτήση μιάν από τις σαράντα πολυθρόνες.

Μά τά βάσανα του υποψηφίου δεν τελειώνουν με τήν έκλογή του. 'Απ' εναντίας μάλιστα, μόλις τότε αρχίζουν. Μετά τήν παρουσίαση στόν Πρόεδρο της Δημοκρατίας ο νέος ακαδημαϊκός πρέπει να ετοιμάση τόν ευχαριστήριο λόγο του, που θα εκφωνήση στήν έπσημη συνεδρίαση της ακαδημίας, που θα διοργανωθ πρds τμήν του και στήν ό-ποία πρέπει υποχρεωτικώς να πλέξη τόν πανηγυρικό του προκατόχου του, αδιάφορο αν δεν τόν εκτιμά καθόλου. Αυτός είναι ένας νόμος απαραβάτος, κι όσοι ακαδημαϊκοί αρνήθηκαν να εκφωνήσουν αυτόν τόν λόγο δεν έγιναν δεκτοί από τήν ακαδημία, παρά το γεγονός ότι εξέλεγησαν κανονικά. Αυτό, παραδείγματος χάριν συνέβηκε με τόν Κλεμανσώ ο οποίος αρνήθηκε να εκφωνήση τόν πανηγυρικό του προκατόχου του λέγοντας χαρακτηριστικά: «Για να επαινέσω τόν προκάτοχό μου, πρέπει να έχω διαβάσει τά έργα του... Δυστυχώς, όμως, ή ζωή δεν διαρκεί πολύ, και δεν μου μένει καιρός να χάνω τόν καιρό μου με άνησιες...»

Αυτό το σημείο ακριβώς δίνει τήν άφορμή να τονισθ πds δεν πρέπει να νομισθ, πds όλοι οι ακαδημαϊκοί υπήρξαν ή είναι ακόμα μεγάλοι άνδρες. 'Απ' εναντίας μάλιστα, όπως θα δούμε, μερικά από τά μεγαλύτερα πνεύματα της Γαλλίας έμειναν έξω από τήν ακαδημία, που απ' άλλη μεριά κατώρθωσαν να συγκεντρώση τις μεγαλύτερες ηδωμινότητες στίς όποιες άνεκαθεν απέδιδε εξαιρετική σημασία. Τά ένεννιντα τοίς εκατόν των ανθρώπων που διετέλεσαν ακαδημαϊκοί είναι σήμερα τελείως άγνωστοι, κι από τούς σημερινούς ακόμη ακαδημαϊκούς.

Έτσι, κατά τά τριακόσια χρόνια της ζωής της, ή Γαλλική 'Ακαδημία στερήθηκε της μεγάλης τιμής να περιλάβη στούς κόλπους της μεγάλους άνδρες, που τιμούν περισσότερο τή χώρα τους απ' όλους μαζί τούς ακαδημαϊκούς. Έτσι ο Καρτέσιος, ο μεγάλος φιλόσοφος, ένα από τά μεγαλύτερα πνεύματα της ανθρωπότητας αρνήθηκε συστηματικά να υποβάλη υποψηφιότητα στήν 'Ακαδημία. Το ίδιο και ο Πασκάλ. Ο Μολιέρος πάλι δεν έγινε ακαδημαϊκός, γιατί οι ήθοιοι έθεωρούντο τήν εποχή εκείνη κατώτερου ποιού άνθρωποι, αδιάφορο αν μετά τόν θάνατό του ή ακαδημία καταλαβαίνοντας τή γκάφα της έτοποθέτησε στήν αίθουσα των συνεδριάσεων της μία προτομή του Μολιέρου με τήν έξις επιγραφή: «Τίποτε δεν έλειπε από τή δόξα. Αυτός έλειπε από τή δική μας δόξα».

Ο μεγάλος μορολίστας Λά-Ροσσουκώ δεν υπέβαλε υποψηφιότητα στήν ακαδημία γιατί ήταν τόσο δειλός που ήξερε πds δεν θα μπορούσε να εκφωνήση δημοσία τόν πανηγυρικό του προκατόχου του. Ο άββας Πρεβώ πάλι, ο συγγραφέας της περίφημης «Μανδύ Λεσκώ» δεν έγινε ακαδημαϊκός, γιατί τόν κατηγορούσαν για τά έλευθερώματα ήθου του, πράγμα, που ή σεμνότη ακαδημία δεν μπορούσε να άνεχθ. Ο Ζαν-Ζακ Ρουσσώ δεν εξέλεγη, παρ' όλες τις προσπάθειες που έγιναν με τήν πρόφαση ότι ήταν ξένος ύπηκος. Πράγματι ο Ρουσσώ, όπως είναι γνωστό, ήταν 'Ελβετός, και στήν 'Ακαδημία δεν μπαίνουν παρά μόνον οι Γάλλοι υπήκοοι. Ο Ντυτερώ άπερρίθη λόγω της άθεσίας του, παρ' όλες τις προσπάθειες που έκανε υπέρ αυτού ο Βολταίρος, που αν και άθεος και αυτός μπήκε στήν 'Ακαδημία.

Η Γαλλική ακαδημία δεν βέλησε έπίσης να δεχθ τόν διάσημο ρήτορα Μιραμπώ, μόνον και μόνον γιατί ο Μιραμπώ είχε μείνει τρία χρόνια στη φυλακή δυνάμει προσωπικού διατάγματος του Βασιλέως διά πολιτικούς λόγους. Ο θεατρικός συγγραφέας Μπωμαρσά, που έγραψε τά δύο άριστουργήματα αυτά που λέγονται «Ο κοιουρές της Σεβίλλης» και «οι Γάμοι του Φιγκαρό» δεν έγινε ακαδημαϊκός γιατί ήταν ταπεινής καταγωγής και είχε πολλούς έχθρους.

Περίεργη είναι ή περίπτωση του Σταντάλ, που είναι ασφαλώς ένας από τούς μεγαλύτερους αν όχι ο μεγαλύτερος μυθιστοριογράφος της Γαλλίας. Ο Σταντάλ έγραψε στα 1824 ένα γράμμα όπου έλεγε ότι θα έθετε τήν υποψηφιότητά του μετά έικοσι χρόνια. Πέθανε, όμως, στα 1842, προτού συμπληρωθ ή εικοσαετία...

Το ίδιο περίπου συνέβηκε με τόν Μπαλζάκ, τόν άλλο κολοσσό του Γαλλικού μυθιστορήματος. Ο Μπαλζάκ υπέβαλε για πρώτη φορά στα 1841 τήν υποψηφιότητά του στήν 'Ακαδημία, τήν όποια, όμως, απέσυρε για να διευκολύνη τήν έκλογή του Ουγκώ. Στά 1847, ξαναυπέβαλε τήν υποψηφιότητά του τήν όποια, όμως, και πάλιν απέσυρε. Στά 1849 παρουσιάσθηκε υποψήφιος στήν διαδοχή του Σατωμπριάν και δεν πήρε παρά δύο μόνο ψήφους πρds δνειδος της Γαλλικής 'Ακαδημίας. Τόν επόμενο χρόνο ο Μπαλζάκ πέθανε χωρίς να κατορθώσει να γίνη ακαδημαϊκός.

Ο 'Αλέξανδρος Δουμάς (πατέρας) έφαγε κυριολεκτικώς τά σίδερα για να έκλεγ ή ακαδημαϊκός. Η 'Ακαδημία, όμως, αρνήθηκε συστηματικώς να τόν δεχθ, μόνον και μόνον γιατί ο πάππος του ήταν νέγρος...

Επίσης δεν έγιναν ακαδημαϊκοί για διαφόρους λόγους οι μεγάλοι συγγραφείς Θεόφιλος Γκατιέ, Μισελέ και Λαμινάι. Ο Μπαρμπέ ντ' Ωρεβιγύ πάλι δεν έγινε ακαδημαϊκός, γιατί καυτηρίαζε σε όλη του τή ζωή με έξαιρετική σκληρότητα τήν 'Ακαδημία. Ο τρίτος μεγάλος Γάλλος μυθιστοριογράφος, ο Φλωμπέρ, δεν μπήκε στήν 'Ακαδημία λόγω του θορύβου που δημιουργήθηκε εξ άφορμής του περιφήμου έργου του «ή κυρία Μποβαρύ» που βωρήθηκε τήν εποχή εκείνη σαν πορνογραφικό.

Ο μεγάλος ποιητής Βερλαίν δεν υπέβαλε ποτέ υποψηφιότητα στήν Γαλλική 'Ακαδημία, όπου φυσικά δεν θα έμπαινε λόγω της πραγματικά βρωμερής ζωής που έκανε. Το ίδιο περίπου συνέβηκε και με τόν άλλο μεγάλο ποιητή, Κάρολο Μπωντλαίρ, που δεν πήρε παρά δύο μόνο ψήφους, του 'Αλφρέντ ντ' Βινύ και του Αύγουστου Μπαρμπέ.

Έκείνοι, όμως, που πραγματικά δεν είχαν τύχη για τήν Γαλλική 'Ακαδημία, υπήρξαν οι μυθιστοριογράφοι. Έτσι μετά τόν Σταντάλ, τόν Μπαλζάκ, τόν Φλωμπέρ, έμεινε έξω από τήν 'Ακαδημία ο Αιμίλιος Ζολά, που σε διάστημα όκτώ ετών υπέβαλε δέκα έννιά φορές τήν υποψηφιότητά του σε διάφορες κενές θέσεις χωρίς να κατορθώσει να νικήση τήν αντίδραση των ακαδημαϊκών, που δεν μπορούσαν να τόν συγχωρήσουν για τό ρεαλισμό του καθώς και για τόν ρόλο που ο μεγάλος συγγραφέας είχε παίξει στήν περίφημη ύπόθεση Ντρέφους. 'Ακόμα δεν έγιναν ακαδημαϊκοί ο Γκυ ντ'ε Μωπασσάν, ο 'Αλφόν-σας Ντωντέ και άλλοι πολλοί ασφαλώς κατά πολύ άνώτεροι από τις ηδωμινότητες, που κατά καιρούς στρογγυλοκάθισαν στίς σαράντα περίφημες πολυθρόνες

Η πρώτη συνεδρίαση της Γαλλικής 'Ακαδημίας κατά τήν όποιαν ο Ίδρυτής της Καρδινάλιος Ρισελιέ εγκατέστησε τούς νέους ακαδημαϊκούς.

ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

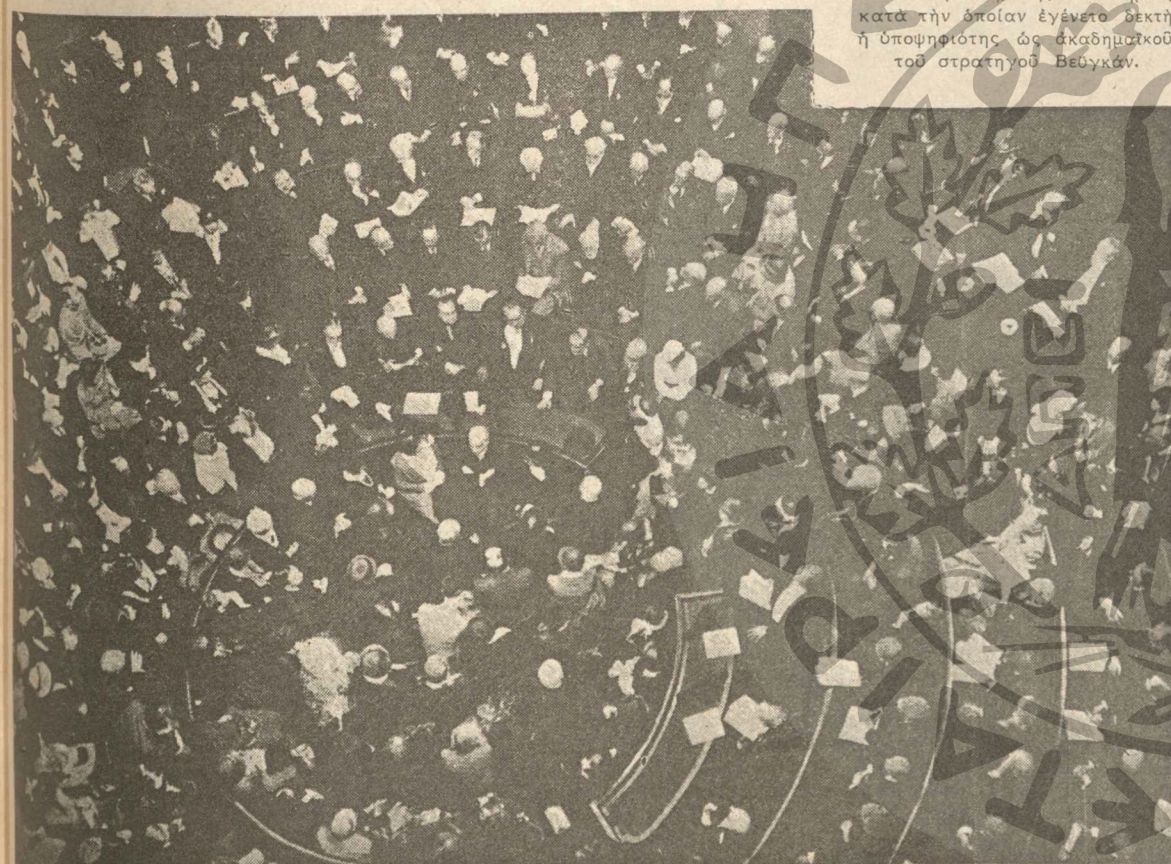
της 'Ακαδημίας. Σήμερα δέ, οι πραγματικά μεγαλύτεροι συγγραφείς της Γαλλίας, ο 'Αντρέ Ζιντ, ο Βαλερύ Λαρμπώ, ο Φρανσές Ζάμ, ο Πώλ Κλωντέλ, δεν άνήκουν στήν 'Ακαδημία ή όποια, θεωρητικώς, πρέπει να περιλαμβάνη τούς άριστούς σε όλες τις πνευματικές εκδηλώσεις της ανθρωπότητας...

Χαρακτηριστικό του τρόπου κατά τόν όποιον γίνονται οι εκλογές στήν Γαλλική 'Ακαδημία, όπου παίρνει και δίνει ή ρουσφετολογία είναι το γεγονός ότι ο νεώτερος ακαδημαϊκός τόν όποιον αναφέρει ή 'Ιστορία της Γαλλικής 'Ακαδημίας υπήρξεν ο Δουέ του Κοναλέν ο όποιος εξέλεγη «άθάνατος» (όπως χαρακτηρίζονται οι ακαδημαϊκοί) σε ήλικία... δέκα έξ ήμισυ ετών. Φυσικά το παιδί αυτό δεν είχε να παρουσιάση παρά μοναχά το δνομά του, το δε μόνο έργο που έγραψε σε όλη του τήν ζωή υπήρξεν ο ευχαριστήριος λόγος που εξέφώνησε όταν έγινε δεκτός τήν 1 'Ιανουαρίου του 1652. Πρέπει να σημειωθ πds ο ευχαριστήριος αυτός λόγος είναι ο πιο βραχύς λόγος που έκφωνήθηκε ποτέ από ακαδημαϊκό. Ο λόγος αυτός έχει ως έξης: «Κύριοι,

Θά έπρεπε να άνήκα στήν συντροφιά σας από πολύ καιρό για να μπορέσω να βρω τις κατάλληλες εκφράσεις και να σας ευχαριστήσω για τήν τιμή που μου κάνατε. Όμοιολόγ, κύριοι, πds ή τιμή αυτή ξεπερνά τις μικρές μου δυνάμεις. Και δά φροντισώ τά έργα μου να ξεπεράσουν τά λόγια μου στήν εκδήλωση της ευγνωμοσύνης μου».

Ο αρχαιότερος από τούς σημερινούς ακαδημαϊκούς είναι ο Πώλ Μπουρζέ, που εξέλεγη στα 1894. Οι άλλοι σημερινοί ακαδημαϊκοί είναι οι έξης: Γαβριήλ 'Ανοπώ (ιστορικός εκλεγείς το 1897), 'Ανρύ Λεβεντάν (θεατρικός, 1897), Μωρίς Ντουαί (θεατρικός, 1907), Ρενέ Ντουμκ (ο Ισόβιος γραμματέας της 'Ακαδημίας, κριτικός, 1909), Μαρσέλ Πρεβώ (μυθιστοριογράφος, 1909), 'Ανρύ ντε Ρενιέ (ποιητής, 1911), 'Ανρύ Μπεργκσόν (φιλόσοφος, 1914), Μαντριγιάρ (επίσκοπος, 1918), Ζυλ Καμπόν (πρεσβευτής, 1918), 'Ανρύ Μπορντώ (μυθιστοριογράφος, 1919), Ζοζέφ Μπεντιέ (κριτικός, 1920), 'Αντρέ Σεβριγιόν (συγγραφέας, 1920), Πιέρ ντε Νολάκ (ποιητής, 1922), Ζωρζ Γκουαγιώ (βηρσκευτικός συγγραφέας, 1922), 'Εντουάρ 'Εστονιέ (μυθιστοριογράφος, 1923), 'Ανρύ-Ρομπέρ (δικηγόρος, 1923), Ζωρζ Λεκόντ (μυθιστοριογράφος, 1924), 'Εμιλ Πικάρ (μαθηματικός, 1924), Λουί Μπερτράν (μυθιστοριογράφος, 1925), Δουέ ντε λά Φόρος (ιστορικός, 1925), Πώλ Βαλερύ (ποιητής, 1925), 'Αμπέλ 'Ερμάν (θεατρικός και γραμματολόγος, 1927), 'Εμιλ Μάκ (κριτικός, 1927) Λουί Μαντελάν (ιστορικός, 1927), Μωρίς Παλαιολόγ (πρεσβευτής, 1928), Στρατάρχης Πεταίν (στρατιωτικός, 1929), 'Αντρέ Σωμέξ (δημοσιογράφος, 1930), Πιέρ Μπενουά (μυθιστοριογράφος, 1931), Στρατηγός Βεϋγκάν (στρατιωτικός), 'Αμπέλ Μποννάρ (μυθιστοριογράφος, 1932), Φρανσουά Μωριάκ (μυθιστοριογράφος, 1933), Δουέ ντε Μπρόλ (φυσικός, 1933), Στρατάρχης Φρανσέ ντ' 'Εσπρέ (στρατιωτικός), Λέων Μπεράρ (πολιτικός, 1934), Ζακ Μπακβίλ (ιστορικός, 1935), 'Αντρέ Μπελεσώρ (κριτικός, 1935) και Κλώντ Φαρέρ (μυθιστοριογράφος, 1935). Οι λοιπές θέσεις είναι κενές και θα συμπληρωθούν εντός του έτους.

Μια από τις μεγαλύτερες αποστολές της Γαλλικής 'Ακαδημίας είναι να δίνη διάφορα χρηματικά βραβεία, χωρίς στίς δωρεές που της κάνουν γι' αυτόν τόν σκοπό. Έτσι σήμερα ή Γαλλική 'Ακαδημία διαθέτει 205 χρηματικά βραβεία, που τά μοι-

ράζει κάθε χρόνο σύμφωνα με τις αντιλήψεις της. Τά 134 από τά βραβεία αυτά, που αντιπροσωπεύουν 5.462.781 φράγκα έτησίως απονέμονται σε πράξεις άγαθοεργίας ή σε πράξεις ήρωϊκές τις όποιες εξέτελεσαν Γάλλοι πολίτες. Τά υπόλοιπα 71 βραβεία, που αντιπροσωπεύουν συνολικώς μόνον 208.899 φράγκα απονέμονται σε φιλολογικά έργα. Έτσι ή Γαλλική 'Ακαδημία μετεβλήθη σήμερα από φιλολογικό Ίδρυμα σε φιλανθρωπικό. Ο τρόπος δέ με τόν όποιον απονέμονται αυτά τά βραβεία είναι τέτοιος, ώστε σήμερα να μην αποδίδεται καμμία σημασία στα βραβεία της ακαδημίας. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι τά έξωακαδημαϊκά λογοτεχνικά βραβεία, όπως είναι τά βραβεία Γκονκούρ και Φεμινά έχουν κατ'επιληκτική επιτυχία εν αντιθέσει πρds τά μεγάλα βραβεία της ακαδημίας. Έτσι ο συγγραφέας που θά τιμηθ με το βραβείο Γκονκούρ, του όποιου ή χρηματική αξία είναι ελάχιστη (5000 φράγκα) θά πουλήρη μέσα σ' ένα μήνα 250.000 αντίτυπα από το βιβλίο που βραβεύθηκε, γιατί το βραβείο Γκονκούρ απολαμβάνει εξαιρετικού γοήτρου στή Γαλλία, ενώ οι λαμβάνοντες το μεγάλο ακαδημαϊκό βραβείο του μυθιστορήματος άγνωστούνται από το κοινό.

Ένα σπουδαίο ζήτημα που κατά καιρούς έχει έγερθ είναι το ότι αν είναι δυνατόν ένα μέλος που εξέλεγη μιά φορά ακαδημαϊκός, να παυθ από τούς συναδέλφους του ή από τόν «προστάτη» της ακαδημίας, για τόν ένα λόγο ή για τόν άλλο. Το καταστατικό της ακαδημίας προβλέπει και τέτοια περίπτωση, όμως, εφαρμόσθηκε σε ελάχιστες περιπτώσεις. Έτσι επάυθ ο Φυρετιέρ, που κατηγορήθηκε ότι είχε κλέψει μιά εργασία της 'Ακαδημίας τήν όποια έδημοσίευσε με το δνομά του. Η έκλογή όμως του αντικαταστάτου του έγινε μόνο μετά το θάνατό του.

Ένα άλλο σημείο που πρέπει να τονισθ είναι ότι ή Γαλλική 'Ακαδημία είναι ο πλουσιότερος οργανισμός Δημοσίου Δικαίου της Γαλλίας. Πραγματικά ή παρουσία της Γαλλικής ακαδημίας υπολογίζεται να υπερβαίνη τά της δισεκατομμύριο φράγκα, χωρίς να υπολογισθ τή κτήμα του Σαντιγύ, ένα από τά ιστορικότερα κτήματα της Γαλλίας, που ή αξία του είναι κυριολεκτικώς άυπολόγιστη.

Είναι παλαιά συνήθεια στήν Γαλλία να κακολογούν τήν ακαδημία τους. Κι από μιάς άπόψεως δεν έχουν άδικο, γιατί ή Γαλλική 'Ακαδημία, όπως έξ άλλου συμβαίνει με τά περισσότερα απ' αυτού του είδους τά Ίδρύματα, έχει μετατραπή σ' ένα άντρο άρτηρροσκληρώσεως και αντιδράσεως πρds κάθε τι το καινούργιο. Εκεί καταφεύγουν όλες οι μικροφιλοδοξίες των δσημοτήτων, και γενικότερα ο τρόπος με τόν όποιον φερέται ή 'Ακαδημία κάθε άλλο παρά παράγων προόδου μπορεί να θεωρηθ. Χαρακτηριστικό του κανόνος αυτού είναι, ότι πραγματικούς δικτάτορ της Γαλλικής ακαδημίας είναι ο Ισόβιος Γραμματέας της Ρενέ Ντουμέκ, ένας καθηγητής και κριτικός, που βέβαια δεν πρόκειται να επιζήση στήν Ιστορία των Γαλλικών Γραμμάτων. Ο Ρενέ Ντουμέκ, που είναι ταυτοχρόνως Ιδιοκτήτης και διευθυντής της περιφήμου «Επιθεωρήσεως των δύο Κόσμων», τήν όποια μετέτρεψε ουσιαστικώς σε έπίσημο δργανο της Γαλλικής 'Ακαδημίας, άγει και φέρει τούς συναδέλφους του, και δίκαια συμβολίζει το πνεύμα του σχολαστικισμού και της αντίδράσεως που χαρακτηρίζει τήν δράση της Γαλλικής 'Ακαδημίας.

Η συνεδρίαση της 'Ακαδημίας κατά τήν όποιαν έγινετο δεκτή ή υποψηφιότης ως ακαδημαϊκού του στρατηγού Βεϋγκάν.

Βέβαια, πολλές από τις επιθέσεις που σημειώθηκαν εναντίον της Γαλλικής 'Ακαδημίας όφειλονται σε ανθρώπους που δεν κατόρθωσαν να μπου στήν ακαδημία. Αυτό συνέβη με τόν γνωστό σατυρικό Πιρόν, τόν άντίπαλο του Βολταίρου, που έφτιαξε τό άλόλογο επιγράμμα που έγινε Ιστορικό.

«Εδώ κείται ο Πιρόν, που δεν υπήρξε τίποτε. Ούτε καν ακαδημαϊκός».

Οι επιθέσεις εναντίον της Γαλλικής 'Ακαδημίας όξύνθηκαν πολύ τώρα τελευταία, όποτε ή Γαλλική 'Ακαδημία εξέδωκε τήν περίφημη «Γραμματική της» όπου ήθελε να παρουσιάση τούς κακούς κανόνες της Γαλλικής γλώσσας. Μά ή Γραμματική αυτή, όφειλόμενη στόν 'Αμπέλ 'Ερμάν έβριθε από τόσα λάθη που έσπευσαν να υποδείξουν οι επικριτά της με αλλαγμούς θράμβου, που ή ακαδημία άναγκάσθηκε να άποσύρη τήν «Γραμματική της» από τήν κυκλοφορία, χωρίς, όμως, μ' αυτό και ν' άποφύγη το ρεζίλευμα. Τό αυτό περίπου συμβαίνει και με τό λεζικό της, που ετοιμάζεται εδώ και πενήντα χρόνια χωρίς να κυκλοφορή.

Όπως, όμως, και να έχη τό ζήτημα τό γεγονός είναι ότι ή Γαλλική 'Ακαδημία έσκαλωθεί παρ' όλες τις άτέλειες και τις έλλείψεις της, ν' άποτελή ένα ήθικό κεφάλαιο που παίζει σημαντικό ρόλο στόν έν γένει βίο του Γαλλικού Έθνους.

GEORGES ARAL
Copyright Περιοδικό «ΑΘΗΝΑΙ»

ΜΕΡΙΚΕΣ ΠΕΡΙΩΝΥΜΕΣ ΕΛΛΗΝΙΔΕΣ

Η χώρα μας πρέπει να είναι υπερήφανη για τις γυναίκες της. Καμιά ιστορία άλλου μεγάλου ή μικρού έθνους δεν έχει να παρουσιάσει τόσες εξαιρετικές φυσιογνωμίες σε σωματική και ψυχική μορφή, σε πνευματική ανωτερότητα, σε πατριωτισμό, σε έθελονσία, όσες έχει να επιδείξει η ήλιόλουστη αυτή γωνία της Μεσογείου, τα νησιά και οι τριγύρω αποικισμοί της. Αν ο χρόνος κατέστρεψε τα περισσότερα αριστουργήματα της σμίλης και του χρωστήρα, που θέλησαν να αποθανατίσουν το άφθαστο κάλλος της Έλληνίδας οι αρχαίοι και των μέσων αιώνων, οι ιστορικοί μένουν άψευδείς μάρτυρες και εκείνου και των μεγάλων αρετών, της δράσεως και της συμβολής του ωραίου μας φύλου εις το να καθέξη ή χώρα αυτή εξαιρετική και πρωτοποριακή θέση στην εξέλιξη του πολιτισμού.

Και όσο για τη σωματική της Έλληνίδος ομορφιά είναι γνωστό πώς το διαπασών του ακαδημαϊκού, του κλασσικού κάλλους, δηλαδή το υπερτέλειο το έδωκαν οι Άγαθόκλειες, οι Πυρρήνες, οι Κοττίνες, οι Λαίδες, τα άφθαστα αυτά λουλούδια της Αθήνας, της «Αρνεϊούς Κορίνθου» και των νησιών, οι δε καλλιτέχναι της αρχαιότητας δεν έκαναν τίποτε άλλο, δε είχαν άλλη φιλοδοξία παρά να αντιγράψουν πιστά, με θρησκευτική ακρίβεια τις ώρατες γραμμές, τις αισθητικές καμπύλες της έταίρας και της αλλητρίδας. Μά αν ή Γαλλία των Λουδοβίκων έχει να επιδείξει μερικές γυναίκες της τάξεως εκείνων, που έκτός από την ομορφιά τους, με κάποια εύφρα και περισσότερη ραδιουργία και επιτηδεϊότητα διακρίθηκαν και έδρασαν, αν τώ Πάρισι θέλει να λέγεται «Νέαι Αθήναι» και είναι υπερήφανο demimondains, ούτε les maitresses des Rois ούτε οι περίφημες demi-mondains μπορούν να συγκριθούν σε μόρφωση, σε βαθειά καλλιτεχνική αντίληψη, σε ανωτερότητα σκέψεως και αισθημάτων με τις έταίρες ακόμα και τις παλλακίδες των προγόνων μας.

Η Άσπασία του Περικλέους δεν είναι μόνο ομορφή. Μαθήτρια του Αναξαγόρα, ή ίδια της μέσα στους σκιερους κήπους δίδασκε φιλοσοφία. Ο Σωκράτης την άκουγε με κατανύξη και ώμολογούσε στο Μενέξενο «οτι παρά τοιαύτης δεινής διδασκάλου έσπούδασε την ρητορικήν». Ο Περικλής κατά μέγα μέρος όφείλει την πολιτική του σύνεση και το σθένος του χαρακτήρος στην έπιρροή της Άσπασίας. Χάριν αυτής λέγει ο Πλούταρχος επεχείρησε τον πόλεμον κατά των Σαμίων «άν και τά τείχη καθείλε και τας ναύς έάλω και χρήμασι πολλοίς εξημίωσεν». Αν ή Άσπασία χρησίμευσε στο Φειδία ως μοντέλλο για το περίφημο άγαλμα της Αθηνάς, στην έμπνευσή της και μόνο όφείλεται ο άθάνατος εις όλους τους αιώνες Παρθενών.

Η Λαΐς έθαυμάζετο για την σοφία από τον Δημοσθένη, αυτόν που είχε καταβρίσει τις έταίρες στη δημηγορία του κατά της Νεαίρας. Η Λαΐς ήταν ακόμη φίλη του Άριστίπου του μαθητού του Σωκράτους και συζητούσε μαζί του με πάθος και έμβριθεία την «Κυρναϊκή» αίρεση.

Η Άστέρια. Ο σεμνός και άσφογος τα ήθη Κίμων, ο πιστός αυτός σύζυγος άναπαύσε να συντρώγγι με την Άστέρα και να συνδιαλέγεται μαζί της.

Η Άρχίπη. Γυναίκα με καλλιτεχνική ψυχή θυσίασε και πλούτο και συμπόσια για να άφιερώσει τη νεότητά της με υϊκή στοργή στο Σοφοκλή τον γέροντα πια και έτοιμοθάνατο κομωδό. Ο πολυτάλαντος Σμυρρίνης, πρώην φίλος της, όταν τον ρωτούσαν τί γίνεται ή Άρχίπη, από ήλεια άπαντούσε: «άσπερ αλ γλαύκος έπί του τάφου κάθεται».

Η Ειρήνη ή φίλη του Πτολεμαίου του Φιλαδέλφου

προτίμηζε να πεθάνη μαζί του στην Έφεσο, στο ναό μέσα της Άφροδίτης παρά να τον εγκαταλείψη όπως την προέτρεπαν οι νικηταί του οι Θράκες.

Η Χαρικλεία Γλυκέρα με την ομορφιά της, με την κομψότητά της, με την καλλιπέεια του λόγου της ξετράλανε τον Άρπαλο, που για χάρη της έστειλε στους Αθηναίους κατά τον αποκλεισμό ένα μεγάλο φορτίο σάρι και τους άνάγκασε να τις προσφέρουν βασιλικές τιμές. Προς τιμήν της ακόμα ο Άρπαλος έστησε εις την Ρευσσό μέν της Συρίας ανάγλυφη την εικόνα της από χαλκό, στην δε Ταρσό πολύτιμο άγαλμα άπάνω μάλιστα στο βάθρο όπου έμελλε να στηθή ο άνδριάς του Μεγ Άλεξάνδρου. Για την ίδια Γλυκέρα ο διάσημος της νέας κωμωδίας ποιητής Μένανδρος, φίλος του Έπικούρου, αν και πάμπτωχος ήρνήθη και δώρα και τιμές με την πρόσκληση που του έστειλε ο Πτολεμαίος να πάη στην Άλεξάνδρεια να κοσμήση τά άνάκτορά του, μόνο και μόνο για να μη χωρισθή από «το μαντεϊόν του, τον Άρειον Πάγον του, την Ήλιαίαν του, όπως την άποκαλούσε στις έπιστολές που περιέσωσε ο Άλκέφαν.

Η Λεοντίον ήταν έταίρα μά και σοφή. Ο Έρμηστάναξ έγραψε γι' αυτήν τρία δλόκληρα βιβλία. Όταν δε ο Θεόφραστος, ο μαθητής του Άριστοτέλους, έπεταίρε εναντίον των γυναικών αυτή τον άπεστόμωσε με τόση δύναμη και πειδώ που κι' αυτός ο Κικέρων την έθαύμασε.

Η Φιλαινός έγραψε περισπούδαστο έργο «περί οφολογίας και γαστρονομίας». Ο Χρύσιππος στη μελέτη του «περί καλού και όρώλου» άναφέρει με πολλά έγκώμια την πολύ περίεργη συγγραφή της έταίρας αυτής «περί άφροδισίων».

Η Λεάννα, ή πιστή φίλη του Άριστογέιτονος, όταν ο Ίππιας την βασάνιζε για να άποκαλύψη τά μυστικά του μεγάλου έπαναστάτου, έκοψε ή ίδια της «δείξασα την έαυτής γλώσσαν», για να μη βγη από το στόμα της καμμία λέξη προδοτική. Οι Αθηναίοι από εύγνωμοσύνη για την ήρωϊκή γυναίκα έστησαν προς τιμήν της στο προπύλαια της Άκροπόλεως «Λεάναν άγλωιτον».

Θαίς ή Αθηναία άκολούθησε τον Μέγα Άλέξανδρο στη θριαμβευτική του πορεία. Στα Σούσα ή Θαίς, θέλουσα να έκδικηθή την πυρπόληση των Αθηνών από τον Ξέρξη, έπεισε τον μεγάλο κατακτητή να βάλλω φωτιά στα περίφημα άνάκτορα και έτσι μια γυναίκα καθώς έξιτορει ο Πλούταρχος «έξεδίκησε τας κατά της Έλλάδος έπιδρομάς των Περσών πλειότερον των ναυμάχων και πεζομάχων στρατηγών».

Η Φρύνη το μοντέλλο αυτό του Πραξιτέλους για την Κυνδία Άφροδίτη του και του Άπελλή για την Αναδυομένη, προσφέρθη να ξανακτήση με έξοδά της τά τείχη των Θερών υπό τον όρον να άναγραφθή στας πύλας της πόλεως: «Άλέξανδρος μόν κατέστρεψεν, άνέστησε δε Φρύνη ή Έταίρα».

Είναι γνωστό πώς στην αρχαιότητα και ακόμα κατά την μεγαλειότερη άκμή του έλληνικού πολιτισμού ή γυναίκα δεν είχε καμιά ήθική θέση ούτε έλευθερία δράσεως στην κοινωνία και ο γάμος γι' αυτήν δεν είχε άλλο σκοπό παρά «το γνησιώες παιδοποιείν». Και όμως, σε νεώτερες εποχές, σε χώρες που ή πρόδος και οι άνθρωπιστικές άρχές έφεραν ισόβαθμα τά δύο φύλα δεν άνεδείχθησαν τόσες άνώτερες γυναίκες στη μάθηση, στην καλλιτεχνία και που να συνέβαλαν, να πρωτοστάτησαν, να θυσιάστηκαν ως άτομα ή ως ομάδες σε κρίσιμες περιστάσεις όπως έλαμψαν στην Έλλάδα.

Η Άγρυπλος πριν ακόμα νοσηθ έπως σήμερα ή

ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΚΑΙ ΜΕΣΩΝ ΑΙΩΝΩΝ

άγκη για την πατρίδα, ή κόρη αυτή του πρώτου βασιλέως της Άττικής, Άκταίου, υπακούουσα σ' ένα χρησμό του Μαντείου των Δελφών, έπεσε από την Άκρόπολη για να σώση τον τόπο της από ένα μακρό και δεινό πόλεμο. Από τότε, στη βορεινή πλευρά του Ιερού λόφου οι έφηβοι των Αθηνών ώρκίζοντο στη μνήμη της πριν φύγουν για τά ένδοξα μέτωπα του Μαραθώνος και των Πλαταιών και για όλες τις άλλες ένδοξες έκστρατείες.

Γυναίκες τ' ού Άργους. Οι Σπαρτιάτες είχαν κατανικήσει τους Άργείους και σκότωσαν 7000 άπ' αυτούς, σκεδόν όλον τον άρρενα πληθυσμό. Όταν, όμως, ήλθιαν να καταλάβουν πιά άμαχητή την πόλη, βρέθηκαν άντιμέτωποι με τις γυναίκες, που ή διακεκριμένη λυρική ποιήτρια Τελέσιλα τις είχε ώπλισει και ένθουσιάζει με τους στίχους της. Αυτή αν και κούνη και καχεκτική ήγήθη του γυναικείου αυτού στρατού, απέκρουσε κακήν κακώς τον Δημάρατον ο δε άλλος βασιλεύς της Σπάρτης παμπόνηρος Κλεομένης «την άνάγκην φιλοτιμίας ποιούμενος» έλυσε την πολιορκίαν, μη θέλων να πολεμήση με γυναίκες, είπε, για να μην έχη μία άδοξη νίκη. Το άγαλμα της Τελέσιλας με κράνος στο κεφάλι και βιβλία μπρός στα πόδια της, στήθηκε στο Άργος και άποθανάτισε το γεγονός.

Τυρρηνίδες. Προερχόμενοι από τη λήμνο και Ιμβρο οι Τυρρηναίοι αποβίβασθηκαν στο Ταίναρο και όπως βοήθησαν με μεγάλη γενναίτητα και άνδρεία τους Σπαρτιάτες στον Ελωτικό πόλεμο, εγκατεστάθηκαν στον τόπο ως περίοικοι και ήσαν γυναικες έλληνίδες. Μετά καιροί οι Σπαρτιάτες ύποπτεύθηκαν, πως οι Τυρρηναίοι είχαν σκοπό να καταλύσουν το αυστηρό τους καθεστώς και γι' αυτό τους συνέλαβαν, τους έκλεισαν στη φυλακή όπου τους έκρατούσαν, όπως λέγει ή ιστορία, με μεγάλη αστήρητότητα. Τότε, όμως, συνέβη το έξής αφάνταστο. Μία βραδιά οι γυναίκες των φυλακισμένων κατάφεραν με δώρα και ύποσχέσεις τους φρουρούς της ειρκτης, να τις άφήσουν να έπισκεφθούν τους άνδρας τους, για να κουβεντιάσουν λίγο και τους άπασαθούν. Ξάν τις είδαν οι Τυρρηναίοι ξαφνιάσθηκαν, μα εκείνες γδύθηκαν βιαστικά και τους άνάγκασαν να βάλουν τά φορέματά τους και να βγούν από τη φυλακή μετεμφισμένοι σε γυναίκες, ενώ εκείνες έμειναν στη θέση τους με κίνδυνο της ζωής τους.

Την άλλη μέρα το πρωί οι Τυρρηναίοι βρέθηκαν όχυραμένοι στον Ταγόνο άφού έπεισαν και τους είλωτας να τους άκολουθήσουν, οι δε Σπαρτιάτες φορηθέντες άναγκάσθηκαν να συνθηκολογήσουν, άφηκαν έλεύθερες τις ήρωίδες γυναίκες και έδωκαν χρήματα και πλοία στους έπαναστάτες για να φύγουν άπ' τον τόπο. Οι Τυρρηναίοι τότε έπλευσαν στην Κρήτη, στη Μήλο και σ' άλλα νησιά και έκτισαν τις λεγόμενες Σπαρτιατικές αποικίες.

Και οι Χιώτισσες. Οι Έρυθραίοι πολιορκούντες τη Λευκονία, άποίκιαν των Χίων, είχαν φέρει σε άπώγηση τους κατοίκους, που άποφάσιζαν να δεχθούν μία έξευτελιστική συνθηκολόγηση και να εγκαταλείψουν την πόλι άσπλοι φοροδότης μόνο μία χλαίνη και ένα χιτώνιο. Οι Χιώτισσες, όμως, έξανεύστησαν κατά της άποφάσεως αυτής, άποκάλεσαν τους άνδρες τους δειλούς και με τά πολλά τους έπεισαν να βγούνε ώπλισμένοι και να ποδν στους πολεμίους, πως για τον άνδρα που έχει φιλότιμο «χλαίνα μόν ήν το έυστόν, χιτών δε ή άσπλις». Οι Έρυθραίοι βλέποντες τους Χίους να προχωρούν προς αυτούς και να τους δείχνουν από μακρυνά τά δπλα τους φοβήθηκαν αφινιδιαστική έπίθεση και άπεχώρησαν άφού έλυσαν την πολιορκία: «Όσοι μόν οδν θαρρείν διδοχθέντες υπό των γυναικών ούτως έσώθηκαν». Ακόμα και άργότερα όταν ο Φίλιππος Δημητρίου

πολιορκούσε τη Λευκονία και είχε μνησεί στους κατοίκους πως θα έπαυε ο πόλεμος αν τους έστέλναν τις γυναίκες και τους είλωτες, οι Χιώτισσες πάλι ώργίστηκαν και ώρμησαν στα τείχη και μαχόμενες οι ίδιες τους με πέτρες έδωκαν θάρρος στους άνδρες που έπί τέλους έδιωξαν το Φίλιππο.

Πολυκρίτη. Κατά τον πόλεμο των Ναξίων με τους Μηλιούς, ο σύμμαχος των τελευταίων Διόγνιτος, στρατηγός των Έρυθραίων, είχε καταλάβει το Δήλιον και αλμαλώτισε έκτός από τους δούλους και πολλές παρθένες Ναξιώτισσες, που μοίρασε στους αξιωματικούς και όπλίτας. Μία άπ' αυτές, ή Πολυκρίτη, κατόρθωσε να έμπνεύση τόσον έρωτα στο Διόγνιτο, που όχι μόνο την έκανε νόμιμη γυναίκα του, μα και είχε άπεριόριστη έμπιστοσύνη σ' αυτή. Μία μέρα που οι Έρυθραίοι συμποσίαζαν και έπιναν γλυκό κρασί της Νάξου, ή Πολυκρίτη πήρε την άδεια από το σύζυγό της να στείλη στους άδελφούς της λίγα γλυκά από το συμπόσιο και μέσα σ' ένα πλακόβουτα έκρυψε ένα μουβένιο γραμματάκι. Με το σημείωμα αυτό έξώρριζε τους συμπατριώτες της να έπιτεθούν τη νύκτα εκείνη και άνακαταλάβουν την πόλη που οι Έρυθραίοι μεθυσμένοι όπως ήσαν δε θα μπορούσαν να την υπερασπίσουν. Συγχρόνως ή θαρραλέα κόρη είδοποίησε τις άλλες γυναίκες να βοηθήσουν την αφινιδιαστική έπίθεση κρύβοντας τά δπλα των έχθρών και έτσι οι Νάξιοι έπλησαν σκεδόν άμαχητή στο Δήλιον και κατέσφαξαν τους Έρυθραίους. Η Πολυκρίτη άφού κατόρθωσε με πολύ κόπο να σώση το Διόγνιτο από τά χέρια του όχλου, που διψούσε έκδίκτηση, έτρεξε στας πύλας της πόλεως να υποδεχθή τους νικητάς μα έκεί από την μεγάλη της χαρά και την συγκίνηση για την άπελευθέρωση της πατρίδος της έπεσε νεκρή.

Ξενοκρίτη. Ο τυράννος των Κυμαίων Άριστόδημος αν και καλός στρατηγός, είχε και πολλά έλαττώματα. Δηγούνται γι' αυτόν πως έπέβαλε οι μόν νεαροί ύπικοί του να τρέφουν μακρυνά μαλλιά και να χυσοφορούν. Τό εναντίον δε ήθελε οι νέες να κόβουν τά μαλλιά τους σύρριζα και «φορούν έφθιγκας χλαμύδας και των άνακάλων χιτωνίσκων». Τας τούσιν μ' όλα τά διαστραμμένα ήθη του ο Άριστόδημος άγάπησε με πάθος την Ξενοκρίτη, την κόρη ενός αντιπάλου του που είχε φύγει από την πόλη. Η Ξενοκρίτη, όμως, αν και ή προτίμηση του τυράννου γι' αυτήν προκάλούσε την ζηλοτυπίαν όλων των Κυμαίων γυναικών από τον έρωτά του προτιμούσε και έχοντας την άπελευθέρωση της πατρίδος της από τον ζυγό του. Μία μέρα ο Άριστόδημος έπιθεωρούσε την τάφο που είχε βάλει να άνοίξουν και ή Ξενοκρίτη που βρέθηκε εκεί κατά τύχη, κάλυψε το πρόσωπον της ώσπου να περάση. Αυτό, όμως, το πρόσεξαν μερικοί νεαροί συμπατριώτες της με τά μακρυνά μαλλιά και άρχισαν να την πειράζουν πως τάχα κάλυψε την κόμην της μην την δει και της την κόμη ο τυράννος, έκλειν δε, με περιφρόνηση τους άπεκρίθη πως ή πόλη των Κυμαίων δεν είχε παρά ένα μόνον άνδρα τον Άριστόδημο. Με αυτά και άλλα παρόμοια λόγια και προτροπές κατόρθωσε ή έννοουμένη του τυράννου να έξεγειρη το πρόνημα των άνδρών υπέρ της έλευθερίας και με την βοήθεια της οι συνομότες σκότωσαν τον Άριστόδημο και έλευθέρωσαν την πόλη. Οι Κυμαίοι εύγνωμονώντας της πρόσφεραν πολλά δώρα και τιμές μα εκείνη όλα τά ήρνήθη και έζήτησε μόνον να της έπιστρέψουν το πτώμα του Άριστοδήμου το όποιον ένεταφίεσε και έπειτα έγινε ίέρεια της Δημήτρας.

Σαπφώ. Η μεγάλη αυτή ποιήτρια γεννήθηκε στη Μυτιλήνη και έζησε μεταξύ του 622-559 π. Χ. Από τον άντρα της